

PensionDanmark

ÅRSRAPPORT

2023

PensionDanmark A/S – CVR nr. 16163279

Indhold

BERETNINGEN

04 FORORD

- 04 Beretning fra direktionen
- 08 Én samlet rapport
- 10 Medlemmer i tal

12 RESULTATER

- 14 Resultater i korte træk
- 16 Femårsoversigt

18 FORRETNINGEN

- 20 Sådan skaber PensionDanmark værdi
- 22 Forretningsstrategi

26 PRODUKTER

- 28 PensionDanmarks medlemmer
- 30 Tryghed gennem hele livet

42 INVESTERINGER

- 44 Årets investeringsafkast
- 56 Integration af ESG
- 66 Grønne ambitioner

74 MEDARBEJDERE

- 76 Bestyrelsen sætter retningen
- 80 PensionDanmarks medarbejdere
- 86 Bæredygtighed i forretningen

88 RISIKOSTYRING OG SOLVENS

- 90 PensionDanmarks risikounivers
- 94 Solvens

96 REGNSKAB I HOVEDTRÆK

- 98 Årets resultater
- 102 Forventning til 2024

ÅRSREGNSKABET

104 ÅRSREGNSKAB

- 107 Resultat og totalindkomst
- 108 Balance
- 110 Egenkapitalopgørelse
- 111 Noteoversigt

PÅTEGNINGER

158 PÅTEGNINGER

- 160 Ledelsens påtegning
- 161 Den uafhængige revisors påtegning

Chaufførerne i Arriva er medlemmer hos PensionDanmark.

APPENDIKS

164 APPENDIKS

- 166 ESG-hoved- og nøgletal
- 168 F&P klimarapportering
- 171 Årets samlede biodiversitetsstatus
- 172 Periodisk offentliggørelse for hovedprodukt
- 184 Rapportering for 2023 i henhold til taksoniforordningens artikel 8
- 190 Periodisk rapportering for Frit Puljevalg
- 262 Datakilder og databehandling
- 263 Den uafhængige revisors erklæring på udvalgte biodiversitetsnøgletal og den periodiske disclosure

Sammir arbejder med armering hos NCC og er medlem hos PensionDanmark.

Fremdrift i et svært år

Kære læser

Denne rapport markerer et særligt skifte i PensionDanmarks historie. I efteråret gennemførte vi for første gang i selskabets levetid et direktørskifte. Foruden en ny ledelse er det også første gang, at vores rapport om samfundsansvar bliver en integreret del af årsrapporten. Det er et naturligt skridt, da bæredygtighed er integreret på tværs af hele forretningen, og derfor også bør være en integreret del af vores rapportering. Og så bringer sammenlægningen os godt i gang med implementeringen af EU's nye direktiv for bæredygtighedsrapportering, Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD).

Udfordringer nu og i den kommende tid

Mens PensionDanmark er kommet relativt godt gennem de seneste par år, har økonomien og finansmarkederne været præget af voldsomme udsving i inflation og energipriser, kraftigt stigende renter og geopolitisk usikkerhed. Og trods markante kursstigninger i både aktie- og obligationsmarkederne mod slutningen af 2023, tegner der sig fortsat et usikkert og udfordrende investeringsmiljø over de kommende år, hvor en ny usikker verdensorden må forventes at sætte sit præg på global vækst, international handel og sikkerhed.

PensionDanmarks investeringsportefølje og -strategi tilpasses løbende, og for langsigtet pensionsopsparing er de seneste års rentestigninger isoleret set en god nyhed. Så selvom de lange obligationsrenter faldt tilbage i slutningen af året, giver især erhvervsobligationer og lån igen en fornuftig løbende rente og kan samtidig bidrage til en bedre risikospredning i investeringsporteføljen. I 2024 vil de derfor spille en større rolle i medlemmernes opsparing.

Større udbetalinger og nye produkter

Set over de seneste fem år er det gennemsnitlige årlige afkast for PensionDanmarks alderspuljer positivt med mellem 5,1 til 8,1 procent. Så selvom det går både op og ned undervejs, går det på den lange bane op, når man investerer med ansvarlighed og risikospredning. Derfor er vi også særligt tilfredse med, at vi kunne starte 2024 med et økonomisk løft til stort set alle pensionister. I gennemsnit stiger de månedlige pensionsudbetalinger til PensionDanmarks pensionister med 5 procent. Pensionisternes økonomi har derfor de bedste mulige forudsætninger for at følge med prisudviklingen i supermarkedet og i de faste udgifter.

Også på den teknologiske front var der positiv udvikling i det forgangne år med et egentligt gennembrud inden for kunstig intelligens (AI), som middel til at yde bedre og hurtigere service til vores medlemmer. E-mailhenvendelser bliver i stigende grad kvalificeret i dag af softwarerobotter, og en intelligent AI-assistent laver opslag og undersøger relevante forhold til brug for et personaliseret og korrekt svar. Og når vi i

2024 giver medlemmerne mulighed for online-konsultationer med en fysioterapeut bruger vi AI til transskribering og referat af konsultationerne. Begge dele for at give vores medarbejdere muligheder for at holde fuldt fokus på medlemmet.

Bæredygtighed er vejen frem

Samfundsansvar står højt på dagsordenen i PensionDanmark. I mange år har vi været med i udviklingen af løsninger på klimaområdet gennem investeringer i vedvarende energi og fremtidssikret byggeri. I 2023 fik PensionDanmark, som et af de første pensionselskaber i verden, valideret vores mål for CO₂-udledning. Det er et mærkbart rygstød, at vi nu har Science Based Target Initiatives ord for, at vores kortsigtede målsætninger er i overensstemmelse med Paris-aftalen. Det er en vigtig tryktest af vores arbejde for at reducere og på lang sigt helt neutralisere klimaaftrykket fra de 300 mia. kr., som vores medlemmer har sparet op.

Rejsen ind i næste generation af vedvarende energiprojekter er også fortsat. Omfanget af PensionDanmarks grønne investeringer beløb sig ved udgangen af 2023 til knap 38 mia. kr., heraf 13 mia. kr. i grøn infrastruktur. Samtidig er der allerede givet tilsagn om investeringer på yderligere 14,8 mia. kr. frem mod 2030. I december 2023 afgav PensionDanmark et investeringstilsagn på 1 mia. kr. til en ny fond forvaltet af Copenhagen Infrastructure Partners (CI GMF II), som vil udvikle og opføre vedvarende energianlæg i en række udviklingslande. Og i januar 2024 var PensionDanmark ligeledes blandt investorerne i Copenhagen Energy Islands – et

“

I 2023 fik PensionDanmark, som et af de første pensionselskaber i verden, valideret vores mål for CO₂-udledning.”

nyt selskab dedikeret til at udvikle energier globalt. Gennem investeringen af deres pensionsopsparinger yder PensionDanmarks medlemmer således et betydeligt bidrag til den grønne omstilling. Samtidig er der også for disse investeringer et skarpt blik for at skabe attraktive afkast.

2023 er resultatet af en flot holdindsats fra alle PensionDanmarks kompetente og engagerede medarbejdere og en god inspiration til de kommende års indsats for at skabe mest mulig værdi for vores mange medlemmer – og samtidig yde vores bidrag til positiv forandring i verden omkring os.

Claus Stampe
Adm. direktør og
investeringsdirektør

Peter Stensgaard Mørch
Viceadm. direktør

5,1-8,1

**POSITIVT ÅRLIGT AFKAST
FOR MEDELEMMER I ALDEREN
45 TIL 67 SET OVER DE
SENESTE FEM ÅR.**

Én samlet rapport

Der stilles fortsat større krav til virksomheders bæredygtighed, og i særdeleshed deres rapportering herpå. Det er med til at udvikle måden, PensionDanmark arbejder med bæredygtighed på, og vi har i år valgt at integrere vores rapport for samfundsansvar i årsrapporten. Dette giver interessenterne et helhedsorienteret syn på vores forretning, strategi, organisering samt finansielle og ikke-finansielle resultater.

Bæredygtighed er indlejret i PensionDanmarks DNA og måden vi driver forretning på. Som arbejdsmarkedspensionsselskab er PensionDanmarks opgave at skabe de bedst mulige rammer for, at medlemmerne kan få et godt og langt arbejdsliv og en økonomisk tryk alderdom. Det giver PensionDanmark ansvar for at investere medlemmernes opsparing, så den på samme tid vokser i værdi og bidrager til en mere bæredygtig verden. I PensionDanmark er vi bevidste om, at de handlinger, vi foretager i dag som virksomhed og investør, har en betydning for samfundet – både nu og i fremtiden.

PensionDanmark arbejder kontinuerligt med alle miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige emner, der er væsentlige for forretningen, uanset om det drejer sig om produkterne til medlemmerne, investeringer eller vores medarbejdere.

Én samlet rapport er derfor et naturligt skridt i PensionDanmarks arbejde med bæredygtighed, som gennem de seneste år er blevet en større og større del af vores rapportering. PensionDanmark arbejder hele tiden på at gøre rapporteringen så præcis, konkret og transparent som muligt, da det skaber et udgangspunkt for at opnå bedre resultater og hæve ambitionerne.

Nye standarder for bæredygtig rapportering

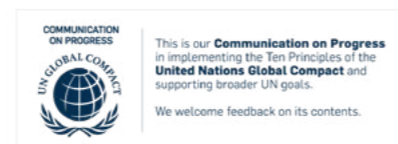
I 2023 blev de europæiske standarder for bæredygtighedsrapportering godkendt som led i et større arbejde med at skabe det nye direktiv, Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). Formålet er at øge gennemsigtigheden, sammenligneligheden og kvaliteten af bæredygtighedsrapportering på tværs af EU.

PensionDanmark skal rapportere efter kravene i CSRD fra 2025, og en samlet årsrapport med både finansielle og ikke-finansielle resultater er et skridt på vej til implementeringen heraf.

En del af de nye CSRD-krav er udarbejdelsen af en dobbelt væsentlighedsanalyse, hvor der skal tages hensyn til både PensionDanmarks påvirkninger på miljø, mennesker og samfund samt de risici og muligheder, som finansielt påvirker forretningen. Det betyder, at vi i arbejdet skal være omhyggelig med at prioritere det, som har den største effekt og få stillet skarpt på de områder, der er relevante for forretningen. På den måde sikres, at PensionDanmark rapporterer på det, der giver mest mening.

PensionDanmark har i år taget flere indledende skridt til at imødekomme de nye krav i CSRD. Blandt andet har PensionDanmark ændret organiseringen for bæredygtighedsarbejdet, fordi bæredygtighed i endnu højere grad ønskes forankret i alle hjørner af forretningen. Helt konkret har PensionDanmark etableret en arbejdsgruppe for bæredygtighed, som består af repræsentanter fra områder på tværs af forretningen som kundeservice, HR, investering, risiko, produkter, compliance med flere. Arbejdsgruppen er afgørende for arbejdet med PensionDanmarks dobbelt væsentlighedsanalyse, som forventes gennemført i starten af 2024.

Derudover er arbejdet med bæredygtighedsrapportering blevet tættere knyttet til økonomi-afdelingen, så der sikres høje standarder for opfølgning og kontroller. Det ser vi, som et afgørende skridt på vejen mod en ensartet, transparent og integreret rapportering.

PensionDanmark har været medlem af Global Compact Network Denmark siden 25. maj 2016.

Vej & Parks medarbejdere i Rødovre Kommune er medlemmer hos PensionDanmark.

Læsevejledning

Denne integrerede årsrapport 2023 for PensionDanmark A/S har til formål at give læseren et helhedssyn på PensionDanmarks forretningsmodel, værdiskabelse, strategi, organisering samt finansielle og ikke-finansielle resultater i overensstemmelse med lov om finansiell virksomhed, som er godkendt af EU – herunder bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser, og dækker perioden 1. januar 2023 til 31. december 2023. [L](#)

Den integrerede årsrapport 2023 udgør PensionDanmarks rapport om samfunds-

ansvar, jævnfør § 142, kønsfordeling i ledelsen, jævnfør § 143 og dataetik, jævnfør § 146 i bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser samt UN Global Compacts 10 principper for etisk forretningsadfærd inden for menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og antikorrupcion.

Rapportering af bæredygtige investeringer og overensstemmelse med EU-taksonomien jævnfør Disclosureforordningen og Taksonomi-forordningens § 8 kan findes i appendiks.

PensionDanmark indberetter efter bestemmelserne i BEK nr 460 af 02/05/2023 bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser

Krav til rapportering om samfundsansvar, jævnfør § 142

Politik for samfundsansvar	En beskrivelse af PensionDanmarks politik for samfundsansvar og specifikt for emnerne ansvarlige investeringer, arbejdstager- og menneskerettigheder, miljø- og klimaforhold samt god selskabsledelse findes på side 23 og 56.
Handlinger i regnskabsåret	En beskrivelse af tiltag for bæredygtighed og specifikt for emnerne ansvarlige investeringer, arbejdstager- og menneskerettigheder, miljø- og klimaforhold samt god selskabsledelse er inkluderet på tværs af relevante kapitler. Se side 60-73 og 87.
Resultater i regnskabsåret	Se resultater og fremskridt beskrevet i relevante kapitler på side 15, 66-73 og 100, måloversigt på side 17, og i ESG-datatabellerne i note 38 på side 151-152. Beskrivelse af regnskabsprincipper findes på side 153-157.

Krav til rapportering om kønsfordeling i ledelsen, jævnfør § 143

Måltal for det underrepræsenterede køn i bestyrelsen	En beskrivelse af PensionDanmarks måltal for det underrepræsenterede køn i bestyrelsen findes på side 79.
--	---

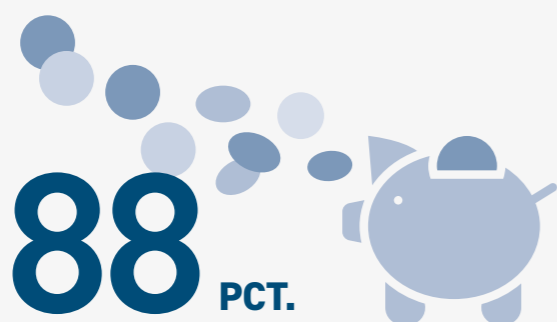
Krav til rapportering om dataetik, jævnfør § 146

Politik for dataetik	En beskrivelse af PensionDanmarks politik for dataetik findes på side 40.
----------------------	---

Medlemmer i tal

PensionDanmark er stiftet for at administrere de aftaler om pension, som siden starten for 30 år siden har været en del af overenskomsterne, og som sikrer alle omfattede lønmodtagere ret til pensionsbidrag indbetalt til PensionDanmark. PensionDanmark administrerer overenskomstsbaserede pensionsordninger aftalt mellem 11 fagforbund og 28 arbejdsgiverforeninger.

af et typisk medlems pensionsbidrag går til opsparing til pension.

Det højest prioriterede element i pensionsordningen er opsparing til pension, og en høj opsparingsprocent er med til at sikre, at mest muligt af medlemmets bidrag til PensionDanmark går til at sikre en økonomisk tryk pensionisttilværelse.

Det gennemsnitlige årlige afkast de seneste fem år har været 8,1 procent for medlemmer under 46 og 5,1 procent for et 67-årigt medlem. Så selvom det går både op og ned undervejs, går det på den lange bane op, når der investeres med ansvarlighed og risikospredning.

gennemsnitligt årligt afkast de seneste fem år for et typisk 45-årigt medlem.

I 2023 regulerede PensionDanmark 67.700 af vores alders- og delpensionisters pensionsudbetaling med i gennemsnit 5,0 procent. Det nye år skydes således i gang med et løft i de månedlige udbetalinger for stort set alle PensionDanmarks pensionister.

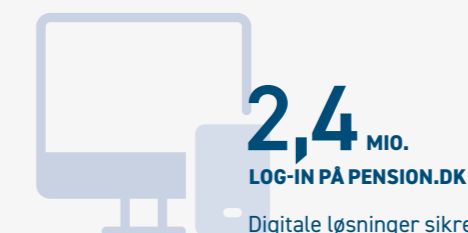

PensionDanmark har 416.800 aktive medlemmer, hvilket er en stigning på over 1.200 medlemmer. Beskæftigelsen har i de fleste af vores 21.200 medlemsvirksomheder været relativt stabil og høj.

PensionDanmarks alderspensionister udgør 14 procent af den aktive medlemsbestand. Frem mod 2040 vokser denne andel med cirka 120.000 personer, hvilket svarer til 25-30 procent af den samlede medlemsbestand.

PensionDanmark er blandt de mest omkostningseffektive pensionselskaber med en administrationsomkostning pr. medlem på 305 kr. årligt.

Digitale løsninger sikrer lave omkostninger. Medlemmerne benytter i stadig større omfang de digitale tilbud. Over 2,4 mio. log-in på pension.dk i 2023, hvilket er en stigning på 29 procent over de seneste tre år.

PensionDanmarks medlemmer har benyttet sundhedsordningen 565.200 gange fordelt på 517.700 fysioterapi- og kiropraktikbehandlinger, 18.300 Hurtig Diagnose-forløb og 29.200 konsultationer hos online læge og psykolog. Der er i 2023 sket en stigning på tværs af produkterne i sundhedsordningen.

Medlemmerne har i løbet af 2023 gennemført 46.900 uddannelsesforløb – en stigning på 18 procent i forhold til 2022. Der blev udbetalt tilskud til 2.300 virksomheder, hvilket er over 300 flere virksomheder end i 2022.

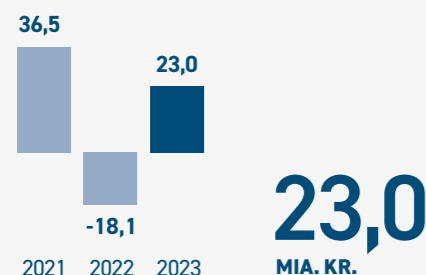

RESULTATER

- 14 Resultater i korte træk
- 16 Femårsoversigt

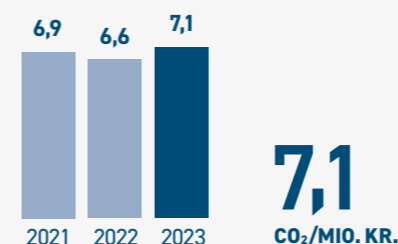

Resultater i korte træk

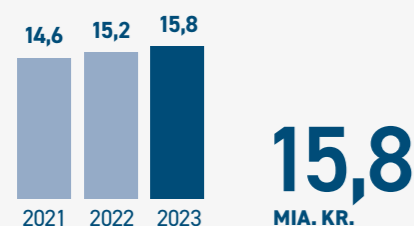
Investeringsafkast

Årets investeringsafkast blev 23,0 mia. kr. før skat, og dette har givet de yngre medlemmer på under 46 år et positivt afkast på 8,7 procent. De ældre medlemmer på 67 år har fået et afkast på 7,2 procent. Sammenholdt med branchen var investeringsafkastet i den lave ende, men set over de sidste par år, har PensionDanmarks alderspuljer opnået branchens absolut bedste afkast.

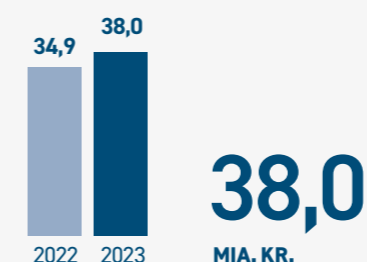
Investeringernes klimaaftryk

PensionDanmarks samlede CO₂-aftryk for investeringsporteføljen er i 2023 steget til 7,1 CO₂/mio. kr., hvilket skyldes at vi i 2023 har medtaget investeringer i skibsfart i infrastrukturporteføljen. Målet er fortsat at sikre en CO₂-neutral investeringsportefølje i 2050

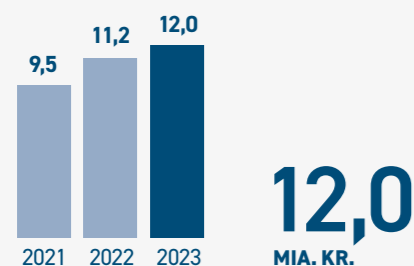
Indbetalinger

Medlemmernes indbetalinger udgjorde 15,8 mia. kr. efter skat i 2023, hvilket er 3,9 procent højere end i 2022. Indbetalingerne udgjorde 12,8 mia. kr. i løbende præmier og 2,9 mia. kr. i indgående overførsler. Stigningen skyldes flere medlemmer samt en generel lønstigning hos medlemmerne.

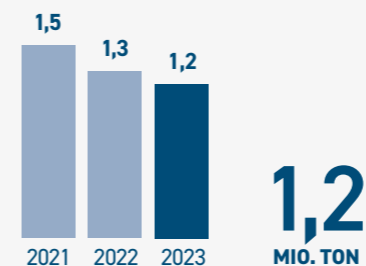
Grønne investeringer

PensionDanmarks grønne investeringer beløb sig ved udgangen af 2023 til 38 mia. kr., heraf 13 mia. kr. i grøn infrastruktur. Der er allerede givet tilsagn om investeringer på yderligere 14,8 mia. kr. frem mod 2030. Medlemmerne er således med til at bidrage væsentligt til den grønne omstilling.

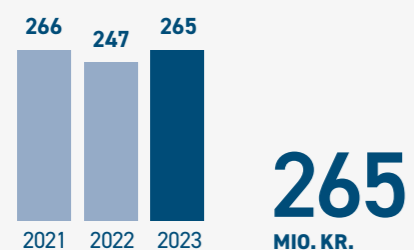
Udbetalinger

PensionDanmark udbetalte i 2023 i alt 12,0 mia. kr. til medlemmer og efterladte i forbindelse med alderspensionering, forsikringsbegivenheder og udtrædelse, hvilket er 0,9 mia. kr. mere end i 2022. Udbetalingerne til alderspensionering udgjorde i alt 4,3 mia. kr. Sammenlignet med 2022 er det 12 procent mere og skyldes en stigning i andelen af pensionerede medlemmer.

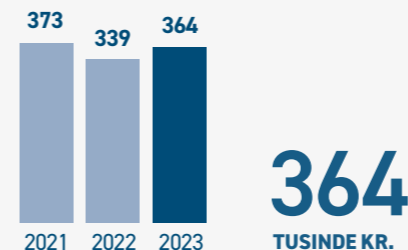
CO₂-besparelser

PensionDanmarks CO₂-besparelser ved ejerskab af grøn infrastruktur er i år faldet til 1,2 mio. tons. Det skyldes primært, at PensionDanmark gennem samarbejdspartneren, Copenhagen Infrastructure Partners (CIP), har frasolgt en række vindmølleparker til andre investorer, hvorfor PensionDanmarks beholdning af produceret grøn elektricitet er blevet mindre.

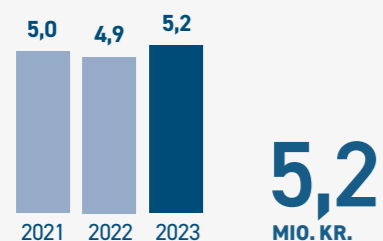
Samlede administrationsomkostninger

De samlede omkostninger til forsikringsadministration er steget fra 247 mio. kr. til 265 mio. kr. i 2023. Udgiften til administrationsomkostninger tegnede sig for 0,7 procent af det gennemsnitlige bidrag og er på niveau med sidste år.

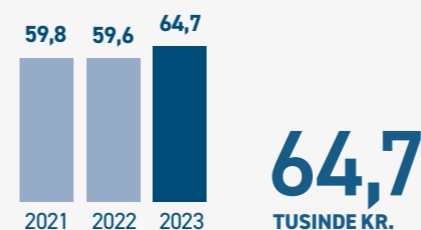
Medlemmernes depot

Medlemmernes gennemsnitlige depot er steget til 364.200 kr. i 2023 – en stigning på 7,3 procent i forhold til 2022. Et typisk medlem kunne i 2023 fastholde 60 procent af slutlønnen (inkl. folkepension og ATP) ved pensionering. I 2073, når arbejdsmarkedspensionerne er fuldt modnede, ventes tallet at være steget til 70 procent.

Egenkapital

Egenkapitalen rundede 5,2 mia. kr. i 2023, hvilket er en stigning på 0,4 mia. kr. i forhold til 2022. Stigningen skyldes primært det positive investeringsafkast.

Gennemsnitlig årlig udbetaling

Den gennemsnitlige årlige udbetaling til medlemmer, der startede fuld udbetaling af pension i 2023, var 64.700 kr. Fra 2010 og frem til 2030 forventes de årlige udbetalinger på nye igangsatte pensioneringer at være steget med cirka 250 procent. Det afspejler, at arbejdsmarkedspensionerne fortsat er under opbygning.

Femårsoversigt

Hovedtal						
	Enhed	2023	2022	2021	2020	2019
Resultatopgørelse						
Præmier	Mio. kr.	15.447	14.875	14.373	13.791	13.459
Forsikringsydelse	Mio. kr.	-12.022	-11.159	-9.474	-7.159	-7.540
Investeringsafkast	Mio. kr.	23.020	-18.102	36.462	16.143	28.837
Forsikringsmæssige driftsomkostninger, i alt	Mio. kr.	-265	-247	-266	-241	-258
Forsikringsteknisk resultat	Mio. kr.	28	53	-37	-51	-8
Forsikringsteknisk resultat af syge- og ulykkesforsikring	Mio. kr.	-22	-3	-35	-30	-
Årets resultat	Mio. kr.	353	-159	263	108	363
Balance						
Hensættelser til markedsforrentede pensioner	Mio. kr.	302.712	277.798	290.617	254.999	234.864
Hensættelser til øvrige pensioner	Mio. kr.	6.026	6.002	7.378	7.665	7.892
Hensættelser til syge- og ulykkesforsikring	Mio. kr.	35	37	36	34	-
Hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter, i alt	Mio. kr.	308.773	283.838	298.030	262.698	242.756
Egenkapital, i alt	Mio. kr.	5.210	4.857	5.016	4.754	4.665
Aktiver, i alt	Mio. kr.	329.807	306.664	325.662	288.547	270.047
Nøgletal						
Afkast						
Afkast relateret til markedsrenteprodukter	Pct.	8,0	-5,7	14,0	6,4	13,4
Afkast relateret til gennemsnitsrenteprodukter	Pct.	7,6	-13,8	1,4	4,5	7,7
Risiko på afkast relateret til markedsrenteprodukter	Pct.	4,3	4,8	4,5	4,5	3,5
Omkostninger						
Administrationsbidrag pr. forsikret	Kr.	305	297	297	297	297
Omkostningsprocent af hensættelser	Pct.	0,09	0,09	0,10	0,10	0,12
Forrentning og solvens						
Egenkapitalforrentning efter skat	Pct.	7,0	-3,2	5,4	2,3	8,1
Solvensdækning	Pct.	358	335	303	343	362
Medlemmer						
Medlemmer	Antal	826.700	815.100	799.200	765.300	752.500
Aktive medlemmer	Antal	416.800	415.500	401.000	391.400	361.600
Pensionister	Antal	57.700	56.000	54.700	52.100	50.500

ESG-hoved- og nøgletal							
	Enhed	Målsætning 2025	2023	2022	2021	2020	2019
Miljødata – egen drift (scope 1 og 2)							
CO ₂ , scope 1	Ton	20,3	65	74	45	42	79
CO ₂ , scope 2 (location-based)	Ton		102	174	212	213	301
CO ₂ , scope 2 (market-based)	Ton	61,5	38	33	67	58	82
Energiforbrug (scope 1 + scope 2)	GJ		7.307	7.930	9.154	7.247	8.458
Vedvarende energiandel (scope 2)	Pct.		81,4	80,0	82,2	78,2	73,3
Vandforbrug	m ³		3.004	2.809	2.769	2.552	3.150
Miljødata – investeringernes CO₂-aftryk (scope 3)							
Børsnoterede aktier	Ton/mio. kr.	<6,3	6,0	6,2	6,9	6,3	8,4
Virksomhedsobligationer	Ton/mio. kr.	<20,7	18,7	22,8	22,6	24,1	23,9
Private Equity	Ton/mio. kr.	<4,1	3,2	3,3	3,7	4,1	5,9
Private Debt	Ton/mio. kr.	<6,4	3,8	5,5	7,3	9,2	-
Infrastruktur	Ton/mio. kr.	<18,7 ¹	19,6	10,3	10,5	-	-
Realkreditobligationer	Ton/mio. kr.	<2,3	2,1	2,6	2,7	-	-
Ejendomme	Ton/mio. kr.	<0,35	0,2	0,3	0,3	0,5	0,5
Statsobligationer	Ton/mio. kr.		29,8	29,3	-	-	-
Ejerskab af grøn infrastruktur, kapacitet	MW	1.300	1.087	952	893	1.108	961
CO ₂ -besparelse ved ejerskab af grøn infrastruktur estimeret	Ton CO ₂	>2.000.000	1.244.357	1.309.478	1.511.358	1.902.220	2.297.000
Kumuleret kapacitetsudvikling af vedvarende energi siden 2021	MW		338	254	-	-	-
Sociale data²							
Fuldtidsarbejdsstyrke	FTE		363	336	321	291	261
Kønsdiversitet	Pct.	40,0	42,8	43,3	43,8	43,7	44,0
Kønsdiversitet for ledere med personaleansvar	Pct.	40,0	39,9	43,5	43,9	44,3	45,2
Lønforskelle mellem køn	Gange		1,3	1,2	1,3	1,3	1,3
Medarbejderomsætningshastighed	Pct.		12,1	18,7	18,1	12,0	15,7
Sygefravær	Dage/FTE	4,5	7,1	7,1	6,8	4,7	6,6
Betalte skatter	Mio. kr.		67	5.829	2.362	3.565	298
Governance-data							
Bestyrelsens kønsdiversitet	Pct.	30,0	22,2	22,2	27,8	23,5	23,5
Medlemmer i bestyrelsen	Antal		18	18	18	17	17
Tilstedeværelse på bestyrelsesmøder	Pct.	95,0	92,3	90,5	95,3	85,3	82,3
Lønforskel mellem CEO og medarbejder	Gange		7,7	8,9	8,9	8,7	8,6

¹ Reduktionsmål justeret efter medtagelse af skibsfart.

² Sociale nøgletal beregnes ud fra en koncernbetragtning.

FORRETNINGEN

- 20 Sådan skaber PensionDanmark værdi
- 22 Forretningsstrategi

Sådan skaber PensionDanmark værdi

Arbejdsmarkedspensionerne er resultatet af fælleserklæringen fra 1987 – en gensidig aftale mellem arbejdsmarkedets parter og regeringen, som skabte økonomisk bæredygtighed for det danske samfund. PensionDanmark er dermed skabt som en del af den danske model, og det forpligtende fællesskab er en rød tråd i måden at tage hånd om medlemmerne på.

PensionDanmark er stiftet og ejet af overenskomstparterne på de overenskomstområder, hvor PensionDanmark er valgt som pensionsleverandør for de kollektivt aftalte arbejdsmarkedspensioner. PensionDanmark er organiseret, så parterne har direkte indflydelse på udviklingen af målrettede og nemt tilgængelige produkter, som understøtter medlemmernes tilknytning til arbejdsmarkedet, og sikrer det enkelte medlems økonomi – både i arbejdslivet og som pensionist. For virksomheder og samfund er det med til at sikre et højt og kvalificeret arbejdsudbud, hvilket også er en forudsætning for både finanspolitisk holdbarhed og fortsat vækst i dansk økonomi.

For at sikre medlemmerne et godt, langt og trygt arbejdsliv tilbyder PensionDanmark et sikkerhedsnet i tilfælde af sygdom, dødsfald og behov for tidlig tilbagetrækning, ligesom PensionDanmark også administrerer en række kompetenceudviklingsfonde. Produkterne er indrettet som supplement til de offentlige ydelser og tilbud med udgangspunkt i, hvad der bringer mest mulig værdi til medlemmerne.

PensionDanmarks investeringer skaber solide afkast og fremtidssikrer medlemmernes pensionsopsparing. Og samtidig bidrager de til udviklingen af det danske samfund ved at skabe vækst, beskæftigelse, boliger, samfundsbærende infrastruktur og vedvarende energi. Endelig medvirker investeringer i infrastruktur og næste generation af grøn energi til at skabe rammerne for fremtidens vedvarende energi, energiteknologi og miljøforbedringer.

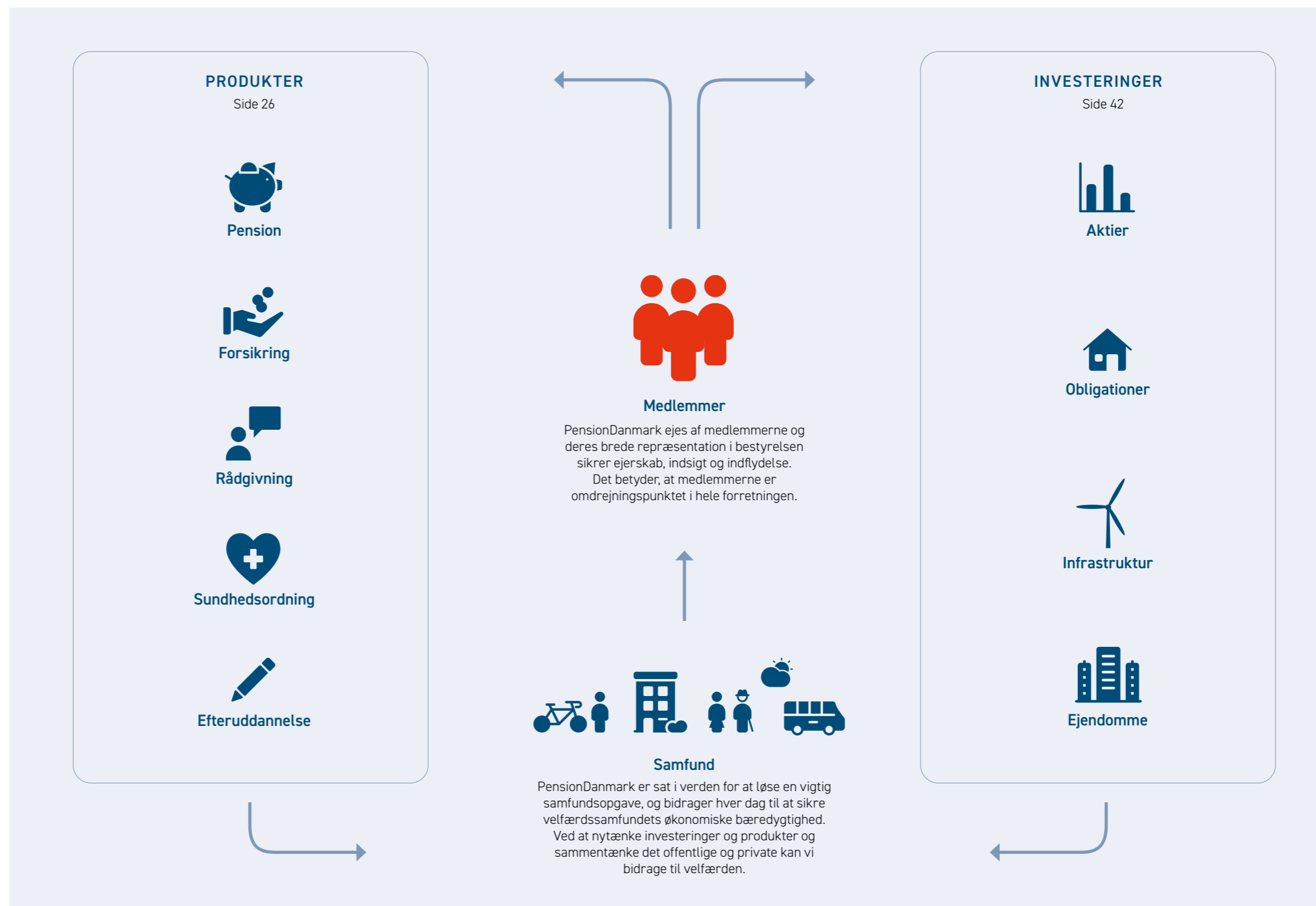
11

FAGFORBUND

28

ARBEJDSGIVER-FORENINGER

Bestyrelsen sætter retningen for forretningen, når de drøfter og fastlægger produktændringer, investeringspolitik og forsikringsbestemmelser. Det giver direkte indflydelse for både arbejdsgivere og lønmodtagere på rammerne for de produkter, som PensionDanmark leverer til medlemmerne.

Forretningsstrategi

PensionDanmarks mission er omdrejningspunktet for både PensionDanmarks produkter, der har til formål at skabe tryghed for medlemmerne og for vores investeringer, der både skal fremtidssikre medlemmernes pensionsopsparing og bidrage til økonomisk bæredygtighed i det danske samfund. Altsammen resultatet af holdindsatsen fra alle PensionDanmarks kompetente og engagerede medarbejdere.

Tryghed for medlemmerne

PensionDanmark har en 360-graders tilgang til medlemmerne, der sikrer dem økonomisk tryghed i arbejdslivet og i pensionsalderen. Ud over opsparingen til pension giver pensionsordningen i PensionDanmark medlemmerne en række muligheder igennem arbejdslivet og skaber med relevante forsikringer økonomisk tryghed for medlemmerne og deres familier. Hertil kommer en bred sundhedsordning, ligesom PensionDanmark også administrerer en række kompetenceudviklingsfonde, der sikrer gode efteruddannelsesmuligheder til medlemmerne. Tilbuddene inden for sundhed og efteruddannelse medvirker til at fastholde medlemmerne på arbejdsmarkedet.

Medlemmernes pensionsbidrag skal først og fremmest gå til opsparing. Siden januar 2018 er der for langt hovedparten af medlemmerne indbetalt mest muligt efter skat til aldersopsparingen, og overskydende beløb fordeles til livsvarig pension og ratepension. Denne indbetalingsprofil er valgt som standard for at give medlemmerne den bedst mulige kombination af offentlig folkepension og udbetaling fra PensionDanmark.

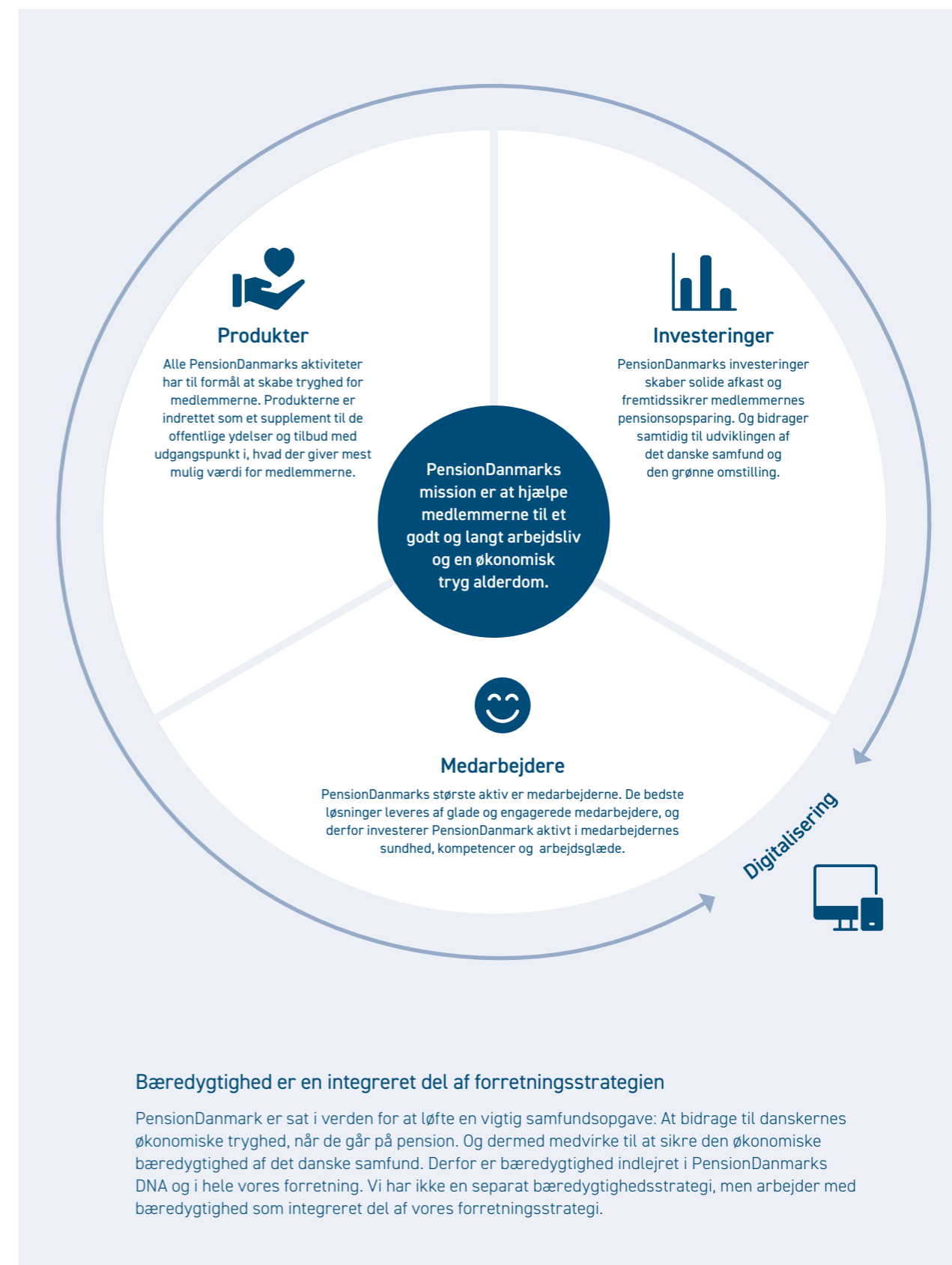
Særligt for de yngre medlemmer er en væsentlig andel af opsparingen investeret i aktier, som forventes at have et bedre langsigtet afkastpotentiale end almindelige stats- og realkreditobligationer.

Forsikrings- og opsparingsprodukterne er sammensat sådan, at udbetalingerne giver medlemmerne og deres familier et godt supplement til de offentlige ydelser.

Solide afkast – også i usikre tider

En pensionsopsparing opbygges og investeres over et helt arbejdsliv. Over en så lang horisont kan ingen forudsige, hvordan finansmarkederne og inflationen udvikler sig. Derfor er målet med PensionDanmarks investeringer at sikre en høj købekraft for medlemmerne, når de i fremtiden bliver pensionister – uanset hvordan finansmarkeder og forbrugerpriser udvikler sig. Investeringerne spredes mellem mange forskellige typer af aktiver, og der er konstant fokus på at sikre en fornuftig balance i porteføljen. PensionDanmarks opsparingsprodukter er markedsrenteprodukter, hvor medlemmernes opsparing forrentes med markedsafkastet af investeringerne. For at opnå en optimal styring af det enkelte medlems investeringsrisiko investeres opsparingen i særlige alderspuljer, hvor investeringsrisikoen løbende tilpasses medlemmets alder og investeringshorisont.

Den ultimative risiko ved langsigtet investering af pensionsopsparing er, at der set over hele opsparingsforløbet ikke opnås et tilstrækkeligt højt afkast til, at der i sidste ende kan udbetales en fornuftig pension. Aktivsammensætningen i PensionDanmarks alderspuljer afspejler derfor en målsætning om, at alderspuljerne set over et medlems arbejdsliv bør have et forventet gennemsnitligt årligt afkast efter inflation på minimum 2 procent. Det vurderes, at dette forrentningsniveau er nødvendigt for at sikre et typisk medlem en betryggende levestandard som pensionist.

Ansvarlige investeringer

PensionDanmark ønsker at være en ansvarlig investor, som skaber gode afkast og samtidig bidrager til at påvirke verdens selskaber i en mere bæredygtig retning. Påvirkningen af selskaber sker typisk gennem vores aktive ejerskab. Det indebærer, at PensionDanmark stiller høje krav til adfærd i de virksomheder, som medlemmernes opsparing er investeret i.

PensionDanmark har tilsluttet sig Paris-aftalen om at begrænse den globale temperaturstigning til maks. 1,5 °C. Som led heri har vi som målsætning at opnå en klimaneutral investeringsportefølje i 2050, hvor vi med baggrund i den bedste tilgængelige videnskab har sat delmål for 2025 og 2030. Måden, hvorpå vi indfrier vores målsætninger, sker blandt andet ved at øge de grønne investeringer og ved gennem det aktive ejerskab at forsøge at påvirke vores porteføljeselskaber til at reducere deres negative indvirkning på klimaet. Arbejdet med at nå klimaambitionerne sker inden for rammerne af den regulering, PensionDanmark som pensionselskab er underlagt, herunder kravet om, at PensionDanmark skal tilstræbe det bedst mulige afkast under hensyn til investeringsrisikoen.

Medarbejderne skaber løsningerne

Medarbejderne er PensionDanmarks vigtigste aktiv. Vi er stolte af de resultater, vi skaber sammen hver dag, og PensionDanmarks ambition er at tilbyde medarbejderne et balanceret arbejdsliv samt at være en attraktiv arbejdsplads.

PensionDanmark har høje ambitioner på medlemmernes, samfundets og egne vegne, og prioriterer, at vores medarbejdere trives og udvikler sig personligt såvel som fagligt. For at understøtte denne ambition lancerede PensionDanmark for nyligt en e-læringsplatform til alle medarbejdere, som giver adgang til individuel udvikling på medarbejdernes præmisser.

Som virksomhed mener vi også, at det gode samarbejde skaber det bedste afsæt for at levere ambitiøse resultater. Det har blandt andet ført til, at PensionDanmark for kort tid siden åbnede en medarbejdercafé, som danner en indbydende ramme om mødet mellem medarbejdere, og som fremmer både dialog og interaktioner i faglige såvel som sociale sammenhænge.

Et stort medarbejderfokus er ikke kun til gavn for PensionDanmark som arbejdsplads, men er også af afgørende betydning for evnen til at skabe de innovative løsninger, der definerer os som virksomhed.

Digitalisering som løftestang

Digitalisering og ny teknologi har gennem hele PensionDanmarks levetid været fundamentet for forretningen. Digitalisering bidrager til at skabe bedre produkter og service til medlemmerne ved at sikre fleksibilitet og kvalitet i rådgivningen.

Når digitalisering spiller en nøglerolle i PensionDanmark, er det fordi, det er med til at sikre den højeste kundetilfredshed og de laveste omkostninger. Succesen bygger i høj grad på en moderne it-plattform og fokus på automatisering af processer gennem brug af robotteknologi og kunstig intelligens. Samtidig er digital dialog og digitale produkter til medlemmerne med til at skabe et fleksibelt pensionsprodukt, hvor medlemmerne føler sig taget i hånden og bliver præsenteret for de mest relevante informationer i deres konkrete livssituation. Digitalisering bidrager dermed ikke kun til at gøre PensionDanmark til et af de mest omkostnings-effektive selskaber, men sikrer også en høj grad af fleksibilitet og tryk hos medlemmerne.

88

PCT.

Forsikringernes dækninger og sundhedsordningen er tilpasset, så mindst 88 procent af pensionsbidraget går til pensionsopsparingen.

Christina er møbelpolstrer hos Tapetserer Mette Palsteen og medlem hos PensionDanmark.

PRODUKTER

- 28 PensionDanmarks medlemmer
- 30 Tryghed gennem hele livet

PensionDanmarks medlemmer

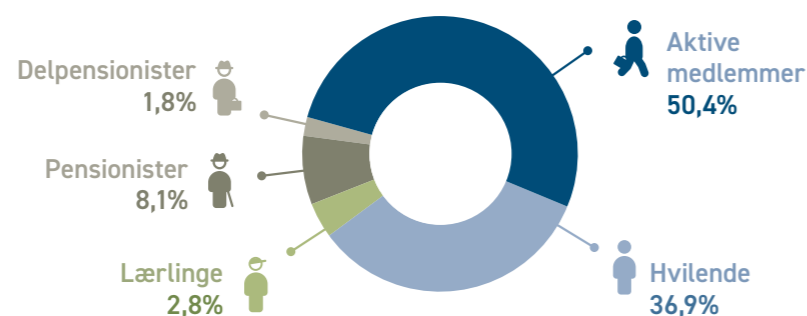
Som medlemsejet arbejdsmarkedspensionsselskab har PensionDanmark helt naturligt medlemmet i centrum. Det handler om at sikre, at medlemmerne får mest mulig værdi ud af deres pensionsbidrag, og derfor orienteres de løbende om deres muligheder.

PensionDanmark har et omfattende kendskab til sine medlemmer, og den viden bruges til at udvikle målrettede produkter, så medlemmerne kan tilbydes den bedst mulige rådgivning. PensionDanmark kontakter medlemmerne proaktivt med målrettet rådgivning via flere kanaler (mail, sms, mit.dk, pension.dk og telefon) for at sikre, at de er bedst muligt informeret om deres muligheder i ordningen. Det sker løbende og automatiseret på baggrund af medlemsdata – eksempelvis alder, bopæl, job, beskæftigelsehistorik, forsikringsordninger og brug af sundhedsordningen.

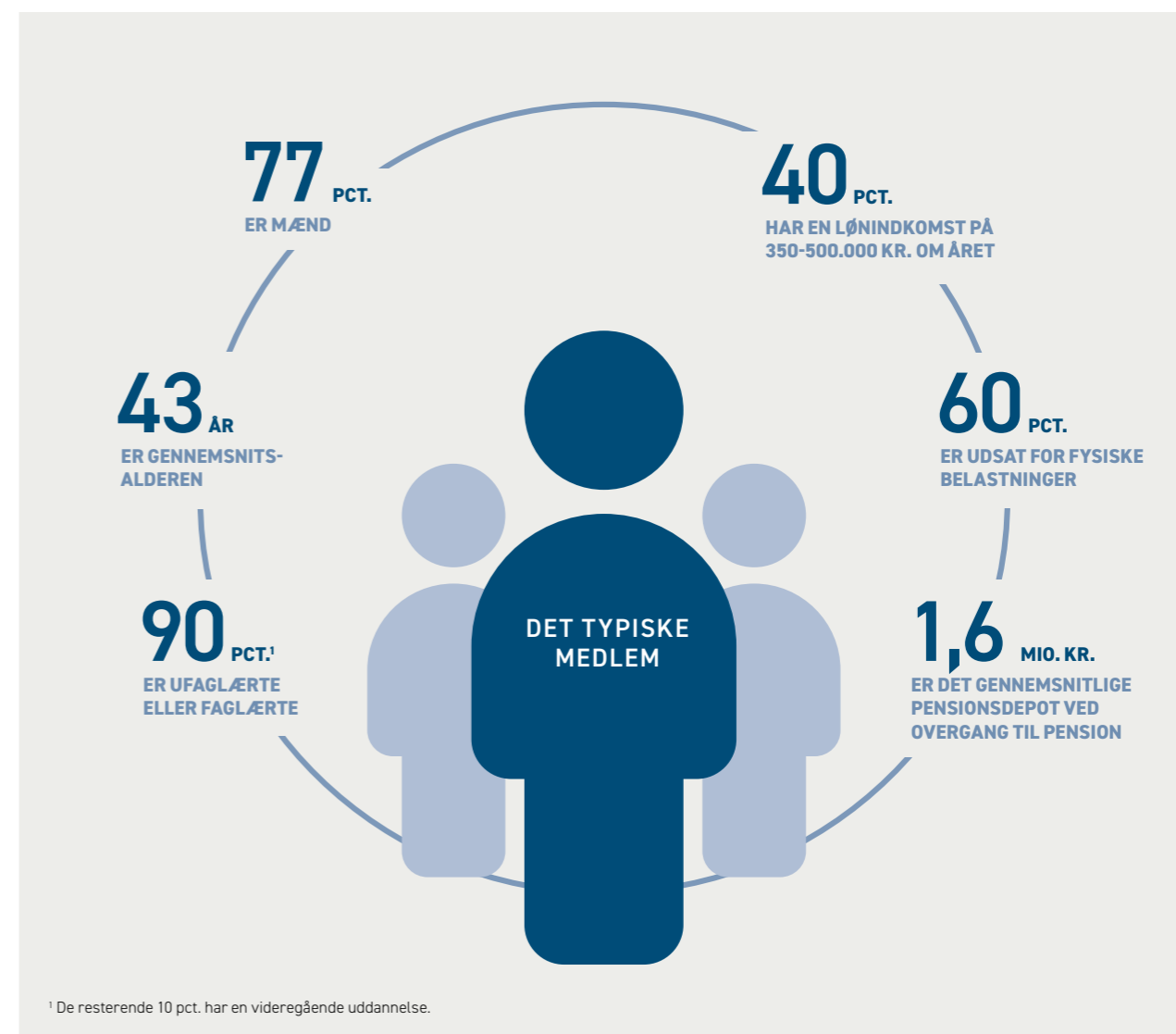
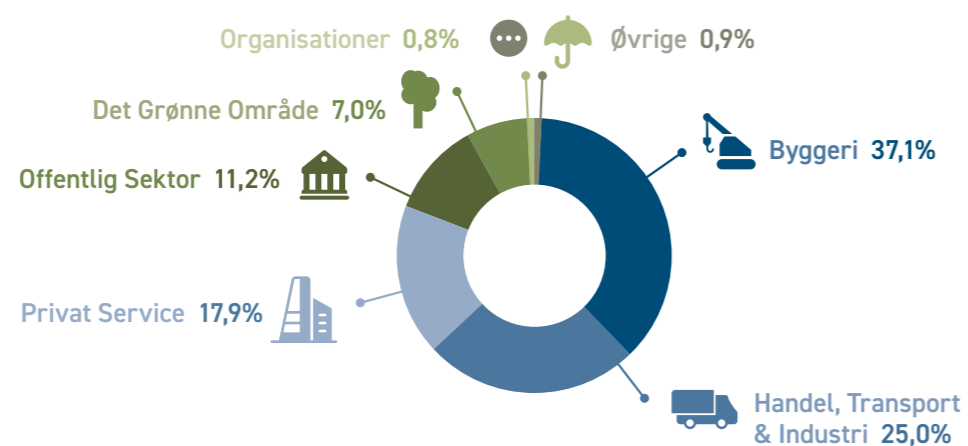
Målet er, at medlemmerne oplever budskaberne fra PensionDanmark som relevante og værdifulde, for eksempel når de får en påmindelse om at bruge sundhedsordningen, eller når vi rådgiver dem om at samle deres pensionsopsparinger, så de kan spare administrationsomkostninger.

PensionDanmark samarbejder desuden med forskellige offentlige myndigheder for at sikre, at medlemmerne automatisk bliver informeret, hvis de har ret til en forsikringsydelse i pensionsordningen. Det kan være forsikringen ved kritisk sygdom eller forsikringen ved førtidspension.

Medlemsfordeling

Branchefordeling

Størstedelen af PensionDanmarks medlemmer er aktive medlemmer, det vil sige indbetalende medlemmer. Ultimo 2023 udgjorde tallet 416.800, hvilket er 1.200 flere end sidste år. De aktive medlemmer arbejder i 21.200 indbetalende virksomheder, som ved udgangen af 2023 var omfattet af en overenskomst, der giver deres medarbejdere ret til en pensionsordning i PensionDanmark.

Hovedparten af virksomhederne (76 procent) har ti eller færre ansatte. I 2023 repræsenterede disse virksomheder godt 14,6 procent af de samlede pensionsindbetalinger. Langt størstedelen af PensionDanmarks medlemmer er ufaglærte eller faglærte mænd, der arbejder inden for brancheområderne Byggeri eller Handel, Transport & Industri.

RESULTATER

435.000 individualiserede rådgivningsbudskaer blev der i 2023 sendt til medlemmerne.

294.000 gange talte PensionDanmarks rådgivere i telefon med medlemmerne i 2023.

Tryghed gennem hele livet

PensionDanmark har en 360-graders tilgang til medlemmerne, der sikrer dem økonomisk tryghed i arbejdslivet og i pensionsalderen. Forsikrings- og opsparingsprodukterne er sammensat sådan, at udbetalingerne giver medlemmerne og deres familier et godt supplement til de offentlige ydelser. Derudover har PensionDanmark tiltag inden for sundhed og efteruddannelse, der er med til at sikre medlemmerne et godt og langt arbejdsliv.

Per er pensionist og medlem hos PensionDanmark.

PRODUKT	AKTIVITET	RESULTAT
 <p>Pension</p>	<p>Fuld digitalisering af forretningen sparer omkostninger og frigiver ressourcer til personlig rådgivning – for eksempel i forbindelse med overgangen til livet som pensionist.</p>	<p>Et 45-årigt medlem fik et afkast på 8,7 procent, mens et 67-årigt medlem fik 7,2 procent. Over de seneste fem år har afkastene været i pænt plus på 47 procent for et medlem under 46 år og 30 procent for et 67-årigt medlem.</p>
 <p>Forsikringer</p>	<p>Digital sagsbehandling sikrer hurtig udbetaling af erstatninger – helt ned til 5 minutter. PensionDanmark sørger via samkøring med offentlige registre for, at medlemmerne automatisk får besked ved hændelser, som er dækket af deres forsikringer.</p>	<p>970 medlemmer fik tilkendt supplerende førtidspension, 760 medlemmer supplerende seniorpension, 2.900 medlemmer fik et engangsbeløb på typisk 100.000 kr. ved kritisk sygdom og 3.500 efterladte modtog et engangsbeløb. Der blev udbetalt i alt 5,7 mia. kr.</p>
 <p>Rådgivning</p>	<p>Medlemmerne får proaktiv rådgivning med individualiserede budskaber, der er tilpasset deres livssituation, via den platform de foretrækker, såsom e-mail, sms, mit.dk, web eller telefon. Det giver høj tilgængelighed og stor imødekommenhed for medlemmerne.</p>	<p>Der blev sendt 435.000 individualiserede rådgivningsbudskaber til medlemmerne. PensionDanmarks rådgivere talte i telefon med medlemmerne 294.000 gange.</p>
 <p>Sundhedsordning</p>	<p>Medlemmerne får rådgivning og behandlingstilbud, der passer til deres situation og behov. Ligeledes sikrer vores digitale bookingplatform nem og hurtig adgang til godt 3.500 fysioterapeuter eller kiropraktorer fordelt på knapt 800 klinikker over hele landet.</p>	<p>65.200 medlemmer fik 517.700 behandlinger hos fysioterapeut eller kiropraktor. Det svarer til 13 procent af de 486.300 medlemmer, der er omfattet. Der blev gennemført 24.900 online psykologforløb og 4.300 konsultationer ved online læge. Medlemmerne foretog 40.800 opkald til vores sygeplejersker og 18.300 medlemmer fik et Hurtig Diagnose-forløb.</p>
 <p>Efteruddannelse</p>	<p>Administration af 115 uddannelsesfonde og opkrævningsaftaler, herunder 22 kompetenceudviklingsfonde, som omfatter 11.850 virksomheder med 246.800 medarbejdere.</p>	<p>2.300 virksomheder modtog efteruddannelsesstøtte gennem fonde, administreret af PensionDanmark Uddannelsesfonde, for 46.900 uddannelsesforløb. Der blev i alt udbetalt 64,9 mio. kr. i tilskud i 2023.</p>

Pension og forsikringer – målrettet medlemmerne

For at sikre, at indholdet i pensionsordningen understøtter medlemmernes behov, analyserer PensionDanmark løbende på, hvordan ordningerne kan optimeres. Helt konkret udmøntes det i samarbejde med overenskomstparterne i de seks forskellige branchebestyrelser i PensionDanmark. De sørger for, at medlemmernes dækningsniveau i forsikringerne matcher lønniveauet og dermed behovet på de enkelte overenskomstområder.

PensionDanmark sørger for, at beløbene er tilpasset, så der sker mindst mulig modregning. Det giver værdi for pengene.

Selvbetjening giver overblik

Medlemmerne har mulighed for at betjene sig selv ved at logge ind på pension.dk eller på appen. Her får de et personligt overblik og kan for eksempel se, hvor meget de kan

forvente at få udbetalt i pension, og på hjemmesiden kan de også justere deres forsikringer i pensionsordningen.

Bidrag går primært til pension

I 2023 udgjorde udgiften til forsikringsdækning og sundhedsordning 10,9 procent af det gennemsnitlige pensionsbidrag for et typisk medlem, mens udgiften til administrationsomkostninger tegnede sig for 0,7 procent af det gennemsnitlige bidrag. For et typisk medlem gik således 88,4 procent af bidraget til opsparing til alderspension.

Også i 2024 vil et typisk medlem opleve, at godt 88 procent af bidraget går til pensionsopsparingen. Det højest prioriterede element i pensionsordningen er opsparing til pension, og en høj opsparingsprocent er med til at sikre, at mest muligt af medlemmets bidrag til

PensionDanmark går til at sikre en økonomisk tryk pensionisttilværelse.

Pensionsudbetalinger har stigende betydning for medlemmerne

Fra 2010 og frem til 2030 forventes de årlige udbetalinger på nye igangsatte pensioneringer at være steget med cirka 250 procent. Det afspejler, at arbejdsmarkedspensionerne fortsat er under opbygning. For de fleste af medlemmerne udgør arbejdsmarkedspensionerne allerede nu en væsentlig del af indkomstgrundlaget som pensionist.

Siden januar 2018 er der for langt hovedparten af medlemmerne indbetalt mest muligt efter skat til aldersopsparingen, og overskydende beløb fordeles til livsvarig pension og ratepension. Denne indbetalingsprofil er valgt som standard for at give medlemmerne den bedst mulige kombination af offentlig folkepension og udbetaling fra PensionDanmark.

RESULTATER

60 pct. af slutlønnen

kunne et typisk medlem fastholde ved pensionering i 2023. I 1994, kort efter PensionDanmark kom til verden, var dækningsgraden på blot 43 procent. I 2073, når arbejdsmarkedspensionerne er fuldt modnede, ventes tallet at være steget til 70 procent (inkl. folkepension og ATP).

12,0 mia. kr.

udbetalt til medlemmerne, heraf 4,3 mia. kr. til medlemmer, der er gået på pension.

Sådan er medlemmerne dækket

		Standarddækning ¹
Alder	Aldersopsparing	✓
	Livsvarig pension	✓
	Ratepension	✓
Førtidspension	Supplerende førtidspension (årlig ydelse)	40-80.000 kr. ²
	Opsparingsssikring	Opsparingsbidrag ⁴
	Engangsudbetaling (skattefri)	100.000 kr. ²
	Engangsbetaling ved ressourceforløb	Halvdel af valgt engangsbetaling
Seniorpension	Supplerende seniorpension (årlig ydelse)	40-80.000 kr. ²
	Opsparingsssikring	Opsparingsbidrag ⁴
Fleksjob	Opsparingsssikring	Opsparingsbidrag ⁵
Kritisk sygdom	Engangsudbetaling (skattefri)	100.000 ³
Dødsfald	Opsparing efter afgift – dog mindst (skattefri)	500.000 ⁶
Sundhed	PensionDanmark Sundhedsordning	✓

¹ Der er to andre produktlinjer med mindre forskelle og væsentligt færre medlemmer omfattet.

² Det enkelte medlem kan vælge, at dækningen nedsættes med 50 pct. eller hæves med op til 100 pct.

³ Det enkelte medlem kan vælge, at dækningen skal hæves eller nedsættes med 50 pct.

⁴ Det tidligere opsparingsbidrag fratrukket bidraget til Den Supplerende Arbejdsmarkedspension indsættes månedligt.

⁵ Det tidligere opsparingsbidrag fratrukket bidraget fra fleksjobansættelsen.

⁶ Det enkelte medlem kan vælge, at mindstebeløbet skal hæves til 1.250.000 kr., 1.000.000 kr. eller 750.000 eller nedsættes til 0 kr., så kun opsparingen efter afgift udbetales.

Case En tryk pensionisttilværelse

Arbejdsmarkedspensionen i PensionDanmark er godt på vej til at blive udbygget, og rigtig mange medlemmer har i dag over en million kr. stående på pensionskontoen. En af dem er Torben Bekke, der gik på pension i maj 2023 i en alder af 69. 52 år på arbejdsmarkedet blev det til for Torben, der startede som arbejdsdreng som 17-årig i 1970 og i 1975 kom til Vej & Park i Greve Kommune, hvor han arbejdede som specialarbejder. Torben er et af de medlemmer, der har været med fra starten i 1993, men det var faktisk ikke med hans gode vilje.

”Da arbejdsmarkedspensionerne blev indført, var jeg meget kritisk. Men i dag er jeg glad for, at der var nogle fremsynede folk, som fik gang i arbejdsmarkedspensionerne. Jeg har sparet over 2 mio. kr. op, så det kan virkelig mærkes. Det er mere end en fordobling i forhold til folkepensionen,” siger Torben Bekke, der nu glæder sig over at have mere tid til at læse bøger, rejse og ikke mindst mere tid til de fem børnebørn.

Torben Bekke er ikke den eneste pensionsmillionær blandt PensionDanmarks medlemmer. Ved udgangen af 2023 var der 99.500 medlemmer med mere end 1 mio. kr. på pensionskontoen i PensionDanmark.

Sundhedsordning – fleksible tilbud til medlemmerne

Medlemmerne har med sundhedsordningen adgang til et effektivt og fleksibelt supplement til det offentlige sundhedsvæsen. Ordningen blev etableret i 2005 og er løbende blevet suppleret med nye tilbud, der bidrager til at sikre medlemmerne bedre livskvalitet og flere gode år på arbejdsmarkedet.

Alle overenskomstområder med pensionsordning i PensionDanmark har valgt PensionDanmarks sundhedsordning. Ultimo 2023 var 486.300 medlemmer omfattet af sundhedsordningen, hvilket er en stigning på 22.100 sammenlignet med 2022. Stigningen skyldes at medlemmer siden 2017 har kunne fastholde sundhedsordningen som pensionister og siden 2021 ved overgangen til hvilende medlemskab. I de kommende år forventes antallet af medlemmer, der er omfattet af sundhedsordningen, derfor at stige yderligere.

I 2023 var der et højt aktivitetsniveau i sundhedsordningen. Det skyldes både stigningen i antal omfattede medlemmer og at de enkelte medlemmer i stigende grad trækker på ydelserne i sundhedsordningen.

Tidlig indsats er et centralt pejlemærke

For at undgå, at mindre skavanker bliver til kroniske skader, er det vigtigt, at ydelserne er lettilgængelige og nemme at tilgå for medlemmerne, og PensionDanmark fokuserer meget på dette i system- og produktudviklingen.

Et eksempel herpå er PensionDanmarks digitale booking-applikation til booking af fysioterapi og kiropraktik, hvor medlemmerne nu kan booke behandlinger direkte hos 615 fysioterapiklinikker og 260 kiropraktorklinikker landet over uden krav om henvisning eller udlæg. Et andet eksempel er PensionDanmarks Online Læge-funktion, som giver medlemmerne hurtig og direkte adgang til videobaseret lægekonsultation alle hverdage, weekender og helligdage, og som kan bruges af medlemmerne som supplement til egen praktiserende læge. I 2021 blev Online Psykolog introduceret, hvor medlemmerne nemt og hurtigt kan få direkte kontakt til psykologer alle hverdage, weekender og helligdage og påbegynde behandlingsforløb med det samme uden ventetid, henvisning eller udlæg.

Nye muligheder med Online Fysioterapi

I 2024 bliver Online Fysioterapi introduceret som et nyt online-tilbud i sundhedsordningen.

Det betyder, at fysioterapi bliver nemmere tilgængeligt for medlemmerne i en travl hverdag, så ingen skal gå rundt med smerter længere end højst nødvendigt. Med Online Fysioterapi kan medlemmerne dermed nemt skifte mellem fysisk og online behandling. Via PensionDanmarks app eller pension.dk har medlemmerne altid en hurtig og fleksibel adgang til fysioterapi.

Fysioterapi/kiropraktik

Der kan bestilles tid til fysioterapeut eller kiropraktor i PensionDanmarks app eller på pension.dk. I 2023 blev der gennemført 517.700 behandlinger.

Online Læge

Kan hjælpe med meget af det, som egen læge også hjælper med. I 2023 blev der gennemført 4.300 konsultationer.

Online Psykolog

Kan for eksempel hjælpe ved stress, depression, skilsmisse eller dødsfald i den nære familie. I 2023 blev der gennemført 24.900 konsultationer.

Online Fysioterapi

Fra 2024 får medlemmerne adgang til online fysioterapi – en fleksibel mulighed, hvor medlemmerne nemt kan skifte mellem fysisk og online behandling.

Hurtig Diagnose

Kan hjælpe med hurtig udredning – og hurtig tilbagemelding til arbejdspladsen. I 2023 blev der gennemført 18.300 forløb.

Sygeplejerske

PensionDanmarks sygeplejersker ved alt om behandlingsgaranti, frit sygehusvalg og ventetider. I 2023 blev der besvaret 40.800 opkald fra medlemmerne.

Socialrådgiver

Kan rådgive medlemmerne om for eksempel flexjob eller nyt job i en anden branche. I 2023 blev der besvaret 5.700 opkald fra medlemmerne.

RESULTATER

517.700

behandlinger ved fysioterapeut eller kiropraktor fordelt på 65.200 medlemmer svarende til 13 procent af de 486.300 medlemmer, der er omfattet. Det er en stigning på 9 procent i antal behandlede medlemmer sammenlignet med 2022.

18.300

Hurtig Diagnose-forløb. Godt 25 procent af de medlemmer, der hjælpes via Hurtig Diagnose er sygemeldt på tidspunktet for opstarten af Hurtig Diagnose-forløbet. Efter endt forløb raskmeldes 2/3 af de sygemeldte og kommer typisk tilbage i job.

Case Christian fik hjælp af Online Psykolog

Når det gør ondt i sjælen, er det for mange mænd forbundet med et stort tabu, og det kan være svært at søge hjælp hos en psykolog. Men hos PensionDanmark har tilbuddet om Online Psykolog via medlemmernes sundhedsordning vist sig at nå især mændene. En af dem, der har gjort brug af Online Psykolog via sin sundhedsordning, er Christian Højby, der blev overfaldet på sit job som vagt.

”Jeg lukkede min familie og venner ude. Det begrænsede mig i min hverdag. Men det at kunne sidde hjemme i sine vante opgivelser og tage en pause, når tingene bliver for svære, det gjorde rigtig meget for mig. Samtalerne med online-psykologen har givet mig nogle vigtige redskaber, jeg kan bruge i min hverdag,” fortæller Christian. I PensionDanmark er 7 ud af 10 medlemmer mænd, og her bliver 6 ud af 10 samtaler hos Online Psykolog booket af mænd. Dermed er mænd og kvinder næsten ligeligt repræsenteret i brugen af Online Psykolog. Denne

tendens står i direkte kontrast til den generelle adfærd i det offentlige sundhedsvæsen. Ifølge Danmarks Statistik er kvinder repræsenteret mere end dobbelt så meget ved brug af en psykolog med offentligt tilskud. Tallene er bemærkelsesværdige, og det kan tyde på, at mændene i højere grad foretrækker online-muligheden, lyder det fra Annette Gaard, chefpsykolog hos Aleris, der stiller psykologer til rådighed i sundhedsordningen.

”For mange mænd er det et tabu at gå til psykolog, men det kan vi være med til nedbryde via digitale løsninger. I vores samtaler hører vi, at det er markant lettere for mændene at tage kontakt til os digitalt. Det er nemmere i en travl hverdag, og man er i hjemmets trygge rammer,” fortæller Annette Gaard.

Siden lanceringen af Online Psykolog i oktober 2021 har mere end 6.000 mandlige medlemmer gjort brug af muligheden.

Efteruddannelse – livslang læring i en verden i forandring

Arbejdsmarkedet er i hastig forandring, og den teknologiske udvikling og efterspørgsel på specialiseret arbejdskraft stiller hele tiden nye krav til kvalifikationer. Efteruddannelse og opkvalificering er en vigtig faktor i at klæde PensionDanmarks medlemmer på til at imødekomme arbejdsmarkedets forventninger.

PensionDanmark administrerer 115 uddannelsesfonde og opkrævningsaftaler, herunder 22 kompetenceudviklingsfonde, som omfatter 11.850 virksomheder med 246.800 medarbejdere. Fondene bidrager til at sikre medlemmerne gode efteruddannelsesmuligheder. Livslang læring er en forudsætning for et langt og sundt arbejdsliv med en god tilknytning til arbejdsmarkedet. Flere undersøgelser har dokumenteret, at deltagelse i voksen- og efteruddannelse er med til at give medarbejderne et lavere sygefravær, øget jobsikkerhed, bedre løn samt sikre mobilitet på arbejdsmarkedet. Samtidig kommer arbejdsmarkedet i højere grad til at efterspørge specialiserede kompetencer, og Danmark kommer til at mangle op imod 100.000 faglærte. Opkvalificering er et vigtigt værktøj til at imødekomme efterspørgslen til færdigheder på fremtidens arbejdsmarked.

Øget tilgængelighed

PensionDanmark arbejder med at gøre det mere tilgængeligt og enkelt at få overblik over efteruddannelsesmulighederne for både medarbejdere og virksomheder. PensionDanmarks efteruddannelsessite og app gør det lettere for de enkelte medlemmer og deres arbejdsgivere at få overblik over relevante kurser. I appen har det enkelte medlem overblik over antal efteruddannelsesdage, relevante kurser, og så har de certifikater og diplomer lige ved hånden, som betyder, at de kan dokumentere gennemført efteruddannelse. Deling af oplysninger om fuldført uddannelse gør det nemt at planlægge den rette efteruddannelse, og samtidigt får virksomhederne hurtigt og nemt udbetalt tilskud via automatisk oprettede ansøgninger. PensionDanmarks digitale tilgang har dokumenteret effekt. En analyse fra VIVE viser, at der er markant højere deltagelse på arbejdsmarkedsuddannelserne i de kompetenceudviklingsfonde, som PensionDanmark administrerer. [L2](#)

Efteruddannelse er vigtig for at bevare medlemmernes tilknytning til arbejdsmarkedet og afgørende for blandt andet at sikre den kvalificerede arbejdskraft, der skal få Danmark igennem den grønne omstilling. PensionDanmarks efteruddannelsessite bidrager med at skabe overblik over mulighederne for både medlemmer og virksomheder.

Digital opsporing af ordblinde

PensionDanmark ønsker at bidrage til livslang læring og arbejder for, at flere får en stærk tilknytning til arbejdsmarkedet via løft af almene færdigheder såsom læse- og skrivefærdigheder. Op mod 600.000 i arbejdsstyrken mellem 16 og 65 år har vanskeligt ved at læse og skrive, og for mange af dem er tanken om efteruddannelse derfor meget fjern. Det svækker deres muligheder for at vedligeholde og udbygge kompetencer og dermed styrke tilknytningen til arbejdsmarkedet. Derfor har PensionDanmark lanceret en ny hjemmeside – læsogskrivbedre.dk. Hjemmesiden skal være med til at sikre, at flere ordblinde kommer i gang med efteruddannelse. Der er et stort potentiale for, at flere med læse- og skriveudfordringer fastholdes på arbejdsmarkedet og afhjælper manglen på faglærte. Via læsogskrivbedre.dk skal flere ordblinde og læse- og skriveudfordrede opspores og tilbydes den efteruddannelse, der kan åbne døren til nye kompetencer. Hjemmesiden er udviklet af PensionDanmark, der har fået tilskud fra en pulje i regi af Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering. AOF Danmark og VUC Erhverv, som udbyder ordblinde- og FVU-undervisning, er partnere på det nye værktøj.

Frisørerne hos Frisør Uniq i Køge er medlemmer hos PensionDanmark

RESULTATER

46.900

gennemførte uddannelsesforløb – en stigning på 18 procent i forhold til 2022.

2.300

virksomheder modtog tilskud for på i alt 64,9 mio. kr. i 2023 – over 300 flere virksomheder end i 2022.

Dilemma Hvordan får vi flere ufaglærte på efteruddannelse?

Arbejdsmarkedet kalder på specialiserede kompetencer, og efteruddannelse er med til at sikre en god tilknytning til arbejdsmarkedet. Men især de ufaglærte halter bagefter, når det gælder opkvalificering. De er samtidig også dem, der er i størst risiko for at miste deres job i takt med forandringerne på arbejdsmarkedet. For mange ufaglærte kan efteruddannelse være uoverskueligt, og det kan være tabubelagt at tale om for eksempel manglende almene færdigheder som læse- og skriveudfordringer. Dårlige erfaringer med skolegang er også med til at spænde ben for ufaglærtes efteruddannelsesmuligheder. Men hvordan løser vi det dilemma?

PensionDanmarks bidrag er en digital løsning "læsogskrivbedre.dk", der skal medvirke til, at flere får opsporet læse- og skriveudfordringer og får tilbudt den rette efteruddannelse. Med en digital opsporing kan man sidde i trygge rammer og få en pejling på, hvorvidt man kan have gavn af at få undersøgt sine læse- og skrivefærdigheder nærmere. Håbet er, at det kan bidrage til, at flere får løftet deres basale færdigheder, der kan åbne døren til nye efteruddannelsesmuligheder og sikrer en god tilknytning til arbejdsmarkedet.

Dataetik

Løsning af PensionDanmarks kundeservice- og forsikringsadministrationsopgaver kræver adgang til og behandling af data om medlemmer, virksomheder og medarbejdere. Respekt for og ansvarlig behandling af disse data er helt grundlæggende for PensionDanmark.

Bestyrelsen gennemgår og godkender årligt PensionDanmarks politik for dataetik, som sætter rammen for de dataetiske principper og overvejelser. PensionDanmarks arbejde med dataetik baserer sig på tre hovedprincipper:

- > Transparent og tydelig information om dataanvendelse og formål
- > Automatisering og avanceret dataanvendelse, hvor det gavner medlemmerne
- > Datasikkerhed som fundament

De dataetiske principper udmøntes i arbejdsprocesser, arkitekturmæssige principper og retningslinjer, der rammesætter udviklingen af både it generelt såvel som anvendelsen af ny teknologi og avanceret dataanvendelse, såsom Machine Learning og kunstig intelligens. Desuden undervises nye medarbejdere som en del af deres introforløb i databeskyttelse, dataetik og it-sikkerhed, ligesom der løbende udsendes e-learning til alle medarbejdere.

I marts 2023 fik PensionDanmark tildelt D-mærket – den nye mærkningsordning for databeskyttelse, it-sikkerhed og ansvarlig dataanvendelse. Den dataetiske politik er siden udvidet med yderligere konkretisering af de dataetiske overvejelser.

Disse omfatter blandt andet, hvordan eventuelle dataetiske dilemmaer skal behandles og eskaleres, at persondatamæssig og dataetisk risikovurdering skal være en del af alle it-projekter, samt at de it-arkitekturmæssige principper om dataminimering og dataadskillelse skal opretholdes.

I 2023 har et fokusområde været at udvikle en ny version af PensionDanmarks hjemmeside (pension.dk) og en ny selvbetjeningsapp til medlemmerne. I dette arbejde er der implementeret nye løsninger til opsamling af adfærdsdata og håndtering af cookies. I de nye versioner benyttes udelukkende cookies og adfærdsanalyse, som PensionDanmark selv styrer, og data, som opsamles, er tydeligt deklareret for brugerne i forhold til omfang og anvendelse og gemmes kun i egne databaser.

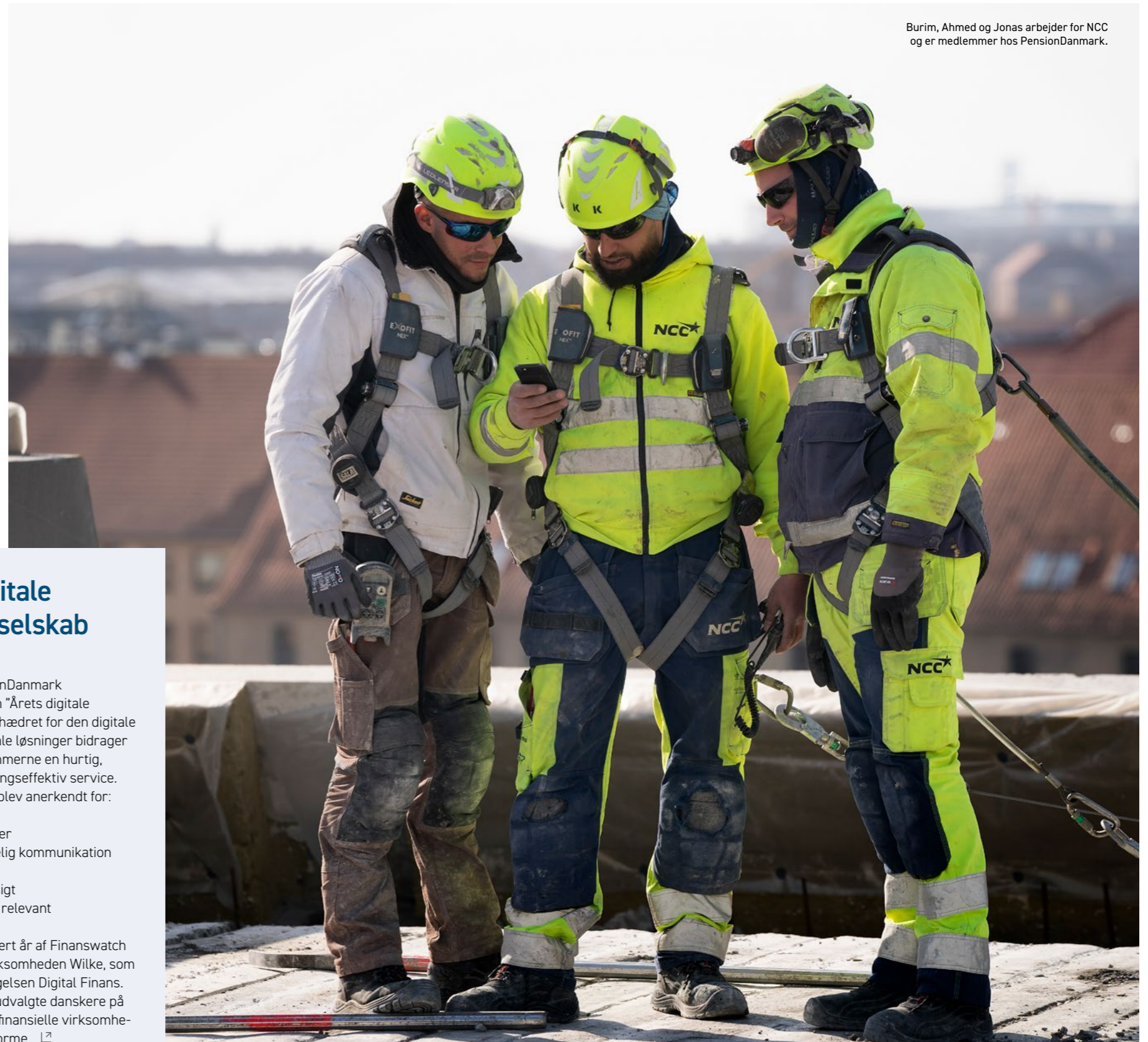
Årets digitale pensionselskab

I 2023 blev PensionDanmark med kåringen som "Årets digitale pensionselskab" hædret for den digitale tilgang, hvor digitale løsninger bidrager til at sikre medlemmerne en hurtig, enkel og omkostningseffektiv service. PensionDanmark blev anerkendt for:

- > Intuitive løsninger
- > Enkel og forståelig kommunikation
- > Tilgængelighed
- > Overblik og indsigt
- > Nytænkende og relevant

Prisen uddeles hvert år af Finanswatch og rådgivningsvirksomheden Wilke, som en del af undersøgelsen Digital Finans. Her svarer 2.500 udvalgte danskere på spørgsmål om de finansielle virksomheders digitale platforme. [L2](#)

Burim, Ahmed og Jonas arbejder for NCC og er medlemmer hos PensionDanmark.

INVESTERINGER

- 44 Årets investeringsafkast
- 56 Integration af ESG
- 66 Grønne ambitioner

Årets investeringsafkast

2023 så længe ud til at blive et vanskeligt investeringsår. Igennem det meste af året var finansmarkederne præget af bekymringer for, at den høje inflation og renteforhøjelser ville forårsage recession. Men i takt med at inflationen aftog, og renterne blev sænket, sluttede året med markante kursstigninger i både aktie- og obligationsmarkederne, og resulterede i et ganske pænt investeringsafkast til PensionDanmarks medlemmer.

Thomas er murer og medlem hos PensionDanmark.

8,7 PCT.

i afkast for et typisk 45-årigt medlem i 2023, hvor markederne i starten var præget af perioder med usikkerhed og recessionsfrygt.

Finansmarkederne har de seneste år været præget af voldsomme udsving i inflation og energipriser, kraftigt stigende renter, geopolitisk usikkerhed samt bekymring for, at de kraftige rentestigninger ville sende USA og Europa i recession.

Også i starten af 2023 var markederne præget af perioder med usikkerhed og recessionsfrygt. Men i takt med at økonomi og beskæftigelse viste sig at være overraskende robuste overfor de stigende renter, og inflationen i slutningen af året faldt markant tilbage, skiftede stemningen. Henover november og december øgede den aftagende inflation således finansmarkedernes forventninger til, at centralbankerne snart ville kunne begynde at sætte de korte renter ned igen, inden det høje renteniveau for alvor kunne gøre skade på økonomierne.

I årets sidste to måneder udløste det markante forventningsskift en meget kraftig reaktion i aktie- og obligationsmarkederne. Udsigten til en mere lempelig pengepolitik forårsagede således et markant fald i obligationsrenterne. I USA og Danmark faldt renten på 10-årige statsobligationer således med godt 1 procentpoint til henholdsvis 3,9 og 2,3 procent. For det danske obligationsmarkedes vedkommende betød det, at den lange obligationsrente faldt med godt 0,4 procentpoint for året som helhed.

Rentefaldet løftede kurserne på især lange stats- og realkreditobligationer og bidrog til, at en bredt sammensat portefølje af danske stats- og realkreditobligationer gav et afkast på 6,0 procent for året som helhed.

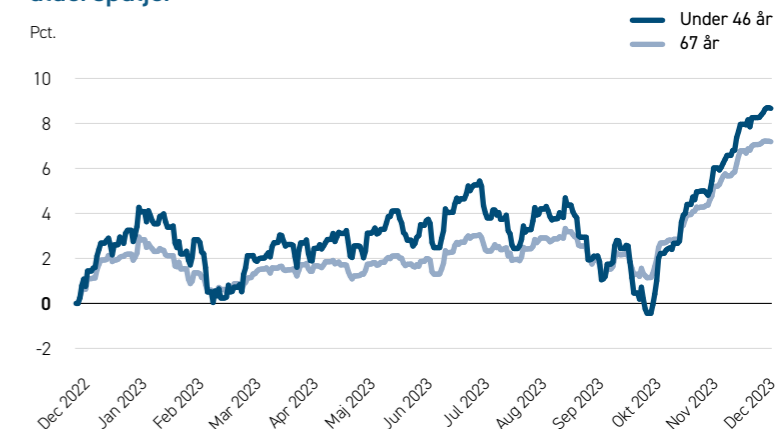
Udsigten til lavere renter og aftagende recessionsfrygt sendte også aktiemarkederne kraftigt i vejret. I løbet af november og december steg de internationale aktiemarkeder med mere end 10 procent, og for året som helhed endte en bredt sammensat international aktieportefølje med at levere et afkast på 15 til 20 procent. Årets aktieafkast var dog i høj grad afhængig af porteføljens sammensætning. Mens det amerikanske aktiemarked steg med 25 procent trukket af meget voldsomme kursstigninger på de største teknologiselskaber, udgjorde årets kursstigning i de europæiske aktiemarkeder "kun" 13 procent, mens det kinesiske aktiemarked faldt med 11 procent.

PensionDanmark investerer medlemmernes opsparing i alderspuljer, hvor investeringsrisikoen løbende tilpasses medlemmets alder og investeringshorisont. Figuren nedenfor viser udviklingen i årets afkast for 45-års-puljen, som opsparingen for alle medlemmer under 46 år (Basispuljen) investeres i. Ligeledes fremgår årets udvikling i afkastet for et 67-årigt medlem af figuren. Det fremgår tydeligt, hvordan de kraftige kursstigninger i aktie- og obligationsmarkederne i slutningen af året løftede investeringsafkastet. For året som helhed blev der derfor opnået et afkast på 8,7 procent for medlemmer under 46 år. For de ældre medlemmer var afkastet lidt lavere, og udgjorde 7,2 procent for et 67-årigt medlem.

Udvikling i de 10-årige obligationsrenter i USA og Danmark siden primo 2018

Årets afkastudvikling i PensionDanmarks alderspuljer

Investeringsafkast før skat i 2023

Forventet år til pensionering	Pct.
30 år	8,7
20 år	8,7
15 år	8,5
10 år	8,3
5 år	7,9
0 år	7,4
5 år efter forventet pensionering	6,5

Tabellen nedenfor indeholder en mere udførlig oversigt over årets afkast i PensionDanmarks alderspuljer. Det fremgår, at investeringerne i børsnoterede aktier gav et afkast på 11,9 procent, hvilket er 4,3 procentpoint under det fastsatte benchmark.

Årets underperformance i aktieporteføljen skyldes især, at PensionDanmark har valgt at sammensætte sin aktieportefølje med en væsentlig overvægt af selskaber med en relativ stabil og ikke særlig konjunkturfølsom indtjening, som skal bidrage til at gøre aktieporteføljen mere robust over for perioder med tilbageslag i økonomien, hvor aktiemarkedene kan falde betydeligt. I denne del af aktieporteføljen indgår der derfor ikke højt værdiansætte aktier i de største amerikanske teknologiselskaber, som steg meget kraftigt hen over året. Ligeledes er performance i den stabile del af aktieporteføljen negativt påvirket af, at de mindre konjunkturfølsomme og stabile aktier ikke kunne matche de kraftige kursstigninger på de mere konjunkturfølsomme (cykliske) aktier i slutningen af året.

For obligationsinvesteringernes vedkommende leverede investeringerne i kreditobligationer samt danske stats- og realkreditobligationer afkast på henholdsvis 11,7 og 7,9 procent. For begge porteføljes vedkommende er det opnåede afkast mere end 1 procentpoint højere end de fastsatte benchmark for porteføljerne. ↗

Årets afkast før skat

	Faktisk afkast Pct.	Benchmarkafkast Pct.	Merafkast Pct.-point
Markedsorienterede investeringer			
Børsnoterede aktier	11,9	16,3	-4,3
Kreditobligationer og udlån	11,7	10,3	1,4
Danske stats- og realkreditobligationer mv.	7,9	6,1	1,8
Ikke-markedsorienterede investeringer			
Private Equity (unoterede aktier)	5,2	-	-
Kreditfonde	10,0	-	-
Infrastruktur og vedvarende energianlæg	-5,3	-	-
Ejendomme	4,6	-	-
Total for alderspuljer			
Alder under 46 år (Basispuljen)	8,7	11,0	-2,3
Alder 55	8,3	10,5	-2,2
Alder 67	7,2	7,8	-0,6

Note: For en beskrivelse af hvilke markedsindeks, der indgår i beregningen af tabellens benchmarkafkast, henvises til pensiondanmark.com. For de unoterede investeringers vedkommende indebærer deres illikvide natur og lange investeringshorisont, at en evaluering af det opnåede afkast baseres på afkastet set over en længere årrække. Ved beregningen af det samlede merafkast indgår denne del af porteføljen med et benchmarkafkast svarende til det faktiske afkast.

5,8-7,1 PCT.

er alderspuljernes gennemsnitlige årlige afkast fra 2008-2023. Selvom der er udsving i investeringsafkastet fra år til år, er der opnået tilfredsstillende afkast over de seneste 10-15 år.

For de unoterede investeringers vedkommende var det især kreditfondenes afkast på 10,0 procent, som trak op. Infrastrukturporteføljens negative afkast på -5,3 procent afspejler især nedskrivninger af porteføljens investeringer i vedvarende energiaktiver, hvor værdierne er negativt påvirket af årets kraftige tilbagefald i både de faktiske elpriser samt forventningen til de kommende års elpriser.

Endelig fremgår det, at puljernes samlede afkast ligger mellem 2,3 og 0,6 procentpoint lavere end de fastsatte benchmark for puljernes afkast. Puljernes utilfredsstillende performance skyldes især, at den børsnoterede aktieportefølje ikke leverede et afkast på linje med årets generelle markedsudvikling i aktiemarkedene. Desuden har puljerne henover året haft lidt færre aktier end i de fastsatte benchmark. Det gælder især for de yngre medlemmer, hvor aktieundervægten reducerede årets afkast med omtrent 0,5 procentpoint.

Sammenholdt med branchen var alderspuljernes afkast i 2023 i den lave ende. Til gengæld havde PensionDanmark i 2022, i modsætning til 2023, en betydelig fordel af sit fokus på stabile aktier i den børsnoterede aktieportefølje, og ikke mindst den væsentlige andel af vedvarende energiinvesteringer i infrastrukturporteføljen, som nød godt af de meget høje elpriser i 2022. Ses 2022 og 2023 under ét, har PensionDanmarks alderspuljer derfor opnået branchens absolut bedste afkast.

Opsparing til pension er i det hele taget langsigtet og skal vurderes over en længere årrække. Selvom der er udsving i investeringsafkastet fra år til år, og der har været negative afkast i senest 2022 og ligeledes henover finanskrisen i 2008, er der opnået meget tilfredsstillende afkast over de seneste 10-15 år. For hele perioden 2008 til 2023 har alderspuljerne således opnået gennemsnitlige årlige afkast i intervallet 5,8 til 7,1 procent. ↗

Jystyna arbejder på Hotel Crown Plaza og er medlem hos PensionDanmark.

Investeringsafkast før skat

År	Under 46 år Pct.	Alder 67 Pct.
2019	16,1	9,0
2020	7,6	3,9
2021	16,0	10,3
2022	-6,5	-4,3
2023	8,7	7,2
Akkumuleret, 2008-2023	197,9	146,0
Gennemsnit pr. år, 2008-2023	7,1	5,8

Formuesammensætning og alderspuljer

Hovedparten af aktiverne udgøres af medlemmernes opsparing i markedsforrentede alderspuljer. Når det enkelte medlem har passeret 45 år, sker der en gradvis reduktion af investeringsrisikoen, hvor andelen af især aktier gradvist erstattes af andre typer af investeringer.

Tabellen nedenfor viser formuesammensætningen ultimo 2023 for henholdsvis medlemmer under 46 år og puljerne for 55-, 60- og 67-årige. Igennem det meste af 2023 har alle medlemmer under 46 år haft lidt over 60 procent af deres opsparing investeret i børsnoterede aktier og Private Equity-fonde. Aktieinvesteringerne suppleres af kreditobligationer og direkte udlån til erhvervsvirksomheder, som hen over året har udgjort godt 15 procent af de yngre medlemmers opsparing. Aktierne og kreditobligationerne har et bedre langsigtet afkastpotentiale end danske stats- og realkreditobligationer. Til gengæld er det også den del af porteføljen, som typisk er

mest følsom over for konjunkturudviklingen, og derfor har den største risiko for store udsving i afkastet fra år til år.

Indenfor de senere år er en væsentlig del af investeringerne i danske stats- og realkreditobligationer erstattet af andre typer af investeringer, som har et højere afkastpotentiale og giver en bedre beskyttelse mod stigende inflation og renter. Det gælder især investeringer i danske erhvervs- og boligejendomme samt investeringer i infrastruktur og vedvarende energianlæg. Denne type investeringer er karakteriseret ved en forholdsvis stabil og attraktiv løbende indtjening og bidrager derfor også til porteføljens robusthed og risikospredning, og har igennem 2023 udgjort omkring 15 procent af Basispuljen.

De resterende knap 10 procent af Basispuljen er hovedsagelig investeret i danske stats- og realkreditobligationer samt erhvervsobligationer

Formuesammensætning

Pct. ultimo 2023	Under 46 år	Alder 55	Alder 60	Alder 67
Børsnoterede aktier	51,1	44,0	32,2	15,7
Private Equity (unoterede aktier)	10,6	9,6	8,0	5,8
Aktier, i alt	61,7	53,6	40,2	21,5
Erhvervsobligationer og lån	7,4	11,2	13,5	16,6
Kreditfonde mv.	3,0	3,0	3,0	2,9
Emerging Market-obligationer	3,9	4,8	4,8	4,8
Kreditobligationer mv., i alt	14,3	19,0	21,2	24,3
Infrastruktur	8,0	9,9	11,4	13,6
Ejendomme	8,5	10,4	10,9	11,7
Infrastruktur og ejendomme, i alt	16,5	20,3	22,4	25,3
Danske indeksobligationer	2,2	2,0	1,9	1,7
Danske stats- og realkreditobligationer samt Investment Grade-erhvervsobligationer og udlån mv.	5,4	5,0	14,3	27,2
Investment Grade-obligationer og udlån mv.	7,6	7,0	16,1	28,9
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0

Når det enkelte medlem har passeret 45 år, sker der en gradvis reduktion af investeringsrisikoen, hvor andelen af især aktier gradvist erstattes af andre typer af investeringer.

Martin er tømrer og medlem hos PensionDanmark.

og lån udstedt af virksomheder med høj kreditvurdering (Investment Grade).

Medlemmer, der er 46 år og derover, får deres midler placeret i særlige alderspuljer. Alderspuljerne er en kombination af Basispuljen for medlemmer under 46 år og andre puljer med lavere risikoprofil. Dermed aftrappes aktieandelen i takt med, at medlemmet bliver ældre, hvilket giver plads til at øge formueandelen i de øvrige aktivklasser, som har en mere forudsigelig kortsigtet afkastudvikling.

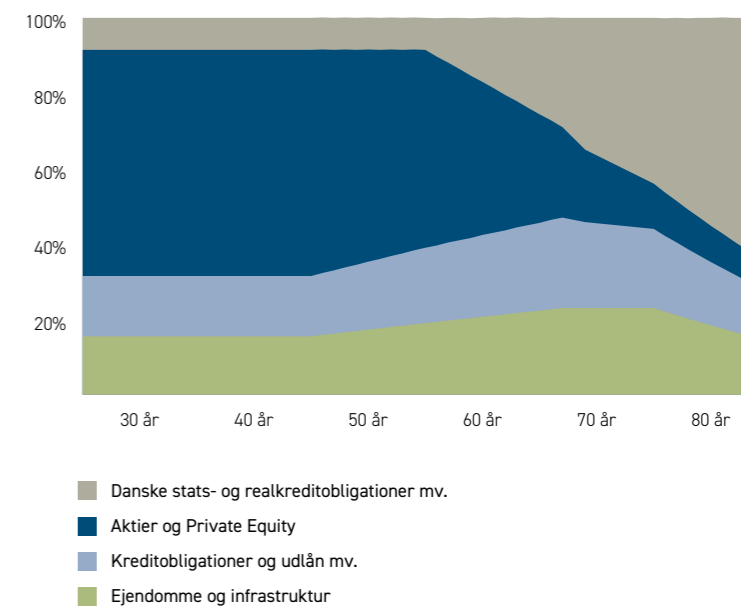
Aftrapningen af aktieandelen giver en højere grad af forudsigelighed i pensionsprognoserne i takt med, at det enkelte medlem nærmer sig pensionsalderen, og giver plads til at øge formueandelen i kreditobligationer, ejendomme, infrastruktur og vedvarende energianlæg. I 2023 har disse aktiver derfor udgjort knap halvdelen af opsparingen for et 67-årigt medlem, mens den resterende del af opsparingen har været investeret i danske stats- og realkreditobligationer samt erhvervsobligationer og lån udstedt af virksomheder med høj kreditvurdering.

I alderspuljerne for medlemmer, der er gået på pension, styres investeringsrisikoen ud fra en målsætning om at sikre en forholdsvis stabil udvikling i de udbetalte alderspensioners købekraft. Der er udviklet en særlig udjævningsmekanisme, som benyttes i forbindelse med den årlige regulering af niveauet for de livsvarige pensioner. Udjævningsmekanismen dæmper og

udjævner gennemslaget fra udsving i afkastet på de årlige pensioner. Det reducerer risikoen for, at PensionDanmarks alderspensionister får nedsat den livsvarige pension som følge af en ugunstig udvikling på finansmarkederne.

Udgangspunktet for alderspuljernes aftrapningsprofil i 2023 for opsparingen til livsvarig pension er illustreret i figuren nedenfor. [↗](#)

Alderspuljernes aftrapningsprofil

Porteføljestruktur og samarbejdspartnere

Ultimo 2023 var der investeret 113,7 mia. kr. i børsnoterede aktier. Aktieinvesteringerne tager udgangspunkt i et globalt univers og er opdelt i to delporteføljer.

Den ene delportefølje investerer udelukkende i såkaldt stabile aktier, som er selskaber med en stabil og ikke særlig konjunkturfølsom indtjening. For de ældre medlemmer, som har en kortere investeringshorisont end de yngre medlemmer og derfor er mere følsomme over for større kortsigtede tilbagefald i aktiemarkederne, udgjorde de stabile aktier i 2023 op mod 40 procent af medlemmets samlede aktieinvesteringer. For et medlem på 55 år udgjorde de stabile aktier til sammenligning godt 20 procent af den samlede aktieportefølje.

Den resterende del af aktieporteføljen tilstræber en betydelig spredning og er investeret i godt 1.000 forskellige virksomheder spredt over

mange lande og sektorer. Porteføljen er opdelt i en række internt og eksternt forvaltede delporteføljer, som forvaltes med forskellige investerings-tilgange – det kan for eksempel være porteføljer, som primært har fokus på at identificere virksomheder med betydelige vækstmuligheder eller porteføljer med fokus på at identificere billige undervurderede selskaber.

Omkring en fjerdedel af den samlede børsnoterede aktieportefølje forvaltes af eksterne samarbejdspartnere, mens den resterende andel forvaltes internt. Som udgangspunkt blev der i 2023 foretaget 75 procent valutaafdækning af investeringerne i amerikanske børsnoterede aktier, mens den øvrige del af aktieporteføljen som hovedregel ikke valutaafdækkes.

En del af aktieporteføljen investeres i Private Equity-fonde, som køber ejerandele i selskaber, der ikke er børsnoterede. Fondene indgår typisk

i ledelse og udvikling af selskaberne og bidrager på den måde til at skabe merværdi. Ultimo 2023 var der investeret 27,6 mia. kr. i Private Equity. Disse investeringer er spredt på godt 80 fonde, der tilsammen har investeret i mere end 1.000 virksomheder.

Investment Grade-obligationer og udlån består helt overvejende af danske stats- og realkredit-obligationer, som suppleres med erhvervs-obligationer og direkte udlån udstedt af virksomheder og modparter med høj kreditværdighed (Investment Grade-kreditvurdering). Ved årets udgang udgjorde denne del af porteføljen 47,8 mia. kr. Heraf udgjorde danske stats- og realkreditobligationer 35,5 mia. kr., mens Investment Grade-erhvervsobligationer og direkte udlån udgjorde 6,8 mia. kr. Derudover var der investeret 5,5 mia. kr. i danske indeksobligationer.

Ultimo 2023 var 61,9 mia. kr. af PensionDanmarks formue investeret i kreditobligationer med videre, som er en fællesbetegnelse for forskellige typer af erhvervsobligationer og lån samt statsobligationer fra en række Emerging Market-lande.

En meget stor del af investeringerne i kreditobligationer er udstedt i amerikanske dollars, hvor valutarisikoen afdækkes. Kreditobligationerne forvaltes primært af en række udvalgte eksterne porteføljeforvaltere, dog forvaltes hovedparten af Emerging Market-obligationerne internt. Desuden varetages investeringerne i de mest sikre erhvervsobligationer (Investment Grade) og en mindre del af High Yield-obligationerne ligeledes internt.

Den dominerende risiko i investeringsporteføljen er den konjunkturrisiko, der følger af investeringerne i aktier og forskellige typer af kreditobligationer. For de noterede investeringers vedkommende er der derfor især fokus på aktiver, hvis indtjening er mindre følsom over for udviklingen i økonomien. Samtidig er det et krav, at de noterede investeringer har et forventet afkast, som kompenserer tilstrækkeligt for investeringernes illikviditet og de forskellige typer af risici forbundet med investeringerne, og at hovedparten af de noterede investeringer har forventede afkast, der som minimum er på niveau med det langsigtede afkastpotentiale for en global børsnoteret aktieportefølje. Inden for den noterede del af porteføljen har PensionDanmark derfor valgt at have særlig fokus på investeringer i infrastruktur og danske ejendomme.

Den børsnoterede aktiebeholdnings fordeling (113,7 mia. kr.)

Regioner, pct., ultimo 2023	Beholdning	Indeks ¹
Europa	35,4	15,7
– heraf Danmark	14,6	0,8
Nordamerika	47,4	65,4
Japan	4,9	5,4
Emerging Markets mv.	12,3	13,4
I alt	100,0	100,0

¹ Globalt aktieindeks MSCI World all countries.

Ultimo 2023 havde PensionDanmark direkte og indirekte investeringer i infrastruktur for 26,1 mia. kr.

Godt 55 procent af infrastrukturporteføljen varetages af PensionDanmarks interne team for alternative investeringer og er investeret i et bredt udsnit af infrastrukturaktiver, herunder digital infrastruktur (fibernet, datacentre med videre), OPP-projekter (hospitaller, skoler med videre), transmissions- og distributionsaktiver inden for el og gas samt forskellige typer af transportinfrastruktur (P-anlæg, lufthavne, fragt- og containerskibe udlejet på lange kontrakter med videre). De fleste af disse aktiver er karakteriseret ved lange og ofte inflationsregulerede fastprisaftaler, som sikrer en relativt stabil og forudsigelig indtjening mange år frem. Hovedparten af infrastrukturporteføljen består hovedsageligt af direkte investeringer samt investeringer foretaget i et investor-konsortium sammen med en infrastrukturfond (co-investeringer), som via aktivt ejerskab af aktiverne forventes at kunne skabe et merafkast. Herudover består en mindre del af porteføljen af investeringstilsagn til infrastrukturfonde.

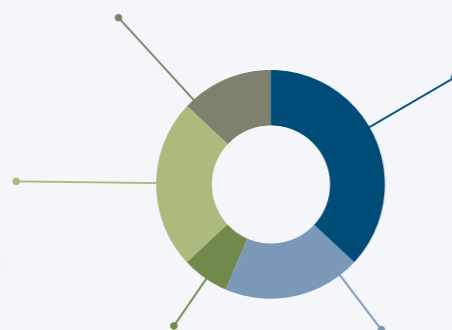
De resterende godt 45 procent af PensionDanmarks infrastrukturportefølje er investeret i vedvarende energi-aktiver, der blandt andet består af ejerandele i de danske havmølleparker Anholt og Nysted samt en række fonde forvaltet af Copenhagen Infrastructure Partners (CIP), som PensionDanmark har et tæt partnerskab med. PensionDanmark var således med til at etablere CIP i 2012 og var den eneste investor i CIPs første investeringsfond. CIP har specialiseret sig i at udvikle og opføre vedvarende energianlæg

Fakta Investeringerne i kreditobligationer

8,0 mia. kr. i kreditfonde med videre
Primært investeringer i fonde med forskellige typer af direkte udlån.

14,7 mia. kr. i Emerging Market-obligationer
Obligationer fra Asien, Latinamerika og Østeuropa. Hovedparten er statsobligationer, men der investeres også i obligationer udstedt af virksomheder.

5,4 mia. kr. i direkte udlån til erhvervsvirksomheder
Investeringer foretaget af PensionDanmarks interne team for direkte udlån. For hovedparten af lånenes vedkommende deltager PensionDanmark i et lånekonsortium sammen med en eller flere banker, og typisk er der tale om seniorlån med 1. prioritets-pant i virksomhedens aktiver. Herudover er der i mindre omfang ydet forskellige typer af juniorlån, hvor PensionDanmarks lån er efterstillet selskabets seniorlåntagning.

23,0 mia. kr. i High Yield-obligationer
Erhvervsobligationer udstedt af virksomheder med forholdsvis lav kreditvurdering (Non Investment Grade).

10,9 mia. kr. i sikrede banklån
(også kaldet Senior Bank Debt)
Variabelt forrentede banklån til virksomheder. Lånene er karakteriseret ved, at långiver typisk har 1. prioritets-pant i låntagers aktiver. Når der investeres i sikrede banklån, er investor derfor bedre sikret i forbindelse med en eventuel virksomhedskonkurs, end hvis der i stedet er investeret i for eksempel High Yield-obligationer.

Trine er kræfter og medlem hos PensionDanmark.

inden for vind, sol, biomasse, el-transmission – og på det seneste også Power-to-X-anlæg. I fondene er der særlig fokus på at opnå attraktive developer-gevinster ved selv at udvikle og opføre anlæggene og foretage hel eller delvis frasalg, efter anlæggene er gået i drift. Fondene har et bredt geografisk fokus med investeringer i Europa, Nordamerika og Asien.

Et andet vigtigt fokusområde er direkte investeringer i ejendomme. Ved årets udgang udgjorde ejendomsporteføljen 30,5 mia. kr., hvoraf investeringerne i danske ejendomme, som varetages af PensionDanmarks interne ejendomssteam, udgjorde 27,2 mia. kr. Der investeres primært i moderne velbeliggende erhvervsjendomme udlejet på lange lejekontrakter til solide lejere. En væsentlig del af ejendomsinvesteringerne sker som nyopførelser. Herudover er PensionDanmark involveret i opførelsen af en række boligejendomme. Det drejer sig om både lejligheder og rækkehuse, som enten sælges enkeltvis eller udlejes.

30,5 MIA. KR.

udgjorde ejendomsporteføljen ved årets udgang. Der investeres primært i moderne velbeliggende erhvervsjendomme udlejet på lange lejekontrakter til solide lejere.

Investeringsstrategi for de kommende år

De kraftige kursstigninger i aktie- og obligationsmarkederne i de sidste måneder af 2023 betyder, at finansmarkederne ved årsskiftet indpriser et relativt positivt scenarie, hvor inflationsudviklingen allerede hen over 2024 baner vejen for, at centralbankerne kan sætte de korte renter tilstrækkeligt ned til, at undgå en længere og dybere økonomisk opbremsning.

Det positive scenarie fremstår umiddelbart som det mest sandsynlige scenarie for 2024, men risikoen vurderes til at være på nedadsiden. Vi har således endnu ikke set den fulde effekt af de seneste stramninger af pengepolitikken, og selv i bedste fald skal vi efter alt at dømmes et stykke ind i 2024, før vi får de første rentesænkninger. Derfor er der stadig en ikke ubetydelig risiko for, at vi i løbet af det nye år løber ind i en større afmatning end der på nuværende tidspunkt er afspejlet i aktiemarkederne. Dertil kommer risikoen for, at det bliver vanskeligere end forventet at få inflationen helt ned omkring de 2 procent, og centralbankerne derfor får behov for at holde foden på bremsen længere end på nuværende tidspunkt forventet.

Alt i alt øger det risikoen for perioder med uro og nye tilbagefald i aktiemarkederne. Derfor har PensionDanmarks bestyrelse besluttet et udgangspunkt for alderspuljernes formuesammensætning (benchmark) i 2024, hvor udgangspunktet for de yngre medlemmers aktieandel

er reduceret med 4 procentpoint til fordel for en højere formueandel i forskellige typer af erhvervsobligationer og lån. Omlægningen gør alderspuljerne lidt mere robuste overfor en periode med fornyet uro i økonomi og markeder. Dertil kommer, at efter de seneste års rentestigninger tilbyder erhvervsobligationerne en attraktiv rente, som ikke ligger væsentligt under forventningen til de kommende års afkastpotentiale i aktiemarkederne.

Tabellen nedenfor giver et summarisk overblik over udgangspunktet for alderspuljernes formuesammensætning i 2024. En mere udførlig oversigt over udgangspunktet for alderspuljernes formuesammensætning i 2024 kan findes på pensiondanmark.com ¹

Justeringen af udgangspunktet for puljernes formuesammensætning i en lidt mere forsigtig retning, og med fortsat stor fokus på risikospredning og robusthed, skal også ses i lyset af, at markedet – uanset den kortsigtede udvikling i vækst og inflation henover 2024 – højst sandsynlig ser ind i et udfordrende og usikkert investeringsmiljø over de kommende år. ²

Generelt tegner der sig en periode karakteriseret ved forhøjet geopolitisk usikkerhed og et usikkert vækstpotentiale i global økonomi med forstærket usikkerhed om det langsigtede niveau for renter og inflation. Både hvad angår global handel og

Udgangspunkt for alderspuljernes formuesammensætning i 2024

Pct.	Under 46 år	Alder 55	Alder 67	Alder 75
Aktier og Private Equity	60,0	52,5	24,0	12,0
Kreditobligationer og lån samt kreditfonde	16,0	20,0	24,0	21,0
Aktier og kreditobligationer, i alt	76,0	72,5	48,0	33,0
Ejendomme	8,5	10,5	11,5	11,5
Infrastruktur	7,0	8,5	11,5	11,5
Ejendomme og infrastruktur, i alt	15,5	19,0	23,0	23,0
Obligationer og direkte udlån med høj sikkerhed	8,5	8,5	29,0	44,0
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0

geopolitik kan udfaldet af det amerikanske præsidentvalg, som afholdes i november 2024, blive meget afgørende. Men under alle omstændigheder taler meget for, at tendensen til tiltagende handelsmæssig og teknologisk afkobling mellem Vesten og Kina vil fortsætte, og at industripolitikken i både USA, Kina og Europa i stigende omfang vil have fokus på at beskytte egne hjemmemarkeder. En mindre effektiv arbejdsdeling i global økonomi trækker i retning af et lidt højere inflationspres og et lidt lavere vækstpotentiale. Risikoen for en længere årrække med et lavere vækstpotentiale i verdensøkonomien forstærkes

desuden af en kinesisk vækstmodel, som tydeligt er ved at tabe pusten. Omvendt vil global vækst over de kommende år blive understøttet af det kolossale investeringsbehov inden for den grønne omstilling. Dertil kommer et potentielt gennembrud inden for virksomhedernes udnyttelse af kunstig intelligens.

Alt i alt et miljø, hvor det er vigtigt at have en effektiv risikostyring i investeringsporteføljen og tage udgangspunkt i et risikoniveau, som giver luft til at udnytte perioder med uro og tilbagefald i især aktiemarkederne til yderligere opkøb.

Medarbejderne på Tybjerggaard svinestald er medlemmer hos PensionDanmark.

0,63 PCT.

udgjorde årets investeringsomkostninger af årets gennemsnitlige formue.

Investeringsomkostninger

Lave investeringsomkostninger er med til at sikre et højt langsigtet afkast og den størst mulige købekraft af de fremtidige pensioner. Optimal udnyttelse af de betydelige stordriftsfordele, som størrelsen af PensionDanmarks formue giver mulighed for, indgår derfor som et vigtigt element i valget af porteføljestruktur.

Udviklingen i investeringsomkostningerne overvåges og vurderes løbende. Tabellen nedenfor viser en opgørelse af de samlede investeringsomkostninger inklusive samtlige omkostninger til ekstern formueforvaltning og forvaltning via datterselskaber.

Det fremgår, at årets investeringsomkostninger udgjorde 1.873 mio. kr. svarende til 0,63 procent af årets gennemsnitlige formue. Omkostningsprocenten kan opdeles i to hovedgrupper:

- > Egentlige forvaltningsomkostninger, der indeholder samtlige interne investeringsomkostninger til personale, it-systemer og fællesudgifter samt eksterne omkostninger i form af for eksempel forvaltningsgebyr til eksterne porteføljeforvaltere og depotgebyr til depot-banken. I 2023 udgjorde forvaltningsomkostningerne 0,61 procent.
- > Transaktionsomkostninger i forbindelse med køb og salg af værdipapirer i form af kurtage og afviklingsgebyrer. I 2023 udgjorde transaktionsomkostningerne 0,02 procent.

Investeringsomkostningerne varierer væsentligt mellem de enkelte aktivklasser.

For de børsnoterede værdipapirers vedkommende har fordelingen mellem intern og ekstern forvaltning væsentlig betydning for investeringsomkostningerne, da intern forvaltning generelt er forbundet med de laveste omkostninger. Ligeledes har det stor betydning i hvilket omfang, der benyttes forvaltere med en meget aktiv og ressourcerekrævende investeringsfilosofi, da denne type forvaltere typisk er

væsentlig dyrere end forvaltere med en mere passiv og markedsorienteret investeringsstrategi. Lave investeringsomkostninger er ikke et mål i sig selv. Det afgørende er, hvorvidt den aktive forvaltning set over en længere årrække kan forventes at generere et merafkast, som overstiger forvaltningsomkostningerne. Det overvejes derfor løbende, om fordelene ved at benytte forskellige typer af eksterne forvaltere i form af højere forventet afkast og bedre risikospredning opvejer de højere forvaltningsomkostninger.

Den høje omkostningssats for især Private Equity-fondene afspejler, at denne investeringsform generelt er meget ressource- og omkostningskrævende. Samtidig er omkostningssatsen påvirket af, at der typisk betales management fee af hele investeringstilsagnet til fonden, mens fondens investeringer er under opbygning. Omkostningsprocenten for investeringerne i infrastruktur er ligeledes påvirket af, at en del af infrastrukturinvesteringerne sker igennem infrastrukturfonde.

Investeringsomkostninger i 2023

	Mio. kr.	Pct.
Børsnoterede aktier	198	0,2
Private Equity	760	3,0
Kreditobligationer mv.	110	0,2
Danske stats- og realkreditobligationer mv.	48	0,1
Infrastruktur	314	1,1
Kreditfonde	92	1,2
Ejendomme	61	0,2
Ufordelte omkostninger	307	0,1
I alt	1.890	0,6

Integration af ESG

PensionDanmark vil sikre medlemmerne det højest mulige afkast og samtidig være en ansvarlig investor. Derfor er selskabers forretningsførelse og påvirkning af miljø, sociale og ledelsesmæssige forhold vigtige elementer i investeringsbeslutningerne.

PensionDanmark lægger stor vægt på gennemsigthed, transparens og god forretningsførelse. Det gælder også i udarbejdelsen og den løbende overvågning af nøgletal for ESG (Environment, Social og Governance), som med faste processer indsamles fra alle hjørner af forretningen og kontrolleres af økonomiafdelingen for kvartalsvist at blive drøftet med direktionen med fokus på opstillede målsætninger og tilhørende aktioner. Intern revision vurderer løbende kontrolmiljøet i forhold til dataindsamlingen.

PensionDanmark har siden 2019 rapporteret på bæredygtighedsindvirkninger for at sikre en systematisk og standardiseret tilgang til måling, rapportering og styring af ESG. Nøgletallene benyttes aktivt i det daglige arbejde. De er med til at sætte retning og synliggøre de udfordringer, samfundsansvar fører med sig og bruges blandt andet til at kvalificere PensionDanmarks aktive ejerskab og skubbe vores porteføljevirksomheder i en mere bæredygtig retning. [L2](#)

Bestyrelsen udstikker principperne

PensionDanmarks bestyrelse har vedtaget retningslinjer for ansvarlige investeringer, der tager udgangspunkt i generelt accepterede normer for blandt andet sociale, miljømæssige og ledelsesmæssige forhold såsom FN's menneskerettighedserklæring, ILO-konventionerne, FN's

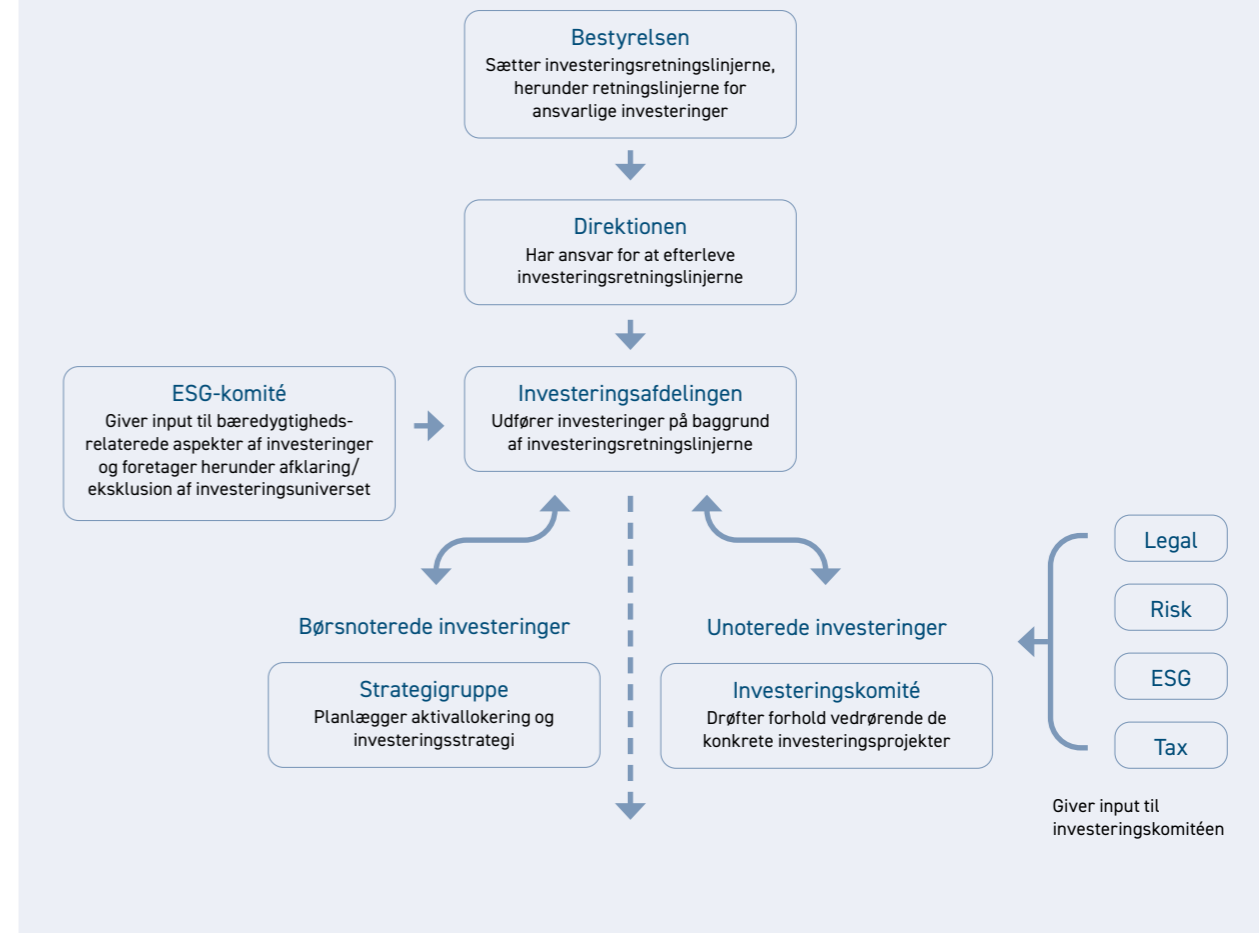
17 verdensmål, OECD's Responsible Business Conduct for Institutional Investors samt Paris-aftalen. Med udgangspunkt i de internationale rammeværktøjer screener PensionDanmark sine investeringer i forhold til blandt andet arbejds-tager- og menneskerettigheder, miljø- og klima-forhold og god selskabsledelse.

Retningslinjerne for ansvarlige investeringer er integreret i PensionDanmarks investeringsstrategi, og bestyrelsen opdaterer investeringsstrategien en gang om året for at sikre, at PensionDanmark løbende tilpasser sig den samfundsmæssige udvikling.

Arbejdet med ansvarlige investeringer er forankret i ESG-komiteén, hvor PensionDanmarks adm. direktør samt en bred repræsentation af forretningen sidder. ESG-komiteén træffer beslutninger om implementering af PensionDanmarks retningslinjer for ansvarlig investering og den fortsatte udvikling af området i PensionDanmark.

Investeringer i ejendomme, unoterede aktier og kapitalfonde med videre er forbundet med en særlig grundig due diligence-proces, hvor ESG-funktionen altid inddrages, ligesom der gennemføres en analyse af, om en potentiel investering er forenelig med det skattekodeks, som PensionDanmark har udarbejdet sammen med andre førende danske investorer.

Governance - investeringer

Dilemma Hvad er en bæredygtig investering?

For at skabe klarhed om, hvad der er en bæredygtig investering, har EU udarbejdet en taksonomi for bæredygtige aktiviteter, som er gældende for europæiske virksomheder. PensionDanmark har investeringer i selskaber over hele verden, og vi mangler derfor data om ikke-europæiske virksomheders bæredygtighedsforhold. EU har dog udarbejdet en mere fleksibel definition af bæredygtige investeringer i disclosure-forordningen, som kaldes artikel 2(17)-investeringer. Her afgør investoren selv, hvad der er en bæredygtig investering, men investeringen skal bidrage til miljømæssige eller sociale mål, ikke gøre væsentlig skade på disse mål samt overholde god ledelsespraksis.

PensionDanmark kombinerer derfor data fra EU-taksonien og 2(17)-investeringer i en samlet opgørelse, da det giver det mest retvisende billede af vores samlede bæredygtige investeringer. I praksis betyder det, at PensionDanmarks andel af bæredygtige investeringer ikke nødvendigvis er sammenlignelige med andre investorer, fordi deres opgørelsesmetode kan være anderledes. Selvom EU's bæredygtighedsregulering har til hensigt at skabe klarhed over, hvad der er en bæredygtig investering, har reguleringen skabt nye udfordringer i at forstå og sammenligne på tværs af finansielle institutioner.

Havnearbejderne på Esbjerg Havn er medlemmer hos PensionDanmark.

Anders og Erik fra Hauge Gruppen er medlemmer hos PensionDanmark.

PensionDanmarks påvirkning på omverdenen

Ved at investere i forskellige aktiver diversificerer PensionDanmark porteføljer, mindsker risici og optimerer afkastmulighederne over tid til gavn for medlemmerne. Samtidig bidrager investeringerne til at skabe jobmuligheder og fremme bæredygtige initiativer, hvilket bidrager til en positiv udvikling af verdenssamfundet som helhed.

PensionDanmarks investeringer i ejendomme skaber job i byggesektoren, mens køb af obligationer understøtter lån til virksomheder, husejere og boligselskaber. Investeringer i aktier og direkte udlån giver kapital til små og mellemstore virksomheder, så de kan vækste forretningen og skabe nye job.

PensionDanmarks investeringer i infrastruktur og grøn energi bidrager også til at skabe rammerne for fremtidens vedvarende energi, teknologi og miljøforbedringer. PensionDanmark har i 2023 givet tilsagn på 1 mia. kr. i CIPs nye grønne fond Growth Markets Fund II (CI GMF II). Fonden skal investere i vind, sol og biomasse i en række vækstlande, og med investeringen understøtter PensionDanmark dermed det store behov for grøn energi i disse lande.

PensionDanmarks 826.700 medlemmers pensionsopsparinger er dermed med til at komme mange til gavn, både i Danmark og i resten af verden. Ved udgangen af 2023 har PensionDanmark investeret mere end 13 mia. kr. i grøn infrastruktur, og der er givet tilsagn om yderligere 14,8 mia. kr. til grøn infrastruktur frem mod 2030.

PensionDanmark ønsker generelt, at vores investeringer skal gøre en positiv forskel for samfund, mennesker og miljø samt undgå negative bæredygtighedsindvirkninger. Derfor holder vi nøje øje med, hvilken indvirkning vores investeringer har på omverdenen – både positive og negative.

Det gør PensionDanmark helt konkret gennem vores årlige rapportering på vores investeringers såkaldte negative bæredygtighedsindvirkninger (PAI). Indsamlingen og kortlægningen af PAI-indikatorerne er første skridt mod at afbøde eventuelle negative bæredygtighedsindvirkninger fra investeringer på omverdenen. Læs mere om vores PAI-rapportering på pensiondanmark.com

Private Equity
27,6 mia. kr.

255 mio. kr. er investeret i 172 mindre ikke-børsnoterede danske virksomheder som risikovillig langsigtet kapital.

CASE Solceller på tagene i Sydafrika

PensionDanmark har gennem en investering i A.P. Møller Capitals African Infrastructure Fund I investeret i sydafrikanske Lumika Renewables. Lumika har installeret en rekordstor mængde solpaneler i Sydafrika, hvilket har øget virksomhedens samlede kapacitet til 270 MW og gjort Lumika til ejer af de største operationelle solcelleanlæg på tag i landet. Lumika har også underskrevet sin første strømkøbsaftale i Egypten om at levere ren og pålidelig elektricitet til en cementfabrik, hvilket vil bidrage til reduktion af fabrikkens CO₂-aftryk. Lumika har planer om fortsat at udvikle projekter i Afrika, hvilket er afgørende for at imødekomme det stigende energibehov fra en voksende befolkning.

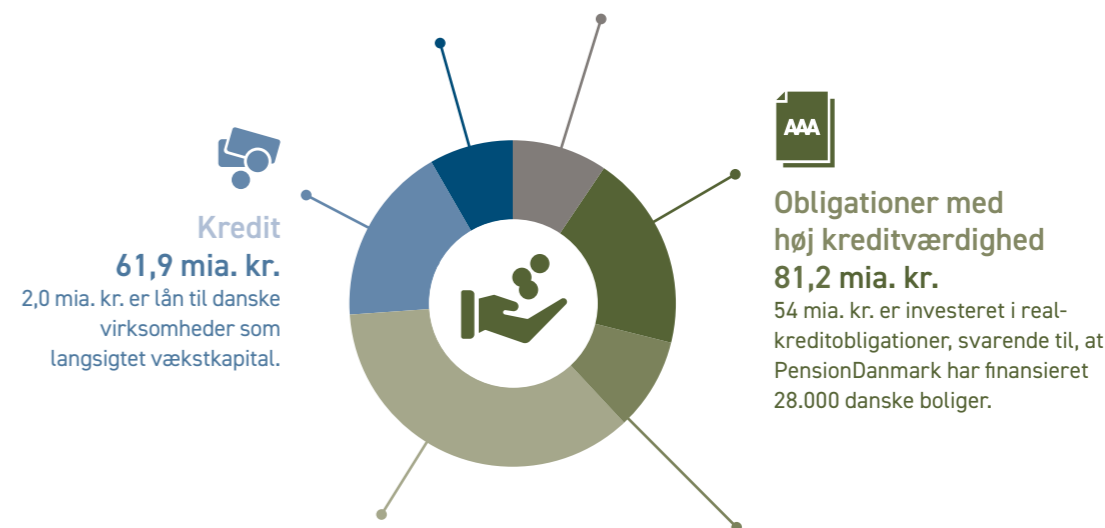

Infrastruktur
26,1 mia. kr.

PensionDanmark er medejer af infrastruktur som vindmølleparker, biomassekraftværker og solcelleparker i hele verden, som producerer grøn energi og giver grønne job i Danmark.

CASE Innovativ fødevarerproduktion ved havvindmøllepark

PensionDanmark ejer 30 procent af Anholt Havvindmøllepark og deltager i et nyt forskningsprojekt, ULTFARMS, der sigter mod at dyrke klimavenlige fødevarer og beskytte havmiljøet omkring havvindmølleparken. Projektet har til hensigt at dyrke både tang og blåmuslinger, som kræver meget lidt energi at producere og har en lav CO₂-udledning. Forhåbningen er, at projektet kan skaleres og skabe præcedens for, hvordan biodiversitet og natur kan integreres i havvindmølleparker, når der i de kommende år skal bygges massivt mere vindenergi til vands i hele verden.

Kredit

61,9 mia. kr.

2,0 mia. kr. er lån til danske virksomheder som langsigtet vækstkapital.

Obligationer med høj kreditværdighed
81,2 mia. kr.

54 mia. kr. er investeret i real-kreditobligationer, svarende til, at PensionDanmark har finansieret 28.000 danske boliger.

Børsnoterede aktier*
113,7 mia. kr.

16,5 mia. kr. er investeret i 58 små og store børsnoterede danske virksomheder med tilsammen 896.200 medarbejdere.

CASE Selskaber som skaber fremtidens grønne løsninger

PensionDanmark investerer i danske virksomheder, der går forrest i den grønne omstilling, da vi tror, der kan hentes et solidt afkast hos de selskaber, som går forrest i den grønne omstilling af samfundet. Derfor har PensionDanmark blandt andet aktieinvesteringer i A.P. Møller Mærsk, som i 2023 kunne præsentere verdens første metanoldrevne containerskib, Laura Mærsk. Skibet sejler på grøn metanol, som er en af de mest lovende grønne brændstoffer til skibsfarten. Mærsk forventer, at deres metanoldrevne skibe inden udgangen af dette årti vil spare verden for udledning af godt 2,75 mio. ton CO₂ på årlig basis, som svarer til godt 535.000 husstandes årlige elektricitetsforbrug.

Ejendomme
30,6 mia. kr.

PensionDanmark ejer eller er medejer af 1,4 mio. m² ejendomme med 47.000 gode og sunde arbejdspladser i 34 byer fordelt over hele Danmark.

CASE Danmarks største OPP-ejendom

PensionDanmark, MT Højgaard Holding-koncernen og DEAS skrev i marts 2023 under på kontrakt om at opføre og drive et nyt domicil til Forsvarets Efterretningstjeneste, som har en anlægssum på over 2 mia. kr. Det betyder, at projektet vil blive Danmarks største offentligt-private partnerskab (OPP). PensionDanmark er stolte over at understøtte arbejdet med, at Forsvarets Efterretningstjeneste får moderne rammer, der understøtter arbejdet med at forebygge trusler mod Danmarks sikkerhed bedst muligt. Projektet forener PensionDanmarks ønske om at bruge vores kompetencer til at skabe værdi for samfundet med en forrentning af vores medlemmers pensionsopsparinger. [Læs mere](#)

* For aktier vises værdien af aktier tillagt eksponering fra aktiederivativer med videre.

Fra holdning til handling

Som aktive ejere går PensionDanmark i dialog med virksomhederne om deres udfordringer. PensionDanmark foretrækker at give virksomhederne muligheden for at forklare sig og genoprette kritisable forhold. Hvis sidstnævnte ikke sker, er sidste udvej, at PensionDanmark trækker sig fra investeringen.

PensionDanmark går oftest i dialog med selskaberne sammen med andre investorer. Selvom PensionDanmark for eksempel ejer aktier til en værdi af over 2 mia. kr. i Microsoft, er det

blot en dråbe i havet, da selskabets markedsværdi er på godt 20 billioner kr. Det svarer til 0,01 procent. Ved at samle investeringerne med andre investorer, repræsenterer vi en større ejerandel i selskaberne, som øger sandsynligheden for, at selskaberne imødekommer vores krav.

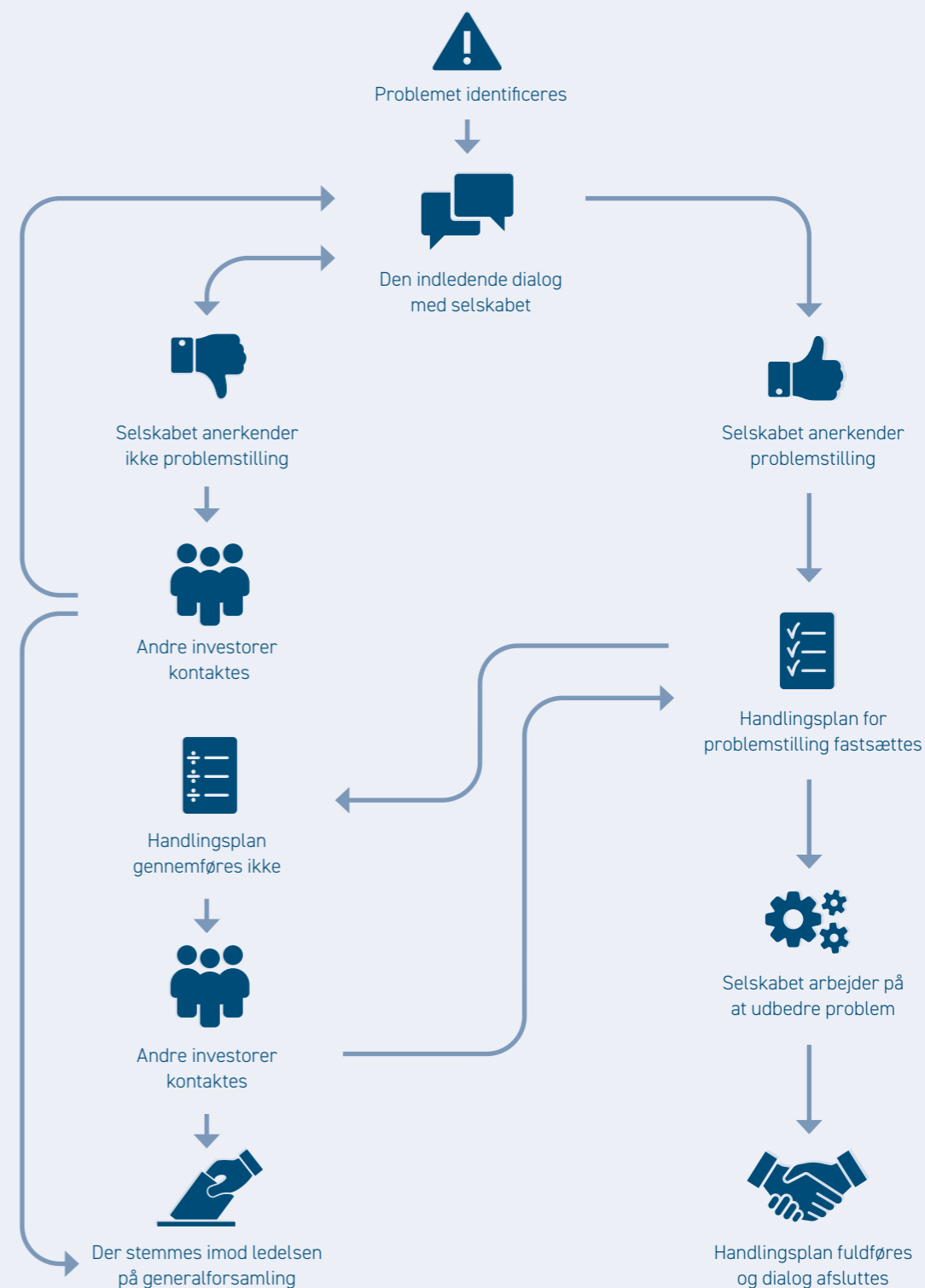
Klima har de senere år fyldt størstedelen af investorernes arbejde med ESG, herunder også PensionDanmarks. Og med god grund. FN's klimapanel, IPCC, lancerede i 2023 deres sjette hovedrapport, som konstaterer, at verden sandsynligvis ikke når målsætningen om at reducere temperaturstigningen til 1,5 °C. Derudover er det nuværende niveau af klimafinansiering utilstrækkeligt for at opnå de nødvendige CO₂-reduktioner til at begrænse temperaturstigninger til under 2 °C. Derfor er det positivt, at verdens lande på COP28 blev enige om at tredoble verdens kapacitet inden for vedvarende energi og fordoble forbedringsraten for energieffektivitet senest i 2030.

I løbet af 2023 er sociale forhold kommet længere op på investorernes dagsorden. Det skyldes primært, at flere investorer har indset, at hvis virksomheder ikke i et tilstrækkeligt omfang tager sociale hensyn, kan investeringerne i selskaberne ikke opfylde deres fulde potentiale. At støtte og respektere menneskerettigheder er derfor væsentligt i PensionDanmarks ansvarlige investeringsstrategi, og PensionDanmark har i sit aktive ejerskab forsøgt at få virksomheder som Starbucks, Tesla og Amazon til at anerkende medarbejdernes ret til at organisere sig i en fagforening. Nogle mere succesfuldt end andre. På grund af Teslas kategoriske afvisninger af at tegne overenskomst i noget land, kom PensionDanmark til den konklusion, at vi som investor ikke på nuværende tidspunkt kan påvirke selskabet. Derfor frasolgte PensionDanmark i december 2023 Tesla fra investeringsporteføljen.

Sonu arbejder på Hotel Crown Plaza og er medlem hos PensionDanmark.

Aktivt ejerskab

Sådan løfter PensionDanmark vores ansvar

I 2023 har PensionDanmark styrket det aktive ejerskab med verdens selskaber om klima og natur. Eksempelvis har PensionDanmark tilsluttet sig investorfællesskabet Nature Action 100, som har til hensigt at gå i dialog med 100 selskaber, der er systemisk vigtige for at vende tabet af natur og biodiversitet inden 2030. PensionDanmark har prioriteret at indgå i en dybdegående dialog med den amerikanske detailgigant Procter & Gamble samt det australske mineselskab, Rio Tinto. Ydermere blev de endelige anbefalinger fra Taskforce on Nature-Related Disclosures (TNFD) lanceret i september 2023, og PensionDanmark er allerede i dialog med flere porteføljeselskaber om, hvordan virksomheder identificerer, måler og rapporterer på påvirkningen af naturen fra forretningen og naturens påvirkning på forretningen.

Til COP28 i december vedtog verdens lande en aftale om at omstille sig væk fra fossile brændsler i energisystemer på en ordentlig og retfærdig vis. Verden er dybt afhængig af olie og gas, der fortsat har en vigtig rolle at spille i store dele af økonomien. En udfasning af olie og gas er dog en nødvendighed, og ifølge Det Internationale Energiagentur (IEA) opdaterede net-zero-scenarie skal olie- og gasproduktionen falde med 20 procent frem mod 2030, og i 2050 skal den kun

udgøre cirka en femtedel af det aktuelle niveau. Olie- og gasselskabernes produktion anvendes ikke mindst i transportsektoren, i forsyningssektoren og i de energiintensive industrier såsom cementproduktion. Det er derfor afgørende, at olie- og gasefterspørgslen begrænses i disse sektorer, og i 2023 har PensionDanmark skærpet det aktive ejerskab over for energiintensive selskaber, hvor vi forventer, at de omlægger de tunge industriprocesser væk fra brug af fossile brændsler. Desuden er en væsentlig del af PensionDanmarks investeringsaktiver rettet mod at producere og levere grønne energikilder, som kan erstatte olie og gas.

Som arbejdsmarkedspensionsselskab er PensionDanmark optaget af, at de grundlæggende ILO-konventioner om foreningsfrihed og ret til kollektive overenskomster overholdes. Som noget nyt gik PensionDanmark i maj 2023 sammen med 12 andre danske institutionelle investorer om at øge presset på Amazon. Som aktive investorer i selskabet har vi hver især i forvejen via forskellige indsatser gjort vores indflydelse gældende med henblik på at sikre medarbejdernes rettigheder. Men det er første gang, at der dannes en fælles front, som viser, at arbejdstagerrettigheder er et

Dilemma TotalEnergies' transitionsplan

TotalEnergies er et fransk olie- og gasselskab, som i forbindelse med generalforsamlingen i maj 2023 gav aktionærerne mulighed for at stemme om dets transitionsplan. I transitionsplanen fremgår det, at for at opnå selskabets målsætning om net zero CO₂-udledninger i 2050 satser TotalEnergies på at reducere CO₂-udledninger ved hjælp af teknologier som Carbon Capture Storage (CCS), optimere produktionseffektiviteten og øge investeringer i vedvarende energi. Selvom CCS er et vigtigt element til at nå klimamålet, lægger planen for stor vægt på CCS snarere end at prioritere reduktion af emissioner fra produktionen og samarbejde med aftagerne af olie og gas. Ydermere er selskabet involveret i en kontroversiel rørledning, som skal transportere olie fra Uganda til Tanzania. Omvendt kunne selskabet i selvsamme plan fremvise en betydelig stigning i antallet af anlægsinvesteringer fra 2021 til 2022, som er i overensstemmelse med EUs taksonomi for grønne aktiviteter. Tilmed forventer selskabet, at de grønne anlægsinvesteringer vil overstige investeringerne i fossile produkter inden 2030, og i 2030 vil de have installeret 100 GW vedvarende energi. PensionDanmark vurderede derfor samlet set, at selskabet kan forbedre klimaindsatsen, men TotalEnergies har gjort solide fremskridt i forhold til at planlægge omstillingen af forretningen til en lavemissions-økonomi. Og derfor støttede vi TotalEnergies' transitionsplan.

14,5 PCT.

af PensionDanmarks samlede investeringer er investeret bæredygtigt, hvilket er mere end vores minimumsmål på 10 procent.

Havnearbejderne på Esbjerg Havn er medlemmer hos PensionDanmark.

centralt fokusområde for danske investorer. Helt konkret ønsker vi, at Amazon skal udarbejde en uafhængig rapport, der viser, hvordan selskabet sikrer medarbejdernes rettigheder i praksis.

PensionDanmark valgte i 2023 at inkludere Ryanair i investeringsuniverset igen. Ryanair ville tidligere ikke anerkende fagforeninger, men i løbet af de senere år har selskabet indgået overenskomsttaler med fagforeninger i hele Europa.

Det kulminerede ved, at selskabet i januar 2023 tegnede en overenskomst for piloter og kabinepersonale i Billund Lufthavn med Dansk Metal efter langvarige forhandlinger og senest i august i Københavns Lufthavn. Det vidner om nye toner fra selskabet, og derfor kan PensionDanmark igen investere i selskabet. Omvendt ekskluderede PensionDanmark Wizz Air, fordi dialogen om at få selskabet til at anerkende fagforeninger har vist sig at være nyttesløs.

Resultater af aktivt ejerskab

PensionDanmarks aktive ejerskab udøves igennem dialoger med verdens selskaber. For at gøre arbejdet målbart har PensionDanmark sammen med vores investeringsetiske rådgiver Federated Hermes EOS fastsat konkrete milepæle for de dialoger, vi indgår i med virksomhederne. Den første milepæl er, når et problem bliver rejst direkte over for selskabet. Den anden milepæl er, når selskabet anerkender problemstillingen. Tredje milepæl er, når selskabet forpligter sig til at udarbejde en handlingsplan. Den fjerde og sidste milepæl er, når selskabet implementerer planen. At gå fra en milepæl til en anden betragter vi som et fremskridt. [L2](#)

I 2023 har PensionDanmark opnået fremskridt i godt 55 procent af dialogerne. Figuren til højre viser, at der er opnået en række fremskridt på virksomhedsdialogerne inden for miljø og klima og arbejds- og menneskerettigheder. De fleste fremskridt er primært sket i forbindelse med at få selskaberne til at anerkende en ny klima- eller miljørelateret problemstilling, og

derefter at få dem til at forpligte sig til handling. Det kan eksempelvis være at anerkende vigtigheden af at undgå afskovning i værdikæden og derefter forpligte sig til at rapportere på selskabets eksponering over for afskovning. Derimod er der et forbedringspotentiale i at få selskaberne til at implementere deres forpligtelser. PensionDanmark er i løbende dialog med Federated Hermes EOS om, hvordan vi bedst muligt kan påvirke selskaberne til at handle på deres forpligtelser.

PensionDanmarks aktive ejerskab sker også igennem afstemninger til selskabernes generalforsamlinger. Vi stemmer til alle generalforsamlinger, hvor vi er aktionærer. PensionDanmark vægter i stemmeafgivningen, at virksomhederne drives i aktionærernes interesse, men også med samfundets interesse for øje. PensionDanmark stemte i det forgangne år for bestyrelsens anbefalinger ved 82 procent af generalforsamlingerne. Stemmer vi imod anbefalingerne, skyldes det typisk bestyrelsens sammensætning. PensionDanmark har som politik at stemme imod bestyrelsesledere, der både er CEO og bestyrelsesleder, da adskillelsen af rollerne beskytter aktionærernes interesser. [L2](#)

Figuren til højre om afstemningsforslag viser, at næsten halvdelen af PensionDanmarks afstemninger imod ledelsen skyldes utilfredshed med bestyrelsessammensætningen. Eksempelvis hvis der ikke er en tilstrækkelig kønsmæssig diversitet i bestyrelsen, bestyrelsesmedlemmer har for mange bestyrelsesposter eller hvis der er en generel utilfreds med selskabets forretningsførelse, og hvor det ikke er muligt at udtrykke utilfredshed igennem konkrete forslag. Som udgangspunkt ønsker PensionDanmark at udtrykke vores utilfredshed med eksempelvis et selskabs klimahandling igennem konkrete aktionærforslag frem for at stemme imod et eller flere bestyrelsesmedlemmer.

Case Fagforeningsdannelse i Starbucks

Starbucks-kaffebaren på Elmwood Avenue i Buffalo, New York, skrev i 2021 historie, da medarbejderne i kaffebaren blev de første medarbejdere i selskabet, som organiserede sig i en fagforening. Sidenhen har selskabet dog i flere tilfælde forsøgt at modarbejde yderligere fagforeningsdannelse typisk igennem såkaldt union busting ved afskedigelser af fortalere for fagforeninger og ved tilbageholdelse af løn for fagforeningsorganiserede ansatte.

PensionDanmark har derfor været i direkte dialog med selskabet om deres forhold til arbejdstagerrettigheder, og vi har opfordret selskabet til at rapportere på standardlønnen for deres medarbejdere og ikke mindst vigtigheden i at respektere medarbejdernes arbejdstagerrettigheder. Til Starbucks generalforsamling i marts 2023 stemte PensionDanmark for et forslag om at lade en uafhængig tredjepart undersøge, om Starbucks lever op til sine forpligtelser i forhold til arbejdstagerrettigheder. Forslaget blev vedtaget med 52 procent opbakning, og det er dermed et stort skridt i den rigtige retning. PensionDanmark vil følge op på implementeringen af forslaget igennem det aktive ejerskab.

Johanna arbejder i receptionen på Hotel Crown Plaza og er medlem i PensionDanmark.

RESULTATER

866 dialoger

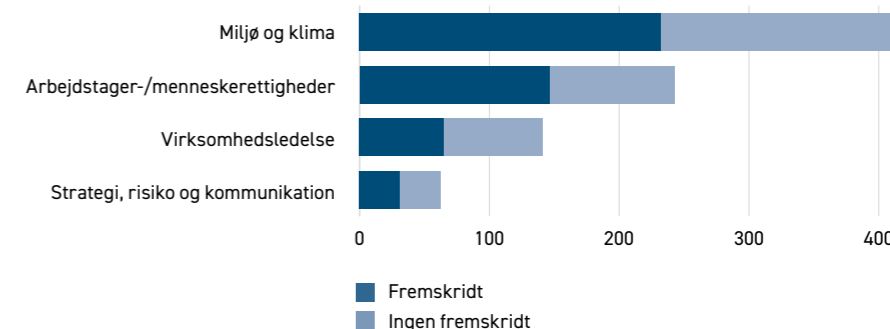
PensionDanmark har i 2023 haft 866 dialoger med 449 virksomheder.

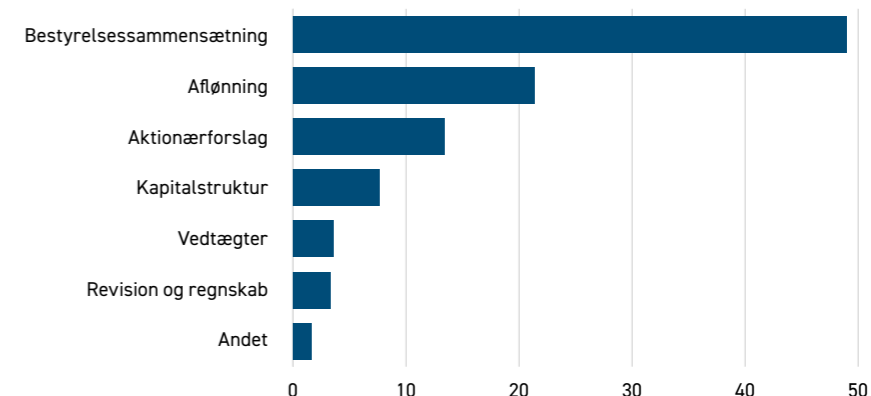
474 milepæle

Gennem PensionDanmarks aktive ejerskab var der i 2023 fremgang i 474 milepæle, hvilket svarer til godt 55 procent af alle dialoger.

Virksomhedsdialoger
Figuren viser fremgang i milepælene for PensionDanmarks virksomhedsdialoger i 2023.

Afstemningsforslag
Figuren viser fordelingen af afstemningsforslag i procent, hvor PensionDanmark har stemt imod ledelsen.

Grønne ambitioner

PensionDanmarks valg af investeringer har betydning for omverdenen – både positivt og negativt. Derfor arbejder PensionDanmark målrettet mod, at investeringsporteføljen bliver CO₂-neutral i 2050.

PensionDanmarks arbejde mod CO₂-neutralitet for investeringsporteføljen i 2050 indebærer, at vi løbende udvikler nye målsætninger og nøgletal, i takt med at både metoder og datagrundlag udvikles. I år har PensionDanmark som et af de første pensionselskaber i verden fået Science Based Targets Initiative (SBTi) godkendte CO₂-målsætninger, der indikerer, at målsætningerne frem mod 2030 er i overensstemmelse med klimaforskning og Paris-aftalens mål om at reducere den globale opvarmning til 1,5 °C. [L2](#)

E'tet i ESG fylder mest i PensionDanmarks rapportering på samfundsansvar – og særligt de finansierte CO₂-udledninger fra investeringsporteføljen – som står for 99,5 procent af de samlede emissioner. Derfor har PensionDanmark

de seneste år også arbejdet fokuseret på at udvide klimarapporteringen. I år har PensionDanmark som noget nyt tilføjet statsobligationer til CO₂-regnskabet, og dermed omfatter CO₂-regnskabet i dag otte aktivklasser, svarende til 87 procent af de samlede investeringer mod blot 25 procent i 2019.

Med det udvidede datagrundlag har PensionDanmark mulighed for i højere grad at anvende en databaseret tilgang og synliggøre de dilemmaer, samfundsansvar fører med sig. Dette kan blandt andet bruges i det aktive ejerskab til at skubbe porteføljeselskaberne i en mere bæredygtig retning. Samtidig ønsker PensionDanmark at være åben og transparent om tilvalg såvel som fravalg og de potentielle negative effekter og udfordringer forbundet hermed.

99,5 PCT.

af PensionDanmarks samlede CO₂-udledninger kommer fra vores investeringer.

Kommunalarbejdere fra Vej & Park i Rødovre Kommune er medlemmer i PensionDanmark.

SBTi-godkendte CO₂-målsætninger

I år har PensionDanmark, som et af de første pensionselskaber i verden, fået valideret CO₂-målsætningerne af Science Based Targets Initiative (SBTi). SBTi er et partnerskab mellem FN's Global Compact, World Resources Institute og Verdensnaturfonden (WWF), som hjælper virksomheder til at sætte ambitiøse reduktionsmål, som er i overensstemmelse med den seneste klimaforskning.

De godkendte målsætninger sætter et konkret loft over den maksimale emissionsintensitet for henholdsvis drift af ejendomme (kg/kvm) og energiinfrastruktur (kg/MWh), som PensionDanmark har investeringer i. Samtidig vil PensionDanmark arbejde for at skubbe de virksomheder, vi er investeret i via børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer, i en grønnere retning ved at påvirke dem til at

få udarbejdet SBTi-godkendte målsætninger. Helt konkret er målsætningen, at 51 procent af PensionDanmarks investeringer i børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer skal være placeret i SBTi-validerede selskaber i 2027. I dag er andelen cirka 33 procent.

Foruden målsætninger for PensionDanmarks investeringer, omfatter valideringen også en målsætning om at reducere PensionDanmarks egne scope 1 og scope 2 CO₂-udledninger med 42 procent fra 2021 til 2030. De godkendte målsætninger viser, at PensionDanmark er på rette vej mod en klimaneutral investeringsportefølje i 2050, men vi fortsætter med at være ambitiøse i forhold til at indfri denne målsætning.

Vejen mod en klimaneutral investeringsportefølje i 2050

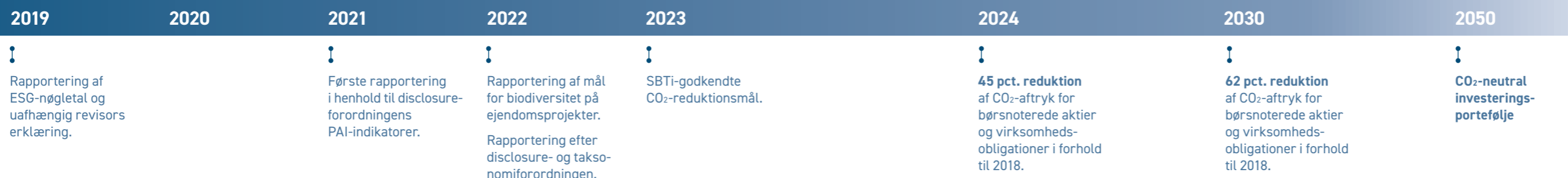
25 pct. af investeringsporteføljen Børsnoterede aktier indgår i CO₂-beregningerne.

50 pct. af investeringsporteføljen Virksomhedsobligationer, Private Equity og ejendomme tilføjes i CO₂-beregningerne.

60 pct. af investeringsporteføljen Private Debt og infrastruktur tilføjes i CO₂-beregningerne.

80 pct. af investeringsporteføljen Danske realkreditobligationer tilføjes i CO₂-beregningerne.

87 pct. af investeringsporteføljen Statsobligationer tilføjes i CO₂-beregningerne.

Investeringernes CO₂-aftryk

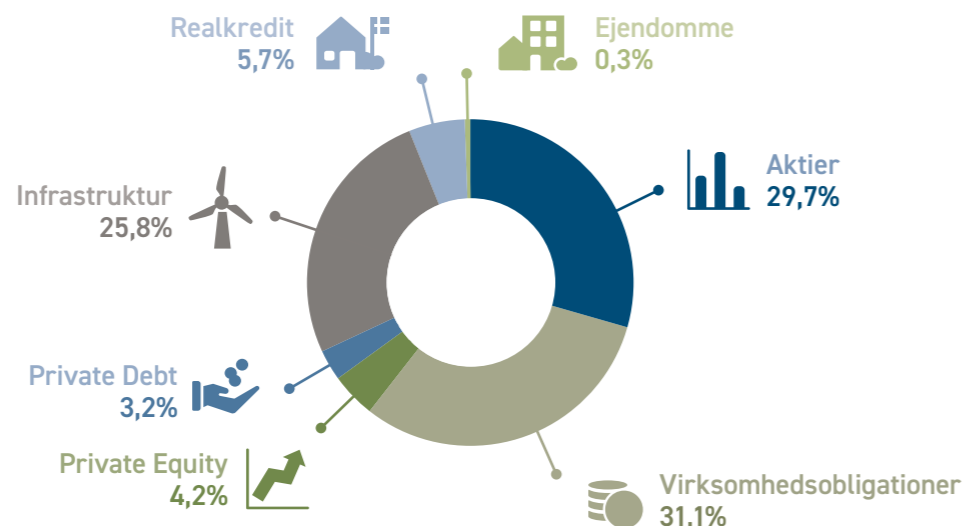
PensionDanmarks største indvirkning på klimaet sker gennem investeringerne. Siden 2019 har PensionDanmark arbejdet systematisk og struktureret med klimarapportering for at sikre, at vi har den nødvendige viden og data til at sikre fremdrift mod en klimaneutral investeringsportefølje.

PensionDanmark forventer, at den totale mængde af CO₂-udledninger fra investeringerne vil stige de næste 5-10 år. Dels fordi PensionDanmark løbende styrker sit klimaregnskab ved at rapportere på flere investeringsporteføljer, men også fordi PensionDanmarks investeringsportefølje fortsat vil stige, da PensionDanmark som et forholdsvis ungt pensionselskab stadig modtager flere indbetalinger end udbetalinger. PensionDanmark har derfor ikke absolutte målsætninger. PensionDanmark har derimod

en målsætning om, at CO₂-aftrykket, udtrykt ved udledning af CO₂ pr. mio. kr. investeret, for de to største porteføljer, børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer, skal falde til 6,4 ton CO₂/mio. kr. frem mod 2030. Indfrielsen af dette mål er et bærende element af strategien om at reducere klimaaftrykket og bidrage til en mere bæredygtig fremtid.

I 2023 har PensionDanmark øget dækningsgraden af investeringsporteføljen til 87 procent ved blandt andet at regne CO₂-udledning fra statsobligationer, men også ved at indsamle data fra flere fonde i det unoterede univers. I år har vi fået data fra fonde, der er involveret i skibsfart, hvilket har medført en betydelig stigning i CO₂-aftrykket i vores infrastrukturportefølje, som samlet set er hovedårsagen til, at PensionDanmarks CO₂-aftryk stiger til 7,1 i 2023 fra 6,6 i 2022.

Fordeling af PensionDanmarks investerings CO₂-udledning

Klimamål for 2030

PensionDanmarks 2030-mål har udgangspunkt i klimavidenskaben og er sat i samarbejde med andre klimavenlige investorer i internationale netværk. Vi er godt på vej til at indfri en række af målene, og for enkelte porteføljer har vi allerede nået vores mål.

Børsnoterede aktier
>4,4
 ton CO₂/mio. kr.
 37 pct. mangler før mål er opnået

Virksomhedsobligationer
>14,5
 ton CO₂/mio. kr.
 29 pct. mangler før mål er opnået

Private Equity
>2,9
 ton CO₂/mio. kr.
 10 pct. mangler før mål er opnået

Private Debt
>5,5
 ton CO₂/mio. kr.
 Mål opnået

Infrastruktur
>17,2
 ton CO₂/mio. kr.
 14 pct. mangler før mål er opnået

Realkredit
>1,8
 ton CO₂/mio. kr.
 17 pct. mangler før mål er opnået

Ejendomme
>0,3
 ton CO₂/mio. kr.
 Mål opnået

Dilemma Er lavere CO₂-aftryk reel klimaforbedring eller resultat af kursændringer?

Ambitiøse og relevante CO₂-reduktionsmål er nødvendige, hvis klimakrisen skal afbødes. I PensionDanmark har vi formuleret konkrete reduktionsmål for at nedbringe CO₂-aftrykket for vores porteføljer, blandt andet for vores børsnoterede aktier. I 2025 er vores målsætning at CO₂-aftrykket for vores børsnoterede aktieportefølje kommer under 6,3 ton/mio. kr. og i 2030 er målsætningen at komme under 4,4 ton/mio. kr.

I branchen er der generelt konsensus om at anvende CO₂-aftryk som et mål for emissionspåvirkningen af investeringer. En aktieinvestering finansierede emissioner beregnes i forhold til, hvor meget den udgør af virksomhedens markedsværdi af aktier samt gæld (EVIC). Aktieporteføljens CO₂-aftryk beregnes således:

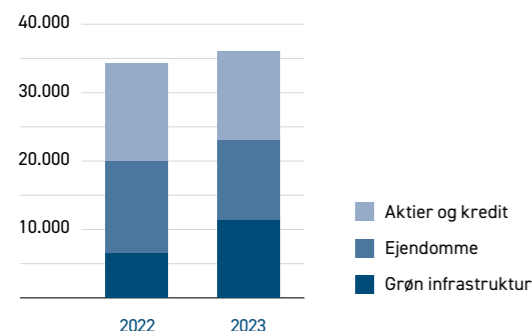
$$\text{CO}_2\text{-aftryk} = \frac{\text{Total finansieret CO}_2\text{-udledning}}{\text{Værdien af PensionDanmarks beholdning}}$$

Da målet er bundet op på værdien af aktierne, betyder det, at CO₂-aftrykket alt andet lige påvirkes af kursændringer. Et lavere (højere) aftryk kan derfor skyldes, at kursværdien stiger (falder), selv om selskabets udledning er uændret.

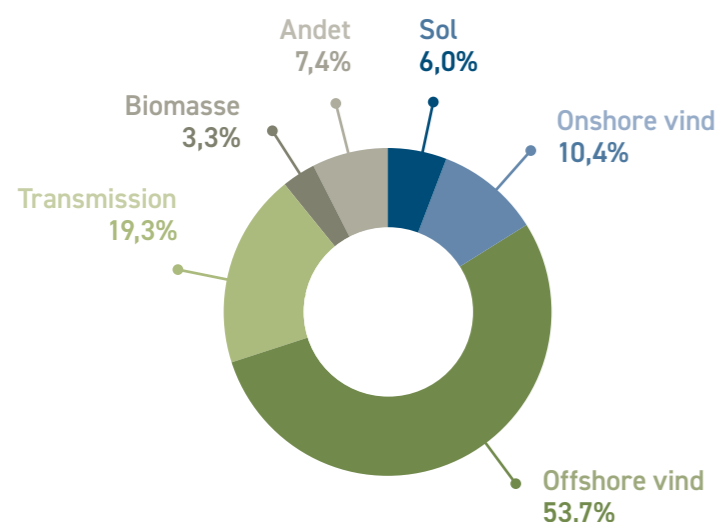
Eksempel: Et selskab har i år 1 en markedsværdi på 100 mio. kr., hvoraf PensionDanmark ejer de 10 mio. kr. Gælden er på 100 mio. kr. hvilket giver en EVIC på 200 mio. kr. mens selskabets CO₂-emissioner er 100 ton. Dermed finansierer PensionDanmark 5 procent af emissionerne, svarende til 5 ton og et CO₂-aftryk på 0,5 ton/mio. kr. Året efter stiger markedsværdien af selskabet til 120 mio. kr., mens selskabets gæld og CO₂-emissioner er uændrede. Dette får CO₂-aftrykket til at falde med 9 procent til 0,46 ton/mio. kr. Det er en del mindre end stigningen i markedsværdi, og effekten reduceres derfor ved, at beregninger af vores andel også tager højde for gælden, der er uændret i perioden.

Eksempel		Selskab år 1	Selskab år 2
CO ₂ -emissioner	Ton	100	0
Markedsværdi af aktier	Mio. kr.	100	120
Selskabets gæld	Mio. kr.	100	100
EVIC	Mio. kr.	200	220
Værdi af PensionDanmarks aktier i selskab	Mio. kr.	10	12
Værdi af PensionDanmarks gæld i selskab	Mio. kr.	0	0
PensionDanmarks ejerandel af emissioner	Pct.	5,0	5,5
Finansieret CO ₂	Ton	5,0	5,5
CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	0,500	0,455

Udvikling i PensionDanmarks grønne investeringer

Fordeling af PensionDanmarks teknologimix

Klimamål for 2025 og 2030

Ejerskab af grøn infrastruktur, kapacitet

1.300

MW

16 pct. mangler før 2025-mål er opnået

CO₂-besparelse ved ejerskab af grøn infrastruktur

>2,0

mio. ton CO₂

38 pct. mangler før 2025-mål er opnået

Kumuleret kapacitet af vedvarende energi siden 2021

800

MW

58 pct. mangler før 2030-mål er opnået

Grønne investeringer

PensionDanmarks første investering i vedvarende energi var Nysted Havvindmøllepark, som ved opførelsen var verdens største offshore vindmøllepark. Siden er flere investeringer kommet til og de seneste år med fokus på nye grønne teknologier.

PensionDanmark har de seneste 15 år investeret massivt i vedvarende energi og grøn infrastruktur, særligt gennem den verdensledende globale investor i vedvarende energiinfrastruktur CIP, som PensionDanmark var med til at etablere i 2012. Det har vist sig at være en god forretning med robuste afkast til medlemmerne. De seneste år er fokus i stigende grad rettet mod den næste generation af grønne teknologier, som skal bidrage med nye løsninger på den globale klimakrise.

I 2023 er andelen af PensionDanmarks samlede grønne investeringer vokset fra 12,1 procent i 2022 til 12,7 procent af vores samlede investeringer. De grønne investeringer indebærer blandt andet investeringer i grøn energi og infrastruktur over hele verden, samt grønne obligationer, der finansierer den grønne omstilling i en række forskellige virksomheder.

Over halvdelen af PensionDanmarks investeringer i grøn energi er havvind, herunder havvindmølleparker i Europa og Asien, samt vores danske havvindmølleparker Anholt og Nysted, der hvert år producerer grøn strøm til danskerne. Vi investerer også i ny grøn teknologi, som Power-to-X der bliver en vigtig del af den grønne omstilling i fremtiden.

Dilemma Rapportering på ejerskab af grøn infrastruktur og CO₂-besparelser

PensionDanmark har som målsætning at bidrage til besparelser på CO₂-udledninger på 2 mio. ton CO₂ gennem ejerskab af grøn infrastruktur i 2025. For at undgå at de samme CO₂-reduktioner tælles dobbelt, er der på internationalt plan vedtaget regler for, hvordan CO₂-besparelser og -udledninger opgøres. Reglerne betyder, at når for eksempel en vindmøllepark sælges fra, kan PensionDanmark ikke medregne besparelsen fra vindmølleparken i vores CO₂-regnskab, fordi vi ikke længere har en ejerandel i parken.

Det er blevet mindre lukrativt at drive grøn infrastruktur, mens det er blevet mere lukrativt at påtage sig risikoen ved at udvikle grønne infrastrukturprojekter. Derfor frasælger vores samarbejdspartner CIP i stigende grad vindmøller blot få år efter, at de er begyndt at producere grøn strøm. Det medvirker til, at PensionDanmark i dag kan indregne relativt færre CO₂-besparelser i regnskabet.

Fra 2014 til 2021 har PensionDanmark alene gennem tre fonde i CIP finansieret en kapacitetsudvidelse på 775 megawatt grøn strøm, men i samme periode er der frasolgt aktiver svarende til en kapacitet på 292 megawatt. Frasalget afspejler, at det er muligt at opnå et meget attraktivt afkast ved at udvikle og opføre vind- og solparker, som herefter sælges til investorer med forholdsvis lave afkastkrav til den type investeringer. Samtidig giver det PensionDanmark mulighed for at benytte salgsprovenuet til at investere i nye udviklingsprojekter, og dermed bidrage til opførelsen af endnu mere grøn infrastruktur rundt om i verden.

Asfaltarbejder Erik er medlem hos PensionDanmark.

RESULTATER

13,0 mia. kr.

har PensionDanmark investeret i grøn energiinfrastruktur, og der er givet tilsagn om yderligere 14,8 mia. kr.

4,0 mia. kr.

har PensionDanmark afsat til investeringer i udvikling af næste generation af grønne teknologier – en stigning på over 20 procent sammenlignet med 2022.

Samspelet mellem ejendomme og natur

En pendant til PensionDanmarks ambitioner om en CO₂-neutral investeringsportefølje i 2050 er vores ambitiøse tilslutning til Nature Positive-målet.

PensionDanmark udarbejdede i maj 2022 biodiversitetsstrategien "Investeringer for livet", hvor vi som et af de første selskaber i Danmark tilsluttede os det globale mål Nature Positive 2030. For ejendomsaktiviteterne indebærer det en forpligtelse til, at byområder, nybyggerier og eksisterende ejendomme skal levere et positivt bidrag til biodiversiteten senest i 2030. Dette flugter med den internationale regulering af bæredygtige finansielle aktiviteter, herunder blandt andet EU's taksonomiforordning.

En baseline er et referencepunkt eller udgangspunkt, der bruges til at måle ændringer eller fremskridt over tid, og derfor er det afgørende at få udarbejdet en baseline for ejendomme og nybyggeri. PensionDanmark påbegyndte i 2022 arbejdet med at udarbejde baseline på nybyggerier og byområder. I 2023 har PensionDanmark udvidet scopet og kortlagt naturforholdene på 66 eksisterende ejendomme, så PensionDanmark nu har en samlet baseline for alle de ejendomme, som PensionDanmark har det fulde ejerskab over. Dette initiativ betyder, at PensionDanmark som det første – og eneste – danske pensionselskab rapporterer på biodiversitetsindvirkningen på samtlige ejendomme, PensionDanmark har fuldt ejerskab over.

PensionDanmarks biodiversitetsstrategi er bygget op omkring en progressionstrappe, som skal sikre en løbende udvidelse af indsatserne sammen med en stigende implementering i aktiviteter vedrørende ejendomme, for at nå

målsætningen om et positivt bidrag til biodiversitet i 2030. Indtil videre har fokus været på biodiversiteten, hvor PensionDanmark udvikler og bygger (onsite), men fra og med næste år udvides scopet og medtager også indvirkninger på biodiversiteten fra ejendommens værdikæder (offsites) med afsæt i blandt andet retningslinjerne i Science Based Targets for Nature (SBTN). Dette hænger godt sammen med klimaindsatsen på ejendomsområdet, hvor PensionDanmark også beregner CO₂-aftrykket i forbindelse med byggeri og drift af ejendomme.

Når PensionDanmark arbejder for en øget biodiversitet, er det med afsæt i en overbevisning om, at en øget biodiversitet også gavner menneskers livskvalitet og dermed bidrager med værdi til samfundet som helhed. Tilmed forventer vi, at en prioritering af biodiversitet og natur i ejendomme er en god investering, da et mangfoldigt plante- og dyreliv øger ejendommens attraktivitet for beboere og lejere, hvilket kan resultere i øgede lejeindtægter og markeds-værdi samt mindre tomgang blandt lejere. PensionDanmark vil i de kommende år arbejde på at dokumentere den økonomiske betydning af indsatser for biodiversitet og natur for ejendomsinvesteringernes afkast.

RESULTATER

5,8 kg/m²

I 2023 har vores ejendomme i Danmark reduceret den samlede CO₂-udledning pr. m² fra 11,8 kg i 2019 til 5,8 kg – et fald på over 50 procent.

6,7 pct.

er stigningen i andelen af det grønt/blåt areal som del af det samlede areal for PensionDanmarks nybyg og byområder fra 2022 til 2023.

1,4 MIO. M²
PensionDanmark ejer eller er medejer af 149 ejendomme svarende til 1,4 mio. m² i Danmark.

Torben og Malene arbejder som anlægsgartnere hos Malmos og er medlemmer hos PensionDanmark.

Dilemma En robust måling af biodiversitet

Visionen om Nature Positive inden 2030 er et kernelement i COP15-aftaleteksten fra Montreal i december 2022, og PensionDanmark har implementeret målsætningen for ejendomme.

Men det er stadig usikkert, hvordan virksomheder skal dokumentere og afrapportere på Nature Positive, eftersom konceptet ikke er yderligere specificeret i aftaleteksten. Som led i PensionDanmarks løbende evaluering af indfrielsen af målsætningen, har vi igen i 2023 målt på biodiversitetspåvirkningen med fem indikatorer, der siger noget om kvantitet og kvalitet af natur. Metoden er udviklet i samarbejde med SLA, Aaen Engineering og Oiko med udgangspunkt i eksisterende standarder.

PensionDanmark følger fortsat internationale anerkendte standarder, som skaber præcedens for evaluering af biodiversitetsindsatser og opfyldelse af Nature Positive. I Danmark er en ny national metode til registrering af biodiversitet i byer under udvikling, og PensionDanmark har bidraget til afprøvning af test-version af metoden i 2023. Metoden bygger på en registrering af areal af habitater og en tilstandsvurdering af biologiske faktorer. Det er forventningen at metoden er klar til implementering i afrapportering i 2024, hvilket vil forenkle målingen. Grundstenen i arbejdet med biodiversitet er dog den samme uanset målemetode, nemlig at sikre og dokumentere, at der skabes plads til natur af god kvalitet i forbindelse med udvikling og drift af ejendomme.

MEDARBEJDERE

- 76 Bestyrelsen sætter retningen
- 80 PensionDanmarks medarbejdere
- 86 Bæredygtighed i forretningen

Bestyrelsen sætter retningen

PensionDanmark er stiftet og ejet af overenskomtparterne på de overenskomst-områder, hvor PensionDanmark er valgt som pensionsleverandør. PensionDanmark er organiseret, så parterne har direkte indflydelse på strategien, og produkterne udvikles, så de tjener medlemmerne bedst muligt med udgangspunkt i et stærkt værdigrundlag bygget på bæredygtighed, solidaritet, innovation og partnerskaber.

PensionDanmark administrerer overenskomts-baserede pensionsordninger aftalt mellem 11 fagforbund og 28 arbejdsgiverforeninger. En række af de fagforbund og arbejdsgiverforeninger er repræsenteret i PensionDanmarks bestyrelse. Bestyrelsen sætter retningen for forretningen ved blandt andet at drøfte produktændringer, investeringspolitik og forsikringsbestemmelser. Det giver direkte indflydelse for både arbejdsgivere og lønmodtagere på rammerne for de opsparingsordninger, forsikringer og sundhedsydelse, som PensionDanmark leverer til medlemmerne.

Desuden har PensionDanmark seks branchebestyrelser, der fastlægger indholdet i pensionsordningen på de respektive overenskomstområder inden for de rammer, bestyrelsen udstikker. Branchebestyrelserne består af repræsentanter udpeget af parterne på de enkelte overenskomstområder og et antal tillidsvalgte, der er valgt af medlemmerne af PensionDanmarks tillidsrepræsentantforum.

Disse strukturer sikrer, at PensionDanmark udvikler sig i takt med medlemmernes behov og dermed forbliver en bæredygtig forretning for baglandet.

Rune og Mikkel arbejder i PensionDanmarks investeringsafdeling.

RESULTATER

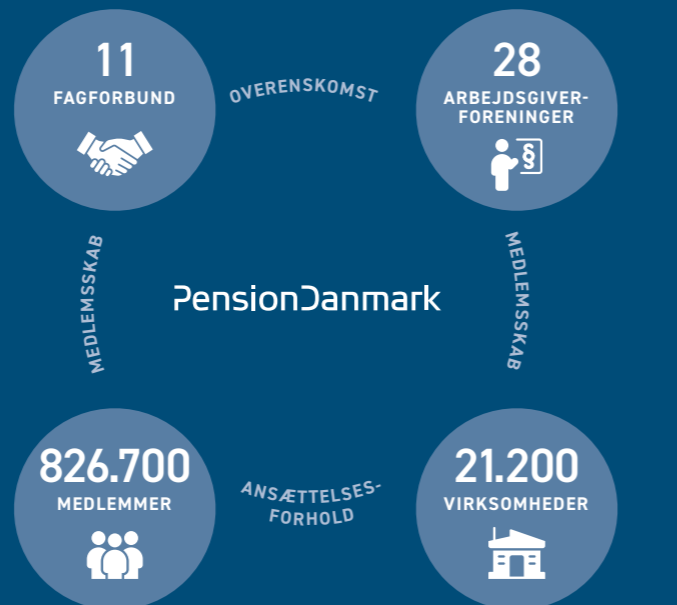
 92,3 pct.
deltagelse i bestyrelsesmøder

 95,0 pct.
deltagelse i Risiko- og Revisionsudvalgsmøder

 22,2 pct.
Bestyrelsens kønsdiversitet

MISSION

PensionDanmarks mission er at hjælpe medlemmerne til et godt og langt arbejdsliv og en økonomisk tryk alderdom. Ud over opsparing til pension indeholder pensionsordningen et socialt sikkerhedsnet ved kritisk sygdom, dødsfald og behov for tidlig tilbagetrækning. Hertil kommer et omfattende program inden for sundhed og hjælp til efteruddannelse.

Direktørgruppe og medarbejderforhold

Direktørgruppen består af fem personer. Direktørgruppen, herunder de enkelte medlemmers ledelsehverv, fremgår af note 35. Ved udgangen af 2023 havde PensionDanmark 363 fuldtidsansatte. Der er på pensiondanmark.com en nærmere omtale af medarbejderforhold og personalepolitik. [↗](#)

Aflønningsforhold

PensionDanmarks bestyrelse har vedtaget en aflønningspolitik, som er i overensstemmelse med de gældende regler om aflønning af ledelse og væsentlige risikotagere i den finansielle sektor.

Aflønningspolitikken godkendes af generalforsamlingen. Nærmere information om aflønning af bestyrelse og direktion, herunder omfang af variable lønde, findes på pensiondanmark.com

Aflønningsudvalg

Bestyrelsen har nedsat et aflønningsudvalg, som skal forberede ændringer og påse overholdelsen af selskabets aflønningspolitik. Aflønningsudvalget består af formanden for Risiko- og Revisionsudvalget samt bestyrelsens formand og næstformand. Aflønningsudvalget har i 2023 afholdt tre møder. [↗](#)

Risiko- og Revisionsudvalg

Bestyrelsen har nedsat et risiko- og revisionsudvalg, som skal overvåge selskabets regnskabs-, risiko- og revisionsforhold. Udvalgets formand er Peter Engberg Jensen. Udvalget har holdt fire møder i 2023.

Aktionærforhold

PensionDanmark Pensionsforsikringsaktieselskab (PensionDanmark A/S) er 100 procent ejet af PensionDanmark Holding A/S, København. Aktiekapitalen i PensionDanmark A/S er 7.648.500 kr. PensionDanmark Holding A/S er ejet af overenskomstparterne på de overenskomstområder, hvor PensionDanmark er valgt som pensionsleverandør for de kollektivt aftalte arbejdsmarkedspensioner.

Den samlede aktiekapital i PensionDanmark Holding A/S udgør 12.648.500 kr. I henhold til PensionDanmarks vedtægter og lov om finansiel virksomhed kan der ikke udbetales udbytte til aktionærer i PensionDanmark Holding A/S, idet selskabet har status som arbejdsmarkedsrelateret livsforsikringsaktieselskab.

Bestyrelsen

Bestyrelsen består af 18 medlemmer, hvoraf de 17 medlemmer er udpeget af de organisationer, som står bag pensionsordningerne i PensionDanmark. Herudover har aktionærerne i fællesskab valgt Peter Engberg Jensen til bestyrelsen. Peter Engberg Jensen er særlig sagkyndig inden for regnskabs- og revisionsforhold.

Bestyrelsen for PensionDanmark Holding A/S er sammenfaldende med bestyrelsen for PensionDanmark A/S. Bestyrelsens formand, er forbundsformand i 3F Fagligt Fælles Forbund, Henning Overgaard. Bestyrelsen har i 2023 afholdt otte bestyrelsesmøder og gennemført den årlige selvevalueringsproces. Det er bestyrelsens opfattelse, at bestyrelsen samlet set besidder de kompetencer og den viden, der er påkrævet på de centrale risikoområder – herunder på det forsikringsmæssige og det investeringsmæssige område.

Bestyrelsen sætter retningen for forretningen ved blandt andet at drøfte produktændringer, investeringspolitik og forsikringsbestemmelser. Det giver direkte indflydelse for både arbejdsgivere og lønmodtagere på rammerne for de opsparingsordninger, forsikringer og sundhedsydelse, som PensionDanmark leverer til medlemmerne. [↗](#)

Kønsdiversitet i bestyrelsen

PensionDanmarks bestyrelse har vedtaget en politik for den kønsmæssige sammensætning af bestyrelsen. Bestyrelsen i PensionDanmark anerkender nødvendigheden af, at der arbejdes målrettet med at modvirke underrepræsentation af det ene køn i bestyrelserne.

I politikken er der fastsat et mål for sammensætningen af mænd og kvinder i PensionDanmarks bestyrelse, hvilket betyder, at andelen af det underrepræsenterede køn i bestyrelsen ikke må udgøre mindre end 30 procent i 2025.

Bestyrelsen består af 18 medlemmer, hvoraf 4 medlemmer (22,2 procent) er kvinder. Målet for bestyrelsen er ikke opfyldt i 2023.

Branchebestyrelser og tillidsrepræsentantforum

PensionDanmark har seks branchebestyrelser:

- > Byggeri
- > Handel, Transport & Industri
- > Privat Service
- > Offentlig Sektor
- > Det Grønne Område
- > Organisationsansatte

Branchebestyrelserne består af repræsentanter udpeget af overenskomstparterne på de enkelte overenskomstområder og et antal tillidsvalgte valgt af medlemmerne af PensionDanmarks tillidsrepræsentantforum. [↗](#)

PensionDanmarks medarbejdere

PensionDanmark er en moderne, sund og bæredygtig arbejdsplads med nytænkning, åbenhed, engagement, professionalisme og tryghed som kerneværdier. PensionDanmark tror på, at det personlige engagement – med stor indflydelse på løsning af egne opgaver – er med til at løfte den kollektive værdiskabelse.

PensionDanmark skal være et spændende og udviklende sted at arbejde. Derfor ønsker vi at skabe en flad og fokuseret organisationsstruktur, med højt til loftet, hvor medarbejderne er tætte på deres nærmeste leder. Det sikrer et højt informationsniveau og en god dialog i det daglige – og ikke mindst korte beslutningsveje med fokus på eksekvering af både daglige opgaver og større projekter. Den flade struktur betyder, at den enkelte medarbejder har et stort ansvar og stor indflydelse på opgaveløsningen. På den måde når PensionDanmark i mål med store og små projekter til gavn for medlemmerne.

På trods af, at PensionDanmark servicerer over 826.700 medlemmer, er PensionDanmark en forholdsvis lille organisation med en bred vifte af fagligheder som for eksempel sygeplejersker, investeringsfolk, byplanlæggere, it-specialister og aktuarer. Kombinationen af et højt fagligt niveau og en rig faglig diversitet i en samarbejdsorienteret organisation er udgangspunktet for nytænkning og samarbejde på tværs af afdelinger, søjler og fagligheder. Der arbejder i alt 363 ansatte i PensionDanmark. I 2023 er der kommet 72 nye kollegaer til, og der har været en medarbejdertilvækst på 27 medarbejdere.

PensionDanmark ønsker at skabe rammerne om en sund hverdag for medarbejderne og tilbyder blandt andet døgnåbent fitnesslokale, holdtræning, årligt sundhedstjek, massage-ordning, cykel over lønnen, cykelservice i arbejdstiden og takeaway-ordning. Desuden sørger PensionDanmark for, at den svanemærkede kantine tilbyder en sund og varieret frokost – og sunde eftermiddagsnacks.

PensionDanmark vil gerne være en attraktiv arbejdsplads og prioriterer, at medarbejderne trives og udvikler sig personligt såvel som fagligt. I 2023 var medarbejderomsætningen 12,1 procent.

ORGANISATIONEN

Fordeling af kvinder og mænd

Antal medarbejdere

Gennemsnitsalder

Gennemsnitsanciennitet

PensionDanmarks køkkenchef
Emilie fra Meyers Kantine.

Case Svanemærket kantine

PensionDanmark arbejder målrettet med at bidrage positivt til klima og miljø – og det kan vores kantine nu også bryste sig af. PensionDanmarks køkkenteam nåede nemlig i sommeren 2023 en unik milepæl for den grønne dagsorden i PensionDanmark, hvor både PensionDanmarks kantine og café modtog svanemærket fra Miljømærkning Danmark.

Svanemærke-certificeringen betyder, at PensionDanmarks kantine lever op til en række skrappe krav til energi, vand, mad, affald, kemikalier og indkøb for at reducere miljø- og klimabelastningen. Det lever køkkenteamet op til, når de hver dag serverer en høj andel af økologisk og vegetarisk mad, bruger lokalproducerede råvarer, forebygger madspild og meget mere.

For at modtage certificeringen, skal man blandt andet leve op til nedenstående:

- > Fremme mad med lav miljø- og klimabelastning
- > Servere en høj andel økologisk mad og drikke
- > Servere minimum en vegetarisk ret til frokost
- > Sortere affald og forebygge madspild
- > Undgå engangsartikler til daglig servering
- > Begrænse brug af uønskede kemikalier
- > Begrænse forbrug af energi og vand
- > Oplære medarbejdere til at engagere sig i miljøarbejdet

Derudover er kantinen også blevet ISO 14001-certificeret, der ligeledes understreger, at PensionDanmarks kantine har fokus på miljømæssig ansvarlighed og lever op til ISO-standardens krav på miljøområdet.

Engagement og plads til udvikling

PensionDanmarks største aktiv er medarbejderne. Brændstoffet er human kapital og alle produkter udvikles og drives af mennesker. De bedste løsninger leveres af glade og engagerede medarbejdere, og derfor investerer PensionDanmark aktivt i medarbejdernes kompetencer og arbejdsglæde.

Laura er ansat i en ny funktion i People & Culture

Laura B. Jørgensen, 29, er Talent Sourcing & Attraction Consultant i PensionDanmarks People & Culture-afdeling. Laura startede i funktionen – som er ny i PensionDanmark – i august 2023, og hun har allerede sat flere projekter i søen.

"I Talent Sourcing-delen gennemfører jeg search-processer og identificerer et kandidatfelt i forbindelse med udvalgte rekrutteringer. Når vi ansætter medarbejdere på egen hånd, sparer det organisationen tid og sænker rekrutteringsomkostningerne markant. Samtidigt er det med til

at styrke kvaliteten af vores rekrutteringer, fordi vi drager fordel af vores interne viden," fortæller Laura, der også er med til at understøtte PensionDanmarks Employer Branding.

I People & Culture tænker vi Employer Branding ind i hele medarbejderens livscyklus lige fra rekruttering, onboarding, udvikling og til fastholdelse. Og her arbejder vi blandt andet målrettet og strategisk med vores digitale platforme, såsom LinkedIn, PensionDanmarks karrieresite og vores intranet," fortæller Laura.

Laura sætter stor pris på opgaverne i afdelingen og ikke mindst samarbejdet på tværs af organisationen.

"Vi har en ambitiøs og udviklingsorienteret kultur i PensionDanmark, hvor jeg oplever, at man hurtigt kan være med til at gøre en forskel og få lov til at tage ejerskab over projekter. Det er med til at udvikle mig både fagligt og personligt, og det betyder meget for mig."

“Vi har en ambitiøs og udviklingsorienteret kultur i PensionDanmark, hvor jeg oplever, at man hurtigt kan være med til at gøre en forskel.”

“Det har været en stejl og stor læringskurve, og jeg har nydt godt af, at vi i PensionDanmark samarbejder bredt på tværs af afdelingerne.”

Mathias holder snor i 20 mia. kr.

Mathias Stauning, 30, har været i PensionDanmark siden 2021 og er Senior Investment Manager i investeringsteamet Infrastructure & Direct Equity, hvor han har investeringssamarbejde med CIP som sit primære ansvarsområde. Det er ikke et lille ansvar at have. Den aktuelle investering i CIP er på cirka 7 mia. kr., og der er givet tilsagn for yderligere 14 mia. kr. i grøn infrastruktur som for eksempel havmøller, solparker, biogasser og Power-to-X. Men det er et ansvar, som passer Mathias fint, selvom det ligger et stykke over de arbejdsopgaver, han startede med i PensionDanmark.

"Det er en spændende rolle, som er vokset til meget mere, end jeg havde forventet. Det har været en stejl og stor læringskurve, og jeg har nydt godt af, at vi i PensionDanmark samarbejder bredt på tværs af afdelingerne. Jeg har løbende fået mere viden og mere ansvar, og der bliver lyttet til det man siger," siger Mathias, der

glæder sig over den udvikling, som han har været igennem i PensionDanmark.

"Jeg får virkelig lov til meget – også på det strategiske niveau. På den måde er jeg med til at sætte retningen på et område, hvor vi i PensionDanmark er en stor spiller på verdensmarkedet gennem vores samarbejde med CIP," fortæller Mathias.

Som en del af jobbet deltager han også i strategiske ledelsesmøder hos CIP og er medlem af flere af CIPs investeringskomitéer og Advisory Boards som PensionDanmarks repræsentant. Det er en stor arbejdsopgave, og der er mange store bolde at holde i luften, men Mathias fremhæver, at der stadig er mulighed for at have en fornuftigt work-life-balance, hvilket også var en af grundene til, at han søgte job i PensionDanmark. Der er travlt, men som han konkluderer: "Det er rigtig spændende at gå på arbejde!"

Sebastians robotter giver værdi til forretningen

Sebastian Mira Lindegaard, 30, har siden august 2023 været Head of ML, AI & Chatbot, og har det overordnede ansvar for at få Machine Learning (ML) til at fungere som en del af PensionDanmarks forretning. Det kan for eksempel være som en hjælp i PensionDanmarks forskellige rådgivningsfunktioner, hvor ML kan hjælpe med at svare på e-mails.

Sebastian er uddannet civilingeniør fra DTU med en BSc Eng i Fysik og Nanoteknologi og en Msc Eng i Matematisk Modellering og Computing og kommer fra et job som konsulent. Han skiftede blandt andet til PensionDanmark, fordi han savnede at se projekterne i drift og få dem til at fungere i det lange løb, så de giver værdi til forretningen.

"Det er vigtigt for mig at være med hele vejen. Hvis ML skal fungere og levere den forventede værdi, så kræver det blandt andet, at vi løbende gendræner modellerne, og at vi har et

monitorerings-setup, der gør os opmærksomme på de fejl, der uundgåeligt kommer hen ad vejen. Samtidig skal vi gennem løbende dialog med brugerne sikre at vi stadigvæk hjælper dem på bedst mulig måde. På den måde kan vi løfte forretningen og vores service til "kunderne" i PensionDanmarks forretning. Og det er en stor tilfredsstillelse at være med til," siger Sebastian.

Sebastian vurderer, at han og teamet har gode muligheder for at lykkes med at implementere ML, fordi PensionDanmark er godt gearret til det på de vigtigste parametre.

"It-fundamentet er på plads med blandt andet data og pipelines i Cloud, hvilket minimerer tiden fra idé til handling markant. Derudover er der en god opbakning i organisationen i forhold til mulighederne med ML. Det gør vores arbejde meget nemmere, og så har vi i PensionDanmark en ikke-bureaukratisk kultur, hvor der kan tages hurtige beslutninger, og hvor der er en stor villighed til at prøve noget nyt og lære henad vejen."

“Vi skal sikre løbende dialog med brugerne for at sikre at vi stadigvæk hjælper dem på bedst mulig måde.”

“Min fornemmeste opgave bliver at spille mine kollegaer i PensionDanmark gode, så vi får en endnu mere systematisk og struktureret tilgang til bæredygtighed på tværs af forretningen.”

Ditte har ansvar for ny regulering for bæredygtighedsarbejdet

I slutningen af 2023 påbegyndte PensionDanmark arbejdet med at implementere det nye europæiske direktiv for bæredygtighedsrapportering, Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), som erstatter de nuværende EU-krav om samfundsansvar, der er implementeret i årsregnskabsloven. Bæredygtighedschef i PensionDanmark Ditte Seidler Hansen, 39, ser CSRD som en mulighed for at arbejde mere strategisk med bæredygtighed.

"En del af arbejdet med CSRD er udarbejdelsen af en dobbelt væsentlighedsanalyse, hvor vi får stillet skarpt på præcis de områder, der er relevante for vores forretning. På den måde er vi sikre på, at vi rapporterer på det, der giver mest mening. Og nu har vi med direktivet et værktøj til at arbejde videre med bæredygtighed, ikke kun på klima, men i alle kroge af forretningen," siger Ditte.

Bæredygtighed er ikke nyt i PensionDanmark. Det har altid været en naturlig del af DNA'et. De seneste år er ESG-rapporteringen udvidet betydeligt, særligt på klima. Det gælder både PensionDanmarks egen drift og investeringsporteføljen, hvor PensionDanmark fra 2023 rappor-

terer på hele 87 procent. Så Ditte vurderer, at PensionDanmark har et rigtig godt fundament for at komme endnu længere i det vigtige arbejde.

"Det er et helt nyt direktiv, og alle er nye i at navigere i de mange krav og datapunkter. De første par år vil mange virksomheder prøve sig frem, og blive klogere undervejs. Men jeg er sikker på at det i sidste ende sikre mere sammenlignelige og transparente data, der bidrager til mere bæredygtighed," siger Ditte, der glæder sig til opgaven med at implementere CSRD i PensionDanmark, så alle krav fra EU overholdes.

"Min fornemmeste opgave bliver at spille mine kollegaer i PensionDanmark gode, så vi får en endnu mere systematisk og struktureret tilgang til bæredygtighed på tværs af forretningen. Bæredygtighed skal nemlig ikke kun leve i afdelingerne for bæredygtighed og ESG, den skal forankres i alle hjørner. Og så skal jeg sørge for at vi gennem bæredygtighedsrapportering ikke blot indsamler data, men skaber værdi gennem analyse og indsigt. For mig er det vigtigt, at det ikke blot gribes an som en rapporteringsopgave, men en måde hvorpå vi kan få bæredygtighedsrapporteringen ind i beslutningstagningen," siger Ditte.

Bæredygtighed i forretningen

Bæredygtighed er en del af PensionDanmarks DNA. Som medlemsejet, overenskomst-baseret arbejdsmarkedspensionselskab stiller PensionDanmark store krav til sig selv – både i forhold til investering af medlemmernes pensionsopsparing og i forhold til bæredygtighed i eget hus.

Ser man bort fra finansierede emissioner, har finansielle institutioner som PensionDanmark ikke den samme direkte indvirkning på miljø og klima som produktionsvirksomheder. Ikke desto mindre er det afgørende for PensionDanmark at udarbejde en omhyggelig rapportering på forretningens aftryk på klima og miljø i tillæg til sociale data og governance data. Dette skyldes, at PensionDanmark ønsker at praktisere, hvad vi beder andre om.

Når PensionDanmark engagerer sig med verdens virksomheder om ESG-rapportering, er det essentielt, at vi har en dyb forståelse og kan henvise til vores egne bæredygtighedspraksisser. Det højner ganske enkelt vores gennemslagskraft, kan inspirere til forbedringer og styrker vores ageren som en troværdig aktør i den vigtige indsats med at skabe en mere bæredygtig verden. Derfor har PensionDanmark de sidste fem år opsat målsætninger og indsamlet data om forretningen.

Henrik er gartner hos Jysk Planteservice og medlem hos PensionDanmark.

SCOPE 1

Emissioner fra PensionDanmarks firmabiler og to rådgivningsbusser samt den erhvervs-mæssige kørsel i privatbiler.

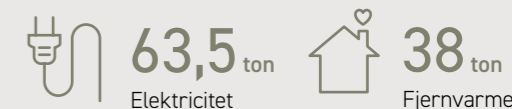
PensionDanmarks samlede udledning fra biler, busser og privat kørselsgodtgørelse er faldet med 14 procent, hvilket skyldes udskiftning af biler på fossil brændstof til el i firmabilflåden. Hvor mere end 80 procent af de samlede kørte km i firmabiler de seneste år har været på benzin eller diesel (fossil), er andelen i 2023 faldet til 50 procent, da firmabilerne i løbet af 2023 er skiftet til el.

SCOPE 2

Indirekte emissioner fra elektricitets og varmeforbruget.

PensionDanmarks scope 2 udledning (lokations-baseret) er faldet med 72 ton CO₂ i forhold 2022. Elforbruget er faldet væsentligt i år med cirka 110.000 kWh (12,1 procent), hvilket tilskrives en række bæredygtighedstiltag på PensionDanmarks kontordomicil, herunder en ændring i kølingen af vores server/UPS-rum, udskiftning af lysrør og installation af automatisk lyslukning.

PENSIONDANMARKS CO₂-UDLEDNING

SCOPE 3

Alle øvrige indirekte udledninger fra PensionDanmarks værdikæde

Scope 3 emissioner (eksklusiv investeringer) er steget med 1.699 ton CO₂ i forhold til 2022. Stigningen på 23 procent skyldes hovedsageligt en stigning i indkøb af service og tjenesteydelser samt it-services og software.

Mihaela er vaskeriarbejder hos Elis og medlem hos PensionDanmark.

RISIKOSTYRING OG SOLVENS

90 PensionDanmarks risikounivers
94 Solvens

PensionDanmarks risikounivers

Det er afgørende for PensionDanmark at sikre et betryggende og højt niveau af risikostyring samt en governance med klare roller og ansvar. Det er bestyrelsen, som fastlægger PensionDanmarks risikostyringsstrategi og governance.

Risikostyring og governance

PensionDanmarks risikostyring skal understøtte og sikre virksomhedens forretningsmodel og strategi såvel som de opgaver og risikogrænser, som bestyrelsen har fastlagt ved politikker og retningslinjer. Risikostyringen vedrører de væsentligste risici, som kan ramme PensionDanmark.

Risikostyringen i PensionDanmark tager udgangspunkt i et risikounivers, som indeholder et samlet overblik over de væsentligste risici som er identificeret i virksomheden. Med risiko-universet som udgangspunkt bliver risiciene løbende vurderet, håndteret, overvåget og rapporteret, som vist i figuren nedenfor.

Risikouniverset er dynamisk og bliver løbende tilpasset udefrakommende hændelser/begivenheder, konkrete aktiviteter og nye indsigter. Det sker både "top-down" via bestyrelsens vurdering af egen risiko og solvens¹ med drøftelser i bestyrelse og direktion, men også "bottom-up" via drøftelser og kortlægning af risici i forretningen. Drøftelserne i forretningen foregår i samspil med PensionDanmarks nøglefunktioner: Risikostyringsfunktionen, compliancefunktionen og aktuarfunktionen.

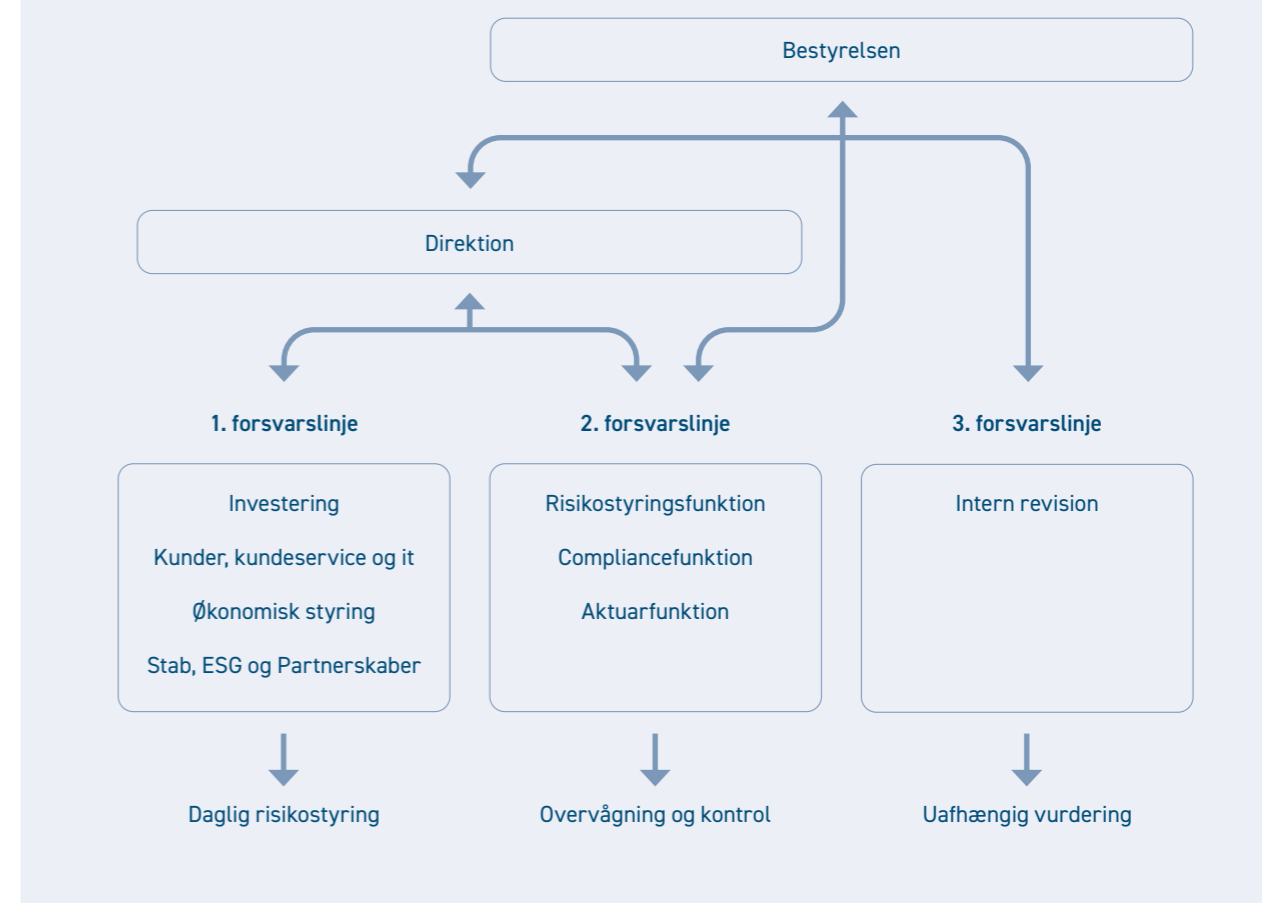
Rolle og ansvar i forhold til risikostyring

Risikostyringssystemet i PensionDanmark er grundlæggende baseret på en model, som benyttes bredt i den finansielle sektor og af Finanstilsynet, kaldet "De tre forsvarslinjer".

¹ ORSA-processen – "Own Risk and Solvency Assessment", jævnfør Solvens II-forordningen.

De tre forsvarslinjer i PensionDanmarks risikounivers

Forretningen udgør den første forsvarslinje mod risici. De "ejer" risikoen, hvilket vil sige, at første forsvarslinje håndterer den daglige risikostyring og kontrol.

Anden forsvarslinje består af risikostyringsfunktionen, compliancefunktionen og aktuarfunktionen, som har ansvaret for overvågning, kontrol og rapportering af risici. Disse funktioner skal løbende vurdere og rapportere på, om arbejdet i første forsvarslinje er tilstrækkeligt og betryggende i henhold til direktionens instruktioner, og om arbejdet lever op til den af bestyrelsen ønskede risikoprofil.

Den tredje forsvarslinje er intern revision, som foretager en uafhængig vurdering og rapportering på, om PensionDanmarks interne kontrolsystem samt ledelse og styring er hensigtsmæssig og betryggende.

PensionDanmarks risikounivers udgør i denne sammenhæng et fælles afsæt for arbejdet med risikostyring på tværs af forsvarslinjerne og benyttes i koordineringen og prioriteringen af risikoarbejdet i hele organisationen.

PensionDanmarks risikounivers

De væsentligste risici i PensionDanmark er de investeringsmæssige, forsikringsmæssige og operationelle risici. Dertil kommer en række øvrige forretningsmæssige risici, som udspringer af PensionDanmarks forretningsmodel. Disse fire typer af overordnede risici udgør hvert et hjørne af PensionDanmarks risikounivers, som vist i figuren herunder.

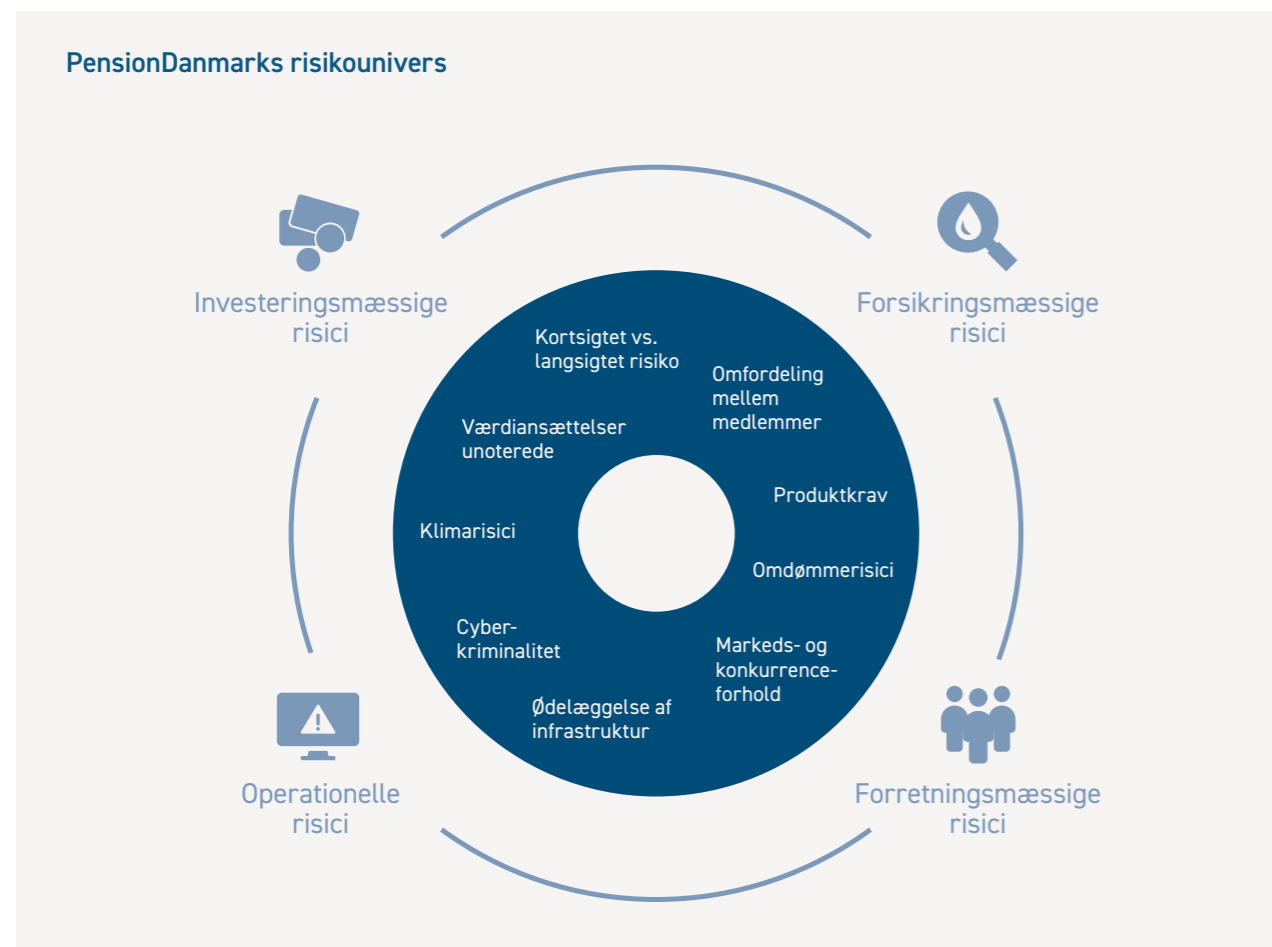
Risikouniverset består samlet set af i alt 32 forskellige risici fordelt på de fire overordnede risikotyper. Disse risici er udtryk for de væsentligste risici. For hver af risiciene er der udpeget risikoejere med henblik på at sikre klare roller og ansvar.

Som en del af bestyrelsens vurdering af egen risiko og solvens er der hvert kvartal en

gennemgang af et hjørne i risikouniverset. I 4. kvartal gennemgås for eksempel de ti væsentligste operationelle risici. Her forholder bestyrelsen sig til, hvordan risikoen er håndteret, herunder om den er reduceret til et acceptabelt niveau via for eksempel kontroller eller andre risikoreducerende foranstaltninger, eller om der skal implementeres yderligere foranstaltninger.

I forhold til året 2023 har der for eksempel været drøftelser vedrørende risikoen for cyberkriminalitet. Det skyldes blandt andet den høje trusselsvurdering (ifølge Center for Cybersikkerhed) samt den generelt høje risiko, der har været i finanssektoren i en årrække. Derudover har der i løbet af 2023 været et øget fokus på den fysiske risiko, blandt andet som følge af den stigende geopolitiske uro og energikrisens betydning for den generelle infrastruktur, herunder risikoen i forhold til funktionsdygtigheden af

Brandmændene i Københavns Lufthavn er medlemmer hos PensionDanmark.

Note: Figuren viser kun et udsnit af de i alt 32 risici i PensionDanmarks risikounivers.

infrastrukturen i PensionDanmarks domicil. Der er i den forbindelse implementeret en række tiltag, der forøger sandsynligheden for en robust og stabil drift i tilfælde af diverse risikoscenarier.

De klimarelaterede risici er også en vigtig del af risikouniverset. Klimarisici kan potentielt påvirke en række finansielle og ikke-finansielle risici, som PensionDanmark er eksponeret mod. Det vurderes, at klimarisici er særligt relevante for eksponeringen mod markedsrisiko via PensionDanmarks investeringer.

Investeringsporteføljens markedsrisiko kan inden for en årrække forventes at blive påvirket af både transitionsrisici og fysiske risici i varierende grad. Både transitionsrisici og fysiske risici må forventes at kunne føre til ændringer i markedsforventninger og resultere i ændrede risikopræmier og værdiansættelser på finansielle aktiver.

Hvad angår transitionsrisici vurderes introduktionen af nye politiske tiltag og effekter af ændret forbrugeradfærd at kunne påvirke markedsværdien af virksomheder i visse særligt udsatte sektorer og brancher. Dette gælder for eksempel virksomheder, hvis forretning ikke kan forventes opretholdt samt virksomheder, der skal ændre på deres produkt eller produktion til en ny og mere klimavenlig metode.

Effekten af fysiske risici forventes primært at være drevet af ekstreme vejrbegebenheder, som kan materialisere sig i ændringer i værdiansættelser, højere volatilitet og værditab på særligt udsatte aktiver. Risikomæssigt forventes investeringsporteføljen især at kunne blive påvirket af vejrbegebenheder som stormflod og oversvømmelse.

Solvens

PensionDanmark anvender standardmodellen fra Solvens II til at opgøre solvenskapitalkravet.

PensionDanmarks samlede solvenskapitalkrav er pr. 31. december 2023 opgjort til 1,7 mia. kr. Kapitalgrundlaget er 6,1 mia. kr. Der er således en overdækning på 4,4 mia. kr. svarende til en solvensdækning på 358 procent.

Solvensdækningen stiger som en følge af stigningen i kapitalgrundlaget, der skyldes en stigning i future profit. Future profit følger med depoterne, der har set et stort afkast over perioden. Der henvises til note 26 for en mere detaljeret opgørelse af kapitalgrundlaget.

PensionDanmark opgør derudover løbende (i tillæg til standardmodellen), hvor stort solvenskapitalkravet vil være med en antagelse om en rentestigning på 3 procentpoint i stedet for standardmodellens antagelse om mindst 1 procentpoint. Dette resulterer i et kapitalkrav, der ikke afviger væsentligt fra det anførte. Solvenskapitalkravet er et risikobaseret krav til kapitalgrundlagets størrelse. PensionDanmark har haft et kapitalgrundlag, som var væsentligt større end solvenskapitalkravet i hele 2023. Følsomhedsoplysninger pr. 31. december 2023 kan findes på pensiondanmark.com ^{L2}

Ved opgørelsen af solvenskapitalkravet opgøres de forsikringsmæssige risici for livsforsikring dels som en ændring af de underliggende risici i forbindelse med levetid, dødelighed, tilkendelse af supplerende førtidspension eller seniorpension, udbetaling ved visse kritiske sygdomme, overførsel til andre pensionselskaber, overgang til hvilende, samt risikoen for ændrede omkostninger ved administration, og dels som resultatet af en katastrofe, mens de forsikringsmæssige risici for sygeforsikring omfatter brugen af sundhedsordningen.

Risikoen på medlemmernes levetid kvantificeres med et fald i dødeligheden på 20 procent, mens risikoen på dækning ved død kvantificeres med en stigning i dødeligheden på 15 procent. Risikoen forbundet med tilkendelse af supplerende førtids- og seniorpension kvantificeres med en stigning i niveauet på 35 procent første år og en permanent stigning derefter på 25 procent af det oprindelige niveau.

Opgørelsen af de finansielle risici i det individuelle solvenskapitalkrav tager udgangspunkt i følgende ændringer på de finansielle markeder:

Ændringer på de finansielle markeder

	Pct.
Aktiekursfald, børsnoterede ¹	39
Aktiekursfald, Emerging Markets og unoterede aktier ¹	49
Værdifald, visse infrastrukturaktiver ²	30
Rentestigning, procentpoint	1
Ejendomsprisfald	25
Kreditspændrisiko, 10-årig varighed	7,0-58,5
Valutarisiko (ekskl. EUR)	25

¹Aktiekursfald beregnes med et tillæg eller et fradrag på op til +/-10 procentpoint afhængig af den aktuelle placering i en konjunkturcyklus.

²Værdifald beregnes med et tillæg eller fradrag afhængig af konjunkturcyklus.

De operationelle risici opgøres i henhold til standardmodellen. Det afsatte kapitalkrav afhænger af størrelsen af administrationsomkostningerne på markedsrentebestand og størrelsen af enten præmier eller hensættelser vedrørende gennemsnitsrentebestandene med videre.

Opgørelsen af kapitalkravet suppleres af en række stresstest for at vurdere PensionDanmarks robusthed i forhold til de investeringsmæssige risici. Stresstestene beskriver hvorledes egenkapitalen påvirkes under forskellige typer af markedsstress. Der tages udgangspunkt i tre risikoscenarier, hvor risikoaktiverne oplever forskellige niveauer af kursfald. Scenarierne kaldes henholdsvis mild, hård og mega hård, og afspejler især, hvor meget aktiemarkedet falder i de tre scenarier. Det er ligeledes specificeret, hvorledes kreditspænd på High Yield-obligationer udvikler sig.

Rengøringssisterne på Odense Universitets Hospital er medlemmer hos PensionDanmark.

Hver af de tre risikoscenarier opdeles i tre scenarier, hvor der varieres på, hvorledes renteniveauet ændrer sig – enten falder renten med 2 procentpoint, er uændret eller stiger med 2 procentpoint.

Udover stresstest af de finansielle markeder foretager PensionDanmark også en følsomhedsberegning på antagelserne om forøget levetid. Det gøres ved at stresser hensættelserne med en dødelighed svarende til den observerede dødelighed i Japan, hvis borgere har en af de længste levetider i verden. Det er i bestyrelsens vurdering af egen risiko og solvens blevet vurderet, at PensionDanmarks solvensposition er robust set i lyset af de risici, som er identificeret og vurderet via PensionDanmarks risikounivers samt de gennemførte stresstest og scenarieanalyser.

Kapitalplanlægning

PensionDanmark arbejder løbende med at sikre en robust opbygning af kapital. Udviklingen i solvenskapitalkravet budgetteres og sammenholdes med den budgetterede udvikling i kapitalgrundlaget.

Kapitalgrundlag og risiko

Mio. kr.	2023	2022
Finansielle risici efter skat	2.017	1.791
Forsikringsmæssige risici	1.322	1.190
Effekt af korrelation	-665	-601
Operationelle risici	147	138
Heraf dækket af hensættelser	-1.121	-1.001
Solvenskapitalkrav	1.700	1.517
Kapitalgrundlag	6.086	5.080

Solvensdækning

Pct.	2023	2022	2021	2020	2019
Solvensdækning	358	335	303	343	362

REGNSKAB I HOVEDTRÆK

98 Årets resultater
102 Forventning til 2024

Årets resultater

Indbetalinger

I 2023 steg præmieindtægter igen i forhold til sidste år. De samlede indbetalinger udgjorde 15,8 mia. kr., hvilket er 3,9 procent højere end i 2022. Indbetalingerne fordelte sig med 14,9 mia. kr. i løbende præmier, 2,9 mia. kr. i indgående overførsler og 0,3 mia. kr. i præmier til syge- og ulykkesforsikring. Der er en stigning på 1,2 mia. kr. i indbetalinger til aldersopsparring efter skat, hvilket skyldes forhøjede indbetalingsgrænser i forhold til sidste år. Som følge heraf, er der et fald i indbetalinger til ratepension og livsvarig pension på 1,4 mia. kr.

Det var forventningen, at de indgående overførsler i 2023 ville være på niveau med 2022. Indgående overførsler udgjorde 2,9 mia. kr. i 2023, hvilket er 0,7 mia. kr. højere end i 2022.

Udbetalinger

PensionDanmark udbetalte i 2023 i alt 12,0 mia. kr. til medlemmer og efterladte i forbindelse med alderspensionering, forsikringsbegivenheder og udtrædelse, hvilket er 0,9 mia. kr. mere end i 2022. Udbetalingerne til alderspensionering udgjorde i alt 4,3 mia. kr. Sammenlignet med 2022 er det 14 procent mere og skyldes flere medlemmer med pension under udbetaling. Den gennemsnitlige årlige udbetaling til medlemmer, der startede fuld udbetaling af pension i 2023, var 64.700 kr.

Forventningen i årsrapporten 2022 til udbetalinger ekskl. overførsler var på 5,5 mia. kr. og de faktiske udbetalinger i 2023 blev 5,7 mia. kr.

Forsikringsmæssige driftsomkostninger for egen regning

Forsikringsmæssige driftsomkostninger for egen regning landede i 2023 på 265 mio. kr., hvilket er en stigning på 18 mio. kr. i forhold til 2022. I årsrapporten for 2022 forventedes administrationsomkostninger i niveauet 250 mio. kr., og udviklingen i forhold til forventningen vedrører primært fratrædelsesgodtgørelse til fratrådt direktør. Medlemmets administrationsbidrag på 305 kr. pr. medlem er ikke påvirket af fratrædelsesgodtgørelsen, der dækkes af egenkapitalen. I forhold til medlemmernes samlede opsparring ligger omkostningerne på 0,1 procent, hvilket er på niveau med sidste år.

Investeringsafkast

Det samlede investeringsafkast blev 23,0 mia. kr. og har dermed givet de yngre medlemmer (under 46 år) et positivt afkast på 8,7 procent. De ældre medlemmer (67 år) fik et positivt afkast på 7,2 procent. Der henvises til afsnittet "Investeringer" for en nærmere beskrivelse af udviklingen i posterne.

Forsikringsteknisk resultat

Det forsikringstekniske resultat af PensionDanmarks syge- og ulykkesforsikring udviser et underskud på 22 mio. kr., hvilket skyldes en større anvendelse af ordningen end forventet. Der henvises til note 9 for en specifikation af resultatet.

Skat

PensionDanmark har status som arbejdsmarkedsrelateret livsforsikringsaktieselskab og er dermed ikke selskabsskattepligtigt. Denne særlige

selskabsform indebærer, at der ikke kan udloddes udbytte til aktionærerne i selskabet. Hele resultatet tilfalder på sigt forsikringstagerne (medlemmerne).

Balance

Den samlede balance er 330 mia. kr. og er steget med 23 mia. kr. i forhold til året før. Passiverne består hovedsageligt af forsikringsmæssige hensættelser og egenkapital. Hensættelserne til forsikrings- og investeringskontrakter er 309 mia. kr. og er steget med 25 mia. kr. i forhold til 2022. Stigningen skyldes primært det positive investeringsafkast i 2023.

Det var forventningen, at balancen ville runde 320 mia. kr. i løbet af 2023. Forudsætningerne på daværende tidspunkt var noget anderledes end den faktiske udvikling og PensionDanmark opnåede et positivt afkast der var højere end forventet på daværende tidspunkt. På grund af den positive udvikling i investeringsresultatet for 2023, udgør balancen i slutningen af 2023, 330 mia. kr.

Resultat og fordeling af resultatet

Årets resultat (som er tillagt egenkapitalen) var på 353 mio. kr.

Langt den overvejende del af PensionDanmarks pensionsordninger er markedsforrettede, hvor hele investeringsafkastet efter omkostninger tilskrives medlemmernes konti som afkast. En meget lille del af balancen er opsparing med ydelsesgarantier.

Overskuddet på disse ordninger fordeles mellem egenkapitalen og det kollektive bonuspotentiale i henhold til den anmeldte overskudspolitik. Det realiserede resultat og fordelingen heraf fremgår af note 12 til årsregnskabet.

Begivenheder efter regnskabsårets afslutning

Der er ikke efter regnskabsårets afslutning indtruffet begivenheder, som er af væsentlig betydning for selskabets finansielle situation.

Udsigt fra PensionDanmarks byggeri af Sirius på Islands Brygge.

Miljødata

Overordnet er PensionDanmarks samlede CO₂-aftryk for investeringsporteføljen i 2023 steget fra 6,6 i 2022 til 7,1 i 2023 på trods af, at CO₂-aftrykket er reduceret for langt de fleste af aktivklasserne. Stigningen skyldes i hovedsagen, at PensionDanmark i 2023 har medtaget skibsfart, navnlig investeringerne i Maritime Investment Fund I & II samt Copenhagen Shipholding, i infrastrukturporteføljen. Det betyder, at CO₂-udledningen er steget med godt 300.000 ton CO₂e fra 2022 til 2023, hvilket tilsvarende næsten har fordoblet CO₂-aftrykket for denne portefølje. [Læs mere](#)

Børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer står for langt hovedparten af CO₂-udledningerne fra PensionDanmarks investeringsportefølje (61 procent i 2023), og de to porteføljer har nogle af de højeste aftryk blandt de otte aktivklasser, som PensionDanmark foretager CO₂-beregninger for. Klimaaftrykket fra de to aktivklasser tilsammen er faldet fra 11,4 i 2019 til 9,2 ton CO₂ pr. mio. kr. investeret i 2023. Dermed er PensionDanmark tæt på at kunne indfri vores kortsigtede klimamålsætning om at nå et aftryk på 9,1 ton CO₂ pr. mio. kr. inden 2025. På den lange bane er det målet at reducere klimaaftrykket fra de to aktivklasser yderligere til under 6,4 ton CO₂ pr. mio. kr. tilsammen inden 2030.

Sociale data

PensionDanmark havde ved udgangen af 2023 en fuldtidsarbejdsstyrke på 363 medarbejdere, hvilket er en nettotilgang på 27 medarbejdere sammenlignet med sidste år. Samtidig er med-

arbejderomsætningshastigheden faldet med 6,6 procentpoint til 12,1 procent.

Kønsdiversiteten for hele organisationen er på niveau med 2022, mens den for ledere med personaleansvar er faldet med 3,5 procentpoint og i år udgør 39,9 procent. Lønforskellen mellem kønnene er steget marginalt sammenlignet med sidste år, hvilket indebærer, at medianlønnen for mænd er 1,3 gange medianlønnen for kvinder.

Governance-data

Bestyrelsens kønsdiversitet er 22,2 procent i 2023, hvilket er på niveau med sidste år. Deltagelse i bestyrelsesmøder var 92,3 procent i 2023, hvilket er en stigning på 1,8 procentpoint sammenlignet med 2022.

Regnskabsmæssige skøn

Udarbejdelsen af regnskabet forudsætter, at ledelsen foretager en række skøn og vurderinger omkring fremtidige forhold, der har væsentlig indflydelse på den regnskabsmæssige værdi af aktiver og forpligtelser. De områder, hvor direktions skøn og vurderinger har den væsentligste effekt på regnskabet, er:

- > Forpligtelser vedrørende forsikringskontrakter
- > Dagsværdi af unoterede investeringsaktiver

De anvendte skøn og vurderinger er baseret på forudsætninger, som ledelsen anser for forsvarlige, men som kan være usikre. Skønnet baserer sig på den viden som eksisterer på balancetidspunktet. Da skønnene indeholder forventninger til fremtiden kan skønnene senere ændre sig.

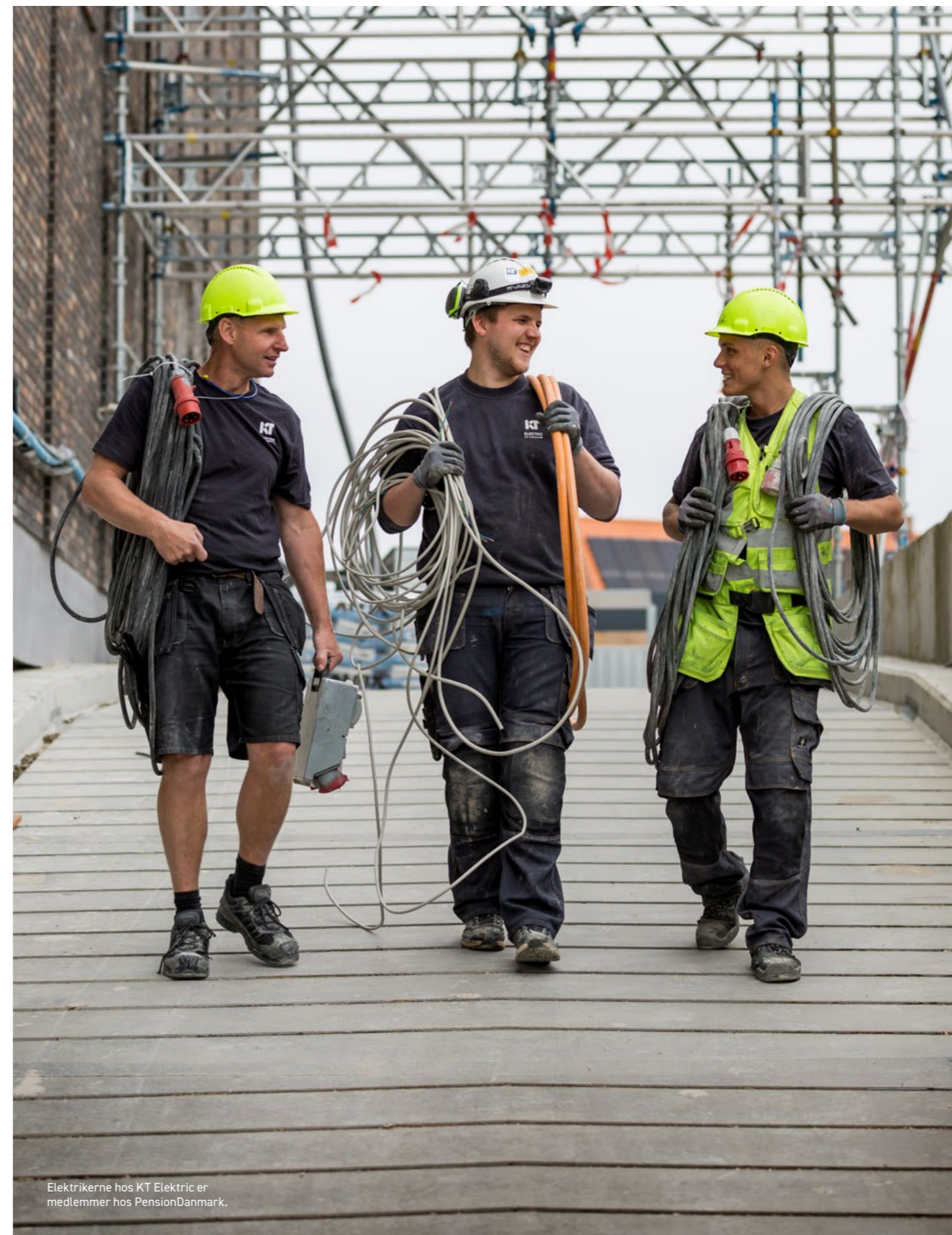
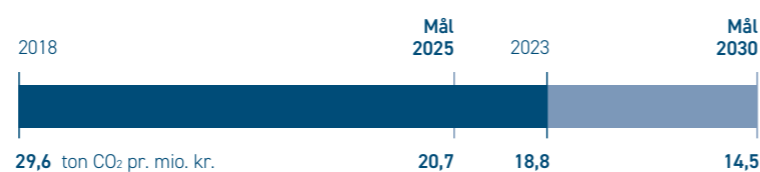
2,9 PCT.

Reduktion i CO₂-aftryk for børsnoterede aktier fra 2022 til 2023.

18,0 PCT.

Reduktion i CO₂-aftryk for virksomhedsobligationer fra 2022 til 2023.

Elektrikerne hos KT Electric er medlemmer hos PensionDanmark.

Forventning til 2024

Såvel præmieindtægterne som de udbetalte ydelser er vokset i forhold til tidligere år og der forventes en fortsat beskeden vækst i 2024. Ligeledes forventes en begrænset stigning i medlemmernes administrationsomkostning, grundet en stigning i udgifterne.

For 2024 forventes beskeden vækst i præmieindtægter, som afspejler en vækst i de løbende præmier på niveau med lønudviklingen samt en forventning om faldende beskæftigelse. Det skyldes, at beskæftigelsen, i hovedparten af de brancher som har pensionsordning i PensionDanmark, er på et historisk højt niveau. For de følgende år forventes en moderat vækst i de løbende præmier, da væksten i beskæftigelse og lønomkostninger i de virksomheder, hvis medarbejdere har pension i PensionDanmark, forventes at være begrænset. De indgående overførsler forventes i 2024 at ligge højere end i 2023.

Pensionsudbetalingerne ekskl. udgående overførsler forventes at være på godt 6,0 mia. kr. Hertil kommer udgående overførsler en anelse over niveauet i 2023.

Afkastet af medlemmernes opsparing samt præmieindtægter, der i mange år endnu vil overstige pensionsudbetalingerne, betyder, at balancen fortsat vil vokse forholdsvis betydeligt. Balancen forventes således at runde 346 mia. kr. i løbet af 2024.

De samlede administrationsomkostninger forventes i 2024 i niveauet 264 mio. kr. mod 265 mio. kr. i 2023. Administrationsbidraget er i 2024 fastsat til 320 kr. pr. medlem. Dette er en stigning på 5 procent i forhold til 2023 og skyldes en stigning i PensionDanmarks udgifter, der er påvirket af den generelle prisudvikling i samfundet.

PensionDanmarks medlemmer er med til at bygge det nye IKEA i København.

Janusz og Marek i gang med fundamentet på PensionDanmarks byggeri af Kronløbsøen.

ÅRSREGNSKAB

- 107 Resultat og totalindkomst
- 108 Balance
- 110 Egenkapitalopgørelse
- 111 Noteoversigt

Dyrepasserne i København ZOO er medlemmer hos PensionDanmark.

Resultat- og totalindkomstopgørelse

Resultat- og totalindkomstopgørelse		2023	2022
Note	Mio. kr.		
	Løbende præmier før skat	14.925	14.234
	Overførsler fra pensionsordninger mv.	2.939	2.228
	Bruttopræmier før skat	17.864	16.462
	A-skat af aldersopsparing	-2.417	-1.587
4	Præmier f.e.r., i alt	15.447	14.875
15	Indtægter fra tilknyttede virksomheder	57	687
	Indtægter fra associerede virksomheder	-674	1.534
	Renteindtægter og udbytter mv.	10.937*	9.882*
	Kursreguleringer	13.629	-29.456
	Renteudgifter	-299	-85
6	Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed	-630	-664
5	Investeringsafkast, i alt	23.020	-18.102
7	Pensionsafkastskat	-941	286
	Investeringsafkast efter pensionsafkastskat	22.079	-17.815
8	Udbetalte ydelser	-12.022	-11.159
	Forsikringsydelser f.e.r., i alt	-12.022	-11.159
21-24	Ændring i livsforsikringshensættelser	-24.805	14.194
	Ændring i livsforsikringshensættelser f.e.r., i alt	-24.805	14.194
6	Forsikringsmæssige driftsomkostninger f.e.r., i alt	-265	-247
5	Overført investeringsafkast	-406	205
	Forsikringsteknisk resultat	28	53
9	FORSIKRINGSTEKNISK RESULTAT AF SYGE- OG ULYKKESFORSIKRING	-22	-3
	Egenkapitalens investeringsafkast	365	-251
10	Andre indtægter	21	31
11	Andre omkostninger	-77	-37
	RESULTAT FØR SKAT	315	-207
	Skat	39	48
12	ÅRETS RESULTAT	353	-159
13	Anden totalindkomst	-	-
	TOTALINDKOMST, I ALT	353	-159

Balance

Balance – aktiver				
Note	Mio. kr.		2023	2022
28	IMMATERIELLE AKTIVER		243	231
	Driftsmidler		3	2
28	MATERIELLE AKTIVER, I ALT		3	2
	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder		1.240	1.266
	Kapitalandele i associerede virksomheder		223	271
15	Investeringer i tilknyttede og associerede virksomheder, i alt		1.464	1.537
	Kapitalandele		2.775	2.620
	Investeringsforeningsandele		0	18
	Obligationer		6.429	5.810
	Andre udlån		879	1.019
17	Aftedte finansielle instrumenter		253	421
	Øvrige		60	116
	Andre finansielle investeringsaktiver, i alt		10.396	10.004
14	INVESTERINGSAKTIVER, I ALT		11.859	11.541
14	INVESTERINGSAKTIVER TILKNYTTET MARKEDSRENTEPRODUKTER		309.853	286.657
	Tilgodehavender hos tilknyttede virksomheder		140	83
	Andre tilgodehavender		515	698
29	TILGODEHAVENDER, I ALT		655	781
7	Udskudte skatteaktiver		316	383
16	Likvide beholdninger		5.237	5.766
	ANDRE AKTIVER, I ALT		5.553	6.149
	Tilgodehavende rente samt optjent leje		1.356	1.057
30	Andre periodeafgrænsningsposter		285	248
	PERIODEAFGRÆNSNINGSPOSTER, I ALT		1.640	1.305
	AKTIVER, I ALT		329.807	306.664

Balance – passiver				
Note	Mio. kr.		2023	2022
25	Aktiekapital		8	8
	Overført overskud		5.203	4.849
	EGENKAPITAL, I ALT		5.210	4.857
21	Gruppelivsbonusansættelse		3.241	3.101
22	Livsforsikringsansættelser, gennemsnitsrenteprodukter		2.785	2.901
23	Livsforsikringsansættelser, markedsrenteprodukter		302.712	277.798
	Livsforsikringsansættelser, i alt		308.738	283.801
9	Erstatningsansættelser til syge- og ulykkesforsikring		28	31
	Risikomargen på syge- og ulykkesforsikring		7	6
	HENSÆTTELSER TIL FORSIKRINGS- OG INVESTERINGSKONTRAKTER, I ALT		308.773	283.838
16	Gæld til kreditinstitutter		5.745	10.173
	Gæld til tilknyttede virksomheder		5.481	4.880
7	Aktuelle skatteforpligtelser		877	11
17, 31	Anden gæld		3.721	2.906
	GÆLD, I ALT		15.824	17.970
	PASSIVER, I ALT		329.807	306.664

Egenkapitalopgørelse

Mio. kr.	Aktiekapital	Overført overskud	Egenkapital i alt
2023			
1. januar 2023	8	4.849	4.857
Årets resultat		353	353
Anden totalindkomst	-	-	-
31. december 2023	8	5.203	5.210
2022			
1. januar 2022	8	5.009	5.016
Årets resultat	-	-159	-159
Anden totalindkomst	-	-	-
31. december 2022	8	4.849	4.857

Noteoversigt

Note	Side	
Rammerne for regnskabsudarbejdelsen		
1	Generel regnskabspraksis	114
2	Væsentlige regnskabsmæssige skøn	115
3	Ny regnskabsregulering og ændring i anvendt regnskabspraksis	115
Årets resultat		
4	Bruttopræmier	116
5	Investeringsafkast	116
6	Administrationsomkostninger	118
7	Pensionsafkastskat i resultatopgørelsen	120
8	Udbetalte ydelser	121
9	Forsikringsteknisk resultat af syge- og ulykkesforsikring	122
10	Andre indtægter	124
11	Andre omkostninger	124
12	Realiseret resultat	124
13	Anden totalindkomst	125
Finansielle aktiver og forpligtelser		
14	Investeringsaktiver	126
15	Tilknyttede og associerede virksomheder	131
16	Likvide beholdninger og gæld til kreditinstitutter	132
17	Afledte finansielle instrumenter	133
18	Politikker og mål for styring af selskabets risici	134
19	Aktiver og disses afkast samt fordeling af kapitalandele	136
20	Registrerede aktiver	136
Livsforsikringshensættelser		
21	Gruppelivsbonus-hensættelse	138
22	Livsforsikringshensættelser, gennemsnitsrenteprodukter	138
23	Livsforsikringshensættelser, markedsrenteprodukter	141
24	Ændring i livsforsikringshensættelser	143
25	Aktiekapital	143
26	Kapitalgrundlag	143
27	Udlæg fra egenkapitalen	143
Øvrige aktiver og forpligtelser		
28	Immaterielle og materielle aktiver	144
29	Tilgodehavender	144
30	Andre periodeafgrænsningsposter	144
31	Anden gæld	145
32	Sikkerhedsstillelser og eventualforpligtelser	145
Selskabsforhold		
33	Nærtstående parter	146
34	Bestyrelsen	147
35	Direktion og daglig ledelse	152
Hoved- og nøgletal		
36	Hovedtal	154
37	Nøgletal	154
38	ESG-hoved- og nøgletal	155

Rammerne for regnskabsudarbejdelse

Note 1 – Generel regnskabspraksis

Årsrapporten er aflagt i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed – herunder bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser.

Ved udarbejdelse af årsrapporten opstiller ledelsen en række forudsætninger, der påvirker den regnskabsmæssige værdi af aktiver og forpligtelser samt indtægter og omkostninger. I note 2 er oplyst om de regnskabsmæssige skøn og estimater, som anses for væsentlige for udarbejdelsen af årsrapporten.

Regnskabspraksis for specifikke regnskabsposter fremgår af de enkelte noter og er angivet med symbolet:

Selskabet har i medfør af regnskabsbekendtgørelsen om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser § 134, stk. 1, undladt at udarbejde koncernregnskab. Selskabet indgår i koncernregnskabet for PensionDanmark Holding A/S.

Alle beløb i årsregnskabet del af årsrapporten præsenteres i hele mio. kr. Hvert tal afrundes for sig. Der kan derfor forekomme afvigelser mellem de anførte totaler og summen af de underliggende tal.

Generelt om indregning og måling

Aktiver og forpligtelser indregnes i balancen, når det – som følge af en tidligere begivenhed – er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele forventes at henholdsvis tilflyde og fragå selskabet, og aktivitetens eller forpligtelsens værdi kan måles pålideligt.

Ved første indregning måles aktiver og forpligtelser til dagsværdi, dog måles immaterielle og materielle aktiver på tidspunktet for første indregning til kostpris. Måling efter første indregning sker som beskrevet nedenfor for hver enkelt regnskabspost.

Køb og salg af investeringsaktiver indregnes på handelsdagen, og indregningen ophører, når retten til at modtage/afgive pengestrømme fra det finansielle aktiv eller passiv er udløbet, eller hvis det er overdraget, og selskabet i al væsentlighed har overført alle risici og afkast tilknyttet ejendomsretten.

De regnskabsmæssige skøn for noterede investeringer og forsikringskontrakter er baseret på forudsætninger, som ledelsen anser for forsvarlige, men som af natur er behæftet med usikkerhed, hvilket kan have betydning for årsrapporten.

Ved indregning og måling tages hensyn til forudsigelige risici og tab, der fremkommer inden årsregnskabet aflægges, og som be- eller afkræfter forhold, der eksisterede på balancedagen.

I resultatopgørelsen indregnes indtægter, i takt med at de indtjenes. Alle omkostninger indregnes, i takt med at de afholdes for at opnå årets resultat.

Omregning af fremmed valuta

Transaktioner i fremmed valuta omregnes ved første indregning til transaktionsdagens kurs. Finansielle investeringsaktiver, tilgodehavender, gældsforpligtelser og andre monetære poster i fremmed valuta, som ikke er afregnet på balancedagen, omregnes til balancedagens valutakurs. Valutakursreguleringer, der opstår mellem transaktionsdagen og balancedagen, indregnes i resultatopgørelsen.

Note 2 – Væsentlige regnskabsmæssige skøn

Ved regnskabsudarbejdelsen foretager ledelsen skøn og vurderinger, som påvirker størrelsen af aktiver og forpligtelser og dermed resultatet i indeværende og kommende år. De væsentligste skøn foretages ved:

> opgørelse af dagsværdi af noterede investeringsaktiver, hvor der ikke foreligger observerbare markedsdata (noterede investeringer), jf. note 14.

> opgørelse af forpligtelser vedrørende forsikringskontrakter, jf. note 21, 22 og 23.

> opgørelse af erstatningshensættelser, jf. note 9.

Regnskabsmæssige skøn for de specifikke regnskabsposter fremgår af de enkelte noter og er angivet med symbolet:

Note 3 – Ny regnskabsregulering og ændring i anvendt regnskabspraksis

Selskabet har på baggrund af LP-information 9/23 om Regnskabsmæssig behandling af PAL-aktiver, ændret anvendt regnskabspraksis for indregning af negativ pensionsafkastskat (PAL). Negativ PAL har tidligere været opført som et aktiv i balancen under Udskudte skatteaktiver, med resultat effekt under Pensionsafkastskat i resultatopgørelsen. Ligeledes var den negative PAL indregnet under Livsforsikringshensættelser med modpost under Anden gæld.

Forsikringstagernes negative PAL indregnes uændret under Livsforsikringshensættelser. Med den nye praksis indregnes ikke længere et udskudt PAL-aktiv i balancen og en gældsforpligtelse under Anden gæld. Samtidig præsenteres effekten i resultatopgørelsen af forsikringstagernes udskudte PAL-aktiv ikke under Pensionsafkastskat, men under Ændring i livsforsikringshensættelser. Regnskabsposten Pensionsafkastskat i resultatopgørelsen omfatter herefter alene betalt PAL, regulering af udskudt PAL-skat vedrørende egenkapitalens investeringsafkast og reguleringer vedrørende tidligere år.

Ændringerne har medført korrektion af sammenligningstal vedrørende tidligere år i såvel resultatopgørelse, balance og noter. For 2022 er Renteindtægter og udbytter mv. reduceret med 77 mio. kr., Pensionsafkastskat er reduceret med 2.417 mio. kr., og tilsvarende er Ændring i livsforsikringshensættelser er forøget med 2.494 mio. kr. Udskudte skatteaktiver er reduceret med 2.494 mio. kr. og Anden gæld reduceret med 2.494 mio. kr. Ændringerne har ikke haft betydning for regnskabsaflæggelsen for 2023.

Ændringerne har ikke haft betydning for selskabets nettoresultat eller egenkapital.

Bortset fra ovenstående er anvendt regnskabspraksis uændret i forhold til 2022.

Årets resultat

Note 4 – Brutto præmier

Mio. kr.	2023	2022
Brutto præmier		
Løbende præmier før skat	14.925	14.234
Overførsler fra pensionsordninger mv.	2.939	2.228
Brutto præmier før skat	17.864	16.462
A-skat af aldersopsparing	-2.417	-1.587
Præmier f.e.r., i alt	15.447	14.875
Brutto præmier fordelt på:		
Livrente med ret til bonus	7	6
Gruppelivsforsikring	1.785	1.690
Markedsrenteordninger	13.655	13.179
Brutto præmier fordelt, i alt	15.447	14.875
Samtlige præmier vedrører direkte dansk forretning og forsikringer oprettet som led i et ansættelsesforhold på baggrund af kollektive overenskomster, aftaler eller lignende.		
Medlemmer med forsikringsordninger	826.658	815.103
Medlemmer med gruppelivsforsikringer	766.993	755.829
Medlemmer med markedsrenteordninger	824.243	812.542

§ Anvendt regnskabspraksis

Præmier og indskud fra forsikringsprodukter indregnes i resultatopgørelsen, når de er forfaldne og i den periode de vedrører. Præmier og indskud fra opsparingsprodukter indregnes i resultatopgørelsen, i takt med at indbetaling finder sted. Der fratrækkes A-skat af præmier til aldersopsparing.

Note 5 – Investeringsafkast

	2023			2022		
	Renteindtægter og udbytter mv.	Kursreguleringer	Renteudgifter	Renteindtægter og udbytter mv.	Kursreguleringer	Renteudgifter
Kapitalandele	5.977	7.217	-	6.191	-13.269	-
Investeringsforeningsandele	42	157	-	108	-635	-
Obligationer	3.175	3.876	-232	2.647	-9.969	-62
Andre udlån	1.606	663	-3	986	-859	-
Afledte finansielle instrumenter	-	1.709	-	-	-4.730	-
Øvrige	137	6	-64	27	6	-23
Investeringsafkast, i alt	10.937	13.629	-299	9.882	-29.456	-85

§ Anvendt regnskabspraksis

Investeringsafkast. Investeringsafkast omfatter både realiserede og urealiserede gevinster og tab af investeringsaktiver. Heri indgår selskabets andel af resultat i tilknyttede virksomheder og resultatet efter skat i associerede virksomheder inklusiv værdiregulering ved omarbejdning til PensionDanmarks anvendte regnskabspraksis. Renteindtægter og udbytter mv. indeholder årets renter af obligationer, andre værdipapirer og tilgodehavender. Endvidere indgår udbytte af kapitalandele bortset fra udbytte fra tilknyttede og associerede virksomheder.

Overført investeringsafkast. Udgør den andel af investeringsafkastet, der kan henføres til selskabets egenkapital og indgår dermed ikke i det forsikringstekniske resultat. Egenkapitalens investeringsafkast udgør afkastet af de til egenkapitalen allokerede investeringsaktiver. Overført investeringsafkast omfatter endvidere investeringsafkast vedrørende syge- og ulykkesforsikring.

Medarbejderne på Slagelse Mejeri er medlemmer hos PensionDanmark.

Note 6 – Administrationsomkostninger

Mio. kr.	2023	2022
Administrationsomkostninger		
Administrationsomkostninger ifm. investeringsvirksomhed	630	664
Forsikringsmæssige driftsomkostninger f.e.r.	265	247
Administrationsomkostninger, i alt	896	911
Personaleudgifter		
Løn inkl. bonus	327	316
Pensionsbidrag	47	45
Udgifter til social sikring mv.	3	3
Afgifter beregnet på grundlag af lønsum	44	50
Personaleudgifter, i alt	421	414
Det gennemsnitlige antal heltidsbeskæftigede i regnskabsåret udgjorde	337	336
Løn og vederlag til bestyrelse og direktion		
Gage og pension*	42,5	11,0
Variabelt vederlag	0,2	-
Løn og vederlag til bestyrelse og direktion, i alt	42,7	11,0
Antal ansatte i bestyrelse og direktion	17,3	18,4
Løn og vederlag til direktion		
Gage og pension*	38,9	-
Variabelt vederlag	0,2	-
Løn og vederlag til direktion, i alt	39,1	-
Antal ansatte i direktion	1,4	-
Løn og vederlag til bestyrelse		
Gage og pension	3,6	-
Løn og vederlag til bestyrelse, i alt	3,6	-
Antal ansatte i bestyrelse	15,9	-
Løn og vederlag inkl. pensionsbidrag til ansatte, hvis aktiviteter har væsentlig indflydelse for virksomhedens risikoprofil		
Fast vederlag	35,3	44,3
Variabelt vederlag	3,0	4,9
Løn og vederlag til ansatte, hvis aktivitet har væsentlig indflydelse for virksomhedens risikoprofil, i alt	38,3	49,2
Antal ansatte, hvis aktiviteter har væsentlig indflydelse for virksomhedens profil	17,4	18,7

*Som følge af en ændring i direktionen i 2023, oplyses direktionens og bestyrelsens aflønning separat. Sammenligningstal vises ikke jf. § 124, stk. 4. I løn og vederlag til direktionen er indeholdt gage og pension for perioden 1. januar 2023 til 30. september 2023 samt fratrædelsesgodtgørelse på 29 mio. kr. til fratrædt direktør Torben Møger Pedersen, gage og pension for perioden 15. august 2023 til 31. december 2023 til direktør Peter Stensgaard Mørch samt gage og pension for perioden 1. oktober 2023 til 31. december 2023 til direktør Claus Stampe. Der er ikke indgået særskilte pensionsforpligtelser ifbm. fratrædelse. I vederlaget indgår endvidere fastholdelsesaftale som en del af "variabelt vederlag".

Efterlevelse af oplysningskravet om det samlede vederlag for medlemmer af direktionen ville medføre, at der gives oplysninger om enkeltpersoners individuelle løn. Oplysningerne er derfor givet samlet for bestyrelse og direktion. Der henvises i øvrigt til selskabets hjemmeside for oplysning om ledelseshverv samt aflønning af bestyrelsen og direktion. Oplysninger om revisionshonorar findes i koncernregnskabet for PensionDanmark Holding A/S. Der henvises til pensiondanmark.com [↗](#)

Der henvises i øvrigt til selskabets hjemmeside til pensiondanmark.com for oplysning om ledelseshverv samt aflønning af bestyrelse og direktion.

§ Anvendt regnskabspraksis

Omkostninger afholdt i forbindelse med investeringsaktiviteter omfatter porteføljevaltningsgebyrer til kapitalforvaltere, direkte handels- og depotomkostninger samt egne omkostninger til administration og forvaltning af investeringsaktiver og fratrækkes i investeringsafkastet. Omkostningerne omfatter alene omkostninger afholdt direkte af PensionDanmark. Omkostninger, der er afholdt indirekte gennem for eksempel kapitalfonde, er i henhold til regnskabsreglerne ikke indregnet. De samlede omkostninger til investeringsaktiviteten fremgår af ledelsesberetningen side 31.

Administrationsomkostninger omfatter omkostninger vedrørende forsikringsdriften. Den del af administrationsomkostningerne, der vedrører skadesforsikring, indgår i det forsikringstekniske resultat for syge- og ulykkesforsikring. De samlede administrative omkostninger omfatter væsentligst løn og pensioner samt andre administrationsomkostninger, der fordeles mellem forsikringsadministrationen og investeringsaktiviteterne i forhold til medgået ressourceforbrug.

Note 7 – Pensionsafkastskat i resultatopgørelsen

Mio. kr.	2023	2022
Årets aktuelle skat	868	-11
Regulering til tidligere års aktuelle skat	3	3
Aktuel skat, i alt	872	-8
Årets regulering af udskudt skat	69	296
Regulering af tidligere års udskudte skat	0	-1
Regulering udskudt skat, i alt	69	294
Pensionsafkastskat, i alt, i resultatopgørelsen	941	286

§ Anvendt regnskabspraksis

Pensionsafkastskat i resultatopgørelsen. Pensionsafkastskatten der indregnes i resultatopgørelsen, består af årets aktuelle skat, forskydninger i udskudt skat på institut niveau samt eventuelle reguleringer til tidligere år. PensionDanmark er et arbejdsmarkedsrelateret livsforsikringsselskab og er derfor ikke selskabsskattepligtigt.

Pensionsafkastskatten opgøres med udgangspunkt i årets aktuelle pensionsafkastskatter på depot- og institutniveau, dvs. både skat af det afkast, der tilskrives medlemmernes depoter, og skat af det afkast, som tilskrives de kollektive reserver (egenkapital og ufordelte reserver). Pensionsafkastskatten udgør 15,3 pct.

Udenlandske kildeskatter, som PensionDanmark ikke kan tilbagesøge, indregnes yderligere som en del af den samlede skatteomkostning.

Pensionsafkastskat for egenkapitalen resultatføres med det beløb, der påhviler egenkapitalens andel af de årets aktuelle pensionsafkastskat.

Udskudt pensionsafkastskat i balancen. Udskudt skat indregnes i balancen efter gældsmetoden og består af alle midlertidige forskelle mellem regnskabs- og skattemæssige værdier på aktiver og forpligtelser og præsenteres som en nettoposition.

Et negativt skattegrundlag på institutniveau indregnes alene som et udskudt skatteaktiv, i det omfang det er sandsynligt, at den opgjorte negative pensionsafkastskat enten kan anvendes til modregning i efterfølgende års positive pensionsafkastskat eller fordres udbetalt af Skattestyrelsen indenfor fem år.

Aktuelle skatteaktiver og -forpligtelser i balancen. Aktuelle skatteaktiver og -forpligtelser indregnes i balancen med de på balance dagen gældende skattesatser og -regler.

Note 8 – Udbetalte ydelser

Mio. kr.	2023	2022
Forsikringsydelser		
Pensionsydelser	4.323	3.909
Forsikringssummer ved opnåelse af alder	531	390
Forsikringssummer ved kritisk sygdom	300	305
Forsikringssummer ved førtidspension	97	91
Forsikringssummer ved dødsfald	498	472
Forsikringsydelser, i alt	5.748	5.167
Overførsler til andre pensionsordninger	5.856	5.677
Udbetalte depoter	418	315
Udtrædelser, i alt	6.273	5.992
Udbetalte ydelser, i alt	12.022	11.159

§ Anvendt regnskabspraksis

Udbetalte ydelser omfatter løbende ydelser ved alderspension og supplerende førtids- og seniorpension, engangsbeløb udbetalt ved alderspension, førtidspension (herunder engangsbeløb ved ressourceforløb), seniorpension og kritiske sygdomme såvel som overførsler til andre selskaber.

Forsikringsydelser indregnes i resultatopgørelsen, når de er forfaldne og i den periode, de vedrører.

Note 9 – Syge- og ulykkesforsikring		
Mio. kr.	2023	2022
Forsikringsteknisk resultat af syge- og ulykkesforsikring		
Bruttopræmier	313	298
Præmieindtægter f.e.r., i alt	313	298
Udbetalte erstatninger	-332	-291
Ændring i erstatningshensættelser	3	-1
Erstatningsudgifter f.e.r., i alt	-329	-292
Ændring i risikomargen	-1	-0
Administrationsomkostninger	-8	-6
Forsikringsmæssige driftsomkostninger f.e.r., i alt	-8	-6
Forsikringsteknisk resultat	-24	-1
Investeringsafkast, i alt	2	-2
FORSIKRINGSTEKNISK RESULTAT AF SYGE- OG ULYKKESFORSIKRING	-22	-3
Præmieindtægter fra danske forsikringer	313	298
Erstatninger syge- og ulykkesforsikring		
Antal policer (stk.)	486.296	464.149
Antal erstatninger (stk.)	118.788	105.905
Gennemsnitlig erstatning for indtrufne skader i kr.	2.777	2.764
Erstatningsfrekvens i pct.	24,4	22,8
Afløbsresultat brutto og f.e.r.	3	3
Investeringsafkast		
Investeringsafkast fordelt til syge- og ulykkesforsikring	2	-2
Løbetidsforkortelser af hensættelser	-	-
Kursregulering af hensættelser	-	-
Investeringsafkast, i alt inkl. kursreguleringer	2	-2

Alle forsikringer omfattet af syge- og ulykkesforsikringen kan henføres til sundhedsforsikringer.

Note 9 – Syge- og ulykkesforsikring (fortsat)					
Mio. kr.	2023	2022	2021	2020	2019
Hoved- og nøgletaloversigt, syge- og ulykkesforsikring					
Bruttopræmieindtægter	313	298	233	73	-
Bruttoerstatningsudgifter	-330	-293	-263	-102	-
Forsikringsmæssige driftsomkostninger, i alt	-8	-6	-7	-2	-
Investeringsafkast	2	-2	3	2	-
Forsikringsteknisk resultat af syge- og ulykkesforsikring	-22	-3	-35	-30	-
Erstatningshensættelser til syge- og ulykkesforsikring, i alt	35	37	36	34	-
Bruttoerstatningsprocent	105,2	98,3	112,8	140,4	-
Bruttoomkostningsprocent	2,5	2,0	3,2	2,9	-
Combined ratio	107,7	100,4	116,0	143,5	-
Operating ratio	106,9	101,0	114,7	140,5	-
Relativt afløbsresultat	11,0	10,4	0,2	-	-

§ Anvendt regnskabspraksis

PensionDanmarks sundhedsordning er oprettet som syge- og ulykkesforsikring. Resultatet er opgjort efter regnskabsreglerne for skadesforsikring. Præmier indregnes i resultatet for syge- og ulykkesforsikringen, når de er forfaldne, og i den periode de vedrører.

Erstatningshensættelserne, som afvikles ved udbetaling, er opgjort som værdien af de forventede fremtidige udbetalinger.

Risikomargen er det beløb, som må forventes at skulle betales til en erhverver af forsikringsbestanden, for at denne vil påtage sig risikoen for, at omkostningerne ved at afvikle bestanden af forsikringer afviger fra den opgjorte nutidsværdi af de forventede betalingsstrømme. Ved beregning af risikomargen følges Solvens II-standardmodellen ved hjælp af en tilnærmelse til de fremtidige solvenskapitalkrav tilbagediskonteret med den anvendte rentekurve og en kapitalomkostningsats på 6,0 pct.

! Regnskabsmæssige skøn

Der benyttes regnskabsmæssige skøn ved opgørelse af erstatningshensættelser. Hensættelser til sundhedsordningen indeholder blandt andet et skøn over de forsikringsforpligtelser der forventes at udestå som følge af forsikringsbegivenheder indtruffet i regnskabsåret, og hvor behandling er påbegyndt.

Note 10 – Andre indtægter

§ Anvendt regnskabspraksis

Andre indtægter udgør indtægter, der ikke direkte kan henføres til den forsikringsmæssige administration eller investeringsaktivitet – herunder væsentligst vederlag for administration af tilknyttede virksomheder.

Note 11 – Andre omkostninger

§ Anvendt regnskabspraksis

Andre omkostninger udgør omkostninger, der ikke direkte kan henføres til den forsikringsmæssige administration eller investeringsaktiviteter – herunder væsentligst omkostninger relateret til administration af tilknyttede virksomheder.

Note 12 – Realiseret resultat

Mio. kr.	2023	2022
Realiseret resultat for forsikringer med ret til bonus		
Realiseret resultat før pensionsafkastskat	478	-317
Pensionsafkastskat vedrørende forsikringer med ret til bonus	9	157
Realiseret resultat efter pensionsafkastskat for forsikringer med ret til bonus	487	-159
- Overførsel til de enkelte forsikrede (bonus)	12	13
- Overførsel til kollektivt bonuspotentiale	21	-18
- Overførsel til egenkapitalen	433	-158

§ Anvendt regnskabspraksis

PensionDanmark har anvendt § 1, stk. 1 i bekendtgørelse nr. 1457 af 11. december 2017 (kontributionsbekendtgørelsen) og aftalt en anden fordeling af det realiserede resultat mellem medlemmerne. Der er derfor ikke sket en opdeling af bonusberettigede medlemmer i kontributionsgrupper. Opdelingen er i stedet gennemført på relevante delbestande.

Resultatet før hensættelser til bonus er det samlede resultat, der skal fordeles mellem egenkapitalen og kollektive bonuspotentiale i henhold til selskabets anmeldte overskudspolitik.

Egenkapitalen har i hele 2023 haft selvstændige investeringsaktiver.

Desuden tilfalder følgende poster egenkapitalen:

- > Bidrag fra gruppeforsikringerne i form af solvensbidrag
- > Delresultatet vedrørende en mindre bestand under afvikling uden ret til bonus
- > Omkostningsresultatet vedrørende forsikringsklasse III
- > Risikoforrentning
- > Resultat af sundhedsordningen

Desuden finansieres tab inden for hvert af de tre grupper med ret til bonus af egenkapitalen, såfremt gruppens kollektive bonuspotentiale eller individuelt bonuspotentiale vedrørende gruppen ikke er tilstrækkeligt. Hver af de tre grupper under kontribution belastes med en selvstændig risikoforrentning, fastsat ud fra den risiko de vurderes at udgøre for egenkapitalen, og er anmeldt i selskabets overskudspolitik.

Den samlede beregnede og betalte risikoforrentning for 2023 udgør 8,6 mio. kr. og er fastsat så den afspejler en fair pris for den risiko, som egenkapitalen løber.

Note 13 – Anden totalindkomst

§ Anvendt regnskabspraksis

Anden totalindkomst anføres separat som en forlængelse af resultatopgørelsen. I anden totalindkomst indgår poster, som føres direkte på egenkapitalen. Skatteeffekten af posterne indgår ligeledes i anden totalindkomst.

Finansielle aktiver og forpligtelser

Note 14 – Investeringsaktiver

Mio. kr.	2023	2022
Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter		
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	35.631	35.120
Kapitalandele i associerede virksomheder	6.181	6.756
Investeringer i tilknyttede og associerede virksomheder, i alt	41.811	41.876
Kapitalandele	144.082	134.188
Investeringsforeningsandele og lignende	505	1.683
Obligationer*	99.539	78.979
Andre udlån	17.842	19.722
Afledte finansielle instrumenter	3.064	6.305
Øvrige	3.010	3.904
Andre finansielle investeringsaktiver, i alt	268.042	244.780
Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter, i alt	309.853	286.657
Gæld til kreditinstitutter	-5.451	-9.518
Gæld til tilknyttede virksomheder	-5.298	-4.706
Anden gæld	-1.464	-1.126
Netto investeringsaktiver tilknyttet markedsrentekontrakter, i alt	297.641	271.307
*Heraf obligationer handlet som led i repo-forretninger	5.451	9.518

Note 14 – Dagsværdihierarki for samtlige finansielle aktiver og forpligtelser (Investeringsaktiver fortsat)

Mio. kr.	Noterede priser Niveau 1		Observerbare input Niveau 2		Ikke observerbare input Niveau 3		I alt	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Aktiver								
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	-	-	-	-	36.871	36.386	36.871	36.386
- heraf investeringer i ejendomme	-	-	-	-	27.087	25.311	27.087	25.311
- heraf investeringer i infrastruktur	-	-	-	-	8.589	9.697	8.589	9.697
- heraf øvrige	-	-	-	-	1.196	1.378	1.196	1.378
Udlån til tilknyttede virksomheder	-	-	-	-	-	-	-	-
Kapitalandele i associerede virksomheder	-	-	-	-	6.404	7.027	6.404	7.027
- heraf investeringer i ejendomme	-	-	-	-	-	-	-	-
- heraf investeringer i infrastruktur	-	-	-	-	870	1.343	870	1.343
- heraf øvrige	-	-	-	-	5.533	5.684	5.533	5.684
Kapitalandele	92.772	87.128	-	-	54.085	49.681	146.857	136.808
Investeringsforeningsandele og lign.	505	1.701	-	-	-	-	505	1.701
Obligationer	99.125	77.886	6.331	6.534	512	367	105.968	84.788
Andre udlån	9.927	10.032	10	6	8.784	10.703	18.720	20.741
Afledte finansielle instrumenter	43	133	3.274	6.593	-	-	3.317	6.726
Øvrige	-	-	3.070	4.020	-	-	3.070	4.020
I alt	202.372	176.880	12.685	17.154	106.656	104.164	321.713	298.197
Forpligtelser								
Gæld til kreditinstitutter	-	-	-5.745	-10.173	-	-	-5.745	-10.173
Gæld til tilknyttede virksomheder	-	-	-	-	-5.481	-4.880	-5.481	-4.880
Anden gæld	-154	-183	-1.338	-1.108	-211	-197	-1.702	-1.488
I alt	-154	-183	-7.083	-11.281	-5.692	-5.077	-12.928	-16.541

Note 14 – Specifikation af årets bevægelser på niveau 3 i dagsværdihierarkiet (Investeringsaktiver fortsat)

Mio. kr.	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder		Udlån i tilknyttede virksomheder		Kapitalandele i associerede virksomheder	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Balance primo	36.386	38.411	-	-	7.027	6.859
Årets realiserede/urealiserede gevinst eller tab indregnet i resultatet	275	740	-	-	-674	1.534
Køb/Indskud	780	110	-	-	1.373	292
Salg/Udlodning	-570	-2.875	-	-	-1.592	-1.662
Reklassifikation	-	-	-	-	269	4
Flytning til niveau 3	-	-	-	-	-	-
Flytning ud af niveau 3	-	-	-	-	-	-
Balance ultimo	36.871	36.386	-	-	6.404	7.027

Mio. kr.	Kapitalandele		Obligationer		Andre udlån	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Balance primo	49.681	39.640	367	-	10.703	11.004
Årets realiserede/urealiserede gevinst el. tab indregnet i resultatet	2.312	5.841	61	-5	985	-343
Køb/Indskud	7.986	10.682	126	333	699	2.575
Salg/Udlodning	-5.628	-6.479	-43	-23	-3.604	-2.532
Reklassifikation	-269	-4	-	-	-	-
Flytning til niveau 3	4	-	1	62	-	-
Flytning ud af niveau 3	-	-	-	-	-	-
Balance ultimo	54.085	49.681	512	367	8.784	10.703

Mio. kr.	Gæld til tilknyttede virksomheder		Anden gæld		I alt	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Balance primo	-4.880	-4.627	-197	-119	99.087	91.168
Årets realiserede/urealiserede gevinst el. tab indregnet i resultatet	-220	-53	-10	-2	2.730	7.712
Køb/Indskud	83	754	74	83	11.121	14.829
Salg/Udlodning	-465	-954	-78	-160	-11.979	-14.684
Reklassifikation	-	-	-	-	-	-
Flytning til niveau 3	-	-	-	-	4	62
Flytning ud af niveau 3	-	-	-	-	-	-
Balance ultimo	-5.481	-4.880	-211	-197	100.964	99.087

Flytning til niveau 3 i 2023 består af obligationer, som ultimo 2022 blev værdiansat til handelsværdi (niveau 1), og som i 2023 bliver værdiansat ved brug af en værdiansættelsesmetode, der anvender ikke observerbare input.

§ Anvendt regnskabspraksis

Finansielle aktiver og forpligtelser omfatter kapitalandele, investeringsforeningsandele, obligationer, udlån, afledte finansielle instrumenter, gæld til kreditinstitutter samt anden gæld.

Nedenfor redegøres der for, hvordan finansielle aktiver og forpligtelser måles opdelt i et tredelt dagsværdihierarki samt væsentlige inputs i målemetoder.

Investeringsaktiver tilknyttet gennemsnitsrenteprodukter er i al væsentlighed omfattet af niveau 1.

Niveau 1 – Noterede priser

Markedsprisen anvendes til værdiansættelse, når der eksisterer et aktivt marked. Markedsprisen kan eksempelvis være i form af en børskurs, hvis aktivet er noteret på en offentlig børs. Posten indeholder alle *Kapitalandele*, *Investeringsforeningsandele* og *Obligationer*, som handles på en officiel børs samt *Andre udlån*, som handles på et likvidt marked med daglig prisfastsættelse (leveraged loans).

Niveau 2 – Observerbare input

Et aktiv eller en forpligtelse, der er noteret på et marked, som ikke er aktivt, værdiansættes som udgangspunkt til den seneste transaktionspris for lignende aktiver og forpligtelser. Såfremt der er sket ændringer i markedsforholdene, korrigeres der herfor. Ofte vil det være *Afledte finansielle instrumenter*, der medtages i dette niveau. Sådanne instrumenter værdiansættes på baggrund af teknikker, hvori indgår rentekurver og valutakurser. Afledte finansielle instrumenter måles til dagsværdi og indgår, hvor dagsværdien er positiv, mens instrumenter, hvis dagsværdi er negativ, indgår under posten *Anden gæld*. Herudover findes også *Obligationer* på dette niveau.

Solgte værdipapirer i forbindelse med repo-forretninger, der samtidigt med salget er købt tilbage på et senere aftalt tidspunkt, forbliver i balancen. Modtagne beløb indregnes som *Gæld til kreditinstitutter* og forrentes som aftalt. Måling af værdipapirerne er uændret, og såvel kursreguleringer som renter mv. indregnes i resultatopgørelsen. Købte værdipapirer i forbindelse med reverse-forretninger, der samtidig med købet er solgt tilbage på et senere aftalt tidspunkt, indregnes ikke i balancen. Afgivne beløb indregnes som et tilgodehavende under *Øvrige* og forrentes som aftalt. Værdireguleringer indregnes løbende i resultatopgørelsen i regnskabsposten kursreguleringer.

Niveau 3 – Ikke observerbare input

For visse typer af aktiver og forpligtelser baseres værdiansættelsen på ikke observerbare data. Det kan være *Kapitalandele i tilknyttede virksomheder* og *Kapitalandele i associerede virksomheder*, herunder virksomheder med infrastruktur- og ejendomsinvesteringer, investeringer i øvrige *Kapitalandele* og *Andre udlån*.

Tilknyttede virksomheder og associerede virksomheder indregnes og måles efter den indre værdis metode (equity-metoden), hvorefter indregningen sker til den forholdsmæssige andel af virksomhedernes resultat og egenkapital opgjort efter samme regnskabspraksis som i PensionDanmark i særskilte poster i investeringsafkast og -aktiver.

Infrastrukturinvesteringer og ejendomsinvesteringer værdiansættes individuelt til dagsværdi ved brug af cash flow-baserede modeller. Værdien sammenholdes, hvis muligt, med tilsvarende transaktioner i markedet i perioden.

Udlån til tilknyttede virksomheder og *Udlån til associerede virksomheder* måles til amortiseret kostpris.

Dagsværdien for øvrige *Kapitalandele* opgøres ud fra seneste modtagne rapportering, som er baseret på dagsværdiansættelse af de underliggende aktiver. Rapporteringen er udarbejdet efter anerkendte principper, herunder standarder fastsat af IPEV (International Private Equity and Venture Capital), ASC 820 (FASB) eller efter tilsvarende principper. I det omfang det børsnoterede marked er steget mere siden fondens rapporteringsdato end en på forhånd fastsat tærskelværdi, foretages der en korrektion af den modtagne rapportering.

Andre udlån, der ikke prisfastsættes i markedet, værdiansættes til dagsværdi under hensyntagen til låntagers bonitet, lånets varighed, indfrielsesvilkår mv. Ved fastsættelsen tages hensyn til markedets prissætning af kreditspænd, illikviditet mv.

! Regnskabsmæssige skøn – niveau 3 Investeringsaktiver og forpligtelser

For niveau 3 investeringsaktiver og forpligtelser foreligger der ikke observerbare markedsdata. Det gælder kapitalandele i tilknyttede virksomheder og associerede virksomheder, herunder virksomheder med infrastruktur- og ejendomsinvesteringer, visse udlån samt noterede kapitalandele. Værdiansættelsen af disse instrumenter er i et vist omfang baseret på skøn.

Rapportering om værdiansættelsen af infrastrukturinvesteringer, visse udlån og noterede kapitalandele modtages fra administratorer, porteføljemanagers mv. ofte med en vis tidsmæssig forsinkelse. Ledelsen har i disse tilfælde indhentet supplerende informationer siden den senest modtagne rapportering, og hvis dette ikke har været muligt, foretaget et skøn over dagsværdien på balancedagen. Ledelsen vurderer alle modtagne rapporteringer i forhold til blandt andet modeller og oplysninger til dagsværdier, herunder fremtidige forventninger til energipriser mv.

Størstedelen af PensionDanmarks investering i kapitalandele i tilknyttede virksomheder udgøres af ejendomme. Værdiansættelsen af ejendomme sker ud fra en af ledelsen fastsat afkastprocent samt forventet driftsresultat for hver ejendom. Afkastprocenten afhænger af beliggenhed, anvendelsesmuligheder, stand, lejernes bonitet samt lejekontrakternes løbetid. Værdiansættelsen understøttes af eksterne mæglervurderinger.

Dagsværdien af niveau 3 investeringsaktiver og forpligtelser påvirkes af flere faktorer. Nedenfor er der foretaget en følsomhedsberegning på de væsentlige faktorer.

Aktivklasser	
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	En stigning i afkastkravet på 1 procentpoint vil medføre et fald i markedsværdien på 5,4 mia. kr., mens en nedsættelse på 1 procentpoint vil medføre en stigning på 8,4 mia. kr.
Kapitalandele i associerede virksomheder	En stigning i afkastkravet på 1 procentpoint vil medføre et fald i markedsværdien på 387 mio. kr., mens en nedsættelse på 1 procentpoint vil medføre en stigning på 420 mio. kr.
Andre udlån	En stigning på 1 procentpoint i investeringsspecifikke kreditspænd-benchmark vil medføre et fald i markedsværdien på 143 mio. kr., mens et fald på 1 procentpoint i investeringsspecifikke kreditspænd-benchmark vil medføre en stigning på 110 mio. kr.

Note 15 – Tilknyttede og associerede virksomheder

Navn	Hjemsted	Aktivitet	Ejerandel Pct.	Resultat Mio. kr.	Egenkapital Mio. kr.
Tilknyttede virksomheder					
MCF PD Fund LP	USA	Lån	100,0	79	1.196
PensionDanmark Ejendomme Holding K/S	København	Ejendomme	100,0	996	27.086
PensionDanmark Ejendomme K/S	København	Ejendomme	100,0	2	2
Komplementarselskabet PensionDanmark Ejendomme ApS	København	Ejendomme	100,0	0	0
Nysted Havvindmøllepark K/S	København	Energiinfrastruktur	100,0	-119	943
PD Anholt Havvindmøllepark K/S	København	Energiinfrastruktur	100,0	-465	6.930
PD Alternative Investments US Inc.	USA	Energiinfrastruktur	100,0	8	3
PD Alternative Investments NL ApS	København	Energiinfrastruktur	100,0	-223	703
PD Alternative Investments UK K/S	København	Lån	100,0	0	10
Online Fysioterapi Danmark K/S	København	Online fysioterapi-behandlinger	100,0	0	0
Komplementarselskabet Online Fysioterapi Danmark ApS	København	Online fysioterapi-behandlinger	100,0	0	0
Associerede virksomheder					
Behandlerbooking P/S	København	Software-udvikling	50,0	-	10
CI Artemis K/S	København	Energiinfrastruktur	100,0	-52	1.291
CI Artemis II K/S	København	Energiinfrastruktur	85,0	-48	993
CIV GMF I K/S	København	Energiinfrastruktur	31,6	-1	69
CIV II 2014 K/S	København	Energiinfrastruktur	40,0	-329	667
CIV IV Sponsor Investor US K/S	København	Energiinfrastruktur	25,0	-523	1.346
Copenhagen Infrastructure GMF I K/S	København	Energiinfrastruktur	24,4	-70	2.230
Copenhagen Infrastructure I K/S	København	Energiinfrastruktur	100,0	11	49
Copenhagen Infrastructure II K/S	København	Energiinfrastruktur	27,3	-1.215	6.266
Danske Patruljeskibe K/S	København	Infrastruktur	33,3	33	148
Danske Standardfærger K/S	København	Infrastruktur	100,0	-1	41
EnergiØ I K/S	København	Energiinfrastruktur	30	-59	32
Green Power Partners K/S	København	Energiinfrastruktur	35,0	2	22
Maritime Investment Fund I K/S	København	Infrastruktur	43,3	-147*	609*
Maritime Investment Fund II K/S	København	Infrastruktur	23,2	438*	2.615*
Stiesdal A/S	København	Energiinfrastruktur	24,6	-1	1.602

*Omregnet fra lokal valuta.

Årets resultater for tilknyttede og associerede virksomheder inkluderer ikke effekten af aktionærlån og af valutaafdækning, som foretages udenfor selskaberne direkte på PensionDanmarks balance.

§ Anvendt regnskabspraksis

Juridiske enheder, hvori PensionDanmark udøver en bestemmende indflydelse, indregnes som tilknyttede virksomheder.

Juridiske enheder, hvori PensionDanmark udøver betydende indflydelse svarende til 20 til 50 pct. af stemmerettighederne, betragtes som associerede virksomheder. I visse tilfælde indgår investeringer med ejerandele på over 50 pct. tillige som associeret virksomhed, hvis det konkret er vurderet, at PensionDanmark ikke har bestemmende indflydelse. Den andel af tilknyttede virksomheder, der er henført til investeringer foretaget for markedsrenteprodukter, indregnes i den forholdsmæssige andel af den indre værdi som investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter.

Der henvises i øvrigt til note 14 for en redegørelse af anvendt regnskabspraksis for tilknyttede og associerede virksomheder.

Note 16 – Likvide beholdninger og gæld til kreditinstitutter

§ Anvendt regnskabspraksis

Regnskabsposterne består af indlån i og gæld til kreditinstitutter, der indregnes og måles til dagsværdi. Gæld til kreditinstitutter omfatter blandt andet repo-forretninger.

Note 17 – Afledte finansielle instrumenter

2023	Løbetid	Teknisk hovedstol	Positiv dagsværdi	Negativ dagsværdi
Renteswaps	0-37 år	7.692	489	-354
Inflationsswaps	7- 12 år	11.311	927	-85
Rentefutures	2-3 mdr.	2.220	8	-30
Aktiefutures	0-3 mdr.	28.080	35	-63
Valutaterminforretninger	0-31 mdr.	100.618	1.859	-898
Afledte finansielle instrumenter, i alt			3.317	-1.430
Indregnet i balanceposten Afledte finansielle instrumenter			253	
Indregnet i balanceposten Investeringsaktiver tilknyttet markedsrentekontrakter, jf. note 14			3.064	
Indregnet i balanceposten Anden gæld				-1.430

2022	Løbetid	Teknisk hovedstol	Positiv dagsværdi	Negativ dagsværdi
Renteswaps	0-38 år	7.705	630	-528
Inflationsswaps	8-13 år	5.691	943	-
Credit Default Swap	1 år	1	0	-
Rentefutures	2-3 mdr.	-2.358	16	-12
Aktiefutures	0-3 mdr.	12.024	113	-105
Valutaterminforretninger	0-42 mdr.	96.790	5.020	-580
Warrants	3 år	3	3	-
Afledte finansielle instrumenter, i alt			6.726	-1.226
Indregnet i balanceposten Afledte finansielle instrumenter			421	
Indregnet i balanceposten Investeringsaktiver tilknyttet markedsrentekontrakter, jf. note 14			6.305	
Indregnet i balanceposten Anden gæld				-1.226

Hovedparten af valutaterminforretninger består af salg af USD og GBP på termin mod EUR og DKK samt salg af EUR mod DKK.

Renteswaps består af payer- og receiverswaps, hvor en kort rente byttes ud med en lang. Renteswaps er primært i DKK eller EUR og anvendes til almindelig porteføljestyrelse samt afdækning af ydelsesgarantier.

Inflationsswaps er instrumenter, hvor betalinger afhænger af udviklingen i den fremtidige inflation. Alle inflationsswaps er baseret på europæisk eller amerikansk inflation.

Rentefutures er primært baseret på langfristede tyske statsobligationer.

Aktiefutures består af futures på aktieindeks, hvor de tre største eksponeringer er til S&P 500 (USA), FTSE 100 (England) og Euro Stoxx 50 (Eurozonen).

I forbindelse med indgåelse af aftaler om afledte finansielle instrumenter er der ultimo 2023 deponeret aktiver til sikkerhed for et beløb på 763 mio. kr. sammenlignet med 430 mio. kr. i 2022. PensionDanmark har samtidig modtaget aktiver til sikkerhed for 2.684 mio. kr. mod 5.704 mio. kr. i 2022.

§ Anvendt regnskabspraksis

Afledte finansielle instrumenter måles til dagsværdi. Afledte finansielle instrumenter med negativ dagsværdi indgår under posten Anden gæld.

Note 18 – Politikker og mål for styring af selskabets risici

Risikostyring

PensionDanmarks risikostyring skal understøtte og sikre virksomhedens forretningsmodel og strategi såvel som de opgaver og risikogrænser, som bestyrelsen har fastlagt ved politikker og retningslinjer. Risikostyringen vedrører væsentlige risici, som kan ramme PensionDanmark.

Risikostyringen i PensionDanmark tager udgangspunkt i et risikounivers, som indeholder et samlet overblik over de væsentligste risici som er identificeret i virksomheden. Med risikouniverset som udgangspunkt bliver risiciene løbende vurderet, håndteret, overvåget og rapporteret.

De væsentligste risici i selskabet er de investeringsmæssige risici, de forsikringsmæssige risici og de operationelle risici. Risiciene og den tilknyttede styring af de enkelte risici beskrives nedenfor.

Investeringsmæssige risici

De investeringsmæssige risici består af markedsrisiko, likviditetsrisiko, modpartsrisiko og koncentrationsrisiko.

De investeringsmæssige risici i PensionDanmark kan i helt overvejende grad henføres til, at egenkapitalen er investeret i aktiver, som er behæftet med investeringsrisiko.

Langt størstedelen af medlemmerne bærer hele deres finansielle risiko selv og påfører ikke selskabet investeringsmæssig risiko.

En lille andel af medlemmerne har traditionel opsparing med aftaler, hvor forudsætningerne bag ikke kan ændres. Disse ordninger er i størst mulig omfang afdækket, så ændringer i aktivernes værdi modsvares af ændringer i medlemmernes bonuspotentialer.

Markedsrisiko

Markedsrisikoen er risikoen for, at dagsværdien af et finansielt instrument ændrer sig som følge af ændringer i markedspriserne eksempelvis aktiekurser, renteniveauer, valutakurser og ejendomsværdier.

PensionDanmarks markedsrisiko styres via fastsatte grænser for forskellige risikomål. Opgørelse, overvågning og rapportering af markedsrisici sker på daglig basis. Direktionen modtager dagligt rapportering om risici. Bestyrelsen modtager rapportering om udvikling i markedsrisici på kvartalsbasis.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisikoen er risikoen for at få vanskeligheder med at overholde forpligtelser efterhånden, som de forfalder. Likviditetsrisikoen i PensionDanmark er væsentligt begrænset af, at strømmen af indbetalinger fra medlemmerne langt overstiger udbetalinger til medlemmerne. Hertil kommer, at en stor del af investeringerne er placeret i likvide obligationer og aktier.

Modpartsrisiko

Modpartsrisikoen er et udtryk for selskabets tab, hvis modparten misligholder sine betalingsforpligtelser. Der er i PensionDanmark vedtaget politikker, der begrænser eksponeringen i forhold til enhver modpart, som PensionDanmark har indgået aftale med. Modpartsrisikoen nedbringes ved krav om høj rating af kreditkvaliteten og ved sikkerhedsstillelse ved afledte finansielle instrumenter.

Koncentrationsrisiko

Koncentrationsrisikoen er et udtryk for selskabets risiko for tab, hvis der er for stor eksponering til eksempelvis brancher eller aktivklasser. PensionDanmark har fastsat krav om porteføljespredning og begrænsninger i investeringer fra samme udsteder.

Forsikringsmæssige risici

Forsikringsrisiciene i PensionDanmark knytter sig til forsikringsdækningerne ved dødsfald, førtids- og seniorpensionering og kritiske sygdomme samt til de livsvarige pensioner og løbende førtidspensioner i tilknytning til usikkerheden omkring medlemmernes levetid. Derudover indgår sundhedsordningen også i forsikringsrisiciene.

Vilkårene for medlemmernes opsparing til alderspensioner er for de fleste medlemmer udformet således, at pensionerne løbende ændres i takt med, at forudsætningerne opdateres. Det gælder eksempelvis, hvis medlemmerne lever længere end forudsat. Den forventede stigning i medlemmernes levealder er indregnet i medlemmernes pensioner, som er fastsat på et niveau, der giver mulighed for, at udbetalingerne kan reguleres løbende. Medlemmernes pensioner er således fastsat med realistiske forudsætninger, og samtidig er selskabets kapitalgrundlag kun i meget begrænset omfang påvirket af for eksempel et fald i dødeligheden for disse medlemmer.

Forsikringsdækningerne er for langt de fleste medlemmer etårige gruppeforsikringer, hvor præmier og ydelser fastsættes årligt og kan ændres i løbet af året, hvis det skulle vise sig nødvendigt. Sundhedsordningen er tegnet som syge- og ulykkesforsikring, og de samme omstændigheder omkring præmier og ydelser gør sig gældende som for gruppeforsikringerne. Selskabet har i henhold til forsikringsbetingelserne mulighed for med øjeblikkelig varsel at nedsætte forsikringsdækningerne også for allerede indtrufne forsikringsbegivenheder i en situation, hvor selskabets tilstrækkelige kapitalgrundlag bliver truet.

For en mindre gruppe af medlemmer, herunder visse medlemmer der er overgået til førtidspension, kan beregningsforudsætningerne ikke ændres løbende. Markedsværdihensættelserne for denne medlemsgruppe er blandt andet styrket til imødegåelse af forventningerne til fremtidige forbedringer i medlemmernes levetid.

Da den forsikringsmæssige risiko på kapitalgrundlaget er af begrænset størrelse, har selskabet valgt ikke at genforsikre de forsikringsmæssige risici.

Operationel risiko

En operationel risiko er risikoen for tab som følge af uhensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige fejl og systemmæssige fejl eller som følge af eksterne begivenheder, herunder juridiske risici. Der kan eksempelvis være tale om fysiske risici som brand, vandskade og tyveri, it-risici og fejl i kontroller.

Operationelle risici imødegås i PensionDanmark ved risikoreducerende tiltag som nedskrevne retningslinjer og forretningsgange, rapportering og funktionsadskillelse, organisatoriske og tekniske tiltag, herunder tiltag for hurtig genetablering, som backup procedurer. PensionDanmark har blandt andet etableret en løbende spejling af særligt forretningskritiske systemer til en ekstern placering.

PensionDanmark arbejder løbende med begrænsning af de operationelle risici via en risikobaseret tilgang, der har til formål at minimere operationelle risici mest muligt. Dette sker ved løbende identifikation og overvågning af væsentlige risici samt opfølgning på operationelle hændelser.

Risikoen tilknyttet til outsourcing

PensionDanmark outsourcer visse opgaver til kompetente outsourcingpartnere. Der foretages grundig due diligence forud for udvælgelsen af kritiske eller vigtige outsourcingpartnere, og der etableres kontrolprocedurer i forhold til disse i overensstemmelse med Solvens II-reglerne. Der foretages en løbende vurdering af alternativer til de valgte partnere, herunder om opgaven med fordel kan insources, eller om alternative leverandører kan tilbyde bedre vilkår. [↗](#)

Outsourcingpartnere (Kritisk eller vigtig outsourcing)

Hosting (Cloud)	Microsoft Azure
Backup	Motus A/S

Målsætninger for risikostyringen

De operationelle risici søges begrænset mest muligt ved relevante risikomitigerende tiltag. De forsikringsmæssige risici er i stor udstrækning givne ved forretningsmodellen (obligatorisk pensionsopsparing forankret i overenskomstsystemet og etårige gruppeforsikringer). De finansielle risici styres aktivt ved beslutninger og politikker, der sikrer et fornuftigt risikoniveau og et betryggende forhold mellem afkast og risiko. Da næsten alle medlemmer selv bærer de finansielle risici og risikoen for forlængede levetider, er det begrænset med risiko for egenkapitalen.

Egenkapitalens aktiver er investeret med en moderat risikoprofil, som indebærer, at kun i en 100-årsbegivenhed vil det beregnede tab overstige 14,1 pct. før skat svarende til 485 mio. kr. efter skat. Medlemmernes risici styres ved relevante risikomål.

Risikostyringen tager udgangspunkt i risikoen for tab i en 100-årsbegivenhed samt suppleres med forskellige stresstest og scenarieanalyser. Herudover er der i styringen af kundernes risiko fokus på Pension-at-Risk som risikomål. Dette risikomål tager udgangspunkt i effekten af en hændelse på det enkelte medlems opsparing på pensioneringstidspunktet.

Note 19 – Aktiver og disses afkast samt fordeling af kapitalandele

Specifikation af aktiver og disses afkast, markedsrenteprodukter

Mio. kr.	Primo	Ultimo	Afkast i pct. p.a. før skat
Grunde og bygninger, i alt	27.435	29.573	4,6
Noterede kapitalandele	106.004	110.931	11,9
Unoterede kapitalandele	24.263	27.241	5,2
Kapitalandele, i alt	130.267	138.171	10,6
Stats- og realkreditobligationer	26.240	30.955	5,9
Indeksobligationer	5.378	5.227	5,4
Kreditobligationer og udlån	49.472	59.018	12,3
Obligationer og udlån, i alt	81.091	95.200	9,6
Øvrige investeringsaktiver	37.666	38.930	-1,7

Der er ikke udarbejdet en specifikation af aktiver tilknyttet gennemsnitsrenteprodukter, da disse ikke har et væsentligt omfang.

Investeringer foretaget gennem tilknyttede og associerede virksomheder er indregnet som en del af de underliggende investeringsaktiver.

Der vil ikke være en direkte sammenhæng mellem ovennævnte specifikation og oplysninger givet i ledelsesberetningen, da investeringsaktiverne er klassificeret forskelligt.

Note 20 – Registrerede aktiver

Mio. kr.	2023	2022
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	30.333	35.120
Kapitalandele i associerede virksomheder	6.181	6.761
Kapitalandele	54.468	135.004
Investeringsforeningsandele	90.190	1.697
Obligationer	104.246	74.981
Andre udlån	17.793	19.562
Aftede finansielle instrumenter	1.938	5.438
Likvide beholdninger	3.729	5.417
Aktiver registreret til dækning af de forsikringsmæssige hensættelser, i alt	308.878	283.980

Marian rengør gulvet i Operaen og er medlem hos PensionDanmark.

Livsforsikringshensættelser

Note 21 – Gruppelivsbonus- og erstatningshensættelser

Mio. kr.	2023	2022
Gruppelivsbonushensættelse		
Gruppelivsbonushensættelse, primo	3.101	3.511
Ændring i gruppelivsbonushensættelse	140	-410
Gruppelivsbonushensættelse ultimo	3.241	3.101
Erstatningshensættelser	537	463
Gruppelivsbonushensættelse	2.705	2.638
Gruppelivsbonushensættelse ultimo	3.241	3.101

§ Anvendt regnskabspraksis

Gruppelivsbonushensættelsen udgør blandt andet forpligtelser til at reducere fremtidige præmier for gruppelivsforsikringer som følge af et gunstigt skadesforløb for indeværende eller tidligere år. Desuden omfatter gruppelivsbonushensættelserne forfaldne forsikringsydelse med tillæg af en skønnet forpligtelse til forsikringsydelse for forsikringsbegivenheder indtruffet i regnskabsåret, men ikke anmeldt ved regnskabsårets udløb.

Note 22 – Livsforsikringshensættelser, gennemsnitsrenteprodukter

Mio. kr.	2023	2022
Livsforsikringshensættelser, i alt primo	2.901	3.866
Fortjenstmargen primo	0	0
Forsikringsmæssige hensættelser, i alt primo	2.901	3.866
Kollektivt bonuspotentiale primo	-109	-127
Akkumuleret værdiregulering primo	-642	-1.432
Retrospektive hensættelser, i alt primo	2.150	2.308
Bruttopræmier	7	6
Stykomkostninger	0	0
Forsikringsydelse	-198	-205
Risikooverskud/-underskud	-5	2
Kontorente	73	78
Overførsel af opsparings sikring mv.	-39	-38
Retrospektive hensættelser, i alt ultimo	1.987	2.150
Akkumuleret værdiregulering ultimo	668	642
Kollektivt bonuspotentiale ultimo	129	109
Forsikringsmæssige hensættelser, i alt ultimo	2.785	2.901
Fortjenstmargen ultimo	0	0
Livsforsikringshensættelser, gennemsnitsrenteprodukter, i alt ultimo	2.785	2.901

§ Anvendt regnskabspraksis

Livsforsikringshensættelserne for gennemsnitsrenteprodukter opgøres som bedste skøn for nutidsværdien af de fremtidige ind- og udbetalinger, som er knyttet til de indgåede forsikringsaftaler. Ved opgørelsen tages udgangspunkt i en deterministisk metode med anvendelse af en risikofri rentekurve uden volatilitetsjustering, som offentliggøres af EIOPA, samt bedste skøn for levetider, invalidehyppigheder samt frekvensen for genkøb og præmieophør.

Livsforsikringshensættelserne for gennemsnitsrenteprodukter består af garanterede ydelser, kollektivt og individuelt bonuspotentiale samt en risikomargen. Garanterede ydelser udgør nutidsværdien af henholdsvis de ydelser, der er garanteret medlemmet i henhold til kontrakten, de forventede omkostninger og pensionsafkastskat.

Kollektivt bonuspotentiale er den del af medlemmernes bonusret, der ikke er fordelt til de enkelte forsikringer.

Individuelt bonuspotentiale er den del af medlemmernes bonusret, der er fordelt til de enkelte forsikringer. Forpligtelsen forhøjes i det omfang, at de individuelle bonuspotentiale er negative pr. forsikret.

Risikomargen er det beløb, som må forventes at skulle betales til en erhverver af forsikringsbestanden, for at denne vil påtage sig risikoen for, at omkostningerne ved at afvikle bestanden af pensionsordninger afviger fra den opgjorte nutidsværdi af de forventede betalingsstrømme. Ved beregning af risikomargen følges Solvens II-standardmodellen ved hjælp af en tilnærmelse til de fremtidige solvenskapitalkrav tilbagediskonteret med den anvendte rentekurve og en kapitalomkostningssats på 6 pct.

Ved opgørelsen af markedsværdien af livsforsikringshensættelserne er der taget hensyn til, at der, for så vidt angår en mindre delbestand, er et misforhold imellem de fremtidige forventede omkostninger og betaling fra forsikringstagerne til dækning af administration.

Der indregnes ikke fortjenstmargen i de forsikringsmæssige hensættelser, idet risikoforrentningen, som betales til egenkapitalen, afspejler den risiko, som egenkapitalen løber, og idet medlemmernes betaling ikke indeholder andele, som modsvarer forventet fremtidig fortjeneste.

! Regnskabsmæssige skøn

Til opgørelsen af forpligtelser vedrørende forsikringskontrakter for gennemsnitsrenteprodukter benyttes en række aktuarmæssige beregninger, som baseres på forudsætninger om dødelighed og invaliditet mv. For livsforsikringshensættelserne for gennemsnitsrenteprodukter er de forventede fremtidige ydelser baseret på blandt andet forventninger til den fremtidige dødelighed. Der benyttes den observerede levetid, som fremkommer ved statistisk test af PensionDanmarks medlemmers dødelighed op mod Finanstilsynets benchmark.

Ved opgørelsen af livsforsikringshensættelserne for gennemsnitsrenteprodukter er der – ud over den observerede levetid i dag – forudsat en forøgelse af levetiden fremover. Disse fremtidige forbedringer i levetiden er opgjort i Finanstilsynets benchmark, som anvendes direkte ved beregningerne af livsforsikringshensættelserne.

Modeldødeligheden er opdateret i 2022 på baggrund af Finanstilsynets opdaterede benchmark og data for PensionDanmarks bestand.

Forpligtelserne er derudover påvirket af diskonteringsrenten, som anvendes. PensionDanmark anvender den af EIOPA offentliggjorte rentekurve uden volatilitetsjustering.

Note 22 – Livsforsikringshensættelser, gennemsnitsrenteprodukter (fortsat)

Fordelt på grundlagsrente/relevante delbestande:

Grundlagsrente	Garanterede ydelser	Risiko margin	Individuelt bonuspotentiale	Kollektivt bonuspotentiale	Livsforsikringshensættelser i alt
Ultimo året					
1,50 pct.	598	-	1	37	636
2,50 pct.	347	-	0	87	434
2,50 pct. uden ret til bonus	228	11	-	-	239
4,25 pct.	1.416	54	-	5	1.475
I alt	2.588	65	1	129	2.785
Primo året					
1,50 pct.	682	2	11	33	728
2,50 pct.	337	14	-	76	427
2,50 pct. uden ret til bonus	252	14	-	-	265
4,25 pct.	1.416	64	-	-	1.480
I alt	2.688	94	11	109	2.901

Grundlagsrente	Særlige vilkår	Forretning af kundemidler før skat Pct.	Afkastprocent	Bonusgrad Pct.
1,5 pct.	Ydelsen er garanteret med en beregningsrente på 1,5 pct.	4,4	5,9	6,2
2,5 pct.	Ydelsen er garanteret med en beregningsrente på 2,5 pct.	6,2	7,8	33,4
2,5 pct. uden ret til bonus	Ydelsen er et lønafhængigt pensionstilsagn	-	-	-
4,25 pct.	Ydelsen er garanteret med en beregningsrente på 4,25 pct.	5,6	9,4	0,0

Note 23 – Livsforsikringshensættelser, markedsrenteprodukter

Mio. kr.	2023	2022
Livsforsikringshensættelser, markedsrenteprodukter, i alt primo	277.798	290.617
Fortjenstmargen, primo		0
Forsikringsmæssige hensættelser, markedsrenteprodukter, i alt primo	277.798	290.617
Bruttopræmier	13.655	13.179
Stykomkostninger	-247	-237
Forsikringsydelse	-10.924	-10.076
Rentetilskrivning (markedsafkast) mv.	21.283	-16.732
Overførsler til opsparingsikring mv.	983	1.051
Overførsel fra egenkapital	165	-4
Forsikringsmæssige hensættelser, markedsrenteprodukter, i alt ultimo	302.712	277.798
Fortjenstmargen ultimo	0	0
Livsforsikringshensættelser markedsrenteprodukter, i alt ultimo	302.712	277.798
Forretning af kundemidler efter skat	9,0	-6,8

Markedsrentekontrakter er tegnet uden garanti og forrentes med markedsafkast.

§ Anvendt regnskabspraksis

For markedsrenteprodukter opgøres livsforsikringshensættelserne til dagsværdi med udgangspunkt i den enkeltes forsikringsandel af de modsvarende aktiver.

Note 23 – Livsforsikringshensættelser, markedsrenteprodukter (fortsat)

År til pension	Pct. af gennemsnitlige hensættelser	Afkast Pct.	Risiko
Livrente – høj risiko			
30 år	0,0	9,7	5,25
15 år	0,0	9,2	5,25
5 år	0,0	8,3	4,75
5 år efter	0,0	7,2	4,25
Livrente – middel risiko			
30 år	0,5	8,7	4,75
15 år	1,5	8,5	4,75
5 år	1,9	7,9	4,50
5 år efter	0,8	6,5	3,75
Livrente – lav risiko			
30 år	0,0	8,1	4,50
15 år	0,0	7,9	4,25
5 år	0,0	7,4	4,25
5 år efter	0,0	6,6	3,75
Ratepension og aldersopsparring – høj risiko			
30 år	0,0	9,7	5,25
15 år	0,0	9,2	5,25
5 år	0,0	8,3	4,50
5 år efter	0,0	7,3	4,25
Ratepension og aldersopsparring – middel risiko			
30 år	0,6	8,7	4,75
15 år	1,2	8,5	4,75
5 år	1,4	7,9	4,50
5 år efter	0,3	7,1	3,75
Ratepension og aldersopsparring – lav risiko			
30 år	0,0	8,1	4,50
15 år	0,0	7,9	4,25
5 år	0,0	7,5	4,25
5 år efter	0,0	7,0	3,75

De ovenstående risikotal er baseret på det enkelte produkts udsving i månedlige afkast tre år tilbage. Udsvingene er oversat til en skala fra 1 til 7. Produkter med de laveste udsving i afkast har værdien 1, og produkter med de højeste udsving i afkast har værdien 7.

Antal år til pensionering er opgjort ud fra en pensionsalder på 65 år. Risikoen er opgjort ud fra den af regnskabsbekendtgørelsen fastsatte skala. Denne skala er forskellig fra det brancheinitiativ om risiko fra F&P, som PensionDanmark følger, og risiko kan derfor ikke sammenlignes på tværs af de to metoder.

Note 24 – Ændring i livsforsikringshensættelser

Mio. kr.	2023	2022
Ændring i gruppelevshensættelser	140	-410
Ændring i livsforsikringshensættelser, gennemsnitsrenteprodukter	-117	-965
Ændring i livsforsikringshensættelser, markedsrenteprodukter	24.781	-12.819
Ændring i livsforsikringshensættelser, i alt	24.805	-14.194

Note 25 – Aktiekapital

Mio. kr.	2023	2022
Antal aktier af nominelt kr. 50 eller multipla heraf	152.970	152.970
Aktierne er ikke opdelt i klasser		

Note 26 – Kapitalgrundlag

Mio. kr.	2023	2022
Egenkapital	5.210	4.857
Immaterielle aktiver	-243	-231
Future profit efter finansiering af risikomargen	1.119	454
Kapitalgrundlag til solvensformål	6.086	5.080

§ Anvendt regnskabspraksis

Kapitalgrundlaget opgøres som egenkapitalen med fradrag af immaterielle anlægsaktiver. Der er hverken i kapitalgrundlaget eller i den regnskabsmæssigt opgjorte egenkapital indregnet fortjenstmargen, da det er selskabets politik at opkræve omkostningstillæg mv., som modsvarer de faktiske omkostninger. Future profit regnes i henhold til Solvens II-lovgivningen.

Note 27 – Udlæg fra egenkapitalen

Mio. kr.	2023	2022
Udlæg vedrørende bestande med ydelsesgarantier	-	43

§ Anvendt regnskabspraksis

Alle udlæg tilbageføres til egenkapitalen, i det omfang det kollektive bonuspotentiale giver mulighed herfor.

Øvrige aktiver og forpligtelser

Note 28 – Immaterielle aktiver og materielle aktiver

§ Anvendt regnskabspraksis

Immaterielle aktiver

Udviklingsprojekter, der er klart definerede og identificerbare, hvor den tekniske udnyttelsesgrad, tilstrækkelige ressourcer og /eller anvendelsesmuligheder i virksomheden kan påvises, og hvor det er hensigten at anvende projektet, indregnes som et immaterielt anlægsaktiv, hvis kostprisen kan opgøres pålideligt, og der er tilstrækkelig sikkerhed for den fremtidige nytteværdi. Øvrige udviklingsomkostninger indregnes i resultatopgørelsen, efterhånden som omkostningerne afholdes.

Aktiverede udviklingsomkostninger måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger.

Aktiverede udviklingsomkostninger afskrives lineært over den forventede brugstid som typisk er tre til ti år.

Aktivernes brugstid og scrapværdi vurderes og reguleres om nødvendigt ved hver balancedag.

Materielle aktiver

Driftsmidler måles ved første indregning til kostpris, som omfatter anskaffelsessummen og omkostninger direkte til knyttet anskaffelsen.

Efterfølgende måles driftsmidler til kostpris med fradrag for af- og nedskrivninger. Afskrivningerne foretages lineært over aktivernes forventede brugstid på typisk tre år.

Andre materielle anlægsaktiver, der ikke besiddes til eget brug, måles til omvurderet værdi.

Aktivernes brugstid og scrapværdi vurderes og reguleres om nødvendigt ved hver balancedag.

Værdiforringelse

For både immaterielle og materielle anlægsaktiver foretages årligt en vurdering af, hvorvidt der foreligger indikationer på værdiforringelse. Såfremt der foreligger indikationer på værdiforringelse foretages nedskrivningstests af enkelte aktiver. I givet fald foretages nedskrivning til genindvindingsværdien, såfremt denne er lavere end den regnskabsmæssige værdi. Som genindvindingsværdi anvendes den højeste værdi af nettosalgspris og kapitalværdi.

Note 29 – Tilgodehavender

§ Anvendt regnskabspraksis

Tilgodehavender måles efter første indregning til amortiseret kostpris med fradrag af nedskrivninger ved værdiforringelse.

Note 30 – Andre periodeafgrænsningsposter

§ Anvendt regnskabspraksis

Periodeafgrænsningsposter indregnet under aktiver omfatter afholdte omkostninger, der vedrører efterfølgende regnskabsår. Posterne måles til amortiseret kostpris, der normalt svarer til den pålydende værdi.

Note 31 – Anden gæld

§ Anvendt regnskabspraksis

Øvrige gældsposter, der i al væsentlighed består af uafviklede fondshandler, måles til amortiseret kostpris, hvilket sædvanligvis svarer til pålydende værdi.

Afledte finansielle instrumenter måles til dagsværdi og indgår i andre finansielle investeringsaktiver, hvis dagsværdien er positiv, mens instrumenter, hvis dagsværdi er negativ, indgår under posten Anden gæld.

Note 32 – Sikkerhedsstillelser og eventualforpligtelser

Mio. kr.	2023	2022
Sikkerhedsstillelse		
Obligationer solgt som led i repoforretninger og indregnet i balancen	5.745	10.173
Aktiver deponeret til sikkerhed for afledte finansielle instrumenter	763	430
Eventualforpligtelser		
Tilsagn om investeringer og kontraktlige forpligtelser <i>Vedrører endnu ikke trukne tilsagn til equity-, infrastruktur- og ejendomsfonde og forventes trukket inden for tre til fem år.</i>	40.960	43.318
Der er indgået lejeaftale, som tidligst kan opsiges med virkning fra 1. august 2037. Den årlige lejeomkostning udgør	24	22
Selskabet hæfter som selvskyldnerkautionist for betalingsforpligtelser i investeringrelaterede joint ventures. Kautionen udgør maksimalt	150	331
Selskabet indestår over for en række entreprenører for betaling i henhold til entreprisekontrakter. Restforpligtelserne udgør	3.379	1.613

For oplysninger om registrerede aktiver henvises til note 20, og vedrørende oplysninger om finansielle afledte instrumenter henvises til note 17.

Selskabets størrelse og forretningsomfang indebærer, at selskabet til stadighed er part i diverse retssager. De verserende sager forventes ikke at få væsentlig indflydelse på koncernens økonomiske stilling.

§ Anvendt regnskabspraksis

Forpligtelser vedrører tilsagn om investeringer og kontraktlige forhold og uopsigelig lejeperiode for gældende aftaler. Endvidere oplyses indeståelser mv. over for joint venture og ejendomskontrakter.

Selskabsforhold

Note 33 – Nærtstående parter

PensionDanmark Holding A/S, med hjemsted i København, ejer selskabet 100 pct. og har bestemmende indflydelse. Selskabet indgår i koncernregnskabet for PensionDanmark Holding A/S, København, CVR-nr. 29 19 42 38 som største og mindste koncern. Koncernregnskabet er tilgængelig på pensiondanmark.com ^{L2}

PensionDanmark Holding A/S ejer ligeledes selskabet PensionDanmark Uddannelsesfonde A/S 100 pct., som dermed er nærtstående til PensionDanmark A/S foruden PensionDanmark A/S' egne tilknyttede virksomheder.

Tilknyttede virksomheder og associerede virksomheder udøver almindelige investeringsaktiviteter, og der er derfor løbende kapitalindskud og -udtræk i virksomhederne, som foretages af PensionDanmark A/S.

Herudover er der ikke transaktioner med associerede virksomheder.

Der har i regnskabsåret været følgende transaktioner mellem PensionDanmark og nærtstående parter:

Mio. kr.	2023	2022
Moderselskab		
Administrative ydelser	0	0
Renteindtægter	0	0
Renteomkostninger	0	0
Tilknyttede virksomheder		
Administrative ydelser	5	23
Husleje	24	22
Renteindtægter	1	-
Renteomkostninger	-220	-53
Søstervirksomhed		
Administrative ydelser	15	6

For tilknyttede virksomheder og associerede selskaber henvises til oversigten i note 15.

Vederlag til bestyrelse og direktion fremgår selskabets hjemmeside. Der henvises til pensiondanmark.com/om-os/rapporter-om-aftonning/

Note 34 – Bestyrelsen

Medlemmer	Andre ledelseshverv	
Henning Overgaard (formand) Forbundsformand, 3F Fagligt Fælles Forbund Født 1971 Medlem af bestyrelsen siden 2022, bestyrelsesformand siden 23. juni 2023	PensionDanmark Holding A/S Evida Holding A/S AKF Holding A/S Arbejderbevægelsens Erhvervsråd Arbejdernes Landsbank	Bestyrelsesformand Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem
Lars Sandahl Sørensen (næstformand) Adm. direktør, DI Født 1963 Medlem af bestyrelsen siden 2019, bestyrelsesnæstformand siden 23. juni 2023	PensionDanmark Holding A/S af 3. juni 1986 ATP Lønmodtagernes Garantifond Arbejdsmarkedets Fond for Udstationerede Seniorpensionenheden Københavns Lufthavne A/S	Næstformand Bestyrelsesformand Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem
Søren Steen Andersen Borgmester, Assens Kommune Født 1971 Medlem af bestyrelsen siden 1. juni 2023	PensionDanmark Holding A/S Bryggeriet Vestfyens Fond Center for Landdistriktsforskning – SDU Den Sociale Investeringsfond Erhvervsushus Fyn Energifyns Almene Fond Udvikling Assens	Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem
Allan Busk Gruppeformand, 3F Den Grønne Gruppe Født 1966 Medlem af bestyrelsen siden 1. november 2023	PensionDanmark Holding A/S	Bestyrelsesmedlem
Lydia Callesen Gruppeformand, 3F Den Offentlige Gruppe Født 1967 Medlem af bestyrelsen siden 2019	PensionDanmark Holding A/S Sampension, kundegruppe for statsansatte	Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem
Kirstine Damkjær Professionelt bestyrelsesmedlem Født 1970 Medlem af bestyrelsen siden 2019	PensionDanmark Holding A/S Africa Finance Corporation Asia Energy Impact Trust Plc Navigare Capital Partners A/S Formuepleje A/S Resource Denmark AquaPri The Why Foundation Northstake (tiltrådt 2023) CareDanmark Fonden (fratrådt 2023) Bladt Holding og dattersel. (fratrådt 2023)	Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesformand Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesformand Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem

Note 34 – Bestyrelsen (fortsat)

Medlemmer	Andre ledelseshverv	
Troels Blicher Danielsen Adm. direktør, TEKNIQ Arbejdsgiverne Født 1976 Medlem af bestyrelsen siden 2020	PensionDanmark Holding A/S WE BUILD DENMARK (fratrådt 2023)	Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem
Claus von Elling Gruppenformand, 3F Byggegruppen Født 1966 Medlem af bestyrelsen siden 2019	PensionDanmark Holding A/S BAT kartellet Rørvig Centret A/S Teknologisk Institut Sund & Bælt Holding A/S	Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesformand Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem
John Frederiksen Gruppenformand, 3F Privat Service, Hotel & Restauration Født 1960 Medlem af bestyrelsen siden 2022	PensionDanmark Holding A/S Hotel- og Restaurantserhvervets Ferieboligfond	Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesformand
Peter Engberg Jensen Professionelt bestyrelsesmedlem Født 1953 Medlem af bestyrelsen siden 2014	PensionDanmark Holding A/S Investeringsforeningen PFA Invest Den Sociale Kapitalfond 15. juni Fonden 15. JF Invest A/S Aborethusene A/S Chr. Augustinus Fabrikker Aktieselskab og 100% ejet datterselskab Ordrup Gymnasium	Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesformand Bestyrelsesformand Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesformand Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesformand Bestyrelsesformand
Gert Rinaldo Jonassen Professionelt bestyrelsesmedlem Født 1959 Medlem af bestyrelsen siden 2013	PensionDanmark Holding A/S Ejendomsselskabet Sluseholmen A/S Vestjysk Bank A/S	Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesformand Næstformand
Camilla Khokhar Vicedirektør, DI Født 1974 Medlem af bestyrelsen siden 2021	PensionDanmark Holding A/S Fehmarnbelt, Business Council Fonden for entreprenørskab (fratrådt 2023)	Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesformand Bestyrelsesmedlem
Brian Mikkelsen Adm. direktør, Dansk Erhverv Født 1966 Medlem af bestyrelsen siden 2018	PensionDanmark Holding A/S Kraks Fond Ove K. Invest A/S ATP	Bestyrelsesmedlem Næstformand Næstformand Bestyrelsesmedlem

Note 34 – Bestyrelsen (fortsat)

Medlemmer	Andre ledelseshverv	
John Nielsen Forbundsformand, Serviceforbundet Født 1968 Medlem af bestyrelsen siden 2018	PensionDanmark Holding A/S Bolind A/S	Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem
Henrik Werner Petersen Forbundsformand, Blik- og Rørarbejderforbundet Født 1970 Medlem af bestyrelsen siden 2021	PensionDanmark Holding A/S Blik Holding A/S	Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesformand
Jan Villadsen Gruppenformand, 3F Transportgruppen Født 1957 Medlem af bestyrelsen siden 2007	PensionDanmark Holding A/S Dansk FolkeFerie Fonden DFF-Fonden Mellieha Holiday Centre (MHC) Playa Atlantico SA (AHC) Chaufførernes Stiftelse	Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem
Pia Voss Adm. direktør, HORESTA Født 1964 Medlem af bestyrelsen siden 2021	PensionDanmark Holding A/S Arbejdsmarkedets Feriefond DanPilot – Lodseriet Danmark	Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem Bestyrelsesmedlem
Benny Yssing Forbundsformand, Dansk El-Forbund Født 1969 Medlem af bestyrelsen siden 24. april 2023	PensionDanmark Holding A/S	Bestyrelsesmedlem

Note 35 – Direktion og daglig ledelse

Direktion	Andre ledelseshverv
<p>Adm. direktør Claus Stampe Cand.oecon. Født 1961 Ansæt i PensionDanmark siden 1. januar 2003</p>	<p>Koncerninterne selskaber: Medlem af bestyrelsen for: 76 x 100 pct. ejede selskaber med danske ejendomme 3 x 100 pct. ejede selskaber med infrastrukturaktiver mv. Komplementarselskabet Online Fysioterapi Danmark ApS PensionDanmark Uddannelsesfonde A/S.</p> <p>Medlem af investeringskomitéen for: Copenhagen Infrastructure I K/S Copenhagen Infrastructure II K/S Copenhagen Infrastructure III K/S Copenhagen Infrastructure IV K/S CI Artemis K/S CI Artemis II K/S Copenhagen Infrastructure New Markets Fund I K/S Copenhagen Infrastructure ETF I K/S</p>
<p>Viceadm. direktør Peter Stensgaard Mørch Cand.scient.pol. Født 1975 Ansæt i PensionDanmark siden 15. august 2023</p>	<p>Koncerninterne selskaber: Medlem af bestyrelsen for: 76 x 100 pct. ejede selskaber med danske ejendomme 3 x 100 pct. ejede selskaber med infrastrukturaktiver mv. Komplementarselskabet Online Fysioterapi Danmark ApS.</p> <p>Medlem af bestyrelsen for: F&P VEGA rec ApS</p>

Note 35 – Direktion og daglig ledelse (fortsat)

Daglig ledelse	Andre ledelseshverv
<p>Direktør Susanne Østergaard Lundby Cand.merc.aud., MBA Født 1971 Ansæt i PensionDanmark siden 1. august 2010</p>	<p>Koncerninterne selskaber: Medlem af bestyrelsen for: 76 x 100 pct. ejede selskaber med danske ejendomme 3 x 100 pct. ejede selskaber med infrastrukturaktiver mv. Komplementarselskabet Online Fysioterapi Danmark ApS PensionDanmark Uddannelsesfonde A/S</p>
<p>Direktør Flemming Tovdal Schmidt HD, MBA Født 1965 Ansæt i PensionDanmark siden 1. oktober 2007</p>	<p>Koncerninterne selskaber: Medlem af bestyrelsen for: PensionDanmark Uddannelsesfonde A/S</p> <p>Associerede virksomheder: Direktør for: Behandlerbooking P/S Behandlerbooking Komplementarselskab ApS Komplementarselskabet Online Fysioterapi Danmark ApS</p> <p>Medlem af bestyrelsen for: Behandlerbooking P/S Behandlerbooking Komplementarselskab ApS</p> <p>Øvrige selskaber: PensionsInfo (næstformand)</p>
<p>Direktør Marianne Fussing Ørsted Cand.scient.pol. Født 1979 Ansæt i PensionDanmark siden 1. januar 2009</p>	<p>Koncerninterne selskaber: Medlem af bestyrelsen for: Komplementarselskabet PensionDanmark Ejendomme ApS (bestyrelsesmedlem)</p>

Intern revision	Andre ledelseshverv
<p>Intern revisionschef Morten Jarlbo Cand.merc.aud. Statsautoriseret revisor Født 1972 Ansæt i PensionDanmark siden 21. oktober 2019</p>	<p>Morten Jarlbo varetager ikke ledelseshverv i andre virksomheder.</p>

Ansvarshavende aktuar	Andre ledelseshverv
<p>Ansvarshavende aktuar Line Dahlbæk Cand.act. Født 1974 Ansæt i PensionDanmark siden 1. september 2013 og ansvarshavende aktuar siden 1. december 2013</p>	<p>Line Dahlbæk varetager ikke ledelseshverv i andre virksomheder.</p>

Hoved- og nøgletal

Note 36 – Hovedtal					
Mio. kr.	2023	2022	2021	2020	2019
Livsforsikring					
Præmier	15.447	14.875	14.373	13.791	13.459
Forsikringsydelse	-12.022	-11.159	-9.474	-7.159	-7.540
Investeringsafkast	23.020	-18.102	36.462	16.143	28.837
Forsikringsmæssige driftsomkostninger, i alt	-265	-247	-266	-241	-258
Forsikringsteknisk resultat	28	53	-37	-51	-8
Årets resultat	353	-159	263	108	363
Hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter, i alt	308.773	283.838	298.030	262.698	242.756
Egenkapital, i alt (Note 2)	5.210	4.857	5.016	4.754	4.645
Aktiver, i alt	329.807	306.664	325.662	288.547	270.047

§ Anvendt regnskabspraksis

Selskabets hovedtal udarbejdes efter reglerne i bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser.

Note 37 – Nøgletal					
Mio. kr.	2023	2022	2021	2020	2019
Afkastnøgletal					
Afkastprocent relateret til markedsrenteprodukter	8,0	-5,7	14,0	6,4	13,4
Afkastprocent relateret til gennemsnitsrenteprodukter	7,6	-13,8	1,4	4,5	7,7
Risiko på afkast relateret til markedsrenteprodukter	4,25	4,75	4,50	4,50	3,50
Omkostnings- og resultatnøgletal					
Omkostningsprocent af hensættelser	0,09	0,09	0,10	0,10	0,12
Omkostninger i kr. pr. forsikret*	296	280	311	291	317
Forrentningsnøgletal					
Egenkapitalforrentning efter skat	7,0	-3,2	5,4	2,3	8,1

§ Anvendt regnskabspraksis

Selskabets nøgletal udarbejdes efter reglerne i bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser.

*Nøgletallet viser PensionDanmarks gennemsnitlige omkostninger pr. medlem opgjort efter en regnskabsteknisk metode. Nøgletallet er ikke udtryk for, hvad det enkelte medlem betaler af omkostninger.

Note 38 – ESG-hoved- og nøgletal						
Miljødata	Enhed	2023	2022	2021	2020	2019
CO₂e-udledning i virksomheden:						
CO ₂ , scope 1 ¹	Ton	65	74	45	42	79
CO ₂ , scope 2 (location-based)	Ton	102	174	212	213	301
CO ₂ , scope 2 (market-based)	Ton	38	33	67	58	82
Energiforbrug (scope 1 + scope 2) ¹	Gigajoule	7.307	7.930	9.154	7.247	8.458
Vedvarende energiandel (scope 2) ¹	Pct.	81,4	80,0	82,2	78,2	73,3
CO₂e, scope 3, estimeret						
C1: Indkøb	Ton	7.550	6.103	6.674	6.229	5.420
C2: Anlægsaktiver ²	Ton	1.329	1.145	2.524	2.870	-
C5: Affald ¹	Ton	1,4	1,2	1,2	1,1	1,2
C6: Forretningsrelaterede rejser	Ton	123,5	93,3	15,4	44,2	117,6
C7: Medarbejderpendling ²	Ton	164,0	126,8	122,5	112,7	-
C15: Investeringer ³	Ton CO ₂ e	1.816.446	1.499.314	1.681.892	1.099.284	966.996
CO ₂ e, scope 3, i alt	Ton	1.825.614	1.506.783	1.691.229	1.108.541	972.535
Øvrige miljødata i virksomheden:						
Vandforbrug	m ³	3.004	2.809	2.769	2.552	3.150
Sociale data⁴						
Fuldtidsarbejdsstyrke	FTE	363	336	321	291	261
Kønsdiversitet	Pct.	42,8	43,3	43,8	43,7	44,0
Kønsdiversitet for ledere med personalansvar	Pct.	39,9	43,5	43,9	44,3	45,2
Lønforskelle mellem køn	Gange	1,3	1,2	1,3	1,3	1,3
Medarbejderomsætningshastighed	Pct.	12,1	18,7	18,1	12,0	15,7
Sygefravær	Dage/FTE	7,1	7,1	6,8	4,7	6,6
Betalte skatter	Mio. kr.	67	5.829	2.362	3.565	298
Governance-data						
Bestyrelsens kønsdiversitet	Pct.	22,2	22,2	27,8	23,5	23,5
Medlemmer i bestyrelsen	Antal	18	18	18	17	17
Tilstedeværelse på bestyrelsesmøder	Pct.	92,3	90,5	95,3	85,3	82,3
Lønforskel mellem CEO og medarbejder	Gange	7,7	8,9	8,9	8,7	8,6

¹ Energiforbrug samt vedvarende energiandel er beregnet på baggrund af scope 2 market-based.

² Data til opgørelse af nøgletal har ikke været tilgængelige for 2019.

³ Ekskl. Statsobligationer. Emissionerne konsolideres ikke pga. dobbeltregning med øvrige aktivklasser.

⁴ Sociale nøgletal beregnes ud fra en koncernbetragtning.

Note 38 – ESG-hoved- og nøgletal (fortsat)

Miljødata - Investeringernes CO ₂ -aftryk	Enhed	2023	2022	2021	2020	2019
CO₂-udledning i den børsnoterede aktieporteføje:						
Total udledning	Ton CO ₂ e	539.696	528.084	727.640	529.224	536.994
CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	6,0	6,2	6,9	6,3	8,4
CO₂-udledning i virksomhedsobligationsporteføjen:						
Total udledning	Ton CO ₂ e	564.709	527.770	551.281	428.185	372.108
CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	18,7	22,8	22,6	24,1	23,9
CO ₂ -aftryk, eksklusiv grønne obligationer	Ton/mio. kr.	16,3	19,6	20,9	22,2	22,9
CO₂-udledning i Private Equity-porteføjen:						
Total udledning	Ton CO ₂ e	75.398	74.969	57.096	40.896	47.863
CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	3,2	3,3	3,7	4,1	5,9
CO₂-udledning i Private Debt-porteføjen¹:						
Total udledning	Ton CO ₂ e	58.103	77.542	92.263	90.827	-
CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	3,8	5,5	7,3	9,2	-
CO₂-udledning i infrastrukturporteføjen²:						
Total udledning	Ton CO ₂ e	469.582	177.485	121.968	-	-
CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	19,6	10,3	10,5	-	-
CO₂-udledning i realkreditobligationsporteføjen²:						
Total udledning	Ton CO ₂ e	103.811	107.104	123.724	-	-
CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	2,1	2,6	2,7	-	-
CO₂-udledning i ejendomsporteføjen:						
Total udledning		5.147	6.360	7.920	10.152	10.031
CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	0,2	0,3	0,3	0,5	0,5
CO ₂ -intensitet	kg/m ²	5,8	7,7	8,9	11,6	11,8
CO₂-udledning i statsobligationsporteføjen^{3,4}:						
Total udledning	Ton CO ₂ e	431.415	369.019	-	-	-
CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	29,8	29,3	-	-	-
Samlet CO ₂ -aftryk for aktier og virksomhedsobligationer	Ton/mio. kr.	9,2	9,8	9,8	9,4	11,4
Samlet CO ₂ -aftryk for aktier og virksomhedsobligationer ekskl. emissioner fra grønne obligationer	Ton/mio. kr.	8,6	9,1	9,5	9,1	11,2
Samlet CO ₂ -aftryk for investeringsporteføjen ⁵	Ton/mio. kr.	7,1	6,6	6,9	7,7	8,8
Ejerskab af grøn infrastruktur, kapacitet	MW	1.087	952	893	1.108	961
Estimeret CO ₂ -besparelse ved ejerskab af grøn infrastruktur	Ton CO ₂	1.244.357	1.309.478	1.511.358	1.902.220	2.297.000
Kumuleret kapacitetsudvikling af vedvarende energi siden 2021	MW	338	254			

¹ Data til opgørelse af nøgletal har ikke været tilgængelige for 2019.

² Data til opgørelse af nøgletal har ikke været tilgængelige for 2019-2020.

³ Data til opgørelse af nøgletal har ikke været tilgængelige for 2019-2021.

⁴ Udledningen og CO₂-aftrykket for statsobligationer er opgjort med data fra Climate Watch, inkl. LULUCF. Ekskl. LULUCF er tallene for 2023 henholdsvis 378.129 ton og 26,3 ton/mio. kr. Udledningen ifølge UNFCCC-data, inkl. LULUCF, udgør henholdsvis 143.915 ton og 18,1 ton/mio. kr. Ekskl. LULUCF opgøres for 2023 henholdsvis 144.443 ton og 18,2 ton/mio. kr.

⁵ Ekskl. statsobligationer. Emissionerne konsolideres ikke pga. dobbeltregning med øvrige aktivklasser.

Note 38 – ESG-hoved- og nøgletal (fortsat)

§ Anvendt regnskabspraksis

ESG-nøgletallene er udarbejdet efter den vejledning, som FSR - danske revisorer, Nasdaq og Finansforeningen lancerede i juni 2019. En nærmere beskrivelse af metoderne til opgørelse kan findes på FSR - danske revisorerers hjemmeside.

I scope 3 har PensionDanmark tilføjet et nyt nøgletal i ESG-regnskabet. I investeringsporteføjen (C15) måler vi for første gang på udledning af statsobligationer med tilrettede sammenligningstal for 2022.

Herudover er der ikke ændringer til den anvendte regnskabspraksis i forhold til sidste år.

Miljødata

En del af miljødata omfatter CO₂e-udledning, som opgøres i henhold til Greenhouse Gas Protocol (GHG-protokollen) med mindre andet anføres. Rapporteringsmæssigt opdeles udledningerne i grupper (Scopes) afhængigt af kilden til udledning:

Scope 1 vedrører direkte emissioner fra egne kontorbygninger samt køretøjer.

Scope 2 vedrører emissioner (hos energiproducenten) af indkøbt elektricitet, fjernvarme og afkøling.

Scope 3 vedrører alle øvrige indirekte emissioner fra fx underleverandører samt for finansielle virksomheders CO₂e-udledning i investeringsporteføjljer.

CO₂e-udledningen for de tre grupper er opgjort som følger:

Scope 1

Direkte emissioner, der stammer fra selskabets egen forbrænding af brændsler og materialer. Emissioner måles i ton CO₂e og omfatter al kørsel som er omfattet af de skattemæssige regler for kørselsgodtgørelse, alt firmakørsel i firmabiler samt al kørsel i rådgivningsbusserne. Antal registrerede kilometer i køretøjer bliver omregnet med en standard CO₂e-udledning pr. kørt km i en standard bil, hvilket er i overensstemmelse med EU Emissions Trading System (ETS).

Scope 2

Ved opgørelse af scope 2 CO₂e-udledning anvendes miljødeklarationer fra Energinet og HOFOR til at omregne elektricitet og fjernvarme til CO₂e-udledning. I "Market-based princip" tages der desuden højde for køb af bæredygtig energi. Til sammenligning opgøres location based CO₂e-emissioner med udgangspunkt i gennemsnitlige udledningsfaktorer. Den vedvarende energiandel udgør summen af vedvarende energi, som fremgår af miljødeklarationer fra Energinet og HOFOR samt produceret energi fra egne solceller. Elektricitet, som bliver leveret af EnergiDanmark, er 100 pct. vedvarende energi, da virksomheden har købt og annulleret certifikater tilsvarende den købte og forbrugte mængde i perioden 2019-2023.

Scope 3

Oplysning om scope 3 CO₂e-udledning er et supplement til nøgletsvejledning fra FSR, Nasdaq og Finansforeningen. I henhold til GHG-protokollen opdeles scope 3 CO₂e-udledningen i 15 underkategorier (C1-C15). Det er ikke alle kategorier PensionDanmark oplyser, enten fordi datagrundlaget har været mangelfuldt, eller fordi underkategorien ikke er relevant at oplyse om i forhold til PensionDanmarks aktiviteter.

PensionDanmark oplyser om CO₂e-udledningen for C1: Indkøb, C2: Anlægsaktiver, C5: Affald, C6: Forretningsrelaterede rejser (fly og taxa), C7: Medarbejderpendling samt C15: Investeringer.

C1: Indkøb

PensionDanmarks udledning fra indkøbte varer og tjenesteydelser er udregnet med udgangspunkt i en kombineret aktivitets- og indkøbsbaseret tilgang. Den første metode beregner udledningen fra aktiviteter, hvor PensionDanmark kan måle udledning på baggrund af mængder brugt, mens den anden skønsmæssigt omregner indkøb (DKK) af varer og tjenesteydelser, som ikke allerede optræder i ESG-nøgletallene direkte eller indirekte primært ved hjælp af konverteringsfaktorer fra EXIOBASE. I udregningen af nøgletallet har PensionDanmark taget stilling til alle indkøbte varer og ydelser og vurderet, hvorvidt omkostningen har haft en associeret CO₂e-udledning eller allerede er rapporteret indirekte i de øvrige kategorier under scope 1, 2 og 3. Nøgletallet måles i ton CO₂e.

C2: Anlægsaktiver

I udregningen af udledning fra PensionDanmarks aktiverede omkostninger anvendes en indkøbsbaseret tilgang som ovenfor (C1). Årets tilgange i aktiverede omkostninger (DKK) for alle anlæg med eksterne omkostninger anvendes til en skønsmæssig beregning af udledning ved hjælp af konverteringsfaktorer fra EXIOBASE. Nøgletallet måles i ton CO₂e.

Note 38 – ESG-hoved- og nøgletal (fortsat)

C5: Affald

Vægten af bortskaffet affald bliver omregnet til CO₂e-udledning.

C6: Forretningsrelaterede rejser (fly og taxa)

Forretningsrelaterede rejser omfatter flyrejser samt taxakørsel. Emissionerne måles i ton CO₂e og omfatter PensionDanmarks forbrug af flyrejser og taxakørsel på baggrund af leverandøropgørelser af CO₂e-udledning og internt registrerede forretningsrelaterede rejser. Ved målingen af flyrejsernes udledning inkluderes strålepåvirkningen og effekten af, at forbrændingen af brændstof i et højere luftlag har en større effekt på klimaet end tilsvarende udledning ved landjorden.

C7: Medarbejderpendling til og fra arbejde

PensionDanmarks samlede udledning fra medarbejdernes pendling til og fra arbejde er udregnet på baggrund af internt indsamlede data samt anvendte standardfaktorer for pendling i bil og tog. På arbejdsdage, hvor medarbejderne ikke har pendlet til arbejde, er udledningen fra hjemmekontoret estimeret med udgangspunkt i en 8 timers arbejdsdag og det tilhørende strømforbrug af arbejdsudstyr. Nøgletallet måles i ton CO₂e.

C15: Investeringer

CO₂e-udledning er estimeret for PensionDanmarks investeringer i børsnoterede aktier, virksomhedsobligationer, private equity og private debt (unoterede aktier og gæld), ejendomme, realkredit, statsobligationer samt infrastruktur. Udledningen fra statsobligationer konsolideres ikke i nøgletallet for investeringsporteføljens samlede CO₂e-udledning grundet dobbeltregning med øvrige aktivklasser. I 2023 svarede det samlede CO₂-regnskab til 87 pct. af PensionDanmarks totale investeringsportefølje. CO₂e-udledninger opgøres ved såkaldte CO₂-ækvivalenter – CO₂e – og måles i ton.

CO₂e-udledning i investeringsporteføljen

Ved estimering af CO₂e-udledning i investeringsporteføljen for finansielle virksomheder anvendes to mål, som bl.a. er anbefalet af Taskforce for Climate related Financial Disclosure (TCFD). PensionDanmarks beholdning og ejerandel opgøres generel ultimo regnskabsåret. Desuden opgøres CO₂e-intensitet for ejendomsporteføljen.

Mål 1: Total CO₂e-udledning:

Nøgletallet viser porteføljens samlede estimerede CO₂e-udledninger af scope 1 og 2, jf. GHG-protokollen. Ved beregningen anvendes værdien af det investerede beløb, selskabernes Enterprise Value including Cash (EVIC), i overensstemmelse med anbefalingerne fra EU og Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF), samt selskabernes CO₂e-emissioner. For opgørelse af CO₂e-udledning inden for den finansielle sektor bruges markedsværdien (MV). Nøgletallet opgøres efter følgende formel:

$$\text{Total CO}_2\text{e-udledning} = \sum_i \text{Værdien af PensionDanmarks ejerandel i forhold til EVIC}_i * \text{scope 1 og 2 CO}_2\text{e-udledning i det investerede selskab } n_i$$

Mål 2: CO₂e-aftryk (carbon footprint):

Opgørelsen bygger videre på Mål 1, hvor CO₂e-aftrykket normaliseres ud fra værdien af PensionDanmarks beholdning i de medtagne aktivklasser. Nøgletallet opgøres efter følgende formel:

$$\text{CO}_2\text{e-aftryk} = \text{Total CO}_2\text{e-udledning (Mål 1)} / \text{Værdien af PensionDanmarks beholdning}$$

Beregninger for estimeret CO₂e-udledning i virksomhedsobligations- og aktieporteføljen er baseret på data fra MSCI og Bloomberg. Rapporterede emissionsdata indhentes fra både MSCI og Bloomberg, mens emissionsestimater indhentes fra MSCI. Selskabernes EVIC indhentes fra Bloomberg.

CO₂e-udledning i aktieporteføljen

Ved estimering af CO₂e-udledning i aktieporteføljen anvendes Mål 1 og Mål 2. Data fra tredjepart dækkede i 2023 99,5 pct. af investeringerne i børsnoterede aktier. Data for 5,1 pct. af porteføljen er estimerede. CO₂e-udledning for de resterende 0,5 pct. af de børsnoterede aktier er eget estimat med udgangspunkt i klimaaftryk fordelt efter geografi og sektor (efter Global Industry Classification Standard) ud fra det foreliggende datagrundlag. Det antages, at klimaaftrykket (CO₂e/mio. DKK) i gennemsnit er det samme for alle aktier inden for samme sektor og geografi. Den del af porteføljen, som mangler observationer tildeles dette gennemsnit. Fordelingen sker med udgangspunkt i 11 sektorer (Ejendom, Energi, Forbrugsgoder, Forsyning, Industri, IT, Konsumentvarer, Materialer, Finans, Sundhedspleje og Telekommunikationsservice) og to geografsegmenter (OECD lande og ikke-OECD lande). Colombia, Costa Rica og Mexico medtages som ikke-OECD lande. Porteføljernes CO₂e-udledning er estimeret på baggrund af PensionDanmarks investeringer pr. 31. december 2023.

CO₂e-udledning i virksomhedsobligationsporteføljen

Ved estimering af CO₂e-udledning i virksomhedsobligationsporteføljen anvendes Mål 1 og Mål 2. Mål 2 beregnes for både den samlede virksomhedsobligationsportefølje og for den samlede virksomhedsobligationsportefølje, ekskl. CO₂e-emissioner fra

Note 38 – ESG-hoved- og nøgletal (fortsat)

grønne obligationer. Sidstnævnte er begrundet med, at grønne obligationer er dedikeret til konkrete projekter, der vil mindske virksomhedernes drivhusgasudledning eksempelvis gennem omstilling til vedvarende energi. Der er på nuværende tidspunkt ikke vedtaget klare standarder for, hvordan CO₂e-aftryk forbundet med grønne obligationer skal opgøres. PensionDanmark opgør derfor CO₂e-aftrykket både inkl. og ekskl. emissioner fra grønne obligationer. Grønne obligationer er defineret i forhold til International Capital Market Association (ICMA).

I 2023 dækkede data fra tredjepart (MSCI) i alt 80,4 pct. af investeringerne i virksomhedsobligationer, hvoraf 10,3 pct. af porteføljen er estimerede tal. CO₂e-udledning for de resterende 19,6 pct. af den samlede investering estimeres med udgangspunkt i klimaaftryk fordelt efter geografi og sektor (efter Global Industry Classification Standard) ud fra det foreliggende datagrundlag. Det antages, at klimaaftrykket (CO₂e/mio. DKK) i gennemsnit er det samme for alle virksomhedsobligationer inden for samme sektor og geografi. Den del af porteføljen, som mangler observationer tildeles dette gennemsnit. Fordelingen sker med udgangspunkt i 12 sektorer (Ejendom, Energi, Forbrugsgoder, Forsyning, Industri, IT, Konsumentvarer, Materialer, Finans, Sundhedspleje, Telekommunikationsservice og Stat) og to geografsegmenter (OECD lande og ikke-OECD lande). Colombia, Costa Rica og Mexico betragtes som ikke-OECD lande. Porteføljernes CO₂e-udledning er estimeret på baggrund af PensionDanmarks investeringer pr. 31. december 2023.

CO₂e-udledning i porteføljen af realkreditobligationer

Principperne tager afsat i F&P og Finans Danmarks fælles CO₂e-model for den finansielle sektor i Danmark. Sammenligningstal medtages for 2021. Nøgletallet måles i tons CO₂e.

”Cover pools” eller kapitalcentre betegner de reservefonde, hvor realkreditinstitutter samler finansieringen af deres udlånsmasse og dermed deres obligationsserier. Ved at investere i en realkreditobligation tilskrives PensionDanmark en andel af de samlede CO₂e-udledninger finansieret via det kapitalcenter, hvorfra realkreditobligationen er udstedt. Den andel svarer til PensionDanmarks ejerandel af de samlede realkreditobligationer udstedt i kapitalcenteret.

De absolutte finansierede emissioner for investeringer i danske realkreditobligationer beregnes dermed som følgende:

PensionDanmarks totale CO₂e-udledninger =

$$\sum_i \frac{\text{PensionDanmarks investering i danske realkreditobligation x udstedt i cover pool}(i)}{\text{(Samlet værdi af obligationer udstedt i cover pool (i))}} * \text{Udledninger finansieret af cover pool}(i)$$

Både værdien af realkreditobligationer og den samlede værdi af obligationer udstedt i kapitalcenterne medtages til markedsværdi ultimo perioden på linje med gældende praksis for de øvrige børsnoterede instrumenter. Den samlede markedsværdi af obligationer udstedt af kapitalcenterne hentes fra realkreditinstitutternes offentliggjorte tal i den danske transparenskabelon, Harmonised Transparency Template (European Covered Bond Council Initiative).

Den samlede værdi af obligationer udstedt i kapitalcenterne korrigeres med dækningsgraden af realkreditinstitutternes CO₂ beregninger. Udledninger finansieret i cover-poolen medtages fra realkreditinstitutternes egne offentliggjorte tal. Data er rapporteret for 91,5 pct. af realkreditobligationerne målt på markedsværdien. Der foretages ingen opregning for de resterende 8,5 pct.

De finansierede absolutte emissioner i kapitalcenterne hentes fra realkreditinstitutternes seneste bæredygtighedsrapporteringer eller i deres ECBC rapportering. Her anvendes finansierede emissioner fra kapitalcenterne der er skaleret med ejendommens løbende LTV (Loan-to-Value), jf. Finans Danmarks anbefalinger.

CO₂e-aftryk af porteføljen af dækkede realkreditobligationer

Nøgletallet viser CO₂e-udledningerne finansieret via PensionDanmarks ejerskab af covered bonds normaliseret med størrelsen af PensionDanmarks investering i realkreditobligationer. Nøgletallet opgøres efter følgende formel:

$$\text{CO}_2\text{e-aftryk af porteføljen af dækkede realkreditobligationer} =$$

$$\text{PensionDanmarks Totale CO}_2\text{e-udledninger} / \sum_i \text{PensionDanmarks investering i danske realkreditobligationer}$$

CO₂e-udledning i Private Equity og Private Debt-porteføljerne

Ved estimering af CO₂e-udledning i Private Equity og Private Debt-porteføljerne anvendes Mål 1 og Mål 2.

Der er begrænset data tilgængelig for CO₂e-udledning i Private Equity og Private Debt investeringer, hvorfor emissioner for porteføljerne estimeres på baggrund af MSCI AC Verdensmarkedsindeks fordelt efter 11 sektorer (Ejendom, Energi, Forbrugsgoder, Forsyning, Industri, IT, Konsumentvarer, Materialer, Finans, Sundhedspleje og Telekommunikationsservice) og seks geografiske områder (Asien (ex. Kina), OECD-Asien, Europa og Oceanien, Kina, Nordamerika og øvrige Emerging Markets). Datadækningen er 97 pct. for Private Equity og 82 pct. for Private Debt, og der foretages ikke opregning for porteføljerne.

Note 38 – ESG-hoved- og nøgletal (fortsat)**CO₂e-udledning i ejendomsporteføljen**

Ved estimering af CO₂e-udledning i ejendomsporteføljen anvendes energirelateret CO₂e-udledning og to mål for hhv. aftryk og carbon intensitet.

Der er energimærkedata tilgængelig for 91 pct. af investeringerne i ejendomme. Der modtages data fra administratorer. De sidste 9 pct. af ejendomsporteføljen er ikke medregnet i nøgletallet, da ejendommene er under opførelse eller ikke er tildelt et energimærke. På baggrund af ejendommens energimærke og energiareal estimeres energiforbruget, hvorefter energiforbruget ganges med en vægtet emissionsfaktor for el og fjernvarme for at finde hver enkelt ejendoms estimerede CO₂e-udledning.

Mål 1: Total CO₂e-udledning for ejendomme:

Nøgletallet viser ejendommens estimerede energirelaterede CO₂e-udledning. Nøgletallet opgøres efter følgende formel:

$$\text{Total CO}_2\text{e-udledning} = \sum_n \text{scope 1 og 2 CO}_2\text{e-udledning i ejendom}_i$$

Delvist ejede ejendomme indregnes i forhold til PensionDanmarks ejerandel ultimo regnskabsåret.

Mål 2: CO₂e-aftryk (carbon footprint) for ejendomme:

Opgørelsen bygger videre på Mål 1, hvor CO₂e-aftrykket normaliseres ud fra værdien af PensionDanmarks ejendomme. Ejendommens værdi opgøres efter samme principper som i regnskabet. Nøgletallet opgøres efter følgende formel:

$$\text{CO}_2\text{e-aftryk} = \text{Total CO}_2\text{e-udledning (Mål 1)} / \text{Ejendommens værdi}$$

Mål 3: CO₂e-intensitet (carbon intensitet) for ejendomme:

Nøgletallet viser CO₂e-udledningen holdt op mod ejendommens størrelse i kvadratmeter. Carbon Intensitet-metoden illustrerer, hvor effektiv ejendomsporteføljen er per kvadratmeter i forhold til udledningen af CO₂e. Nøgletallet opgøres efter følgende formel:

$$\text{CO}_2\text{e-intensitet} = \text{Total CO}_2\text{e-udledning (Mål 1)} / \sum_n \text{m}^2$$

CO₂e-udledning i infrastrukturporteføljen

Ved beregning af CO₂e-udledning i infrastruktur porteføljen anvendes Mål 1 og Mål 2.

En infrastrukturinvestering er defineret som en investering, der får det meste (dvs. mere end 2/3) af sine betalinger og afkast fra at eje, finansiere, udvikle eller drive infrastrukturaktiver. Infrastrukturaktiver indeholder fysiske aktiver, strukturer eller faciliteter, systemer og netværk, der leverer eller understøtter offentlig reguleret forsyning af el, varme, transport, data og kommunikation.

Der er data for 91 procent af infrastrukturinvesteringerne. Der er rapporteret data for 67 procent, mens der er anvendt estimerede data for 24 procent af infrastrukturporteføljen.

CO₂e-udledning i porteføljen af statsobligationer

Ved estimering af CO₂e-udledning i porteføljen af statsobligationer beregnes i overensstemmelse med anbefalingerne fra EU og Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF). Nøgletallet baserer sig på produktionsemission, som omfatter emissioner produceret indenlandsk samt indenlandsk forbrug og eksport. Denne definition følger den valgte territoriale emissionstilgang af UNFCCC (United Nations Framework Convention on Climate Change). Nøgletallet opgøres som følge af PCAFs anbefaling både inkl. og ekskl. arealanvendelse, ændringer i arealanvendelse og skovbrug ('LULUCF').

Nøgletallet viser CO₂e-udledningerne finansieret via vores ejerskab af statsobligationer og statslån med alle løbetider udstedt med indenlandsk eller udenlandsk valuta. Nøgletallet opgøres efter følgende formel:

$$\text{CO}_2\text{e aftryk} = \text{Investering i statsobligation} / \text{købekraft-justeret BNP} * \text{statens scope 1 emissioner}$$

Udledningerne opgøres inkl. og ekskl. LUCF (ændringer af arealanvendelse og skovbrug) baseret på data fra Climate Watch, da det sikrer en høj datadækning for statsobligationsporteføljen. CO₂e-udledningen for statsobligationer er dog også opgjort ud fra data fra UNFCCC, som dækker LULUCF, men som har en lavere datadækning. Opgørelsen af CO₂e-udledningen for statsobligationer i CO₂-regnskabet baserer sig på data inkl. LUCF fra Climate Watch, mens de andre tre opgørelser fremgår af fodnoten til tabellen. Der er data tilgængelig for 99,2 pct. af statsobligationerne.

Note 38 – ESG-hoved- og nøgletal (fortsat)**CO₂e-besparelser ved ejerskab af grøn infrastruktur**

CO₂e-besparelser ved ejerskab af grøn infrastruktur ("avoided emissions") opgøres som mængden af besparet CO₂e ved investering i vedvarende energi og omfatter PensionDanmarks investeringer i vedvarende energiinfrastrukturaktiver. Produktion af elektricitet fra energiinfrastrukturaktiverne omregnes til, hvor meget CO₂e, der ville være blevet udledt, såfremt samme mængde elektricitet blev leveret af det lokale energimix.

CO₂e-besparelserne estimeres med udgangspunkt i den faktiske el-produktion og statistik om det aktuelle mix af fossile brændstoffer i de lokale og nationale el-net. Derved kan den erstattede fossile el-produktion og de forbundne CO₂e-besparelser beregnes.

Øvrige nøgletal

Sociale nøgletal beregnes ud fra en concernbetragtning. Ved opgørelse af kønsdiversitet for ledere med personaleansvar defineres en leder, som en person med personaleansvar (tidligere "kønsdiversitet for øvrige ledelseslag"). CEO indgår ikke som en del af nøgletalsberegningen.

Nøgletal for fastholdelse af kunder er udeladt. Det skyldes, at jobmobiliteten i PensionDanmarks medlemssegment er stor, og at et jobskifte som oftest medfører en overførsel af den eksisterende pensionsordning, hvorfor nøgletallet ikke vil være brugbart som målestok for kundetilfredshed.

Betalte skatter er ikke en del af nøgletalsvejledningen og opgøres som den i året betalte PAL-skat, moms, lønsumsafgift, kildeskatter og selskabsskat.

Skøn og estimerer relateret til ESG

Ved opgørelse af den estimerede CO₂e-udledning i investeringsporteføljen og øvrige scope 3-nøgletal benyttes en række antagelser og forudsætninger, der er beskrevet nærmere under de enkelte nøgletal i regnskabspraksis. Ved opgørelse af nøgletal for CO₂e-besparelser ved ejerskab af grøn infrastruktur benyttes en række forudsætninger ved beregning. Tallene er således forbundet med en vis usikkerhed. PensionDanmark arbejder løbende med at forbedre datagrundlagets fuldstændighed og nøjagtighed samt, at ændringer i opgørelsesmetoder – så vidt muligt – gennemføres retrospektivt med henblik på at sikre sammenlignelighed mellem de enkelte år, når dette er muligt.

PÅTEGNINGER

160 Ledelsens påtegning

161 Den uafhængige revisors påtegning

Ledelsens påtegning

Vi har dags dato aflagt årsrapporten for regnskabsåret 1. januar til 31. december 2023 for PensionDanmark Pensionsforsikringsaktieselskab.

Årsrapporten aflægges i overensstemmelse med lovgivningens krav, herunder lov om finansiel virksomhed.

Der er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver og passiver,

finansielle stilling og resultatet. Samtidig er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen indeholder en retvisende redegørelse for udviklingen i selskabets aktiviteter og økonomiske forhold samt en beskrivelse af væsentlige risici og usikkerhedsfaktorer, som selskabet står overfor.

Årsrapporten indstilles til generalforsamlingens godkendelse.

København, den 28. februar 2024

Direktion

Claus Stampe
Adm. direktør

Peter Stensgaard Mørch
Viceadm. direktør

Bestyrelse

Henning Overgaard Formand	Lars Sandahl Sørensen Næstformand	Søren Steen Andersen
Allan Busk	Lydia Callesen	Kirstine Damkjær
Troels Blicher Danielsen	Claus von Elling	John Frederiksen
Peter Engberg Jensen	Gert Rinaldo Jonassen	Camilla Khokhar
Brian Mikkelsen	John Nielsen	Henrik Werner Petersen
Jan Villadsen	Pia Voss	Benny Yssing

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Til kapitalejerne i PensionDanmark Pensionsforsikringsaktieselskab

Konklusion

Vi har revideret årsregnskabet for PensionDanmark Pensionsforsikringsaktieselskab for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2023, der omfatter resultatopgørelse, totalindkomstopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse og noter, herunder oplysning om anvendt regnskabspraksis. Årsregnskabet udarbejdes i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2023 samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2023 i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed.

Vores konklusion er konsistent med vores revisionsprotokollat til risiko- og revisionsudvalget og bestyrelsen.

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet".

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Uafhængighed

Vi er uafhængige af selskabet i overensstemmelse med International Ethics Standards Board for Accountants' internationale retningslinjer for revisoreres etiske adfærd (IESBA Code) og de yderligere etiske krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse krav og IESBA Code.

Efter vores bedste overbevisning er der ikke udført forbudte ikke-revisionsydelser som omhandlet i artikel 5, stk.1, i forordning (EU) nr. 537/2014.

Valg af revisor

Vi blev første gang valgt som revisor for PensionDanmark Pensionsforsikringsaktieselskab den 21. marts 2017 for regnskabsåret 2017. Vi er genvalgt årligt ved generalforsamlingsbeslutning i en samlet sammenhængende opgaveperiode på 7 år frem til og med regnskabsåret 2023.

Centrale forhold ved revisionen

Centrale forhold ved revisionen er de forhold, der efter vores faglige vurdering var mest betydelige ved vores revision af årsregnskabet for regnskabsåret 2023. Disse forhold blev behandlet som led i vores revision af årsregnskabet som

helhed og udformningen af vores konklusion herom. Vi afgiver ikke nogen særskilt konklusion om disse forhold. For hvert af nedennævnte forhold er beskrivelsen af, hvordan forholdet blev behandlet ved vores revision, givet i denne sammenhæng.

Vi har opfyldt vores ansvar, som beskrevet i afsnittet "Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet", herunder i relation til nedennævnte centrale forhold ved revisionen. Vores revision har omfattet udformning og udførelse af revisionshandling som reaktion på vores vurdering af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet. Resultatet af vores revisionshandling, herunder de revisionshandling vi har udført for at behandle nedennævnte forhold, danner grundlag for vores konklusion om årsregnskabet som helhed.

Centrale forhold ved revisionen

Måling af hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter

Selskabets hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter udgør 309 mia. kr. pr. 31. december 2023 (284 mia. kr. pr. 31. december 2022). Heraf udgør livsforsikringshensættelser til markedsrenteprodukter 303 mia. kr., livsforsikringshensættelser til gennemsnitsrenteprodukter 3 mia. kr. og gruppelevishensættelser 3 mia.kr.

Måling af livsforsikringshensættelser til gennemsnitsrenteprodukter samt gruppelevishensættelser involverer ledelsesmæssige skøn, der i væsentligt omfang påvirker den regnskabsmæssige værdi.

De væsentligste ledelsesmæssige skøn omfatter sandsynligheder for invaliditet og dødelighed samt fremtidige udbetalinger på indtrufne skader vedrørende indeværende og tidligere år relateret til gruppelevishensættelser.

Livsforsikringshensættelser til markedsrenteprodukter er tegnet uden garantier. Vi anser ikke måling af disse hensættelser for omfattet af betydelige risici for fejlinformation, ud over risici relateret til måling af unoterede investeringer.

Vi henviser til ledelsens beskrivelser af selskabets risici samt usikkerheder og skøn i forbindelse med måling af hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter i årsregnskabets note 21, 22 og 23.

Hvordan forholdet blev behandlet ved revisionen

Baseret på vores risikovurdering har vi revideret den af ledelsen foretagne måling af hensættelser til forsikring- og investeringskontrakter.

Vores revisionshandlinger, der er udført i samarbejde med vores aktuaruddannede medarbejdere, har omfattet følgende:

- > Vurdering og test af design, implementering og udførelse af nøglekontroller i de aktuarmæssige modeller samt i processer for fastlæggelse af forudsætninger, indsamling af data og anvendelse af analyser
- > Vurdering af anvendte forudsætninger samt metoder og modeller i forhold til almindeligt accepterede aktuarmæssige standarder, den historiske udvikling og tendenser samt ændringer i forhold til sidste år
- > Vurdering af de anvendte forudsætninger for invaliditets- og dødelighedsintensiteter i forhold til historiske data og markedspraksis
- > Stikprøvevis kontrol af underliggende datas nøjagtighed og fuldstændighed samt stikprøvevis gennemgang af aktuarmæssige beregninger og modeller
- > Analytiske handlinger i form af vurdering af udviklingen i hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter i forhold til sidste år.

Vi har endvidere vurderet, hvorvidt noteoplysninger vedrørende hensættelsernes risici og usikkerheder opfylder de relevante regnskabsregler.

Centrale forhold ved revisionen

Måling af unoterede investeringer

Selskabets unoterede investeringer udgør 107 mia. kr. pr. 31. december 2023 (104 mia. kr. pr. 31. december 2022) og omfatter blandt andet investeringer i ejendomme, infrastrukturaktiver, aktier og udlån samt fonde og kapitalandele i tilknyttede virksomheder, som investerer i sådanne aktiver.

Vi har vurderet, at målingen af unoterede investeringer er et centralt forhold ved revisionen, da målingen indebærer væsentlige ledelsesmæssige skøn og valg, herunder:

- > Valg af værdiansættelsesmetoder, modeller og benchmarks
- > Fastlæggelse af forventede fremtidige pengestrømme
- > Fastsættelse af afkastkrav, herunder investeringspecifikke risikotillæg.

Ændringerne i valg af metoder eller ledelsesmæssige skøn kan have væsentlig indvirkning på målingen af unoterede investeringer.

Vi henviser til ledelsens specifikationer og beskrivelser af unoterede investeringer i note 14.

Hvordan forholdet blev behandlet ved revisionen

Baseret på vores risikovurdering har vi revideret den af ledelsen foretagne måling af unoterede investeringer.

Vores revisionshandlinger har omfattet følgende:

- > Vurdering og test af design, implementering og udførelse af nøglekontroller for måling af unoterede investeringer, herunder processer for fastlæggelse af forudsætninger
- > Vurdering af de anvendte metoder, modeller og parametre med fokus på overensstemmelse med markedspraksis og ændringer i forhold til sidste år
- > Vurdering af væsentlige forudsætninger for fremtidige pengestrømme og fastlagte afkastkrav
- > Afstemning af værdier til modtagne rapporteringer fra eksterne forvaltere af unoterede investeringer.

Vi har endvidere vurderet, hvorvidt noteoplysninger vedrørende investeringernes risici og fastlæggelse af centrale forudsætninger for målingen opfylder de relevante regnskabsregler (note 14).

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til den relevante lovgivning.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med den relevante lovgivnings krav. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere selskabets evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at

udarbejde årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere selskabet, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugere træffer på grundlag af årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- > Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- > Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol.
- > Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.

København, den 28. februar 2024
EY Godkendt Revisionspartnerselskab
CVR-nr. 30 70 02 28

Lars Rhod Søndergaard
statsaut. revisor
mne28632

- > Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om selskabets evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusion er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at selskabet ikke længere kan fortsætte driften.
- > Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af årsregnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om årsregnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om bl.a. det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Vi afgiver også en udtalelse til den øverste ledelse om, at vi har opfyldt relevante etiske krav vedrørende uafhængighed og oplyser den om alle relationer og andre forhold, der med rimelighed kan tænkes at påvirke vores uafhængighed og, hvor dette er relevant, anvendte sikkerhedsforanstaltninger eller handlinger foretaget for at eliminere truster.

Med udgangspunkt i de forhold, der er kommunikeret til den øverste ledelse, fastslår vi, hvilke forhold der var mest betydelige ved revisionen af årsregnskabet for den aktuelle periode og dermed er centrale forhold ved revisionen. Vi beskriver disse forhold i vores revisionspåtegning, medmindre lov eller øvrig regulering udelukker, at forholdet offentliggøres.

APPENDIKS

- 166 ESG-hoved- og nøgletal
- 168 F&P klimarapportering
- 171 Årets samlede biodiversitetsstatus
- 172 Periodisk offentliggørelse for hovedprodukt
- 184 Rapportering for 2023 i henhold til taksonomiforordningens artikel 8
- 190 Periodisk rapportering for Frit Puljevalg
- 262 Datakilder og databehandling
- 263 Den uafhængige revisors erklæring på udvalgte biodiversitetsnøgletal og den periodiske disclosure

ESG-hoved- og nøgletal

Miljødata - Investeringernes CO ₂ -aftryk	Enhed	Målsætning 2030	Målsætning 2025	2023	2022	2021	2020	2019
CO₂-udledning i den børsnoterede aktieportefølje:								
Total udledning	Ton CO ₂ e			539.696	528.084	727.640	529.224	536.994
CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	<4,4	<6,3	6,0	6,2	6,9	6,3	8,4
CO₂-udledning i virksomhedsobligationsporteføljen:								
Total udledning	Ton CO ₂ e			564.709	527.770	551.281	428.185	372.108
CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	<14,5	<20,7	18,7	22,8	22,6	24,1	23,9
CO ₂ -aftryk, eksklusiv grønne obligationer	Ton/mio. kr.	<12,6	<18,0	16,3	19,6	20,9	22,2	22,9
CO₂-udledning i Private Equity-porteføljen:								
Total udledning	Ton CO ₂ e			75.398	74.969	57.096	40.896	47.863
CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	<2,9	<4,1	3,2	3,3	3,7	4,1	5,9
CO₂-udledning i Private Debt-porteføljen¹:								
Total udledning	Ton CO ₂ e			58.103	77.542	92.263	90.827	-
CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	<5,5	<6,4	3,8	5,5	7,3	9,2	-
CO₂-udledning i infrastrukturporteføljen²:								
Total udledning	Ton CO ₂ e			469.582	177.485	121.968	-	-
CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	<17,2 ³	<18,7 ³	19,6	10,3	10,5	-	-
CO₂-udledning i realkreditobligationsporteføljen²:								
Total udledning	Ton CO ₂ e			103.811	107.104	123.724	-	-
CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	<1,8	<2,3	2,1	2,6	2,7	-	-
CO₂-udledning i ejendomsporteføljen:								
Total udledning	Ton CO ₂ e			5.147	6.360	7.920	10.152	10.031
CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	<0,3	<0,35	0,2	0,3	0,3	0,5	0,5
CO ₂ -intensitet	kg/m ²	<6,9	<8,0	5,8	7,7	8,9	11,6	11,8
CO₂-udledning i statsobligationsporteføljen^{4,5}:								
Total udledning	Ton CO ₂ e			431.415	369.019	-	-	-
CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.			29,8	29,3	-	-	-
Samlet CO ₂ -aftryk for aktier og virksomhedsobligationer	Ton/mio. kr.	<6,4	<9,1 ⁶	9,2	9,8	9,8	9,4	11,4
Samlet CO ₂ -aftryk for aktier og virksomhedsobligationer ekskl. emissioner fra grønne obligationer	Ton/mio. kr.	<6,2	<8,9 ⁶	8,6	9,1	9,5	9,1	11,2
Samlet CO ₂ -aftryk for investeringsporteføljen ⁶	Ton/mio. kr.			7,1	6,6	6,9	7,7	8,8
Ejerskab af grøn infrastruktur, kapacitet	MW	⁸	1.300	1.087	952	893	1.108	961
Estimeret CO ₂ -besparelse ved ejerskab af grøn infrastruktur	Ton CO ₂	⁸	>2.000.000	1.244.357	1.309.478	1.511.358	1.902.220	2.297.000
Kumuleret kapacitetsudvikling af vedvarende energi siden 2021	MW	800		338	254	-	-	-

¹ Data til opgørelse af nøgletal har ikke været tilgængelige for 2019.

² Data til opgørelse af nøgletal har ikke været tilgængelige for 2019-2020.

³ Reduktionsmål justeret efter medtagelse af skibsfart.

⁴ Data til opgørelse af nøgletal har ikke været tilgængelige for 2019-2021.

⁵ Udledningen og CO₂-aftrykket for statsobligationer er opgjort med data fra Climate Watch, inkl. LUCF. Ekskl. LUCF er tallene for 2023 henholdsvis 378.129 ton og 26,3 ton/mio. kr.

Udledningen ifølge UNFCCC-data, inkl. LULUCF, udgør henholdsvis 143.915 ton og 18,1 ton/mio. kr. Ekskl. LULUCF opgøres for 2023 henholdsvis 144.443 ton og 18,2 ton/mio. kr.

⁶ Asset Owner Alliance mål, der vedrører 2024.

⁷ Ekskl. statsobligationer. Emissionerne konsolideres ikke pga. dobbeltregning med øvrige aktivklasser

⁸ PensionDanmark har ikke sat mål herfor efter 2025. I stedet er der sat mål for udvikling af ny kapacitet inden for vedvarende energi.

Fælles målepunkter for klimarapportering

Pensionssektorens klimarapportering er en udløber af regeringens klimapartnerskab for den finansielle sektor, hvor branchen i 2019 tilsluttede sig målsætningen og afgav et løfte om at bidrage med at indfri Danmarks målsætning om, at vi skal reducere udledningen af drivhusgasser med 70 pct. i 2030.

Branchens rapportering skal bidrage til at styrke troværdigheden og skabe sammenlignelighed på tværs af selskaberne.

Resultaterne viser blandt andet, at PensionDanmark igennem vores investeringsetiske rådgiver, Federated Hermes EOS, har øget engagementet med selskaber omkring klimaforbedringer fra 2022 til 2023 fra 253 til 293. Tilsvarende er de samlede dialoger omkring klimaforbedringer derfor også øget.

PensionDanmark har i 2023 primært prioriteret egne dialoger med selskaber omkring natur og menneskerettigheder.

Klimarapportering

	Enhed	Målsætning					
		2030	2023	2022	2021	2020	2019
Investeringernes CO₂-aftryk							
CO ₂ -udledning fra investeringsaktiver ¹	Ton	-	1.816.446	1.499.314	1.681.892	1.099.284	966.996
CO ₂ -aftryk ²	Ton/mio. kr.	-	7,1	6,6	6,9	7,7	8,8
Aktivt engagement i klimaforbedringer							
Aktivt ejerskab ³		-	-	-	-	-	-
Dialoger ifbm. Aktivt ejerskab							
- egne dialoger	Stk.	-	4	10	-	-	-
- dialoger via climate action 100+ som lead /co-lead	Stk.	-	0	-	-	-	-
- dialoger via ESG-ratingbureau	Stk.	-	293	253	-	-	-
- dialoger i alt	Stk.	-	297	263	240	190	134
Ejendomsinvesteringers bæredygtighed ⁴		-	-	-	-	-	-
Bæredygtighed i forretningsmodeller							
Tilslutning til Paris-aftalen ⁵		-	-	-	-	-	-
Virksomhedens egne udledninger							
CO ₂ , scope 1	Ton	20,3 ⁶	65	74	45	42	79
CO ₂ , scope 2	Ton	61,5 ⁶	38	33	67	58	82
Vedvarende energiandel							
- Indkøbt	Pct.	-	76,5	76,4	79,4	73,4	69,1
- Egenproduceret	Pct.	-	4,9	4,6	3,7	4,8	4,2
Energiforbrug	GJ	5.600	7.307	7.930	9.154	7.247	8.458

¹ PensionDanmark beregner CO₂-udledning for 87 pct. af investeringsaktiverne, men den totale udledning er eksklusiv statsobligationer for at undgå dobbeltregning.

² CO₂-aftrykket er beregnet for 82 pct. af investeringsaktiverne.

³ Se s. 60-65 og pensiondanmark.com

⁴ Se s. 178 og pensiondanmark.com

⁵ Se s. 28 og pensiondanmark.com

⁶ Målsætningerne vedrører 2025.

Årets samlede biodiversitetsstatus

Rapportering af biodiversitet for 2023 omfatter tre kategorier af ejendomme; nybyggeri og byområder, eksisterende ejendomme og ubebyggede grunde. Af de konsoliderede tal for nybyggeri og byområder fremgår det – i lighed med sidste år – at biodiversitetsindikatorerne i 2023 er lavere end baseline. Alle projekter er fortsat i bygge- og anlægsfasen, hvor grundene stort set er ryddet og ny vegetation ikke er anlagt endnu. Det fører naturligvis til et fald i grønt-blåt areal, kronedække og biofaktor. Alligevel er der fra 2022 til 2023 målt en øget andel af grønt/blåt areal samt en øget biofaktor. Det skyldes primært, at Coop Byen, som har et stort grønt areal primært bestående af græsplæne, er blevet tilføjet til porteføljen i 2023. Ydermere er der i kanten af arealerne på Fælledby opstået spontan

vegetation, og der er udført en lille del af den nye beplantning på Trælåsten.

Rapportering af biodiversitet for 2023 omfatter tre kategorier af ejendomme; nybyggeri og byområder, eksisterende ejendomme og ubebyggede grunde. Af de konsoliderede tal for nybyggeri og byområder fremgår det – i lighed med sidste år – at biodiversitetsindikatorerne i 2023 er lavere end baseline. Alle projekter er fortsat i bygge- og anlægsfasen, hvor grundene stort set er ryddet og ny vegetation ikke er anlagt endnu. Det fører naturligvis til et fald i grønt/blåt areal, kronedække og biofaktor. Alligevel er der fra 2022 til 2023 målt en øget andel af grønt/ blå areal samt en øget biofaktor. Det skyldes primært,

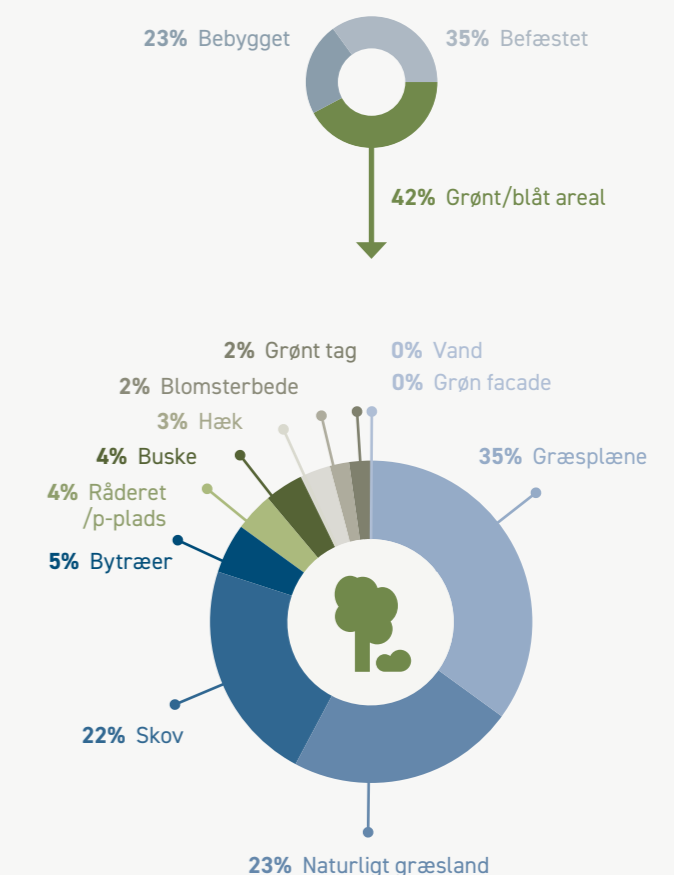
Case Ny kortlægning udpeger stort biodiversitetspotentiale

PensionDanmark har i 2023 kortlagt 66 eksisterende ejendomme, hvor PensionDanmark har det fulde ejerskab. Formålet med kortlægningen er at få en viden om de eksisterende forhold for biodiversitet, så man på den baggrund kan iværksætte indsatser, der kan forbedre forholdene for vilde arter og økosystemer.

Det samlede matrikelareal af de kortlagte ejendomme er ca. 118 ha. Kortlægningen viser, at

- > det samlede udeareal udgør cirka 84 ha, hvoraf cirka 40 ha er grønt areal.
- > græsplæner udgør cirka 35 procent af det grønne udeareal (i alt ca. 18 ha), og det er den dominerende habitattype på 32 procent af ejendommene.
- > det samlede kronedække er på 12 procent (træer og buske). Dog udgør halvdelen af arealet med træer af kun fire grunde, mens to tredjedele af ejendommene har et kronedække på under 6 procent
- > det samlede blå areal er kun på 0,1 procent og består af to søer og et regnvandsbassin

Kortlægningen er gennemført ved hjælp af luftfotos og GIS-redskaber i kombination med biologisk feltregistrering af habitater og flora på hver enkelt ejendom. Resultatet af baseline for de eksisterende ejendomme viser, at PensionDanmark forvalter et stort grønt areal på sine ejendomme, dog med relativt lav kvalitet for biodiversitet. Fremadrettet vil der derfor blive arbejdet med at forbedre forholdene for biodiversitet på de store grønne arealer gennem blandt andet en naturbaseret driftstilgang.

Konsoliderede tal i 2023

	Enhed	Enhed	Nybyg og byområder		Grunde	Eksisterende
			2022	2023*	2023	2023
Samlet areal (m²)			258.608	299.190	13.810	1.187.135
Grønt/blåt areal	Baseline**	Pct.	71,7	67,8		
	Andel af samlet areal	Pct.	6,7	13,4	33,8	42,1
	Indeks		9	20	100	100
Kronedække	Baseline	Pct.	14,5	16,5		
	Andel af samlet areal	Pct.	2,8	3,1	11,1	11,6
	Indeks		19	19	100	100
Biofaktor	Baseline	Pct.	0,41	0,41		
	Andel af samlet areal	Pct.	0,06***	0,08	0,39	0,31
	Indeks		14	20	100	100
Beskyttet natur	Baseline	Pct.	1,7	1,4		
	Andel af samlet areal	Pct.	1,7	1,4	0,0	5,3
	Indeks		100	100	100	100
Kvalitetshabitat A	Baseline	Pct.	18,3	16,6		
	Andel af samlet areal	Pct.	6,3	6,2	11,1	18,8
	Indeks		35	37	100	100

*I 2023 er to ejendomme, Sirius og Kronløbsøen, udgået af regnskabet, fordi de er frasolgt. De tre ejendomme, Coop, Baltorpevej og Ole Maaløesvej, er tilføjet til rapporteringen.

**Der udregnes en baseline for hvert rapporteringsår på baggrund af de projekter, som er med i status.

***PensionDanmark havde ikke data på biofaktor i 2022, men den er blevet rekonstrueret som følge af indhentning af data – kun for Fælledby – da biofaktoren for de øvrige ejendomme var 0.

at Coop Byen, som har et stort grønt areal, primært bestående af græsplæne, er blevet tilføjet til porteføljen i 2023. Ydermere er der i kanten af arealerne på Fælledby opstået spontan vegetation, og der er udført en lille del af den nye beplantning på Trælåsten.

I 2023 er der blevet tilføjet tre nybyg og byområder til rapporteringen, mens der er udgået to som følge af frasalg. Det betyder, at det samlede areal er steget fra 2022 til 2023. For at vi lettere kan sammenligne ændringerne over tid, når det samlede areal ændrer sig som følge af køb og salg, har PensionDanmark indekseret biodiversitetsnøgletallene. Eksempelvis er andelen af kronedække steget fra 2022 til 2023, men det indekserede tal er uændret, fordi baseline for kronedække tilsvarende også er steget.

Årets resultat for eksisterende ejendomme og ubebyggede grunde omfatter alene en baseline, der dokumenterer de eksisterende naturforhold på ejendommene med afsæt i de fem valgte biodiversitetsindikatorer. Kortlægningen af de eksisterende ejendommers udeareal peger i retning af, at der er et stort potentiale for at forbedre forholdene for biodiversitet på ejendommene, dels ved at øge kvaliteten af de eksisterende grønne arealer gennem driften, dels ved at transformere grå arealer såsom veje eller stier – hvor det er muligt – med henblik på at etablere nye levesteder for flora og fauna. Derudover viser prognosen for grønt/blåt areal en stigning frem mod 2024, efterhånden som nogle af projekterne, der er i anlæg, bliver etableret. Det er især for projekterne Trælåsten i Aarhus men også Flegmade i Vejle, hvor det grønne areal efter anlæg forventes at blive større end baseline.

Ved at forbedre forholdene for biodiversitet skabes der værdifulde naturoplevelser, som øger trivsel hos brugerne, og PensionDanmark har allerede fået positive henvendelser fra flere lejere, der gerne vil indgå i et samarbejde om at forbedre biodiversiteten på udearealer. Kortlægningen af baseline for ejendomme har i 2023 ført til, at der er blevet færdigudviklet en række projektspecifikke biodiversitetsstrategier, herunder eksempelvis for Fælledby, Trælåsten og Coop Byen. Ligeledes er der iværksat en række pilotprojekter, som skal sikre, at PensionDanmark bedst muligt understøtter biodiversitet i byområder samt i udviklingen af eksisterende ejendomme.

I 2023 er rækken af reviderede biodiversitetsindikatorer udvidet til også at omfatte beskyttet natur. Sidste år blev parametrene grønt/blåt areal, kronedække, biofaktor og kvalitetshabitat revideret, og med beskyttet natur har vi nu fået revideret alle de parametre, som anvendes til at vurdere udviklingen i biodiversitet for ejendomme. Beskyttet natur dækker over § 3-områder, fredede områder og Natura 2000-områder, der er beskyttet ifølge lovgivning. Områderne er udpeget nationalt og fremgår af offentlig tilgængelige kort på for eksempel Danmarks Arealinformation. Der er forholdsvis få områder med beskyttet natur i byområder. Til gengæld er disse områder oftest de mest værdifulde for biodiversiteten, og deres beskyttelse og pleje er derfor vigtige for den lokale biodiversitet.

Årets resultat for beskyttet natur viser et konstant areal for nybyggeri og byområder på 4.300 m² (i Fælledby) og et samlet areal for eksisterende ejendomme på ca. 6 ha fordelt på fire ejendomme, hvoraf hovedparten af arealet ligger i det fredede område Dumpedalsrenden i Rudersdal Kommune.

§ Anvendt regnskabspraksis

PensionDanmark rapporterer for regnskabsåret 2023 på konsoliderede biodiversitetsnøgletal for syv udvalgte projekter inden for nybyggeri og byområder samt konsoliderede biodiversitetsnøgletal for 66 eksisterende ejendomme og tre tomme byggegrunde. Fælles for alle projekterne er, at de er udvalgt på baggrund af PensionDanmarks fulde ejerskab¹ over grunden ultimo 2023. Derudover er der medtaget ejendomme, nybyggeri og grunde, hvor PensionDanmark endnu ikke har det fulde ejerskab, men på sigt vil få det fulde ejerskab. Nøgletallene er udarbejdet i samarbejde med eksterne rådgivere, og metoden er baseret på en række biodiversitetsmål inspireret af videnskabelige anbefalinger samt DGNB-certificeringskrav.

Baseline og statusopgørelse

For hvert nøgletal opgøres en baseline. Projektets baseline fastsættes til tidspunktet, før arealudvikling i projektet påbegyndes. For eksisterende ejendomme og tomme byggegrunde er baseline fastsat til 2023. Baseline opgøres ud fra en kombination af feltregistrering og kortanalyse. For alle biodiversitetsnøgletal gælder det, at status opgøres på baggrund af luftfoto pr. balance-dag af projektområdet samt i visse tilfælde feltregistrering og indtegnning på kort.

Samlet areal

Arealet for hvert projekt opmåles enten af eksterne rådgivere, eller ved indhentning af matrikelnummer fra Arealinformation – Danmarks Miljøportal. Matrikelnummeret eller numrene, hvis der er flere matrikler i byudviklingsprojektet, bruges til opslag af det matrikulære areal på ois.dk, der er ejet af Udvikling- og Forenklingsstyrelsen. Det samlede areal opgøres til summen af det matrikulære areal for de tre kategorier: nybyg, eksisterende ejendomme og tomme grunde.

Samlet grønt/blåt areal

Det samlede grønne/blå areal er summen af det grønne/blå areal for projekterne i kategorierne og tager udgangspunkt i DGNB-certificering under kriteriet ENV1.5 om byklima. Andelen af samlet grønt/blåt areal er grønt/blåt areal divideret med samlet areal. Grønt areal omfatter alle habitattyper med planter, som opmåles i forbindelse med beregning af biofaktor. Disse habitattyper er eksempelvis klippet græs/boldbaner, naturgræs og græsningsarealer, krat og buske, grønne tage og facadebeplantning. Blåt areal er sø-areal, der omfatter areal med permanent vandspejl.

Areal med vegetation opmåles for baseline på luftfoto, ved feltregistrering og indtegnning på kort. Der indtegnes polygoner med vegetation på luftfoto og arealet opmåles i 'Geografic Information System' (GIS) i kvadratmeter. Via open source-programmet, QGIS, hvor årlige luftfotoer er tilgængelige, analyseres og opmåles de angivne arealer.

¹ Fælledby er som en undtagelse medtaget i regnskabet, selvom PensionDanmark kun ejer 50 pct. af projektet.

Kronedække

Det samlede kronedække er summen af kronedækket for alle projekterne i kategorierne. Andelen af kronedækket er det samlede kronedækkeareal divideret med det samlede areal. Træer og kronedække omfatter areal, der er dækket af træers kroner. Det er både skovområder, trægrupper og enkeltstående træer. Summen af arealkategorierne i DGNB biofaktor-beregningen for træ- og skovplantninger samt enkeltstående træers kroneareal svarer til arealet. Ud fra en vurdering af tætheden og højden af et buskareal, kan en busk såsom pilekrat sommetider indgå i kronedækket. Beregningen af kronedækket følger samme metode som for grønt/blåt areal. For større områder kan arealet opmåles ved hjælp af en remote sensing GIS-analyse.

Biofaktor

Nøgletallet er et udtryk for den biologiske aktivitet, som en byggegrund, et byggefelt, et boligområde eller en bydel levner plads til, og biofaktoren anvendes i DGNB-certificering under kriteriet ENV1.5 om byklima. Udregningen bygger på, at en høj biofaktor giver mulighed for stor biodiversitet. Arealerne af de forskellige beplantninger/overfladetyper opmåles på luftfoto i GIS som beskrevet for samlet grønt/blåt areal. Gennem et skema fra BUILD, Aalborg Universitet, indtastes de opmålte arealer af forskellige beplantninger/overfladetyper, hvorefter der ganges en vægtningsfaktor på arealerne. Det giver en samlet biofaktor med en værdi mellem 0 og 2, hvor 2 er en høj biofaktor, mens 0 er en lav biofaktor.

Kvalitetshabitat A

Nøgletallet er summen af kvalitetshabitat fra projekterne i kategorierne, og andelen af kvalitetshabitat er det samlede kvalitetshabitat divideret med det samlede areal. Kvalitetshabitat er områder, der indeholder naturlig diversitet af lokalt tilpassede plan-tearter, variation i fysiske habitatstrukturer, herunder beskyttede og værdifulde naturområder. Områder med kvalitetshabitat identificeres ved feltregistrering eller på luftfoto som beskrevet for samlet grønt/blåt areal. Opgørelsen af kvalitetshabitat følger DGNB-certificering under kriteriet ENV2.4 Metode III.

Beskyttet natur

Nøgletallet omfatter udpegede områder, som er beskyttet af lovgivningen: §3-områder og fredede områder jf. naturbeskyttelsesloven samt natura 2000-områder jf. EU's habitatdirektiv og habitatbekendtgørelsen. Områder med beskyttet natur er offentlig tilgængelige som kortlag på eksempelvis arealinformation.miljøportal.dk og opmålingen udføres ved at importere de relevante lag i GIS, hvor der opmåles arealet af den beskyttede natur på det angivne område.

Periodisk offentliggørelse for hovedprodukt

Periodisk offentliggørelse af oplysninger om finansielle produkter, jf. artikel 8, stk. 1, 2 og 2a, i forordning (EU) 2019/2088 og artikel 6, stk. 1, i forordning (EU) 2020/852

Produkt navn: PensionDanmarks pensionsordning

Identifikator for juridiske enheder (LEI-kode): 213800FU0GGLQ4FL3R57

Miljømæssige og/eller sociale karakteristika

Ved "bæredygtig investering" forstås en investering i en økonomisk aktivitet, der bidrager til et miljømæssigt eller socialt mål, forudsat at investeringen ikke i væsentlig grad skader miljømæssige eller sociale mål, og at de virksomheder, der investeres i, følger god ledelsespraksis.

EU-klassificerings-systemet er et klassificerings-system, der er fastsat i forordning (EU) 2020/852, og som opstiller en liste over miljømæssige bæredygtige økonomiske aktiviteter. I nævnte forordning er der ikke fastsat en liste over socialt bæredygtige økonomiske aktiviteter. Bæredygtige investeringer med et miljømål kan være i overensstemmelse med klassificerings-system et eller ej.

Havde dette finansielle produkt et bæredygtigt investeringsmål?

Ja

Nej

Det foretog bæredygtige investeringer med et miljømål: ___%

i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

I økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

Det foretog bæredygtige investeringer med et socialt mål: ___%

Det fremmede miljømæssigt/sociale (M/S) karakteristika, og selv om det ikke havde en bæredygtig investering som mål, havde det en andel af bæredygtige investeringer på 14,5 %

med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

med et socialt mål

Det fremmede M/S- karakteristika, men foretog ikke nogen bæredygtige investeringer

Bæredygtigheds-indikatorer måler, hvordan de miljømæssige eller sociale karakteristika, der fremmes af dette produkt opnås.

I hvilket omfang blev de miljømæssige og/eller karakteristika, der fremmes af dette finansielle produkt, opfyldt?

PensionDanmark har i 2023 haft fremme af miljø- og sociale karakteristika højt på dagsordenen. Vores investeringer skal leve op til vores kriterier for ansvarlige investeringer for at være i investerings-universet, og det sikres bl.a. gennem værktøjer som aktivt ejerskab og eksklusion af bestemte sektorer og selskaber, som ikke lever op til vores kriterier for ansvarlig investeringer. Dette har også været gældende for 2023.

I mange år har vi været med til at udvikle løsninger på klimaområdet ved at investere i vedvarende energi og bæredygtigt byggeri, hvilket i 2023 er fortsat med vores samarbejdspartner Copenhagen Infrastructure Partners med investering i Growth Market Fund II, som i de kommende år vil bidrage til at udvikle grøn infrastruktur i blandt andet det globale syd.

For at sikre gennemsigthed ift. fremme af miljø- og sociale karakteristika, har PensionDanmark i 2023 desuden udvidet rapporteringen af klimapåvirkningen fra investeringer med statsobligationer og investeringer i international skibsfart, så vores klimaregnskab nu dækker 87% af investeringsporteføljen. Dette sikrer, at vi har et endnu mere retvisende billede af klimapåvirkningen af vores investeringer.

For at sikre at vores investeringer fremmer miljø og sociale karakteristika har PensionDanmark i 2023 udøvet aktivt ejerskab, hvor vi har indgået i 866 dialoger med selskaber, vi er investeret i. Vi har aktivt taget stilling til 73 klimaforslag på 30 selskabers generalforsamlinger i blandet andet energi- og finans-sektoren. Samlet set har vi på generalforsamlinger i 2023 stemt imod selskabstyrebestyrelsernes anbefalinger 16% af tiden, når vi ikke har været enige i bestyrelsens forslag.

Natur- og biodiversitetskrisen har også fyldt i 2023. PensionDanmark er derfor i 2023 været med til at starte investor-initiativet Nature Action 100 sammen med andre investorer for at modvirke tab af biodiversitet og natur. Herigennem indgår PensionDanmark i aktivt ejerskab med nogle af de selskaber, der globalt set har den største påvirkning på biodiversitet og natur.

Hvordan klarede bæredygtighedsindikatorerne sig?

PensionDanmark måler på en række bæredygtighedsindikatorer for vores investeringer, som måler hvordan vi fremmer de miljømæssige og sociale karakteristika som vores pensionsprodukt fremmer, særligt udvalgte mål inden for FN's 17 Verdensmål. Bæredygtighedsindikatorerne er en måde at måle hvilket impact vi har med vores investeringer, og det indgår derfor i vores samlede tilgang til ansvarlige investeringer. Alle PensionDanmarks investeringer skal leve op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer, og alle selskaber evalueres på basis af deres forretningsmodel og tilgang til miljøhensyn, menneskerettigheder og arbejdstagerforhold, således at de fremmer miljø og sociale karakteristika. Selskaber, som ikke lever op til PensionDanmarks politik, og hvor dialog er udsigtløs, ekskluderes.

Vores bæredygtighedsindikatorer er valgt for at kunne rapportere på en række af FN's 17 Verdensmål, hvor vi har pålidelig data. Datagrundlaget varierer for de forskellige bæredygtighedsindikatorer, da det ikke har været muligt at indsamle data på alle mål for samtlige af vores aktivklasser.

Vi har i 2023 udvidet med flere bæredygtighedsindikatorer for at øge vores transparens.

Verdensmål	Indikator	Enhed	2023	2022
SDG 3: Sundhed og Trivsel	Antal patienter i det globale syd behandlet årligt	Antal	98.837	96.329
SDG 5: Ligestilling mellem kønnene	Andel kvinder i bestyrelsen	Pct.	34,1	33,6
SDG 7: Bæredygtig energi	CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	7,1	6,6
	Ny kapacitet af grøn strøm i drift	MW	338	254
	Adgang til elektricitet for fattige husholdninger	Antal	121.900	101.269
SDG 8: Ansvarlige job og økonomisk vækst	Antal job knyttet til direkte investeringer i det globale syd	Antal	4.054	N/A
SDG 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund	Certificerede ejendomme	Pct.	38,4	35

Bæredygtighedsindikatorerne er ikke revideret særskilt af en uafhængig tredjepart.

... og sammenlignet med tidligere perioder?

Der henvises til besvarelsen af forrige spørgsmål.

Hvad var målene for de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, og hvordan bidrog de bæredygtige investeringer til sådanne mål?

PensionDanmark har tilsluttet sig Net-Zero Owner Alliance (NZAOA) og FN's klimapanel, IPCC's forståelse af Parisaftalen om at begrænse den globale temperaturstigning til max 1,5 C ved at opnå en netto-nul udledning af drivhusgasser inden 2050. PensionDanmark har derfor en strategisk målsætning om, at det meste af produktets udledning, der stammer fra aktier og virksomhedsobligationer, inden 2025 skal have et aftryk på 9,1 ton CO₂e/mio.kr.

Samlet set er klimaaftrykket af børsnoterede aktier og obligationer 9,2 ton CO₂e/mio.kr. i 2023, hvilket er en reduktion ift. 2022, hvor det udgjorde 9,8 ton CO₂e/meio.kr.

PensionDanmark har sat et mål om at minimum 10% af vores investeringer skal investeres bæredygtigt, heraf skal minimum 6% investeres i overensstemmelse med EU-taksonomien. I 2023 var 14,5% af vores investeringer i bæredygtige investeringer, heraf 6,2% i investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien. PensionDanmark har derudover til mål at 1% af vores investeringer skal fremme sociale formål. I 2023 bidrog 1,8% af vores samlede investeringer til at fremme sociale formål, såsom uddannelse, sundhed og bolig.

En investering kan godt fremme flere bæredygtigheds mål – f.eks. fremmer PensionDanmarks investering i IFU's Verdensmålsfond både klimamål, miljømål og sociale mål. For at sikre et retvisende billede er det i opgørelsen af PensionDanmarks samlede investeringer sikret, at investeringerne ikke tælles dobbelt i den samlede opgørelse af bæredygtige investeringer.

Hvordan skadede de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, ikke i væsentlig grad nogen af de miljømæssige eller sociale bæredygtige investeringsmål?

PensionDanmark overvåger løbende vores investeringer for eventuelle negative indvirkninger på miljømæssige og sociale karakteristika. Til det formål samarbejder vi med den investeringsetiske partner Federated Hermes EOS, og vi og modtager rapportering fra rådgivningsfirmaet Sustainalytics om virksomheder involveret i produktion af kontroversielle våben, tobak og olieudvinding fra tjæresand mv. Derudover er der løbende blevet modtaget 'client alerts' om selskaber, der udviser mistænkelig adfærd.

En stor del af vores løbende arbejde med virksomheder sker gennem udøvelse af aktivt ejerskab overfor selskaber, der potentielt skader miljø- og sociale forhold. Aktivt ejerskab består dels af at vi tager dialoger med selskabet om deres ageren, samt afstemning på virksomhedernes generalforsamlinger. I 2023 har PensionDanmark haft dialoger med 866 virksomheder. Heraf handlede 48% af dialogerne om klima- og miljøforhold.

Som et arbejdsmarkedspensionsselskab, der er oprettet af overenskomstpartnerne, har PensionDanmark også fokus på investeringernes indvirkning på sociale mål, herunder arbejdstagerforhold, diversitet og menneskerettigheder. I 2023 har PensionDanmark haft fremgang til virksomhedsdialoger, der omhandlede sociale karakteristika, herunder arbejdstager- og menneskerettigheder. Disse dialoger udgjorde 28 pct. af de samlede virksomhedsdialoger i 2023, og var dermed det næststørste tema for vores aktive ejerskab efter klima og miljø.

De vigtigste negative indvirkninger er investeringsbeslutningernes betydeligste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer i forbindelse med miljømæssige, sociale og personalemæssige spørgsmål, respekt for menneskerettighederne, bekæmpelse af korruption og bekæmpelse af bestikkelse.

Hvordan blev der taget hensyn til indikatorer for negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

I PensionDanmark er vi særligt opmærksomme på en række negative indvirkning fra vores investeringer på bæredygtighedsfaktorer, herunder klima. Her har vi særligt fokus på de samlede CO₂-udledninger, CO₂-aftrykket for vores investeringer og virksomheder aktive i den fossile sektor. I 2023 var PensionDanmarks samlede CO₂-udledninger fra vores investeringer 1.816.446 ton CO₂e. I 2023 har vi udvidet datadækningen af vores CO₂-regnskab med udledninger fra vores investeringer i statsobligationer, så vi fra 2023 dækker 87% af vores investeringsportefølje, hvilket er en fremgang fra 2022, hvor vi dækkede 80%. Dette har i 2023 givet os et bedre datagrundlag for at forstå vores klimaftryk fremover.

For at reducere vores investeringens klimaftryk, har vi fastsat reduktionsmål vores børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer inkl. Scope 1 og Scope 2. Vores mål for 2025 en CO₂-aftryk på 9,1 ton/mio. kr, hvilket vil være en reduktion på 45% ift. 2018. Vores 2030-mål

er et CO₂-aftryk på <6,4 ton/mio. kr, hvilket er en 62% reduktion ift. 2018. Derudover er vores målsætning at vi inden 2050 har en helt CO₂-neutral investeringsportefølje. De målsætninger arbejdede vi videre med i 2023, hvor CO₂-aftrykket for PensionDanmarks investeringer i børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer 9,2, hvilket er et fald ift. 2022. Dermed er vi på vej mod vores reduktionsmål for 2025.

Derudover har PensionDanmark 2023 været særligt opmærksomme på virksomheder aktive i den fossile sektor, hvor en selskaber med væsentlig omsætning fra termisk kulproduktion og oliesand, samt selskaber der udvider med nye termiske kulminer er blevet ekskluderet. Dette er der blevet screenet for løbende i 2023 og yderligere fossile selskaber er blevet ekskluderet fra investeringsuniverset. I 2023 var 8,3% af porteføljen af børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer i fossile selskaber, hvilket er et fald ift. 2022, hvor det lå på 9,2%.

Udover klima, er biodiversitet et vigtigt tema for PensionDanmark, og som i stigende grad har fyldt i 2023. PensionDanmark er derfor i 2023 været med til at starte investor-initiativet Nature Action 100 sammen med andre investorer for at modvirke tab af biodiversitet og natur. Initiativet udpejer selskaber, der er særligt sårbare over for biodiversitets- og naturrisici, og opfordrer dem til handling gennem aktivt ejerskab, hvor PensionDanmark er med til at varetage dialoger udvalgte selskaber på vegne af initiativet.

Data på biodiversitetspåvirkninger var i 2023 i fremgang, men dog stadig under udvikling. Den tilgængelige data fra MSCI for porteføljen af børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer viste at 0,25% af porteføljen havde en negativ påvirkning af biodiversitet. Disse selskaber, der bl.a. dækker mineselskaber, har været et særligt fokus i det aktive ejerskab i 2023.

PensionDanmark tager også hensyn til negative indvirkninger på sociale faktorer, hvor vi særligt kigger på overtrædelse af UN Global Compacts principper, kønsdiversitet i selskabernes bestyrelser og kontroversielle våben. I 2023 var der 0,6% af porteføljen af børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer, hvor der blev observeret brud på UN Global Compacts principper. Disse selskaber var der et særligt fokus på i det aktive ejerskab i 2023.

For at arbejde med kønsdiversiteten i selskabernes bestyrelser stemte PensionDanmark i flere tilfælde i 2023 imod ledelsen i selskaber, hvor kønsfordelingen ikke var tilfredsstillende.

PensionDanmark har ekskluderet selskaber, der er eksponeret overfor kontroversielle våben fra investeringsuniverset, og der blev i 2023 ikke observeret nogle brud på eksklusionspolitikken på dette område.

Var de bæredygtige investeringer i overensstemmelse med OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder og FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder?

PensionDanmarks retningslinjer for ansvarlige investeringer baserer sig grundlæggende på respekt menneskerettighederne. Brud på OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder og FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder har derfor også været et opmærksomhedspunkt i 2023. Vi har i 2023 udvidet antallet af bæredygtighedsindikatorer på verdensmål, så vi nu måler konkret på flere indikatorer for specifikke verdensmål. På den måde får vi større indsigt i, hvordan vores investeringer påvirker og bidrager til verdensmålene. Vi henviser til afsnittet om bæredygtighedsindikatorer.

I 2023 har der været fokus på sociale forhold og menneskerettigheder i vores aktive ejerskab, inklusiv i dialoger med selskaberne. Derudover er vi særligt opmærksomme på hvorvidt vores investeringer har brudt med UN Global Compacts principper. Disse virksomheder, som udgør 0,6% af børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer har der været særlig opmærksomhed på i det aktive ejerskab i 2023, både i dialoger med selskaberne og i afstemning på generalforsamlinger.

Vi har screenet alle nye illikvide investeringer på ESG-forhold, herunder på menneskerettighedsforhold for at minimere risikoen for brud på menneskerettighederne.

EU-klassificeringssystemet fastsætter et princip om ikke at gøre væsentlig skade, hvorved investeringer, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, ikke i væsentlig grad bør skade målene i EU's klassificeringssystem, og der er specifikke EU-kriterier.

Princippet om ikke at gøre skade gælder kun de for investeringer, der ligger til grund for det finansielle produkt, og som tager højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter. De investeringer, der ligger til grund for den tilbageværende andel af dette finansielle produkt, tager ikke højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter.

Andre bæredygtige investeringer må heller ikke i væsentlig grad skade miljømæssige eller sociale mål.

Hvordan tog dette finansielle produkt hensyn til de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

PensionDanmark ekskluderer selskaber, som har overtrådt vores retningslinjer for ansvarlige investeringer eller som er involveret i aktiviteter, som PensionDanmark har udelukket fra investeringsuniversitet. Disse aktiviteter dækker over de aktiviteter, som vi anser for at være de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer. PensionDanmark ekskluderer selskaber, der er:

- > involveret i tobaksproduktion
- > involveret i produktion af antipersonelminer, klyngebomber eller kemiske våben
- > mineselskaber med over 5% af omsætningen fra termisk kulproduktion
- > mineselskaber, der påbegynder ny udvinding af termisk kul
- > olieselskaber med over 5% af omsætningen fra tjæresand
- > russiske selskaber

Der har i 2023 fortsat været fokus på det aktive ejerskab med selskaber, og der er blevet foretaget mange dialoger med virksomheder med fokus på at mindske selskabernes vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer.

Listen omfatter de investeringer, der udgjorde den største andel af de finansielle produkts investeringer i referenceperioden.

Hvad var dette finansielle produkts største investeringer?

Overvisgten er opgjort for d. 31.12 2023 og sammenlignet med rapporteringen fra sidste år for 2022:

Største investeringer 2023	Sektor	% aktiver	Land
RDKRE 1 04/01/24	Finans (realkredit)	1,4%	DK
RDKRE 1 01/01/25	Finans (realkredit)	1,0%	DK
Microsoft Corp	Tech	1,0%	US
JYKRE 1 10/01/24	Finans (realkredit)	1,0%	DK
DGB 0 11/15/24	Stat	1,0%	DK
JYKRE 1 01/01/25	Finans (realkredit)	0,8%	DK
NYKRE 1 01/01/24	Finans (realkredit)	0,8%	DK
Anholt Havvindmøllepark	Energi	0,7%	DK
Apple Inc	Tech	0,7%	US
Novo Nordisk A/S	Sundhed	0,7%	DK
P/S af 1/7 2003	Ejendomme	0,6%	DK
Nykredit	Finans	0,6%	DK
NYKRE 1 01/01/29	Finans (realkredit)	0,6%	DK
Alphabet Inc	Tech	0,6%	US
Copenhagen Infrastructure IV	Energi	0,6%	DK

Største investeringer 2022	Sektor	% aktiver	Land
NYKRE 1 01/01/24	Finans (realkredit)	1,4%	DK
NYKRE 1 07/01/23	Finans (realkredit)	1,1%	DK
RDKRE 1 04/01/23	Finans (realkredit)	1,1%	DK
Anholt Havvindmøllepark	Energi	1,1%	DK
NDASS Float 07/01/25	Finans (realkredit)	0,8%	DK
Novo Nordisk A/S	Sundhed	0,8%	DK
DGB 1 1/2 11/15/23	Stat	0,7%	DK
Nykredit	Finans	0,6%	DK
Copenhagen Infrastructure II	Energi	0,6%	DK
NYKRE 1 07/01/27	Finans (realkredit)	0,6%	DK
Microsoft Corp	Tech	0,6%	US
2,50% 79.s.b.IS 47	Finans (realkredit)	0,6%	DK
Copenhagen Infrastructure IV	Energi	0,6%	DK
Blackstone Real Estate Part IX	Ejendomme	0,5%	US
CI Artemis	Energi	0,5%	DK

Hvilken andel udgjorde bæredygtighedsrelaterede investeringer?

Andelen af bæredygtighedsrelaterede investeringer i 2023 per 31. december 2023 var på 97,2%. Tallet inkluderer investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien, andre miljømæssige, socialt bæredygtige investeringer og investeringer der fremmer andre miljø- og sociale karakteristika. Den samlede opgørelse af bæredygtighedsrelaterede investeringer er baseret på rapporteret data samt estimeret data i opgørelsen, hvor der ikke har været rapporteret data tilgængelig. Vi har valgt at inkludere estimeret data i opgørelsen, da vi ønsker at skabe mest mulig transparens omkring de bæredygtige investeringer, også for børsnoterede aktier fra selskaber med hovedsæde uden for EU og som derfor ikke er forpligtet til at rapportere efter taksonomiforordningen. Da PensionDanmarks investeringsunivers er globalt,

mener vi ikke at rapportering på udelukkende baseret på rapporteret data fra europæiske selskaber giver et fyldestgørende billede af andelen, og derfor inkluderer estimater også i opgørelsen i et begrænset omfang. Det er i de følgende afsnit opgjort, hvornår en opgørelse bygger på data og, hvornår det bygger på estimater.

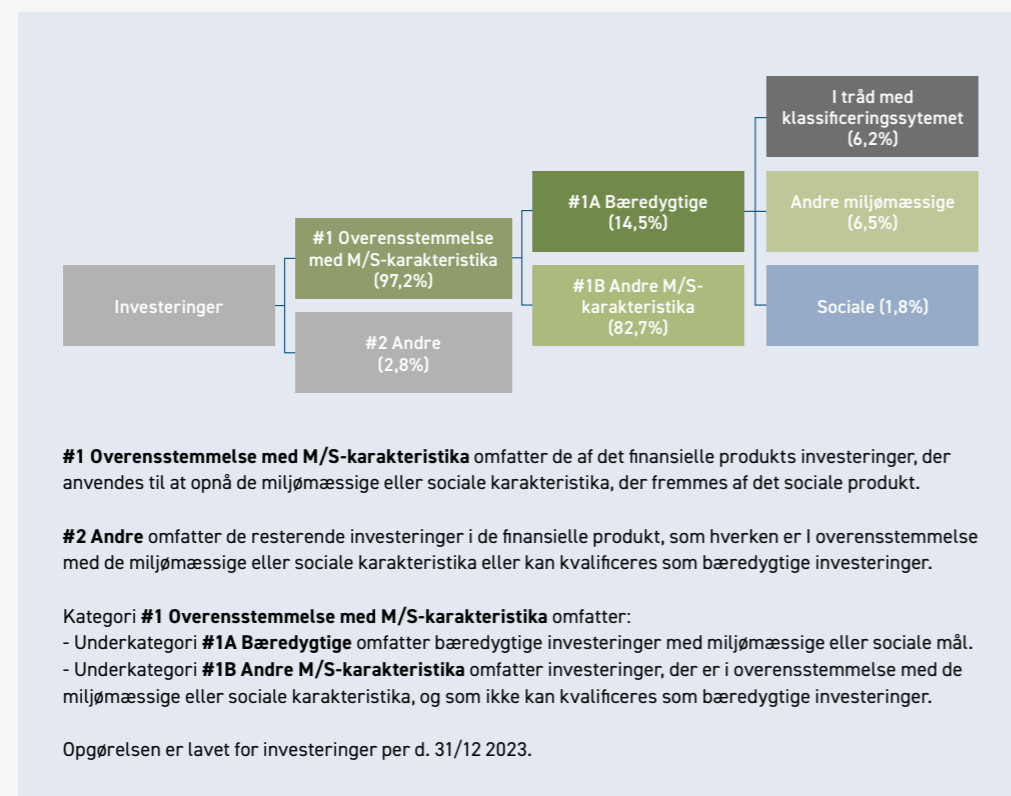
Hvad var aktivallokeringen?

Opgørelsen over '#1A Bæredygtige' investeringer er baseret på investeringer i aktier, virksomhedsobligationer, ejendomme, grøn energiinfrastruktur, direkte investeringer og realkredit. Af de samlede opgjorte bæredygtige investeringer, udgjorde aktier 28%, virksomhedsobligationer 11%, ejendomme 27%, grøn infrastruktur 30% og direkte investeringer 1% og realkredit 4% af de bæredygtige investeringer medtaget under '#1A'. Det har ikke været muligt at opnå den tilstrække datadækning for andre aktivklasser for 2023 til at kunne inkludere dem i denne kategori.

Investeringer medtaget under '#1B Andre M/S karakteristika' dækker delvist over investeringer, hvor der ikke er datadækning for at kunne dokumentere, at de kan opgøres som bæredygtige investeringer. Det gælder for alle investeringer i aktivklasserne private equity, private debt og indeksobligationer. Det gælder også for investeringer som det vurderes er omfattet af taksonomien (såkaldt "taxonomy eligible"), men hvor der ikke er tilstrækkelig dokumentation til at fastslå at de er i overensstemmelse med taksonomien.

Investeringer medtaget under '#2 Andre' dækker over derivater og likvide midler, hvilket er beskrevet yderligere herunder.

PensionDanmarks investeringer har til hovedformål at skabe et godt risikojusteret afkast til vores medlemmer på deres pensionsopsparing. Investeringer medtaget under '#1B Andre M/S karakteristika' dækker derfor også over investeringer, som ikke har til formål at bidrage til bæredygtighedsmål, men i stedet bidrager til at skabe et positivt afkast, som kan skabe rammerne for en god pension og tryk alderdom for vores medlemmer. Generelt bidrager finansieringen af selskaber og projekter i PensionDanmarks investeringsunivers, der dækker over et stort antal sektorer og geografier, til at fremme velstand, vækst og beskæftigelse.

Inden for hvilke økonomiske sektorer blev investeringerne foretaget?

Investeringerne i aktier og virksomhedsobligationer er foretaget inden for en række forskellige sektorer, som ses nedenfor:

Sektor	Pct.
Ejendomme	2,7%
Energi	4,2%
Finans	17,6%
Forbrugsgoder	10,6%
Forsyning	4,6%
Industri	12,6%
IT	14,8%
Konsumentvarer	7,7%
Materialer	5,0%
Sundhedspleje	12,1%
Telekommunikation	8,2%

For investeringer i porteføljerne af børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer er 8,6% af selskaberne aktive i den fossile sektor.

I hvilket omfang var de bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Investeringer, der er opgjort som bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet, vurderes at bidrage til enten miljømålet i taksonomien om modvirkning af klimændringer eller tilpasning til klimændringer.

Andelen af de samlede investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-taksonomien opgøres for 2022 til 6,2% af alle PensionDanmarks investeringer eksklusiv statsobligationer. Hvis statsobligationer inkluderes som en del af de samlede investeringer, er tallet 5,9%. Denne opgørelse består af en kombination af tal baseret på CapEx og omsætning. Dette skyldes at vi vurderer at taksonomi-andelen fordelt på CapEx er den mest retvisende, da det afspejler hvilken retning et selskab udvikler sig i. CapEx er derfor den opgørelsesmetode vi helst anvender. Dog er der kun data for CapEx for børsnoterede aktier på selskaber med hovedsæde i EU, da det kun er de selskaber som har en rapporteringspligt. Derfor suppleres denne data med omsætningsdata, da det er den tilgængelige data for andre medtagne aktivklasser.

Andelen baserer sig på bedst tilgængelige estimater og rapporteret data og dækker investeringer i aktier, virksomhedsobligationer, ejendomsporteføljen, grøn infrastruktur og direkte investeringer.

Opgørelsen over aktieporteføljen er opgjort på baggrund af rapporteret data fra MSCI på CapEx for selskaber inden for EU sammen med MSCI's estimering af den maksimale andel af omsætning i overensstemmelse med EU-taksonomien for selskaber uden for EU.

Opgørelsen af virksomhedsobligationer i overensstemmelse med EU-taksonomien inkluderer kun grønne obligationer, som if. data fra Bloomberg er i overensstemmelse med EU-taksonomien.

Opgørelsen af den grønne infrastruktur inkluderer investeringer i grøn infrastruktur som vindmølleparker og solcelleparker som er opgjort som i overensstemmelse med EU-taksonomien af de pågældende asset managers for projektet.

Vurderingen af ejendomsporteføljen er baseret på en intern opgørelse af eksisterende ejendomme med energimærke A2010, 2015 og 2020 bygget før 2021, som er vurderet til at leve op til taksonomiens energikrav.

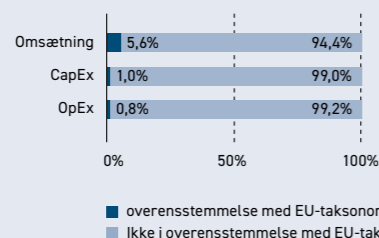
For direkte investeringer inkluderes investeringer i selskaber, som har rapporteret en andel af deres omsætning som i overensstemmelse med EU-taksonomien.

Medførte det finansielle produkt investeringer i aktiviteter relateret til fossilgas og/eller atomenergi i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet ¹

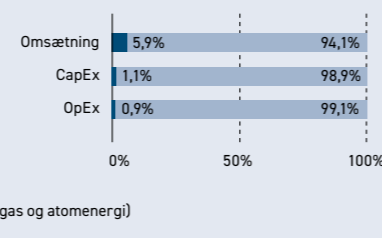
Ja: Fossil Gas Atomkraft
 Nej

Diagrammerne nedenfor viser med grønt procentdelen af investeringer, der er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet. Da der ikke findes nogen hensigtsmæssig metode til at bestemme overensstemmelsen med klassificeringssystemet for statsobligationer*, viser det første diagram overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forhold til alle det finansielle produkts investeringer, inkl. statsobligationer, mens det andet diagram kun viser overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forbindelse med det finansielle produkts investeringer, ekskl. statsobligationer.

1. Investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien inkl. statsobligationer*

2. Investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien ekskl. statsobligationer*

*For disse diagrammer omfatter 'statsobligationer' alle statsengagementer.

Mulighedsskabende aktiviteter gør det direkte muligt for andre aktiviteter at yde et væsentligt bidrag til et miljømål.

Omstillingsaktiviteter er aktiviteter, for hvilke der endnu ikke findes kulstof-fattige alternativer, og som blandt andet har drivhusgas-emissionsniveauer, der svarer til de bedste resultater.

Hvad var andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter og mulighedsskabende aktiviteter?

Andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter var i 2023 på 0,3% og andelen af investeringer i mulighedsskabende aktiviteter var på 0,5% på 2023. Opgørelsen er kun baseret på data fra børs-noterede aktier, da det er den eneste aktivklasse, hvor der er datadækning på underkategorierne af EU-taksonomien.

¹ Fossilgas og/eller atomrelaterede aktiviteter vil kun være i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet, hvis de bidrager til at begrænse klimaændringer ("modvirkning af klimaændringer") og ikke i væsentlig grad skader noget miljømål – se forklarende note i venstre margen. Kriterierne i deres helhed for økonomiske aktiviteter inden for fossilgas og atomenergi, der er i overensstemmelse med taksonomien fastsat i Kommissionens delegerede forordning (EU) 2022/1214.

Hvad var procentdelen af investeringer, der var i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet, sammenlignet med foregående referenceperiode?

Nedenfor ses den historiske andel af investeringer i overensstemmelse med EU's taksonomi siden 2022, hvor der først blev opgjort overensstemmelse med taksonomien. Opgørelsen dækker AUM uden statsobligationer:

	2023	2022
Andel af investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien	6,2	6,1

Hvad var andelen af bæredygtige investeringer med et miljømål, der ikke var i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Andelen af bæredygtige investeringer, som ikke er i overensstemmelse med EU-taksonomien er 6,5%. Opgørelsen dækker over investeringer i grønne obligationer, ejendomme, grøn infrastruktur, direkte investeringer og realkredit, som vurderes at leve op til andre miljømål.

For ejendomme er der inkluderet investeringer i ejendomme, der har opnået certificeringerne DGNB Guld og Platin, Leed Gold og Platinum samt Breeam, som ikke har kunne opgøres til at være i fuld overensstemmelse med EU-taksonomien. Der er desuden inkluderet investeringer i ejendomme, som det forventes bliver certificeret med DGNB Guld og som er planlagt til at leve op til energimærke A2020. Andelen af de ejendomme, som er præcertificerede på DGNB og som er medtaget i opgørelsen af bæredygtige investeringer er 17,7% af de medtagne ejendomsinvesteringer.

Derudover er der inkluderet investeringer i grøn energiinfrastruktur (bl.a. vindmølle- og solcelleparker), som ikke endnu har kunne opnå tilstrækkelig information til at opgøre, om investeringerne er i overensstemmelse med EU-taksonomien. Derudover er medregnet investeringer i grønne obligationer. Opgørelsen af investeringer i grønne obligationer er baseret på data fra Bloomberg, hvor grønne obligationer er opgjort på baggrund af at obligationerne fremmer modvirkning af klimaforandringer og tilpasning til klimaforandringer samt andre bæredygtighedsmål. Derudover er der medregnet grønne realkredit-obligationer, samt direkte investeringer, som bidrager til bæredygtige boliger, bæredygtige fødevarer og grønne byggematerialer.

Hvilken andel udgjorde socialt bæredygtige investeringer?

Andelen af socialt bæredygtige aktiviteter udgjorde 1,8% af de samlede investeringer. Opgørelsen er delvist baseret på data fra MSCI på aktieporteføljen, der opgør andelen af omsætning for selskaber, som bidrager til sociale mål, samt i direkte investeringer som bidrager til sundhed, uddannelse og studieboliger.

Hvilke investeringer blev medtaget under "Andre", hvad var formålet med dem, og var der nogen miljømæssige eller sociale minimumsgarantier?

Investeringer medtaget under 'Andre' inkluderer derivater og likvide midler og udgør 2,8% af de samlede investeringer i 2023. Formålet med derivater er at risikofordække investeringsporteføljen, og likvide midler stammer fra løbende afkast og indbetalinger fra medlemmer og genplaceres hurtigst muligt og anvendes derudover til at have et likvidt beredskab til at dække udgifter. Disse investeringer er medtaget under 'Andre' i opgørelsen for 2023, da det ikke er muligt at opgøre hvorvidt de fremmer de miljømæssige og sociale karakteristika. Alle PensionDanmarks investeringer skal leve op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer, og det dækker også vores derivater. For vores likvide beholdning er det ikke muligt at stille miljømæssige eller sociale minimumsgarantier.

Hvilke foranstaltninger er der blevet truffet for at opfylde de miljømæssige og/eller sociale karakteristika i referenceperioden?

PensionDanmark har også i 2023 overvåget, om vores investeringer lever op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer. I løbet af 2023 er eksklusionslisten løbende blevet opdateret, når der er kommet nye input fra vores kilder til data-screening for at sikre, at vores investeringer opfylder de miljømæssige og sociale karakteristika.

For at sikre at vores investeringer opfylder de miljømæssige og sociale karakteristika har PensionDanmark i 2023 udøvet aktivt ejerskab, hvor vi har indgået i 866 dialoger med selskaber, vi er investeret i.

Hvis et selskab i løbet af 2023 har haft udfordringer med miljømæssige eller sociale forhold, f.eks. med arbejdstagerforhold, er der blevet reageret enten gennem aktivt ejerskab gennem dialog og afstemning på generalforsamlinger. I tilfælde af selskaber, som ikke har levet op til PensionDanmarks politik og hvor dialog er meningsløs, har det ført til eksklusion af selskabet efter en konkret vurdering.

Vi har derudover aktivt taget stilling til 73 klimaforslag på 30 selskabers generalforsamlinger i blandet andet energi- og finanssektoren. Samlet set har vi på generalforsamlinger i 2023 stemt imod selskabsbestyrelsernes anbefalinger 16% af tiden, når vi ikke har været enige i bestyrelsens forslag.

I 2023 har PensionDanmark været med til at starte investor-initiativet Nature Action 100 sammen med andre investorer for at modvirke tab af biodiversitet og natur. Herigennem indgår PensionDanmark i aktivt ejerskab med nogle af de selskaber, der globalt set har den største påvirkning på biodiversitet og natur.

Hvordan klarede dette finansielle produkt sig sammenlignet med referencebenchmarket?

Der er ikke angivet et specifikt indeks som referencebenchmark.

Rapportering for 2023 i henhold til taksonomiforordningens artikel 8

EU offentliggjorde i 2020 et klassifikationssystem for miljø-mæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter, som kaldes for EU-taksonomien. Taksonomien giver et fælles grundlag og sprog for at definere, hvad der er en miljømæssig bæredygtig aktivitet ud fra, hvordan aktiviteten bidrager positivt til seks miljømål, om aktiviteten på nogen måde skader miljøet og om aktiviteten lever op til sociale minimumsstandarder. Taksonomien skaber derfor gennemsigtighed og klarhed omkring bæredygtige investeringer og kan forhindre greenwashing. Hvis en økonomisk aktivitet er beskrevet i EU's taksonomi, men ikke nødvendigvis lever op til kravene i taksonomien, er den omfattet af taksonomiforordningen (på engelsk "taxonomy eligible"). Investeringer som er i overensstemmelse med taksonomiforordningen (på engelsk "taxonomy aligned" opgøres dels baseret på omsætning og på CapEx (driftsudgifter).

Denne opgørelse for PensionDanmarks samlede investeringer i 2023 kan ses nedenfor. Fra 2022 hvor taksonomi-andelen for første gang blev opgjort til 6,1%, har der været en fremgang til 6,2%. For PensionDanmarks aktivallokering og strategi i forhold til investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien, henviser vi til de periodiske oplysninger for 2023, hvor det er beskrevet yderligere.

Opgørelsen over taksonomi for PensionDanmark dækker over den data for 2023, der har været tilgængelig. Når det ikke har været datadækning, er feltet opgjort til 'N/A'. Da 2023 var første år hvor der er rapporteret på taksonomi for mange virksomheder, er data for de mere specifikke opgørelser ikke altid tilgængelige, inklusiv for alle miljømål udover modvirkning af og tilpasning til klimaforandringer. Vi har en forventning om, at datadækningen vil stige i de kommende år, og at vi derfor i fremtiden vil kunne udvide vores rapportering.

Standardskema til oplysninger, som er påkrævet i henhold til artikel 8 i forordning (EU) 2020/852

	Andel, pct.		Pengebeløb, mio. kr.
Den vægtede gennemsnitsværdi af alle investeringer, der er rettet mod finansiering, eller som er forbundet med økonomiske aktiviteter, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, i forhold til værdien af de samlede aktiver, der er omfattet af KPI'en, med følgende nedenstående vægtninger for investeringer i virksomheder:		Den vægtede gennemsnitsværdi af alle investeringer, der er rettet mod finansiering, eller som er forbundet med økonomiske aktiviteter, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, med følgende nedenstående vægtninger for investeringer i virksomheder:	
Omsætningsbaseret	5,9	Omsætningsbaseret	18.458
CapEx-baseret	1,0	CapEx-baseret	3.182
Den procentdel af aktiver, der er omfattet af KPI'en, i forhold til de samlede investeringer (samlet AuM) Eksklusive investeringer i statslige enheder		Den monetære værdi af aktiver, der er omfattet af KPI'en. Eksklusive investeringer i statslige enheder.	
Dækningsgrad	6,2	Dækningsgrad	18.458

* Inkluderer ikke eksponering til centraladministrationer, centralbanker og supranationale udstedere, derivater og virksomheder, der ikke er forpligtet til at offentliggøre ikke-finansielle oplysninger i henhold til artikel 19a eller 29a i direktiv 2013/34/EU

Flere supplerende oplysninger: inddeling af KPI'ens nævner

	Andel, pct.		Pengebeløb, mio. kr.
Procentdelen af derivater i forhold til de samlede aktiver, der er omfattet af KPI'en.		Derivaternes værdi i pengebeløb	
	2,7		8.488
Andelen af eksponeringer for finansielle og ikke-finansielle EU-virksomheder, som ikke er omfattet af artikel 19a og 29a i direktiv 2013/34/EU, i forhold til de samlede aktiver, der er omfattet af KPI'en:		Værdien af eksponeringer for finansielle og ikke-finansielle EU-virksomheder, som ikke er omfattet af artikel 19a og 29a i direktiv 2013/34/EU:	
For ikke-finansielle virksomheder	N/A	For ikke-finansielle virksomheder	N/A
For finansielle virksomheder	N/A	For finansielle virksomheder	N/A
Andelen af eksponeringer for finansielle og ikke-finansielle virksomheder fra tredjelande, som ikke er omfattet af artikel 19a og 29a i direktiv 2013/34/EU, i forhold til de samlede aktiver, der er omfattet af KPI'en:		Værdien af eksponeringer for finansielle og ikke-finansielle virksomheder fra tredjelande, som ikke er omfattet af artikel 19a og 29a i direktiv 2013/34/EU:	
For ikke-finansielle virksomheder	N/A	For ikke-finansielle virksomheder	N/A
For finansielle virksomheder	N/A	For finansielle virksomheder	N/A
Andelen af eksponeringer for finansielle og ikke-finansielle virksomheder, som er omfattet af artikel 19a og 29a i direktiv 2013/34/EU, i forhold til de samlede aktiver, der er omfattet af KPI'en:		Værdien af eksponeringer for finansielle og ikke-finansielle virksomheder, som er omfattet af artikel 19a og 29a i direktiv 2013/34/EU:	
For ikke-finansielle virksomheder	N/A	For ikke-finansielle virksomheder	N/A
For finansielle virksomheder	N/A	For finansielle virksomheder	N/A
Andelen af eksponeringer for andre modparter i forhold til de samlede aktiver, der er omfattet af KPI'en:		Værdien af eksponeringer for andre modparter:	
For finansielle virksomheder	N/A	For finansielle virksomheder	N/A
Værdien af alle de investeringer, som finansierer økonomiske aktiviteter, der ikke er omfattet af klassificeringssystemet, i forhold til værdien af de samlede aktiver, der er omfattet af KPI'en:		Værdien af alle de investeringer, som finansierer økonomiske aktiviteter, der ikke er omfattet af klassificeringssystemet:	
	38,4%		120.483
Værdien af alle de investeringer, som finansierer økonomiske aktiviteter, der er omfattet af klassificeringssystemet, men som ikke er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, i forhold til værdien af de samlede aktiver, der er omfattet af KPI'en:		Værdien af alle de investeringer, som finansierer økonomiske aktiviteter, der er omfattet af klassificeringssystemet, men som ikke er i overensstemmelse med klassificeringssystemet:	
	61,6%		193.669

Flere supplerende oplysninger: inddeling af KPI'ens tæller

	Andel, pct.	Pengebeløb, mio. kr.
Andelen af eksponeringer, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, for finansielle og ikke-finansielle virksomheder, som er omfattet af artikel 19a og 29a i direktiv 2013/34/EU, i forhold til de samlede aktiver, der er omfattet af KPI'en:		Værdien af eksponeringer, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, for finansielle og ikke-finansielle virksomheder, som er omfattet af artikel 19a og 29a i direktiv 2013/34/EU:
For ikke-finansielle virksomheder		For ikke-finansielle virksomheder
Omsætningsbaseret	N/A	Omsætningsbaseret
CapEx-baseret	N/A	CapEx-baseret
For finansielle virksomheder		For finansielle virksomheder
Omsætningsbaseret	N/A	Omsætningsbaseret
CapEx-baseret	N/A	CapEx-baseret
Andelen af eksponeringer, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, for andre modparter i forhold til de samlede aktiver, der er omfattet af KPI'en:		Værdien af eksponeringer, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, for andre modparter:
Omsætningsbaseret	N/A	Omsætningsbaseret
CapEx-baseret	N/A	CapEx-baseret

Flere supplerende oplysninger: inddeling af KPI'ens nævner

Aktiviteter, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet		Andel, pct.	Andel, pct.
1) Modvirkning af klimaændringer	Omsætning	1,00	Omstillingsaktiviteter
			Mulighedsskabende aktiviteter
	CapEx	1,18	Omstillingsaktiviteter
			Mulighedsskabende aktiviteter
2) Tilpasning til klimaændringer	Omsætning	0,00	Omstillingsaktiviteter
			Mulighedsskabende aktiviteter
	CapEx	0,00	Omstillingsaktiviteter
			Mulighedsskabende aktiviteter
3) Bæredygtig anvendelse og beskyttelse af vand- og havressourcer	Omsætning	N/A	Omstillingsaktiviteter
			Mulighedsskabende aktiviteter
	CapEx	N/A	Omstillingsaktiviteter
			Mulighedsskabende aktiviteter
4) Omstilling til en cirkulær økonomi	Omsætning	N/A	Omstillingsaktiviteter
			Mulighedsskabende aktiviteter
	CapEx	N/A	Omstillingsaktiviteter
			Mulighedsskabende aktiviteter
5) Forebyggelse og bekæmpelse af forurening	Omsætning	N/A	Omstillingsaktiviteter
			Mulighedsskabende aktiviteter
	CapEx	N/A	Omstillingsaktiviteter
			Mulighedsskabende aktiviteter
6) Beskyttelse og genopretning af biodiversitet og økosystemer	Omsætning	N/A	Omstillingsaktiviteter
			Mulighedsskabende aktiviteter
	CapEx	N/A	Omstillingsaktiviteter
			Mulighedsskabende aktiviteter

Regnskabspraksis for periodisk offentliggørelse af oplysninger om finansielle produkter og rapportering i henhold til taksonomiforordningen artikel 8 for 2023

Regnskabspraksis for periodisk offentliggørelse af oplysninger om finansielle produkter og rapportering i henhold til taksonomiforordningen artikel 8 for 2023

§ Anvendt regnskabspraksis

PensionDanmark offentliggør i henhold til Disclosureforordningen og Taksonomiforordningen en periodisk opgørelse for 2023 for at skabe gennemsigtighed om produktets fremme af miljømæssige og sociale karakteristika. PensionDanmarks periodiske rapport for 2023 afdækker i hvilket omfang de miljømæssige og sociale karakteristika, som produktet som artikel 8-produkt ønsker at fremme, er opfyldt. Rapporteringen følger den rapporteringskabelon, som er udgivet af ESMA.

Derudover offentliggør PensionDanmark rapportering i henhold til Taksonomiforordningens artikel 8, hvor der rapporteres særskilt på investeringer i overensstemmelse med taksonomien.

Oversigt over dokumentationen til de forskellige tal og opgørelser, som nævnes kan findes i dokumentet 'Periodisk opgørelse dokumentation'.

Opgørelser over det finansielle produkts største investeringer

Nøgletallet angiver de største enkeltstående investeringer og er opgjort pba. investeringens størrelse og inkluderer de 15 største investeringer, hvor det var muligt at opgøre sektor og land.

Antal patienter i det globale syd behandlet årligt

Nøgletallet angiver det antal patienter som er blevet behandlet årligt gennem IFU's Verdensmålsfonds investeringer i sundhedsservice i Indien, Nordafrika og Østafrika. Antallet af patienter er udregnet som PensionDanmarks andel af det samlede antal patienter behandlet.

Andel kvinder i bestyrelsen

Nøgletallet angiver forholdet mellem kvindelige og mandlige bestyrelsesmedlemmer i de virksomheder PensionDanmark er investeret i. Tallet opgøres som den gennemsnitlige andel af kvindelige medlemmer af alle bestyrelsesmedlemmer. Data stammer fra MSCI.

Idriftsættelse af ny kapacitet grøn strøm

Nøgletallet angiver den nye kapacitet til produktion af grøn strøm, som er blevet idriftsat i 2023 og som PensionDanmark gennem Copenhagen Infrastructure Partners har en ejerandel af. Kapaciteten er udregnet på baggrund af dels CIP's ejerandel af de enkelte projekter, samt PensionDanmarks ejerskab af de pågældende fonde.

Antal jobs knyttet direkte til investeringer i det globale syd

Nøgletallet angiver antallet af arbejdspladser i virksomheder i det globale syd, som PensionDanmark er investeret igennem IFU's SDG-fond og A.P. Møller Capitals African Infrastructure Fund I. Antallet af jobs er udregnet som PensionDanmarks andel af det samlede antal arbejdspladser.

Certificerede ejendomme

Nøgletallet angiver andelen af PensionDanmarks ejendomsportefølje som er certificeret med enten har en certificering fra DGNB Guld/Sølv, Leed Platinum eller Breeam / Good.

Adgang til elektricitet for fattige husholdninger

Nøgletallet angiver det rapporterede antal fattige husholdninger som gennem IFU's investeringer i Verdensmålsfonden har fået adgang til elektricitet. Antallet er udregnet som PensionDanmarks andel af det samlede antal arbejdspladser.

Virksomheder aktive i den fossile sektor

Nøgletallet angiver andelen af selskaber, som er eksponeret til aktiviteter relateret til fossile brændstoffer, herunder udvinding, bearbejdning, opbevaring og transportering af olieprodukter, naturgas samt termisk og metallurgisk kul. Andelen udregnes ved at tage summen af virksomheders vægt i porteføljen, der er eksponeret over for fossile brændstoffer.

Overtrædelse af UN Global Compacts principper

Nøgletallet angiver om en virksomhed har en bemærkelsesværdig kontrovers relateret til UN Global Compacts principper i forhold til dens drift og/eller produkter, samt alvoren af den sociale eller miljømæssige påvirkning af kontroversen. Tallet opgøres som en andel og udregnes ved at tage summen af virksomhedernes vægt i porteføljen, der ikke overholder UN Global Compacts principper.

Eksponering til kontroversielle våben

Nøgletallet angiver andelen af virksomheder, der er eksponeret til antipersonelle-landminer, klyngebomber samt kemiske eller biologiske våben. Eksponering betyder ejerskab, fremstilling eller investering.

Aktiviteter i sensitive biodiversitetsområder

Nøgletallet angiver andelen af investeringer i selskaber, som ejer, leaser, administrerer eller støder op til beskyttede områder eller områder med høj biodiversitetsværdi uden for beskyttede områder.

Andel af investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-taksonomien

Nøgletallet angiver en summering af investeringer i aktier, ejendomme, virksomhedsobligationer, grøn infrastruktur og direkte investeringer som er rapporteret som i overensstemmelse med EU-taksonomien, samt estimering fra MSCI af andelen af overensstemmelse med EU-taksonomien for aktier i børsnoterede selskaber uden for EU.

Aktieportefølje med et miljømål i overensstemmelse med EU-taksonomien

Nøgletallet angiver samlede investeringer i aktieporteføljen i aktiviteter, der er i overensstemmelse med EU's taksonomi baseret på rapporteret data for selskaber placeret inden for EU og baseret på en estimering foretaget af MSCI for selskaber placeret uden for EU.

Virksomhedsobligationer med et miljømål i overensstemmelse med EU-taksonomien

Nøgletallet angiver samlede investeringer i green bonds med aktiviteter, der er i overensstemmelse med EU's taksonomi baseret på en rapporteret data fra Bloomberg af 'use of proceeds' som går til taksonomi-alignede aktiviteter.

Ejendomme med et miljømål i overensstemmelse med EU-taksonomien

Nøgletallet angiver samlede investeringer i eksisterende ejendomme med energimærke A2010, A2015 og A2020, hvor ejendommen er bygget før 2021.

Grøn infrastruktur med et miljømål i overensstemmelse med EU-taksonomien

Nøgletallet angiver investeringer i grøn infrastruktur som er rapporteret som i overensstemmelse med EU-taksonomien af Ørsted og CIP.

Direkte investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-taksonomien

Nøgletallet angiver direkte investeringer i selskaber, som har rapporteret at deres økonomiske aktiviteter er i overensstemmelse med EU-taksonomien.

Andel af investeringer med et miljømål, som ikke er i overensstemmelse med EU-taksonomien

Nøgletallet angiver en summering af investeringer inden for virksomhedsobligationer, børsnoterede aktier, ejendomme, grøn infrastruktur og direkte investeringer, som har et miljømål, men hvor der ikke er tilstrækkelig dokumentation til at opgøre om de er i overensstemmelse med taksonomien. Der er medtalt følgende:

- > Investeringer i green bonds og labelled bonds if. Bloomberg
- > Investeringer i børsnoterede aktier, som lever op til MSCI's krav til bæredygtige investeringer med et miljømål, herunder bl.a. energieffektivitet, bæredygtigt landbrug, bæredygtig brug af vandressourcer, alternative energikilder, forebyggelse af forurening og grønne ejendomme. Derudover skal investeringerne leve op til MSCI's SFDR Article 2(17) metodologi.
- > Investeringer i certificerede ejendomme, som enten har en certificering fra DGNB Guld/Sølv, Leed Platinum eller Breeam / Good
- > Investeringer i grøn infrastruktur, som ikke er estimeret som i overensstemmelse med taksonomien, og inkluderer bl.a. visse infrastrukturprojekter under Copenhagen Infrastructure Partners.
- > Direkte investeringer dækker over direkte investeringer gennem fonde i selskaber, som det vurderes har et væsentligt bidrag til bæredygtige boliger, bæredygtige fødevarer og grøn cement.
- > Realkreditobligationer, som lever op til taksonomiens tekniske screeningskriterier, der bidrager væsentligt til et af taksonomiens miljømål. Kriterierne for DNSH og 'Minimum social safeguards' er ikke medtaget i vurderingen

Andel af socialt bæredygtige investeringer

Nøgletallet angiver andelen af PensionDanmarks socialt bæredygtige investeringer. Opgørelsen tager hovedsageligt afsat i data fra MSCI. Indikatoren er opgjort som andelen af vores investeringer i hhv. børsnoterede aktier, der både i deres drift og i anvendelsen af deres produkt som minimum er som minimum bidrager til social impact, herunder gennem sundhed, uddannelse, billige boliger, ernæring, sanitet og finansiering af SMV'er. Derudover skal investeringerne leve op til MSCI's SFDR Article 2(17) metodologi.

Vi medregner ligeledes investeringen i den del af IFUs SDG-fond, som bidrager til de sociale verdensmål, samt virksomhedsobligationer der er kategoriseret som social bonds.

Ansvarlige obligationer periodiske oplysninger 2023

Periodisk offentliggørelse af oplysninger om finansielle produkter, jf. artikel 8, stk. 1, 2 og 2a, i forordning (EU) 2019/2088 og artikel 6, stk. 1, i forordning (EU) 2020/852

Produktnavn: PD Ansvarlige obligationer

Identifikator for juridiske enheder (LEI-kode): 213800FUOGLQ4FL3R57

Miljømæssige og/eller sociale karakteristika

Ved "bæredygtig investering" forstås en investering i en økonomisk aktivitet, der bidrager til et miljømæssigt eller socialt mål, forudsat at investeringen ikke i væsentlig grad skader miljømæssige eller sociale mål, og at de virksomheder, der investeres i, følger god ledelsespraksis.

EU-klassificerings-systemet er et klassificerings-system, der er fastsat i forordning (EU) 2020/852, og som opstiller en liste over miljømæssige bæredygtige økonomiske aktiviteter. I nævnte forordning er der ikke fastsat en liste over socialt bæredygtige økonomiske aktiviteter. Bæredygtige investeringer med et miljømål kan være i overensstemmelse med klassificerings-system et eller ej.

Havde dette finansielle produkt et bæredygtigt investeringsmål?

Ja

Nej

Det foretog bæredygtige investeringer med et miljømål: ___%

i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

I økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

Det foretog bæredygtige investeringer med et socialt mål: ___%

Det fremmede miljømæssigt/socialt (M/S) karakteristika, og selv om det ikke havde en bæredygtig investering som mål, havde det en andel af bæredygtige investeringer på 81 %

med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

med et socialt mål

Det fremmede M/S- karakteristika, men foretog ikke nogen bæredygtige investeringer

I hvilket omfang blev de miljømæssige og/eller karakteristika, der fremmes af dette finansielle produkt, opfyldt?

PensionDanmark har i 2023 haft fremme af miljø- og sociale karakteristika højt på dagsordenen, og det gælder også for PD Ansvarlige obligationer. Vores investeringer skal leve op til vores kriterier for ansvarlige investeringer for at være i investeringsuniverset, og det sikres bl.a. gennem værktøjer som eksklusion af bestemte sektorer og selskaber, som ikke lever op til vores kriterier for ansvarlig investeringer. Dette har også været gældende for 2023. I 2023 har PD Ansvarlige Obligationer overholdt eksklusionslisten, som løbende i 2023 er blevet opdateret med den nyeste information om selskaber, der bryder med vores eksklusionspolitik.

Bæredygtighedsindikatorer måler, hvordan de miljømæssige eller sociale karakteristika, der fremmes af dette produkt opnås.

Hvordan klarede bæredygtighedsindikatorerne sig?

Bæredygtighedsindikatoren for PD Ansvarlige Obligationer er overholdelse af eksklusionspolitikken. Puljen er løbende blevet screenet for brud på PensionDanmarks eksklusionspolitik og den har i 2023 ikke indeholdt selskaber, der har brudt med PensionDanmarks eksklusionspolitik. Konkret vil det sige at de investeringer, der har ligget i PD Ansvarlige Obligationer i 2023 ikke har været investeret i selskaber, som bryder med vores eksklusionskriterier, hvilket opgøres nedenfor:

Investeringer i selskaber, der er:	2023	2022
Involveret i tobaksproduktion	0%	0%
Involveret i produktion af antipersonelminer, klyngebomber eller kemiske våben	0%	0%
Mineselskaber med over 5% af omsætningen fra termisk kulproduktion	0%	0%
Mineselskaber, der påbegynder ny udvinding af termisk kul	0%	0%
Olieselskaber med over 5% af omsætningen fra tjæresand	0%	0%
Russiske selskaber	0%	0%

Bæredygtighedsindikatorerne er ikke revideret særskilt af en uafhængig tredjepart.

... og sammenlignet med tidligere perioder?

Der henvises til besvarelsen af forrige spørgsmål.

Hvad var målene for de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, og hvordan bidrog de bæredygtige investeringer til sådanne mål?

PD Ansvarlige Obligationer har et mål om at investere i minimum 30% bæredygtige investeringer. Disse bæredygtige investeringer foretages i virksomhedsobligationer, der kategoriseres som green bonds, der fremmer et eller flere miljømål.

Hver investering i en virksomhedsobligation er medregnes kun én gang i opgørelsen af bæredygtige investeringer. En investering i en virksomhedsobligation medregnes derfor enten som en bæredygtig investering i overensstemmelse med EU-taksonomien eller som en bæredygtig investering med et miljømål, der ikke er i overensstemmelse med EU-taksonomien.

Hvordan skadede de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, ikke i væsentlig grad nogen af de miljømæssige eller sociale bæredygtige investeringsmål?

PensionDanmark investerer kun i investeringer, som lever op til vores eksklusionspolitik, hvor investeringer der i væsentlig grad vurderes til at skade miljø eller sociale formål ekskluderes (se ovenfor). Investeringer i PD Ansvarlige Obligationer foretages efter PensionDanmarks eksklusionspolitik. Eksklusionslisten bliver løbende opdateret, og der PD Ansvarlige Obligationer screenes ligeledes løbende for, om nogle investeringer skulle bryde med eksklusionspolitikken.

Hvordan blev der taget hensyn til indikatorer for negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

PensionDanmark rapporterer på de såkaldte Principle Adverse Impact (PAI)-indikatorer for investeringer i aktier og obligationer. Rapporteringen dækker 20 indikatorer for negativ bæredygtighedsindvirkning. 2 af disse indikatorer er udvalgt af PensionDanmark, da de afspejler fokusområder for vores ESG-arbejde: selskabernes politik på afskovning, samt proces for due diligence på menneskerettighedsområdet.

Når der måles på selskabernes effekt og indsatser på bæredygtighedsområdet, skaber det et bedre grundlag for at opnå bedre resultater og reducere negative bæredygtighedsindvirkninger. Indikatorerne er et værktøj, som supplerer PensionDanmarks øvrige ESG-arbejde. PAI-scoring, der indikerer negative indvirkninger på miljømæssige og sociale bæredygtighedsfaktorer, kan give anledning til at PensionDanmark udøver aktivt ejerskab og forsøger at påvirke virksomheder til at forbedre deres indsats.

PD Ansvarlige Obligationer investeres i virksomhedsobligationer hvor der tages hensyn til negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer. Inden for klima kigges der på selskabernes CO₂-udledninger og CO₂-aftryk, samt hvorvidt selskabet er aktivt inden for den fossile sektor. En andel af selskaberne der købes virksomhedsobligationer af i PD Ansvarlige Obligationer er selskaber med en eksponering mod den fossile sektor, da mange af disse selskaber udbyder grønne obligationer med henblik på at omstille deres forretning væk fra fossile brændsler til vedvarende energi.

Selskabernes negative påvirkning af biodiversitet er også et fokuspunkt for selskaberne, som der tages hensyn til. I 2023 registrerede vi ikke nogle negative påvirkninger af biodiversitet for PD Ansvarlige Obligationer.

Derudover er der også opmærksomhed på selskabernes sociale forhold, herunder andelen af kvinder i selskabernes bestyrelser, overtrædelse af UN Global Compacts principper og involvering i kontroversielle våben. Der er ikke registreret selskaber i PD Ansvarlige Obligationer, der i 2023 har overtrådt UN Global Compacts principper eller været involveret i kontroversielle våben.

Var de bæredygtige investeringer i overensstemmelse med OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder og FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder?

PensionDanmarks retningslinjer for ansvarlige investeringer baserer sig grundlæggende på respekt menneskerettighederne. Brud på OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder og FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder har derfor også været et opmærksomhedspunkt i 2023. Vi er særligt opmærksomme på hvorvidt investeringerne i PD Ansvarlige Obligationer har brudt med UN Global Compacts principper. Dette har der været screenet for i 2023 og der har ikke været investeringer i PD Ansvarlige Obligationer, som har brudt med UN Global Compact i år.

Gennem de bæredygtige investeringer i grønne obligationer, understøttede PD Ansvarlige Obligationer bl.a. grøn omstilling væk fra fossile brændstoffer, som understøtter Parisaftalen om klima. Derudover investerede PD Ansvarlige Obligationer i grønne obligationer, der bl.a. understøttede flere af FN's verdensmål, bl.a. gennem obligationer der understøtter bæredygtigt brug af vandressourcer og adgang til drikkevand.

EU-klassificeringssystemet fastsætter et princip om ikke at gøre væsentlig skade, hvorved investeringer, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, ikke i væsentlig grad bør skade målene i EU's klassificeringssystem, og der er specifikke EU-kriterier.

Princippet om ikke at gøre skade gælder kun de for investeringer, der ligger til grund for det finansielle produkt, og som tager højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter. De investeringer, der ligger til grund for den tilbageværende andel af dette finansielle produkt, tager ikke højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter.

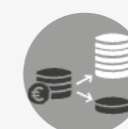
Andre bæredygtige investeringer må heller ikke i væsentlig grad skade miljømæssige eller sociale mål.

Hvordan tog dette finansielle produkt hensyn til de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

PensionDanmark ekskluderer selskaber, som har overtrådt vores retningslinjer for ansvarlige investeringer eller som er involveret i aktiviteter, som PensionDanmark har udelukket fra investeringsuniversitet. Disse aktiviteter dækker over de aktiviteter, som vi anser for at være de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer. PensionDanmark ekskluderer selskaber, der er:

- > involveret i tobaksproduktion
- > involveret i produktion af antipersonelminer, klyngebomber eller kemiske våben
- > mineselskaber med over 5% af omsætningen fra termisk kulproduktion
- > mineselskaber, der påbegynder ny udvinding af termisk kul
- > olieselskaber med over 5% af omsætningen fra tjæresand
- > russiske selskaber

Hvad var dette finansielle produkts største investeringer?

Oversigten er opgjort for d. 31.12.2023.

Listen omfatter de investeringer, der udgjorde den største andel af de finansielle produkts investeringer i referenceperioden.

Største investeringer 2023	Sektor	% aktiver	Land
FNTOIL 7 1/2 07/01/25	Energi	1,31%	FI
Bayfront Infrastructure Capita	Finans	1,27%	SG
VENAEN 3.133 02/26/25	Energi	1,22%	SG
INTERC 4 1/2 06/30/56	Forsyning	1,03%	CL
PTHREE 1 5/8 01/26/29	Finans	1,03%	LU
DANSKE BANK	Finans	0,99%	DK
ETHIAS 6 3/4 05/05/33	Finans	0,99%	BE
YFN DAT 1 5/8 10/04/26	Finans	0,97%	FI
DNFSDC 4 1/8 12/02/29	Industri	0,96%	NL
CAF 0.45 02/24/27	Statsobligationer	0,95%	VE
NK 4 3/4 11/29/29	Materialer	0,94%	FR
IBESM 3 1/4 PERP	Forsyning	0,94%	NL
STATK 3 1/8 12/13/26	Forsyning	0,93%	NO
VATFAL Float 05/26/83	Forsyning	0,91%	SE
SSONO Float 08/19/25	Forsyning	0,91%	NO

Da PD Ansvarlige Obligationer først er blevet deklareret som artikel 8-produkt i 2023, er de største investeringer for 2022 ikke opgjort.

Hvilken andel udgjorde bæredygtighedsrelaterede investeringer?

Andelen af bæredygtighedsrelaterede investeringer i 2023 per 31. december 2023 for PD Ansvarlige obligationer var på 86,4%. Dette baserer sig på rapporteret data af aktiviteter i overensstemmelse med EU-taksonomien fra MSCI.

Hvad var aktivallokeringen?

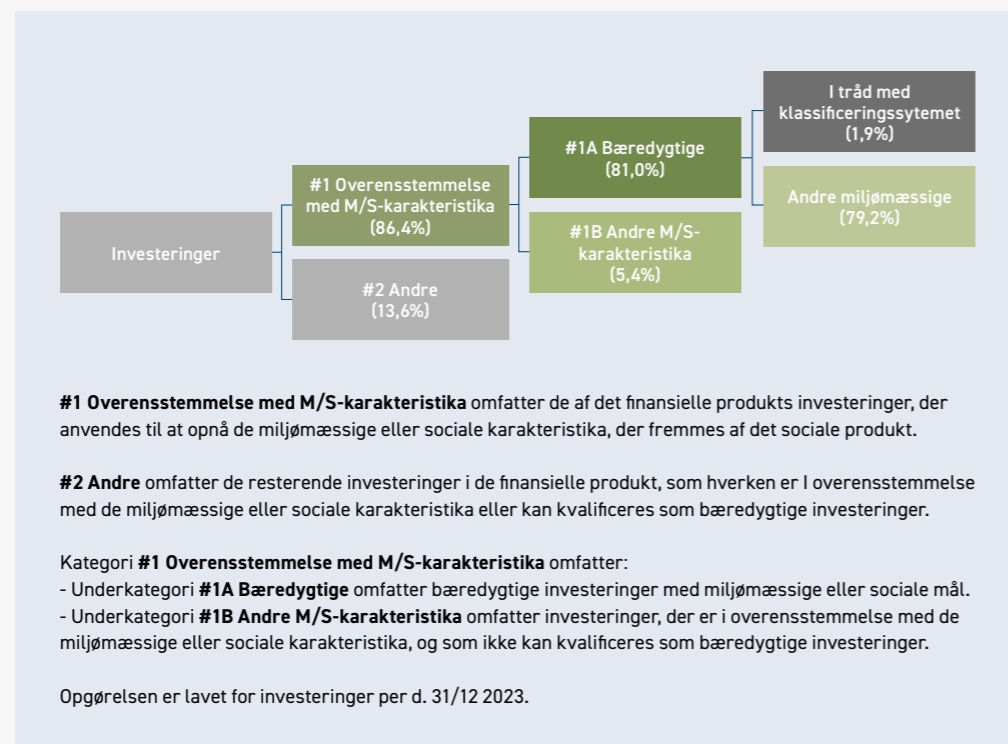
Opgørelsen over '#1A Bæredygtige' investeringer er baseret på investeringer i virksomhedsobligationer.

Investeringer medtaget under '#1B Andre M/S karakteristika' dækker delvist over investeringer, hvor der enten ikke er datadækning for at kunne dokumentere, at de kan opgøres som bæredygtige investeringer. Det gælder også for investeringer som det vurderes er omfattet af taksonomien (såkaldt "taxonomy eligible"), men hvor der ikke er tilstrækkelig dokumentation til at fastslå at de er i overensstemmelse med taksonomien.

Investeringer medtaget under '#2 Andre' dækker over derivater og likvide midler, hvilket er beskrevet yderligere herunder.

PensionDanmarks investeringer har til hovedformål at skabe et godt risikojusteret afkast til vores medlemmer på deres pensionsopsparing. Investeringer medtaget under '#1B Andre M/S karakteristika' dækker derfor også over investeringer, som ikke har til formål at bidrage til bæredygtighedsmål, men i stedet bidrager til at skabe et positivt afkast, som kan skabe rammerne for en god pension og tryk alderdom for vores medlemmer. Generelt bidrager finansieringen af selskaber og projekter i PensionDanmarks investeringsunivers, der dækker over et stort antal sektorer og geografier, til at fremme velstand, vækst og beskæftigelse.

Alle PensionDanmarks investeringer skal leve op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer, og alle selskaber evalueres på basis af deres forretningsmodel og tilgang til miljøhensyn, menneskerettigheder og arbejdstagerforhold således at de fremmer miljø og sociale karakteristika. Selskaber, som ikke lever op til PensionDanmarks politik, og hvor dialog er udsigtløs, ekskluderes. Dette gælder også for investeringerne under PD Ansvarlige obligationer.

Inden for hvilke økonomiske sektorer blev investeringerne foretaget?

Investeringerne i aktier og virksomhedsobligationer er foretaget inden for en række forskellige sektorer, som ses nedenfor:

Sektor	Pct.
Energi	8,0%
Materialer	4,0%
Industri	7,4%
Forbrugsgoder	3,7%
Konsumentvarer	3,7%
Sundhedspleje	1,8%
Finans	27,7%
IT	1,0%
Telekommunikation	2,9%
Forsyning	30,4%
Ejendom	3,8%
Statsobligationer	5,6%

Af investeringerne i PD Ansvarlige obligationer udgøres 11,8% af selskaber, som er aktive i den fossile sektor.

I hvilket omfang var de bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Investeringer, der er opgjort som bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-Taksonomien, vurderes at bidrage til enten miljømålet i taksonomien om modvirkning af klimaændringer eller tilpasning til klimaændringer. Andelen af de samlede investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-taksonomien opgøres for 2023 til 1,9% af alle investeringer i PD Ansvarlige obligationer inkl. statsobligationer. Andelen af investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien er ikke revideret særskilt af en uafhængig tredjepart.

EU-taksonomien indeholder flere miljømål, hvoraf der for 2023 er tilgængelig data for to af målene. 1,9% af investeringerne i PD Ansvarlige obligationer understøtter miljømålet om modvirkning af klimaforandringer, og 0% af investeringer i PD Ansvarlige obligationer understøtter miljømålet om tilpasning til klimaforandringer. Begge disse andele rapporteres separat fra opgørelsen.

Opgørelsen over virksomhedsobligationer er opgjort på baggrund af rapporteret data fra Bloomberg, der baserer sig på andelen af 'use of proceeds' som går til aktiviteter i overensstemmelse med taksonomien.

Opgørelsen af virksomhedsobligationer i overensstemmelse med EU-taksonomien inkluderer kun grønne obligationer, hvor der tilgængelig rapporteret data fra Bloomberg for virksomhedsobligationens overensstemmelse med EU-taksonomien.

Medførte det finansielle produkt investeringer i aktiviteter relateret til fossilgas og/eller atomenergi i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet ¹

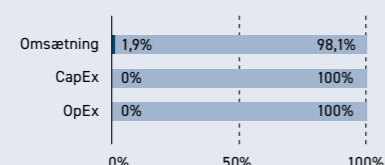
Ja: Fossil Gas Atomkraft

Nej

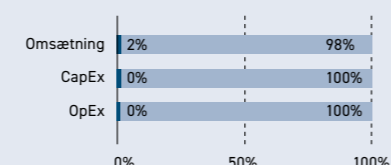
¹ Fossilgas og/eller atomrelaterede aktiviteter vil kun være i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet, hvis de bidrager til at begrænse klimaændringer ("modvirkning af klimaændringer") og ikke i væsentlig grad skader noget miljømål – se forklarende note i venstre margen. Kriterierne i deres helhed for økonomiske aktiviteter inden for fossilgas og atomenergi, der er i overensstemmelse med taksonomien fastsat i Kommissionens delegerede forordning (EU) 2022/1214.

Diagrammerne nedenfor viser med grønt procentdelen af investeringer, der er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet. Da der ikke findes nogen hensigtsmæssig metode til at bestemme overensstemmelsen med klassificeringssystemet for statsobligationer*, viser det første diagram overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forhold til alle det finansielle produkts investeringer, inkl. statsobligationer, mens det andet diagram kun viser overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forbindelse med det finansielle produkts investeringer, ekskl. statsobligationer

1. Investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien inkl. statsobligationer*

2. Investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien ekskl. statsobligationer*

■ overensstemmelse med EU-taksonomien (uden fossilgas og atomenergi)
■ Ikke i overensstemmelse med EU-taksonomien

*For disse diagrammer omfatter 'statsobligationer' alle statsengagementer.

Hvad var andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter og mulighedsskabende aktiviteter?

Andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter ('transitional') i 2023 for PD Ansvarlige obligationer var 0%. Andelen af investeringer i mulighedsskabende aktiviteter ('enabling') i 2023 for PD Ansvarlige obligationer var 0%.

Hvad var andelen af bæredygtige investeringer med et miljømål, der ikke er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Andelen af bæredygtige investeringer, som ikke er i overensstemmelse med EU-taksonomien er 79,2%. Opgørelsen dækker over investeringer i grønne obligationer.

Opgørelsen af investeringer i grønne obligationer er baseret på data fra Bloomberg.

Hvilken andel udgjorde socialt bæredygtige investeringer?

Der er ikke sat et mål om en minimumsandel af socialt bæredygtige investeringer og derfor opgøres dette ikke.

Hvilke investeringer blev medtaget under "Andre", hvad var formålet med dem, og var der nogen miljømæssige eller sociale minimumsgarantier?

Investeringer medtaget under 'Andre' inkluderer derivater og likvide midler og udgør 13,6% af de samlede investeringer. Formålet med derivater er at risikoafdække investeringsporteføljen, og likvide midler stammer fra løbende afkast og indbetalinger fra medlemmer og genplaceres hurtigst muligt og anvendes derudover til at have et likvidt beredskab til at dække udgifter. Disse investeringer er medtaget under 'Andre', da det ikke er muligt at opgøre hvorvidt de fremmer de miljømæssige og sociale karakteristika. Alle PensionDanmarks investeringer skal leve op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer, og det dækker også vores derivater. For vores likvide beholdning er det ikke muligt at stille miljømæssige eller sociale minimumsgarantier.

Hvilke foranstaltninger er der blevet truffet for at opfylde de miljømæssige og/eller sociale karakteristika i referenceperioden?

PensionDanmark har også i 2023 overvåget, om vores investeringer lever op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer. I tilfælde af selskaber, som ikke lever op til PensionDanmarks politik og hvor dialog er meningsløs, har det ført til eksklusion af selskabet fra PensionDanmarks samlede investeringsunivers.

Hvordan klarede dette finansielle produkt sig sammenlignet med referencebenchmarket?

Der er ikke angivet et specifikt indeks som referencebenchmark.

Danske Aktier

periodiske oplysninger 2023

Periodisk offentliggørelse af oplysninger om finansielle produkter, jf. artikel 8, stk. 1, 2 og 2a, i forordning (EU) 2019/2088 og artikel 6, stk. 1, i forordning (EU) 2020/852

Produktnavn: PD Danske Aktier

Identifikator for juridiske enheder (LEI-kode): 213800FUOGGLQ4FL3R57

Miljømæssige og/eller sociale karakteristika

Ved "bæredygtig investering" forstås en investering i en økonomisk aktivitet, der bidrager til et miljømæssigt eller socialt mål, forudsat at investeringen ikke i væsentlig grad skader miljømæssige eller sociale mål, og at de virksomheder, der investeres i, følger god ledelsespraksis.

EU-klassificerings-systemet er et klassificerings-system, der er fastsat i forordning (EU) 2020/852, og som opstiller en liste over miljømæssige bæredygtige økonomiske aktiviteter. I nævnte forordning er der ikke fastsat en liste over socialt bæredygtige økonomiske aktiviteter. Bæredygtige investeringer med et miljømål kan være i overensstemmelse med klassificerings-system et eller ej.

Havde dette finansielle produkt et bæredygtigt investeringsmål?

Ja

Nej

Det foretog bæredygtige investeringer med et miljømål: ___%

i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

I økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

Det foretog bæredygtige investeringer med et socialt mål: ___%

Det fremmede miljømæssigt/socialt (M/S) karakteristika, og selv om det ikke havde en bæredygtig investering som mål, havde det en andel af bæredygtige investeringer på 14,1%

med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

med et socialt mål

Det fremmede M/S- karakteristika, men foretog ikke nogen bæredygtige investeringer

I hvilket omfang blev de miljømæssige og/eller karakteristika, der fremmes af dette finansielle produkt, opfyldt?

PensionDanmark har i 2023 haft fremme af miljø- og sociale karakteristika højt på dagsordenen, og det gælder også for PD Danske Aktier. Vores investeringer skal leve op til vores kriterier for ansvarlige investeringer for at være i investeringsuniverset, og det sikres bl.a. gennem værktøjer som aktivt ejerskab og eksklusion af bestemte sektorer og selskaber, som ikke lever op til vores kriterier for ansvarlig investering. Dette har også været gældende for 2023.

Bæredygtighedsindikatorer måler, hvordan de miljømæssige eller sociale karakteristika, der fremmes af dette produkt opnås.

Hvordan klarede bæredygtighedsindikatorerne sig?

Bæredygtighedsindikatorer for PD Danske Aktier udgøres af aktivt ejerskab og eksklusionspolitikken. I 2023 er der udøvet aktivt ejerskab gennem afstemninger på 63 danske selskabers generalforsamlinger i selskaber i PD Danske Aktier.

Puljen er derudover løbende blevet screenet for brud på PensionDanmarks eksklusionspolitik og den har i 2023 ikke indeholdt selskaber, der har brudt med PensionDanmarks eksklusionspolitik. Konkret vil det sige at de investeringer, der har ligget i PD Danske Aktier i 2023 ikke har været investeret i selskaber, som bryder med vores eksklusionskriterier, hvilket opgøres nedenfor:

Investeringer i selskaber, der er:	2023	2022
Involveret i tobaksproduktion	0%	0%
Involveret i produktion af antipersonelminer, klyngebomber eller kemiske våben	0%	0%
Mineselskaber med over 5% af omsætningen fra termisk kulproduktion	0%	0%
Mineselskaber, der påbegynder ny udvinding af termisk kul	0%	0%
Olieselskaber med over 5% af omsætningen fra tjæresand	0%	0%
Russiske selskaber	0%	0%

Bæredygtighedsindikatorerne er ikke revideret særskilt af en uafhængig tredjepart.

... og sammenlignet med tidligere perioder?

Der henvises til besvarelsen af forrige spørgsmål.

Hvad var målene for de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, og hvordan bidrog de bæredygtige investeringer til sådanne mål?

PD Danske Aktier har et mål om at investere i minimum 10% bæredygtige investeringer. Disse bæredygtige investeringer foretages i danske børsnoterede aktier, hvor en andel af selskabernes CapEx er rapporteret til at være i overensstemmelse med EU-taksonomien.

Hver investering i et dansk børsnoteret selskab medregnes kun én gang i opgørelsen af bæredygtige investeringer. En børsnoteret aktieinvestering, der opgøres som bæredygtig, medregnes derfor enten som en bæredygtig investering i overensstemmelse med EU-taksonomien eller som en bæredygtig investering med et miljømål, der ikke er i overensstemmelse med EU-taksonomien.

Hvordan skadede de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, ikke i væsentlig grad nogen af de miljømæssige eller sociale bæredygtige investeringsmål?

PensionDanmark overvåger løbende vores investeringer for eventuelle negative indvirkninger på miljømæssige og sociale karakteristika. Til det formål samarbejder vi med den investeringsetiske partner Federated Hermes EOS, og vi og modtager rapportering fra rådgivningsfirmaet Sustainalytics om virksomheder involveret i produktion af kontroversielle våben, tobak og olieudvinding fra tjæresand mv. Derudover er der løbende blevet modtaget 'client alerts' om selskaber, der udviser mistænkelig adfærd.

En stor del af vores løbende arbejde med virksomheder sker gennem udøvelse af aktivt ejerskab overfor selskaber, der potentielt skader miljø- og sociale forhold. Aktivt ejerskab består dels af at vi tager dialoger med selskabet om deres ageren, samt afstemning på virksomhedernes generalforsamlinger. Der udøves ikke særskilt aktivt ejerskab for puljerne under frit puljevalg. PensionDanmark investerer kun i investeringer, som lever op til vores eksklusionspolitik, hvor investeringer der i væsentlig grad vurderes til at skade miljø eller sociale formål ekskluderes (se ovenfor). Investeringer i PD Danske Aktier foretages efter PensionDanmarks eksklusionspolitik. Eksklusionslisten bliver løbende opdateret, og der PD Danske Aktier screenes ligeledes løbende for, om nogle investeringer skulle bryde med eksklusionspolitikken.

Hvordan blev der taget hensyn til indikatorer for negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

PD Danske Aktier investeres i børsnoterede aktier fra danske selskaber, hvor der tages hensyn til negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer. Inden for klima kigges der på selskabernes CO₂-udledninger og CO₂-aftryk, samt hvorvidt selskabet er aktivt inden for den fossile sektor. En andel af investeringer i PD Danske Aktier er selskaber med en eksponering mod den fossile sektor, som f.eks. Ørsted arbejdet aktivt med at omstille hele deres forretning væk fra fossile brændsler til vedvarende energi.

Selskabernes negative påvirkning af biodiversitet er også et fokuspunkt for selskaberne, som der tages hensyn til. I 2023 registrerede vi ikke nogle negative påvirkninger af biodiversitet for PD Danske Aktier.

Derudover er der også opmærksomhed på selskabernes sociale forhold, herunder andelen af kvinder i selskabernes bestyrelser, overtrædelse af UN Global Compacts principper og involvering i kontroversielle våben. Der er ikke registreret selskaber i PD Danske Aktier, der i 2023 har overtrådt UN Global Compacts principper eller været involveret i kontroversielle våben.

Var de bæredygtige investeringer i overensstemmelse med OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder og FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder?

PensionDanmarks retningslinjer for ansvarlige investeringer baserer sig grundlæggende på respekt menneskerettighederne. Brud på OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder og FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder har derfor også været et opmærksomhedspunkt i 2023. Vi er særligt opmærksomme på hvorvidt investeringerne i PD Danske Aktier har brudt med UN Global Compacts principper. Dette har der været screenet for i 2023 og der har ikke været investeringer i PD Danske Aktier, som har brudt med UN Global Compact i år.

Gennem de bæredygtige investeringer i børsnoterede aktier, understøttede PD Danske Aktier bl.a. selskaber som Vestas, der leverer vigtig teknologi til den grønne omstilling væk fra fossile brændstoffer, som understøtter Parisaftalen om klima.

Derudover investerede PD Danske Aktier også f.eks. i dansk life-science virksomheder som Novo Nordisk, der bidrager til sociale verdensmål som at fremme sundhed, samt i et selskab som Carlsberg, der med en ambitiøs bæredygtighedsprogram både fremmer verdensmålene om klimaindsats og om ansvarligt forbrug og produktion.

EU-klassificeringssystemet fastsætter et princip om ikke at gøre væsentlig skade, hvorved investeringer, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, ikke i væsentlig grad bør skade målene i EU's klassificeringssystem, og der er specifikke EU-kriterier.

Princippet om ikke at gøre skade gælder kun de for investeringer, der ligger til grund for det finansielle produkt, og som tager højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter. De investeringer, der ligger til grund for den tilbageværende andel af dette finansielle produkt, tager ikke højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter.

Andre bæredygtige investeringer må heller ikke i væsentlig grad skade miljømæssige eller sociale mål.

Hvordan tog dette finansielle produkt hensyn til de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

PensionDanmark ekskluderer selskaber, som har overtrådt vores retningslinjer for ansvarlige investeringer eller som er involveret i aktiviteter, som PensionDanmark har udelukket fra investeringsuniversitet. Disse aktiviteter dækker over de aktiviteter, som vi anser for at være de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer. PensionDanmark ekskluderer selskaber, der er:

- > involveret i tobaksproduktion
- > involveret i produktion af antipersonelminer, klyngebomber eller kemiske våben
- > mineselskaber med over 5% af omsætningen fra termisk kulproduktion
- > mineselskaber, der påbegynder ny udvinding af termisk kul
- > olieselskaber med over 5% af omsætningen fra tjæresand
- > russiske selskaber

Der har i 2023 fortsat været fokus på det aktive ejerskab med selskaber, og der blev stemt på 63 generalforsamlinger i danske selskaber, bl.a. med fokus på at mindske selskabernes vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer.

Hvad var dette finansielle produkts største investeringer?

Oversigten er opgjort for d. 31.12.2023.

Største investeringer 2023	Sektor	% aktiver	Land
DSV A/S	Industri	8,7%	DK
Vestas Wind Systems A/S	Industri	8,1%	DK
Novo Nordisk A/S	Sundhed	7,3 %	DK
AP Moller - Maersk A/S	Industri	6,9 %	DK
Orsted AS	Forsyning	5,4 %	DK
Coloplast A/S	Sundhed	5,2 %	DK
Danske Bank A/S	Finans	4,6 %	DK
Genmab A/S	Sundhed	4,4 %	DK
Carlsberg AS	Konsumentvarer	4,2 %	DK
Pandora A/S	Forbrugsgoder	3,8 %	DK
Tryg A/S	Finans	3,8 %	DK
Novozymes A/S	Materialer	3,7 %	DK
Chr Hansen Holding A/S	Materialer	3,3 %	DK
Demant A/S	Sundhed	3,1 %	DK
Ringkjøbing Landbobank A/S	Finans	1,6 %	DK

Da PD Danske Aktier først er blevet deklareret som artikel 8-produkt i 2023, er de største investeringer for 2022 ikke opgjort.

Hvilken andel udgjorde bæredygtighedsrelaterede investeringer?

Andelen af bæredygtighedsrelaterede investeringer i 2023 per 31. december 2023 for PD Danske Aktier var på 99,8%. Dette baserer sig på rapporteret data af aktiviteter i overensstemmelse med EU-taksonomien fra MSCI.

Listen omfatter de investeringer, der udgjorde den største andel af de finansielle produkts investeringer i referenceperioden.

Hvad var aktivallokeringen?

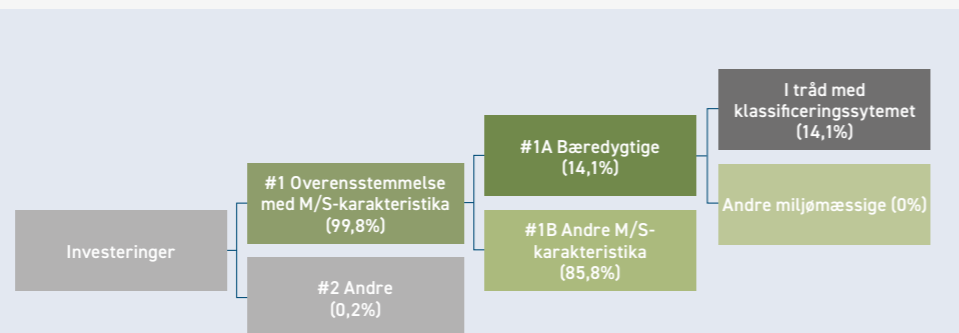
Opgørelsen over '#1A Bæredygtige' investeringer er baseret på investeringer i aktier.

Investeringer medtaget under '#1B Andre M/S karakteristika' dækker delvist over investeringer, hvor der enten ikke er datadækning for at kunne dokumentere, at de kan opgøres som bæredygtige investeringer. Det gælder også for investeringer som det vurderes er omfattet af taksonomien (såkaldt "taxonomy eligible"), men hvor der ikke er tilstrækkelig dokumentation til at fastslå at de er i overensstemmelse med taksonomien.

Investeringer medtaget under '#2 Andre' dækker over derivater og likvide midler, hvilket er beskrevet yderligere herunder.

PensionDanmarks investeringer har til hovedformål at skabe et godt risikojusteret afkast til vores medlemmer på deres pensionsopsparing. Investeringer medtaget under '#1B Andre M/S karakteristika' dækker derfor også over investeringer, som ikke har til formål at bidrage til bæredygtighedsmål, men i stedet bidrager til at skabe et positivt afkast, som kan skabe rammerne for en god pension og tryk alderdom for vores medlemmer. Generelt bidrager finansieringen af selskaber og projekter i PensionDanmarks investeringsunivers, der dækker over et stort antal sektorer og geografier, til at fremme velstand, vækst og beskæftigelse.

Alle PensionDanmarks investeringer skal leve op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer, og alle selskaber evalueres på basis af deres forretningsmodel og tilgang til miljøhensyn, menneskerettigheder og arbejdsforhold således at de fremmer miljø og sociale karakteristika. Selskaber, som ikke lever op til PensionDanmarks politik, og hvor dialog er udsigtløs, ekskluderes. Dette gælder også for investeringerne under PD Danske Aktier.

#1 Overensstemmelse med M/S-karakteristika omfatter de af det finansielle produkts investeringer, der anvendes til at opnå de miljømæssige eller sociale karakteristika, der fremmes af det sociale produkt.

#2 Andre omfatter de resterende investeringer i de finansielle produkt, som hverken er i overensstemmelse med de miljømæssige eller sociale karakteristika eller kan kvalificeres som bæredygtige investeringer.

Kategori **#1 Overensstemmelse med M/S-karakteristika** omfatter:

- Underkategori **#1A Bæredygtige** omfatter bæredygtige investeringer med miljømæssige eller sociale mål.
- Underkategori **#1B Andre M/S-karakteristika** omfatter investeringer, der er i overensstemmelse med de miljømæssige eller sociale karakteristika, og som ikke kan kvalificeres som bæredygtige investeringer.

Opgørelsen er lavet for investeringer per d. 31/12 2023.

Inden for hvilke økonomiske sektorer blev investeringerne foretaget?

Investeringerne i aktier og virksomhedsobligationer er foretaget inden for en række forskellige sektorer, som ses nedenfor:

Sektor	Pct.
Energi	0,4%
Materialer	7,2%
Industri	29,5%
Forbrugsgoder	5,8%
Konsumentvarer	6,3%
Sundhedspleje	26,9%
Finans	16,4%
IT	1,1%
Telekommunikation	0,6%
Forsyning	5,4%
Ejendom	0,4%

Af investeringerne i PD Danske Aktier udgøres 5,8% af selskaber, som er aktive i den fossile sektor.

I hvilket omfang var de bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Investeringer, der er opgjort som bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-Taksonomien, vurderes at bidrage til enten miljømålet i taksonomien om modvirkning af klimaændringer eller tilpasning til klimaændringer. Andelen af de samlede investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-taksonomien opgøres for 2023 til 14,1% af alle investeringer i PD Danske Aktier inkl. statsobligationer. Dette opgøres på baggrund af kapitaludgifter (CapEx), da det afspejler hvilke investeringer et selskab foretager sig og dermed viser kapitaludgifter hvordan selskabet udvikler sig. Andelen af investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien er ikke revideret særskilt af en uafhængig tredjepart.

EU-taksonomien indeholder flere miljømål, hvoraf der for 2023 er tilgængelig data for to af målene. 12,5% af investeringerne i PD Danske Aktier understøtter miljømålet om modvirkning af klimaforandringer, og 0% af investeringer i PD Danske Aktier understøtter miljømålet om tilpasning til klimaforandringer. Begge disse andele rapporteres separat fra opgørelsen.

Opgørelsen over aktieporteføljen er opgjort på baggrund af rapporteret data fra MSCI, som baserer sig på de enkelte selskabers egen rapportering af overensstemmelse med taksonomien.

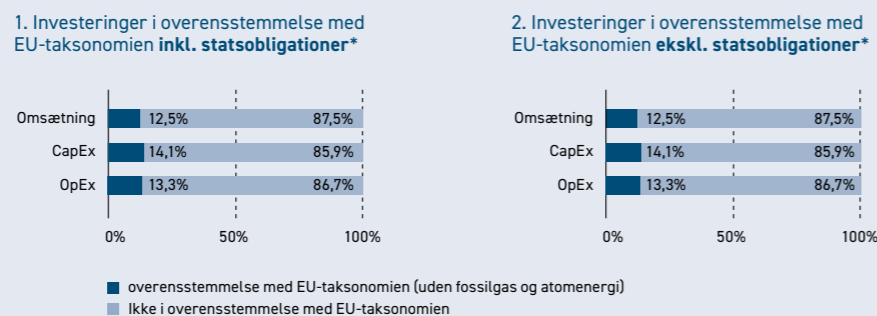
Medførte det finansielle produkt investeringer i aktiviteter relateret til fossilgas og/eller atomenergi i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet¹

Ja: Fossil Gas Atomkraft

Nej

¹ Fossilgas og/eller atomrelaterede aktiviteter vil kun være i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet, hvis de bidrager til at begrænse klimaændringer ("modvirkning af klimaændringer") og ikke i væsentlig grad skader noget miljømål – se forklarende note i venstre margen. Kriterierne i deres helhed for økonomiske aktiviteter inden for fossilgas og atomenergi, der er i overensstemmelse med taksonomien fastsat i Kommissionens delegerede forordning (EU) 2022/1214.

Diagrammerne nedenfor viser med grønt procentdelen af investeringer, der er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet. Da der ikke findes nogen hensigtsmæssig metode til at bestemme overensstemmelsen med klassificeringssystemet for statsobligationer*, viser det første diagram overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forhold til alle det finansielle produkts investeringer, inkl. statsobligationer, mens det andet diagram kun viser overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forbindelse med det finansielle produkts investeringer, ekskl. statsobligationer.

*For disse diagrammer omfatter 'statsobligationer' alle statsengagementer.

Hvad var andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter og mulighedsskabende aktiviteter?

Andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter ('transitional') i 2023 for PD Danske Aktier var 0,2%. Andelen af investeringer i mulighedsskabende aktiviteter ('enabling') i 2023 for PD Danske Aktier var 8,4%

Hvad var andelen af bæredygtige investeringer med et miljømål, der ikke er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Andelen af bæredygtige investeringer, som ikke er i overensstemmelse med EU-taksonomien er 0%.

Hvilken andel udgjorde socialt bæredygtige investeringer?

Der er ikke sat et mål om en minimumsandel af socialt bæredygtige investeringer og derfor opgøres dette ikke.

Hvilke investeringer blev medtaget under "Andre", hvad var formålet med dem, og var der nogen miljømæssige eller sociale minimumsgarantier?

Investeringer medtaget under 'Andre' inkluderer derivater og likvide midler og udgør 0,2% af de samlede investeringer. Formålet med derivater er at risikofærdække investeringsporteføljen, og likvide midler stammer fra løbende afkast og indbetalinger fra medlemmer og genplaceres hurtigst muligt og anvendes derudover til at have et likvidt beredskab til at dække udgifter. Disse investeringer er medtaget under 'Andre', da det ikke er muligt at opgøre hvorvidt de fremmer de miljømæssige og sociale karakteristika. Alle PensionDanmarks investeringer skal leve op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer, og det dækker også vores derivater. For vores likvide beholdning er det ikke muligt at stille miljømæssige eller sociale minimumsgarantier.

Hvilke foranstaltninger er der blevet truffet for at opfylde de miljømæssige og/eller sociale karakteristika i referenceperioden?

PensionDanmark har også i 2023 overvåget, om vores investeringer lever op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer. Hvis der har været problemer inden for miljø eller sociale forhold er der blevet reageret enten gennem aktivt ejerskab gennem dialog og afstemning på generalforsamlinger. I tilfælde af selskaber, som ikke lever op til PensionDanmarks politik og hvor dialog er meningsløs, har det ført til eksklusion af selskabet fra PensionDanmarks samlede investeringsunivers.

Hvordan klarede dette finansielle produkt sig sammenlignet med referencebenchmarket?

Der er ikke angivet et specifikt indeks som referencebenchmark.

EM aktier

periodiske oplysninger 2023

Periodisk offentliggørelse af oplysninger om finansielle produkter, jf. artikel 8, stk. 1, 2 og 2a, i forordning (EU) 2019/2088 og artikel 6, stk. 1, i forordning (EU) 2020/852

Produktnavn: PD EM aktier

Identifikator for juridiske enheder (LEI-kode): 213800FUOGGLQ4FL3R57

Miljømæssige og/eller sociale karakteristika

Ved "bæredygtig investering" forstås en investering i en økonomisk aktivitet, der bidrager til et miljømæssigt eller socialt mål, forudsat at investeringen ikke i væsentlig grad skader miljømæssige eller sociale mål, og at de virksomheder, der investeres i, følger god ledelsespraksis.

EU-klassificerings-systemet er et klassificerings-system, der er fastsat i forordning (EU) 2020/852, og som opstiller en liste over miljømæssige bæredygtige økonomiske aktiviteter. I nævnte forordning er der ikke fastsat en liste over socialt bæredygtige økonomiske aktiviteter. Bæredygtige investeringer med et miljømål kan være i overensstemmelse med klassificerings-system et eller ej.

Havde dette finansielle produkt et bæredygtigt investeringsmål?

Ja

Nej

Det foretog bæredygtige investeringer med et miljømål: ___%

i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

I økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

Det foretog bæredygtige investeringer med et socialt mål: ___%

Det fremmede miljømæssigt/socialt (M/S) karakteristika, og selv om det ikke havde en bæredygtig investering som mål, havde det en andel af bæredygtige investeringer på ___%

med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

med et socialt mål

Det fremmede M/S- karakteristika, men foretog ikke nogen bæredygtige investeringer

I hvilket omfang blev de miljømæssige og/eller karakteristika, der fremmes af dette finansielle produkt, opfyldt?

PensionDanmark har i 2023 haft fremme af miljø- og sociale karakteristika højt på dagsordenen, og det gælder også for PD EM aktier. Vores investeringer skal leve op til vores kriterier for ansvarlige investeringer for at være i investeringsuniverset, og det sikres bl.a. gennem værktøjer som eksklusion af bestemte sektorer og selskaber, som ikke lever op til vores kriterier for ansvarlig investeringer. Dette har også været gældende for 2023. I 2023 har PD EM aktier overholdt eksklusionslisten, som løbende i 2023 er blevet opdateret med den nyeste information om selskaber, der bryder med vores eksklusionspolitik.

Bæredygtighedsindikatorer måler, hvordan de miljømæssige eller sociale karakteristika, der fremmes af dette produkt opnås.

Hvordan klarede bæredygtighedsindikatorerne sig?

Bæredygtighedsindikatoren for PD Ansvarlige Obligationer er overholdelse af eksklusionspolitikken. Puljen er løbende blevet screenet for brud på PensionDanmarks eksklusionspolitik og den har i 2023 ikke indeholdt selskaber, der har brudt med PensionDanmarks eksklusionspolitik. Konkret vil det sige at de investeringer, der har ligget i PD Ansvarlige Obligationer i 2023 ikke har været investeret i selskaber, som bryder med vores eksklusionskriterier, hvilket opgøres nedenfor:

Investeringer i selskaber, der er:	2023	2022
Involveret i tobaksproduktion	0%	0%
Involveret i produktion af antipersonelminer, klyngebomber eller kemiske våben	0%	0%
Mineselskaber med over 5% af omsætningen fra termisk kulproduktion	0%	0%
Mineselskaber, der påbegynder ny udvinding af termisk kul	0%	0%
Olieselskaber med over 5% af omsætningen fra tjæresand	0%	0%
Russiske selskaber	0%	0%

Bæredygtighedsindikatorerne er ikke revideret særskilt af en uafhængig tredjepart.

... og sammenlignet med tidligere perioder?

Der henvises til besvarelsen af forrige spørgsmål.

Hvad var målene for de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, og hvordan bidrog de bæredygtige investeringer til sådanne mål?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD EM aktier foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Hvordan skadede de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, ikke i væsentlig grad nogen af de miljømæssige eller sociale bæredygtige investeringsmål?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD EM aktier foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Hvordan blev der taget hensyn til indikatorer for negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD EM aktier foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Var de bæredygtige investeringer i overensstemmelse med OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder og FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD EM aktier foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

EU-klassificeringssystemet fastsætter et princip om ikke at gøre væsentlig skade, hvorved investeringer, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, ikke i væsentlig grad bør skade målene i EU's klassificeringssystem, og der er specifikke EU-kriterier.

Princippet om ikke at gøre skade gælder kun de for investeringer, der ligger til grund for det finansielle produkt, og som tager højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter. De investeringer, der ligger til grund for den tilbageværende andel af dette finansielle produkt, tager ikke højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter.

Andre bæredygtige investeringer må heller ikke i væsentlig grad skade miljømæssige eller sociale mål.

Hvordan tog dette finansielle produkt hensyn til de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

PensionDanmark ekskluderer selskaber, som har overtrådt vores retningslinjer for ansvarlige investeringer eller som er involveret i aktiviteter, som PensionDanmark har udelukket fra investeringsuniversitet. Disse aktiviteter dækker over de aktiviteter, som vi anser for at være de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer. PensionDanmark ekskluderer selskaber, der er:

- > involveret i tobaksproduktion
- > involveret i produktion af antipersonelminer, klyngebomber eller kemiske våben
- > mineselskaber med over 5% af omsætningen fra termisk kulproduktion
- > mineselskaber, der påbegynder ny udvinding af termisk kul
- > olieselskaber med over 5% af omsætningen fra tjæresand
- > russiske selskaber

Hvad var dette finansielle produkts største investeringer?

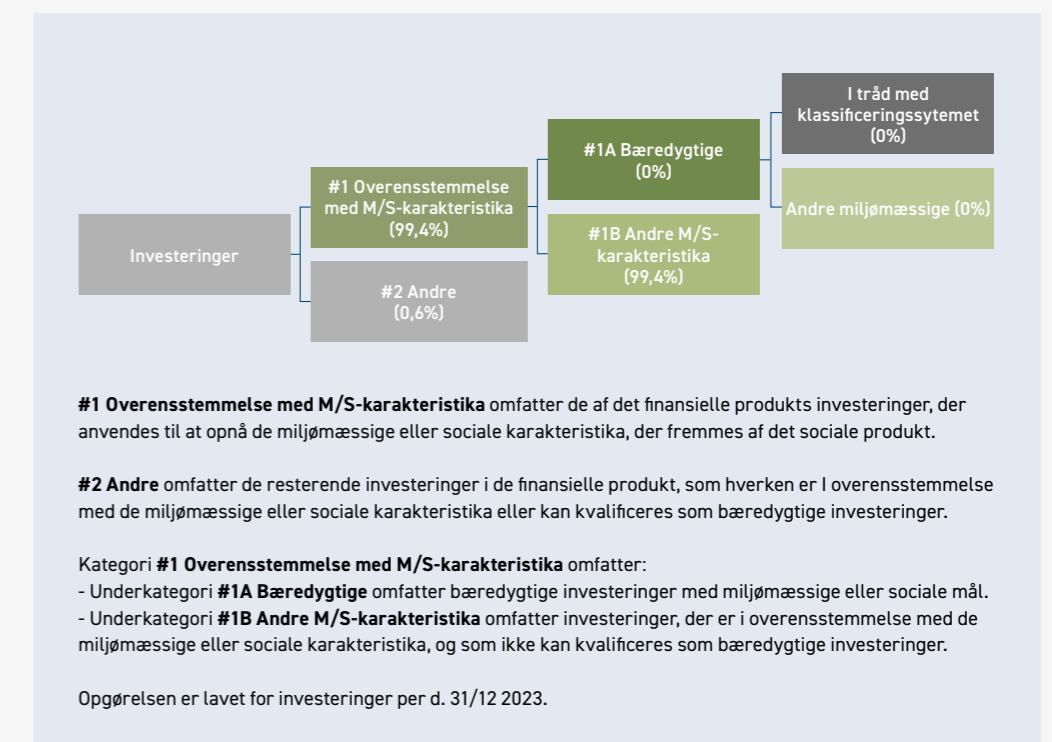
Oversigten er opgjort for d. 31.12.2023.

Største investeringer 2023	Sektor	% aktiver	Land
Taiwan Semiconductor Manufacturing Co Ltd	IT	7,43%	TW
Samsung Electronics Co Ltd	IT	5,30%	KR
Tencent Holdings Ltd	Telekommunikation	3,81%	CN
Alibaba Group Holding Ltd	Forbrugsgoder	2,36%	CN
Reliance Industries Ltd	Energi	1,60%	IN
PDD Holdings Inc	Forbrugsgoder	1,32%	CN
Petroleo Brasileiro SA	Energi	1,08%	BR
ICICI Bank Ltd	Finans	1,07%	IN
HDFC Bank Ltd	Finans	0,99%	IN
China Construction Bank Corp	Finans	0,98%	CN
MediaTek Inc	IT	0,96%	TW
Infosys Ltd	IT	0,89%	IN
SK Hynix Inc	IT	0,80%	KR
Meituan	Forbrugsgoder	0,76%	CN
Vale SA	Materialer	0,74%	BR

Da PD EM aktier først er blevet deklareret som artikel 8-produkt i 2023, er de største investeringer for 2022 ikke opgjort.

Hvilken andel udgjorde bæredygtighedsrelaterede investeringer?

Andelen af bæredygtighedsrelaterede investeringer i 2023 per 31. december 2023 for PD EM aktier var på 99,4%. Dette baserer sig på rapporteret data af aktiviteter i overensstemmelse med EU-taksonomien fra MSCI.

Hvad var aktivallokeringen?

Opgørelsen over '#1A Bæredygtige' investeringer er baseret på investeringer i aktier.

Investeringer medtaget under '#1B Andre M/S karakteristika' dækker delvist over investeringer, hvor der enten ikke er datadækning for at kunne dokumentere, at de kan opgøres som bæredygtige investeringer. Det gælder også for investeringer som det vurderes er omfattet af taksonomien (såkaldt "taxonomy eligible"), men hvor der ikke er tilstrækkelig dokumentation til at fastslå at de er i overensstemmelse med taksonomien.

Investeringer medtaget under '#2 Andre' dækker over derivater og likvide midler, hvilket er beskrevet yderligere herunder.

PensionDanmarks investeringer har til hovedformål at skabe et godt risikojusteret afkast til vores medlemmer på deres pensionsopsparing. Investeringer medtaget under '#1B Andre M/S karakteristika' dækker derfor også over investeringer, som ikke har til formål at bidrage til bæredygtighedsmål, men i stedet bidrager til at skabe et positivt afkast, som kan skabe rammerne for en god pension og tryk alderdom for vores medlemmer. Generelt bidrager finansieringen af selskaber og projekter i PensionDanmarks investeringsunivers, der dækker over et stort antal sektorer og geografier, til at fremme velstand, vækst og beskæftigelse.

Alle PensionDanmarks investeringer skal leve op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer, og alle selskaber evalueres på basis af deres forretningsmodel og tilgang til miljøhensyn, menneskerettigheder og arbejdstagerforhold således at de fremmer miljø og sociale karakteristika. Selskaber, som ikke lever op til PensionDanmarks politik, og hvor dialog er udsigtløs, ekskluderes. Dette gælder også for investeringerne under PD EM aktier.

Inden for hvilke økonomiske sektorer blev investeringerne foretaget?

Investeringerne i aktier og virksomhedsobligationer er foretaget inden for en række forskellige sektorer, som ses nedenfor:

Sektor	Pct.
Energi	4,7%
Materialer	5,8%
Industri	7,1%
Forbrugsgoder	15,3%
Konsumentvarer	6,8%
Sundhedspleje	3,3%
Finans	21,7%
IT	23,9%
Telekommunikation	8,2%
Forsyning	1,8%
Ejendom	1,4%

Af investeringerne i PD EM aktier udgøres 8,6% af selskaber, som er aktive i den fossile sektor.

er bæredygtige investeringer med et miljømål, der ikke tager hensyn til kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter i henhold til EU-klassificeringssystemet.

I hvilket omfang var de bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Investeringer, der er opgjort som bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-Taksonomien, vurderes at bidrage til enten miljømålet i taksonomien om modvirkning af klimaændringer eller tilpasning til klimaændringer. Andelen af de samlede investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-taksonomien opgøres for 2023 til 0% af alle investeringer i PD EM aktier inkl. statsobligationer. Andelen af investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien er ikke revideret særskilt af en uafhængig tredjepart..

EU-taksonomien indeholder flere miljømål, hvoraf der for 2023 er tilgængelig data for to af målene. 0% af investeringerne i PD EM aktier understøtter miljømålet om modvirkning af klimaforandringer, og 0% af investeringer i PD EM aktier understøtter miljømålet om tilpasning til klimaforandringer. Begge disse andele rapporteres separat fra opgørelsen

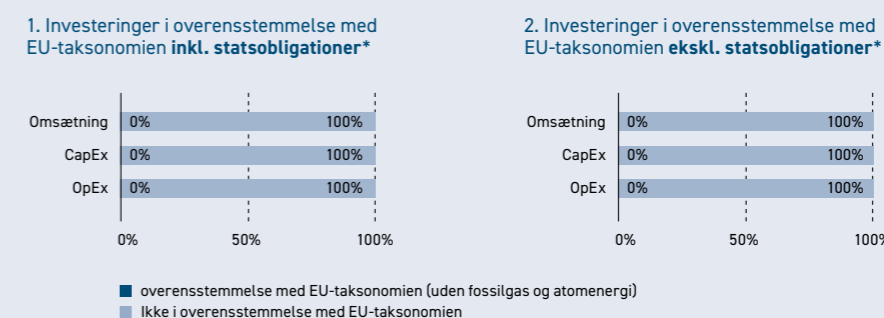
Opgørelsen over aktieporteføljen er opgjort på baggrund af rapporteret data fra MSCI, som baserer sig på de enkelte selskabers egen rapportering af overensstemmelse med taksonomien.

Medførte det finansielle produkt investeringer i aktiviteter relateret til fossilgas og/eller atomenergi i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Ja: Fossil Gas Atomkraft

Nej

Diagrammerne nedenfor viser med grønt procentdelen af investeringer, der er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet. Da der ikke findes nogen hensigtsmæssig metode til at bestemme overensstemmelsen med klassificeringssystemet for statsobligationer*, viser det første diagram overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forhold til alle det finansielle produkts investeringer, inkl. statsobligationer, mens det andet diagram kun viser overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forbindelse med det finansielle produkts investeringer, ekskl. statsobligationer.

*For disse diagrammer omfatter 'statsobligationer' alle statsengagementer.

Hvad var andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter og mulighedsskabende aktiviteter?

Andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter ('transitional') i 2023 for PD EM aktier var 0%. Andelen af investeringer i mulighedsskabende aktiviteter ('enabling') i 2023 for PD EM aktier var 0%.

* Fossilgas og/eller atomrelaterede aktiviteter vil kun være i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet, hvis de bidrager til at begrænse klimaændringer ("modvirkning af klimaændringer") og ikke i væsentlig grad skader noget miljømål – se forklarende note i venstre margen. Kriterierne i deres helhed for økonomiske aktiviteter inden for fossilgas og atomenergi, der er i overensstemmelse med taksonomien fastsat i Kommissionens delegerede forordning (EU) 2022/1214.

Hvad var andelen af bæredygtige investeringer med et miljømål, der ikke er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Andelen af bæredygtige investeringer, som ikke er i overensstemmelse med EU-taksonomien er 0%.

Hvilken andel udgjorde socialt bæredygtige investeringer?

Der er ikke sat et mål om en minimumsandel af socialt bæredygtige investeringer og derfor opgøres dette ikke.

Hvilke investeringer blev medtaget under "Andre", hvad var formålet med dem, og var der nogen miljømæssige eller sociale minimumsgarantier?

Investeringer medtaget under 'Andre' inkluderer derivater og likvide midler og udgør 0,6% af de samlede investeringer. Formålet med derivater er at risikofordække investeringsporteføljen, og likvide midler stammer fra løbende afkast og indbetalinger fra medlemmer og genplaceres hurtigst muligt og anvendes derudover til at have et likvidt beredskab til at dække udgifter. Disse investeringer er medtaget under 'Andre', da det ikke er muligt at opgøre hvorvidt de fremmer de miljømæssige og sociale karakteristika. Alle PensionDanmarks investeringer skal leve op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer, og det dækker også vores derivater. For vores likvide beholdning er det ikke muligt at stille miljømæssige eller sociale minimumsgarantier.

Hvilke foranstaltninger er der blevet truffet for at opfylde de miljømæssige og/eller sociale karakteristika i referenceperioden?

PensionDanmark har også i 2023 overvåget, om vores investeringer lever op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer. I tilfælde af selskaber, som ikke lever op til PensionDanmarks politik og hvor dialog er meningsløs, har det ført til eksklusion af selskabet fra PensionDanmarks samlede investeringsunivers.

Hvordan klarede dette finansielle produkt sig sammenlignet med referencebenchmarket?

Der er ikke angivet et specifikt indeks som referencebenchmark.

EM obl. (lokal) periodiske oplysninger 2023

Periodisk offentliggørelse af oplysninger om finansielle produkter, jf. artikel 8, stk. 1, 2 og 2a, i forordning (EU) 2019/2088 og artikel 6, stk. 1, i forordning (EU) 2020/852

Produktnavn: PD EM obl. (lokal)

Identifikator for juridiske enheder (LEI-kode): 213800FUOGGLQ4FL3R57

Miljømæssige og/eller sociale karakteristika

Havde dette finansielle produkt et bæredygtigt investeringsmål?

Ja

Nej

Det foretog **bæredygtige investeringer med et miljømål: ___%**

i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

I økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

Det foretog **bæredygtige investeringer med et socialt mål: ___%**

Det fremmede **miljømæssigt/sociale (M/S) karakteristika**, og selv om det ikke havde en bæredygtig investering som mål, havde det en andel af bæredygtige investeringer på ___%

med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

med et socialt mål

Det fremmede M/S- karakteristika, men foretog **ikke nogen bæredygtige investeringer**

Ved "bæredygtig investering" forstås en investering i en økonomisk aktivitet, der bidrager til et miljømæssigt eller socialt mål, forudsat at investeringen ikke i væsentlig grad skader miljømæssige eller sociale mål, og at de virksomheder, der investeres i, følger god ledelsespraksis.

EU-klassificeringssystemet er et klassificeringssystem, der er fastsat i forordning (EU) 2020/852, og som opstiller en liste over miljømæssige bæredygtige økonomiske aktiviteter. I nævnte forordning er der ikke fastsat en liste over socialt bæredygtige økonomiske aktiviteter. Bæredygtige investeringer med et miljømål kan være i overensstemmelse med klassificeringssystem et eller ej.

I hvilket omfang blev de miljømæssige og/eller karakteristika, der fremmes af dette finansielle produkt, opfyldt?

PensionDanmark har i 2023 haft fremme af miljø- og sociale karakteristika højt på dagsordenen, og det gælder også for PD EM obl. (lokal). Vores investeringer skal leve op til vores kriterier for ansvarlige investeringer for at være i investeringsuniverset, og det sikres bl.a. gennem værktøjer som eksklusion af bestemte sektorer og selskaber, som ikke lever op til vores kriterier for ansvarlig investeringer. Dette har også været gældende for 2023. I 2023 har PD obl. (lokal) overholdt eksklusionslisten, som løbende i 2023 er blevet opdateret med den nyeste information om selskaber, der bryder med vores eksklusionspolitik.

Bæredygtighedsindikatorer måler, hvordan de miljømæssige eller sociale karakteristika, der fremmes af dette produkt opnås.

Howdan klarede bæredygtighedsindikatorerne sig?

Bæredygtighedsindikatoren for PD Ansvarlige Obligationer er overholdelse af eksklusionspolitikken. Puljen er løbende blevet screenet for brud på PensionDanmarks eksklusionspolitik og den har i 2023 ikke indeholdt selskaber, der har brudt med PensionDanmarks eksklusionspolitik. Konkret vil det sige at de investeringer, der har ligget i PD Ansvarlige Obligationer i 2023 ikke har været investeret i selskaber, som bryder med vores eksklusionskriterier, hvilket opgøres nedenfor:

Investeringer i selskaber, der er:	2023	2022
Involveret i tobaksproduktion	0%	0%
Involveret i produktion af antipersonelminer, klyngebomber eller kemiske våben	0%	0%
Mineselskaber med over 5% af omsætningen fra termisk kulproduktion	0%	0%
Mineselskaber, der påbegynder ny udvinding af termisk kul	0%	0%
Olieselskaber med over 5% af omsætningen fra tjæresand	0%	0%
Russiske selskaber	0%	0%

Bæredygtighedsindikatorerne er ikke revideret særskilt af en uafhængig tredjepart.

... og sammenlignet med tidligere perioder?

Der henvises til besvarelsen af forrige spørgsmål.

Hvad var målene for de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, og hvordan bidrog de bæredygtige investeringer til sådanne mål?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD EM obl. (lokal) foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Howdan skadede de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, ikke i væsentlig grad nogen af de miljømæssige eller sociale bæredygtige investeringsmål?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD EM obl. (lokal) foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Howdan blev der taget hensyn til indikatorer for negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD EM obl. (lokal) foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Var de bæredygtige investeringer i overensstemmelse med OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder og FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD EM obl. (lokal) foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

EU-klassificeringssystemet fastsætter et princip om ikke at gøre væsentlig skade, hvorved investeringer, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, ikke i væsentlig grad bør skade målene i EU's klassificeringssystem, og der er specifikke EU-kriterier.

Princippet om ikke at gøre skade gælder kun de for investeringer, der ligger til grund for det finansielle produkt, og som tager højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter. De investeringer, der ligger til grund for den tilbageværende andel af dette finansielle produkt, tager ikke højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter.

Andre bæredygtige investeringer må heller ikke i væsentlig grad skade miljømæssige eller sociale mål.

Howdan tog dette finansielle produkt hensyn til de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

PensionDanmark ekskluderer selskaber, som har overtrådt vores retningslinjer for ansvarlige investeringer eller som er involveret i aktiviteter, som PensionDanmark har udelukket fra investeringsuniversitet. Disse aktiviteter dækker over de aktiviteter, som vi anser for at være de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer. PensionDanmark ekskluderer selskaber, der er:

- > involveret i tobaksproduktion
- > involveret i produktion af antipersonelminer, klyngebomber eller kemiske våben
- > mineselskaber med over 5% af omsætningen fra termisk kulproduktion
- > mineselskaber, der påbegynder ny udvinding af termisk kul
- > olieselskaber med over 5% af omsætningen fra tjæresand
- > russiske selskaber

Hvad var dette finansielle produkts største investeringer?

Listen omfatter de investeringer, der udgjorde den største andel af de finansielle produkts investeringer i referanceperioden.

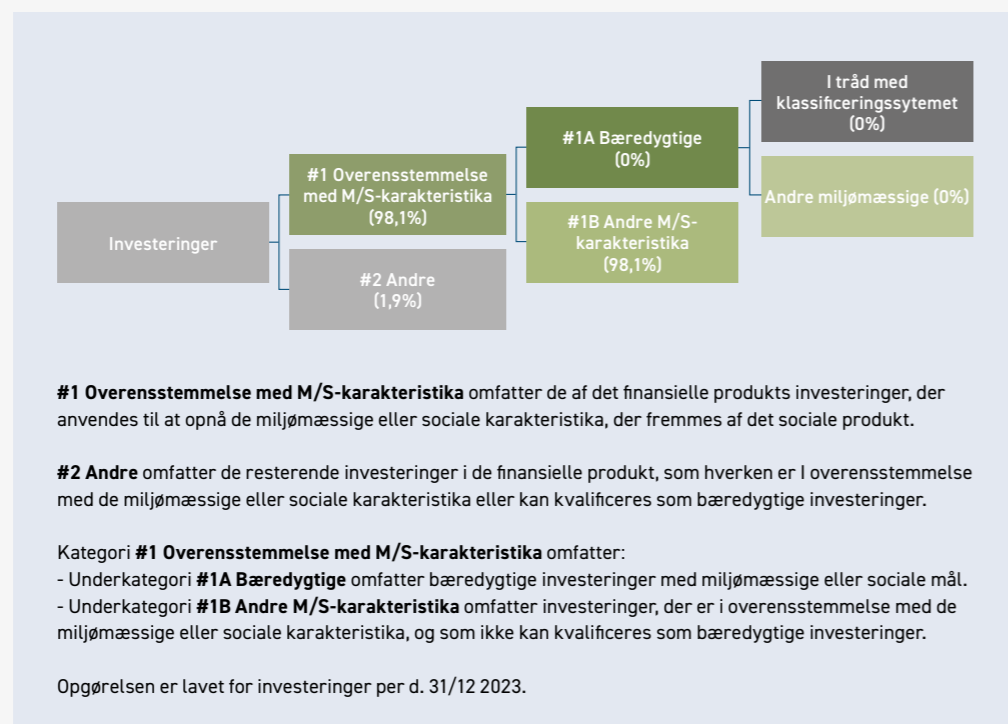
Oversigten er opgjort for d. 31.12.2023.

Største investeringer 2023	Sektor	% aktiver	Land
BNTNF 10 01/01/29	Statsobligationer	3,06%	BR
BNTNF 10 01/01/27	Statsobligationer	2,81%	BR
BNTNF 10 01/01/31	Statsobligationer	2,42%	BR
MGS 3.733 06/15/28	Statsobligationer	2,16%	MY
BNTNF 10 01/01/33	Statsobligationer	2,01%	BR
MBONO 7 1/2 05/26/33	Statsobligationer	1,97%	MX
SAGB 6 1/4 03/31/36	Statsobligationer	1,95%	ZA
SAGB 8 3/4 01/31/44	Statsobligationer	1,74%	ZA
MBONO 8 1/2 11/18/38	Statsobligationer	1,62%	MX
BLTN 0 01/01/26	Statsobligationer	1,56%	BR
INDOGB 8 3/8 03/15/34	Statsobligationer	1,40%	ID
MGS 4.232 06/30/31	Statsobligationer	1,36%	MY
CZGB 0.95 05/15/30	Statsobligationer	1,31%	CZ
THAIGB 1 06/17/27	Statsobligationer	1,27%	TH
SAGB 8 1/4 03/31/32	Statsobligationer	1,14%	ZA

Da PD EM obl. (lokal) først er blevet deklareret som artikel 8-produkt i 2023, er de største investeringer for 2022 ikke opgjort.

Hvilken andel udgjorde bæredygtighedsrelaterede investeringer?

Andelen af bæredygtighedsrelaterede investeringer i 2023 per 31. december 2023 for PD EM obl. (lokal) var på 98,1%. Dette baserer sig på rapporteret data af aktiviteter i overensstemmelse med EU-taksonomien fra MSCI.

Hvad var aktivallokeringen?

Opgørelsen over '#1A Bæredygtige' investeringer er baseret på investeringer i virksomhedsobligationer.

Investeringer medtaget under '#1B Andre M/S karakteristika' dækker delvist over investeringer, hvor der enten ikke er datadækning for at kunne dokumentere, at de kan opgøres som bæredygtige investeringer. Det gælder også for investeringer som det vurderes er omfattet af taksonomien (såkaldt "taxonomy eligible"), men hvor der ikke er tilstrækkelig dokumentation til at fastslå at de er i overensstemmelse med taksonomien.

Investeringer medtaget under '#2 Andre' dækker over derivater og likvide midler, hvilket er beskrevet yderligere herunder.

PensionDanmarks investeringer har til hovedformål at skabe et godt risikojusteret afkast til vores medlemmer på deres pensionsopsparing. Investeringer medtaget under '#1B Andre M/S karakteristika' dækker derfor også over investeringer, som ikke har til formål at bidrage til bæredygtigheds mål, men i stedet bidrager til at skabe et positivt afkast, som kan skabe rammerne for en god pension og tryk alderdom for vores medlemmer. Generelt bidrager finansieringen af selskaber og projekter i PensionDanmarks investeringsunivers, der dækker over et stort antal sektorer og geografier, til at fremme velstand, vækst og beskæftigelse.

Alle PensionDanmarks investeringer skal leve op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer, og alle selskaber evalueres på basis af deres forretningsmodel og tilgang til miljøhensyn, menneskerettigheder og arbejdsforhold således at de fremmer miljø og sociale karakteristika. Selskaber, som ikke lever op til PensionDanmarks politik, og hvor dialog er udsigtløs, ekskluderes. Dette gælder også for investeringerne under PD EM obl. (lokal).

Inden for hvilke økonomiske sektorer blev investeringerne foretaget?

Investeringerne i aktier og virksomhedsobligationer er foretaget inden for en række forskellige sektorer, som ses nedenfor:

Sektor	Pct.
Energi	0,4%
Materialer	1,0%
Forbrugsgoder	0,6%
Konsumentvarer	0,9%
Finans	1,8%
IT	8,3%
Telekommunikation	0,9%
Forsyning	0,7%
Statsobligationer	85,4%
Energi	0,4%
Materialer	1,0%

Af investeringerne i PD EM obl. (lokal) udgøres 1% af selskaber, som er aktive i den fossile sektor.

Mulighedsskabende aktiviteter gør det direkte muligt for andre aktiviteter at yde et væsentligt bidrag til et miljømål.

Omstillingsaktiviteter er aktiviteter, for hvilke der endnu ikke findes kulstof-fattige alternativer, og som blandt andet har drivhusgas-emissionsniveauer, der svarer til de bedste resultater.

er bæredygtige investeringer med et miljømål, der ikke tager hensyn til kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter i henhold til EU-klassificeringssystemet.

I hvilket omfang var de bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

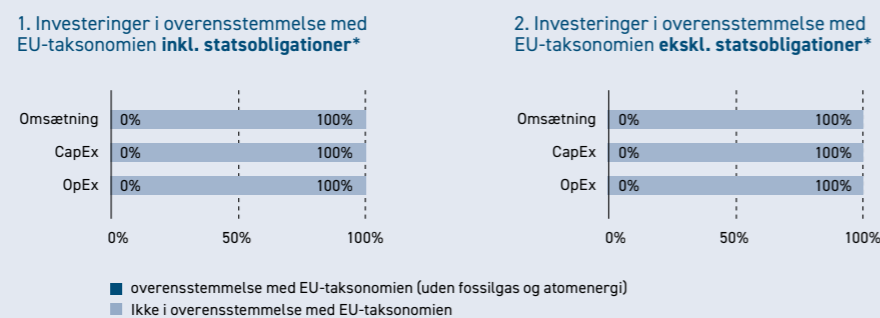
Investeringer, der er opgjort som bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-Taksonomien, vurderes at bidrage til enten miljømålet i taksonomien om modvirkning af klimaændringer eller tilpasning til klimaændringer. Andelen af de samlede investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-taksonomien opgøres for 2023 til 0,1% af alle investeringer i PD EM obl. (lokal) inkl. statsobligationer. Andelen af investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien er ikke revideret særskilt af en uafhængig tredjepart..

Medførte det finansielle produkt investeringer i aktiviteter relateret til fossilgas og/eller atomenergi i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet ¹

Ja:
  Fossil
  Gas
  Atomkraft

Nej

Diagrammerne nedenfor viser med grøntprocentdelen af investeringer, der er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet. Da der ikke findes nogen hensigtsmæssig metode til at bestemme overensstemmelsen med klassificeringssystemet for statsobligationer*, viser det første diagram overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forhold til alle det finansielle produkts investeringer, inkl. statsobligationer, mens det andet diagram kun viser overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forbindelse med det finansielle produkts investeringer, ekskl. statsobligationer.

*For disse diagrammer omfatter 'statsobligationer' alle statsengagementer.

Hvad var andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter og mulighedsskabende aktiviteter?

Andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter ('transitional') i 2023 for PD EM obl. (lokal) var 0%. Andelen af investeringer i mulighedsskabende aktiviteter ('enabling') i 2023 for PD EM obl. (lokal) var 0%.

¹ Fossilgas og/eller atomrelaterede aktiviteter vil kun være i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet, hvis de bidrager til at begrænse klimaændringer ("modvirkning af klimaændringer") og ikke i væsentlig grad skader noget miljømål - se forklarende note i venstre margen. Kriterierne i deres helhed for økonomiske aktiviteter inden for fossilgas og atomenergi, der er i overensstemmelse med taksonomien fastsat i Kommissionens delegerede forordning (EU) 2022/1214.

Hvad var andelen af bæredygtige investeringer med et miljømål, der ikke er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Andelen af bæredygtige investeringer, som ikke er i overensstemmelse med EU-taksonomien er 0%.

Hvilken andel udgjorde socialt bæredygtige investeringer?

Der er ikke sat et mål om en minimumsandel af socialt bæredygtige investeringer og derfor opgøres dette ikke.

Hvilke investeringer blev medtaget under "Andre", hvad var formålet med dem, og var der nogen miljømæssige eller sociale minimumsgarantier?

Investeringer medtaget under 'Andre' inkluderer derivater og likvide midler og udgør 1,9% af de samlede investeringer. Formålet med derivater er at risikoafdække investeringsporteføljen, og likvide midler stammer fra løbende afkast og indbetalinger fra medlemmer og genplaceres hurtigst muligt og anvendes derudover til at have et likvidt beredskab til at dække udgifter. Disse investeringer er medtaget under 'Andre', da det ikke er muligt at opgøre hvorvidt de fremmer de miljømæssige og sociale karakteristika. Alle PensionDanmarks investeringer skal leve op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer, og det dækker også vores derivater. For vores likvide beholdning er det ikke muligt at stille miljømæssige eller sociale minimumsgarantier.

Hvilke foranstaltninger er der blevet truffet for at opfylde de miljømæssige og/eller sociale karakteristika i referenceperioden?

PensionDanmark har også i 2023 overvåget, om vores investeringer lever op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer. I tilfælde af selskaber, som ikke lever op til PensionDanmarks politik og hvor dialog er meningsløs, har det ført til eksklusion af selskabet fra PensionDanmarks samlede investeringsunivers.

Hvordan klarede dette finansielle produkt sig sammenlignet med referencebenchmarket?

Der er ikke angivet et specifikt indeks som referencebenchmark.

EM obl. (USD)

periodiske oplysninger 2023

Periodisk offentliggørelse af oplysninger om finansielle produkter, jf. artikel 8, stk. 1, 2 og 2a, i forordning (EU) 2019/2088 og artikel 6, stk. 1, i forordning (EU) 2020/852

Produktnavn: PD EM obl. (USD)

Identifikator for juridiske enheder (LEI-kode): 213800FUOGGLQ4FL3R57

Miljømæssige og/eller sociale karakteristika

Ved "bæredygtig investering" forstås en investering i en økonomisk aktivitet, der bidrager til et miljømæssigt eller socialt mål, forudsat at investeringen ikke i væsentlig grad skader miljømæssige eller sociale mål, og at de virksomheder, der investeres i, følger god ledelsespraksis.

EU-klassificerings-systemet er et klassificerings-system, der er fastsat i forordning (EU) 2020/852, og som opstiller en liste over miljømæssige bæredygtige økonomiske aktiviteter. I nævnte forordning er der ikke fastsat en liste over socialt bæredygtige økonomiske aktiviteter. Bæredygtige investeringer med et miljømål kan være i overensstemmelse med klassificerings-system et eller ej.

Havde dette finansielle produkt et bæredygtigt investeringsmål?

Ja

Nej

Det foretog bæredygtige investeringer med et miljømål: ___%

i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

I økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

Det foretog bæredygtige investeringer med et socialt mål: ___%

Det fremmede miljømæssigt/socialt (M/S) karakteristika, og selv om det ikke havde en bæredygtig investering som mål, havde det en andel af bæredygtige investeringer på ___%

med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

med et socialt mål

Det fremmede M/S- karakteristika, men foretog ikke nogen bæredygtige investeringer

I hvilket omfang blev de miljømæssige og/eller karakteristika, der fremmes af dette finansielle produkt, opfyldt?

PensionDanmark har i 2023 haft fremme af miljø- og sociale karakteristika højt på dagsordenen, og det gælder også for PD EM obl. (USD). Vores investeringer skal leve op til vores kriterier for ansvarlige investeringer for at være i investeringsuniverset, og det sikres bl.a. gennem værktøjer som eksklusion af bestemte sektorer og selskaber, som ikke lever op til vores kriterier for ansvarlig investeringer. Dette har også været gældende for 2023. I 2023 har PD obl. (USD) overholdt eksklusionslisten, som løbende i 2023 er blevet opdateret med den nyeste information om selskaber, der bryder med vores eksklusionspolitik.

Bæredygtighedsindikatorer måler, hvordan de miljømæssige eller sociale karakteristika, der fremmes af dette produkt opnås.

Hvordan klarede bæredygtighedsindikatorerne sig?

Bæredygtighedsindikatoren for PD Ansvarlige Obligationer er overholdelse af eksklusionspolitikken. Puljen er løbende blevet screenet for brud på PensionDanmarks eksklusionspolitik og den har i 2023 ikke indeholdt selskaber, der har brudt med PensionDanmarks eksklusionspolitik. Konkret vil det sige at de investeringer, der har ligget i PD Ansvarlige Obligationer i 2023 ikke har været investeret i selskaber, som bryder med vores eksklusionskriterier, hvilket opgøres nedenfor:

Investeringer i selskaber, der er:	2023	2022
Involveret i tobaksproduktion	0%	0%
Involveret i produktion af antipersonelminer, klyngebomber eller kemiske våben	0%	0%
Mineselskaber med over 5% af omsætningen fra termisk kulproduktion	0%	0%
Mineselskaber, der påbegynder ny udvinding af termisk kul	0%	0%
Olieselskaber med over 5% af omsætningen fra tjæresand	0%	0%
Russiske selskaber	0%	0%

Bæredygtighedsindikatorerne er ikke revideret særskilt af en uafhængig tredjepart.

... og sammenlignet med tidligere perioder?

Der henvises til besvarelsen af forrige spørgsmål.

Hvad var målene for de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, og hvordan bidrog de bæredygtige investeringer til sådanne mål?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD EM obl. (USD) foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Hvordan skadede de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, ikke i væsentlig grad nogen af de miljømæssige eller sociale bæredygtige investeringsmål?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD EM obl. (USD) foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Hvordan blev der taget hensyn til indikatorer for negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD EM obl. (USD) foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Var de bæredygtige investeringer i overensstemmelse med OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder og FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD EM obl. (USD) foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

EU-klassificeringssystemet fastsætter et princip om ikke at gøre væsentlig skade, hvorved investeringer, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, ikke i væsentlig grad bør skade målene i EU's klassificeringssystem, og der er specifikke EU-kriterier.

Princippet om ikke at gøre skade gælder kun de for investeringer, der ligger til grund for det finansielle produkt, og som tager højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter. De investeringer, der ligger til grund for den tilbageværende andel af dette finansielle produkt, tager ikke højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter.

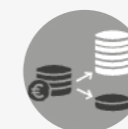
Andre bæredygtige investeringer må heller ikke i væsentlig grad skade miljømæssige eller sociale mål.

Hvordan tog dette finansielle produkt hensyn til de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

PensionDanmark ekskluderer selskaber, som har overtrådt vores retningslinjer for ansvarlige investeringer eller som er involveret i aktiviteter, som PensionDanmark har udelukket fra investeringsuniversitet. Disse aktiviteter dækker over de aktiviteter, som vi anser for at være de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer. PensionDanmark ekskluderer selskaber, der er:

- > involveret i tobaksproduktion
- > involveret i produktion af antipersonelminer, klyngebomber eller kemiske våben
- > mineselskaber med over 5% af omsætningen fra termisk kulproduktion
- > mineselskaber, der påbegynder ny udvinding af termisk kul
- > olieselskaber med over 5% af omsætningen fra tjæresand
- > russiske selskaber

Hvad var dette finansielle produkts største investeringer?

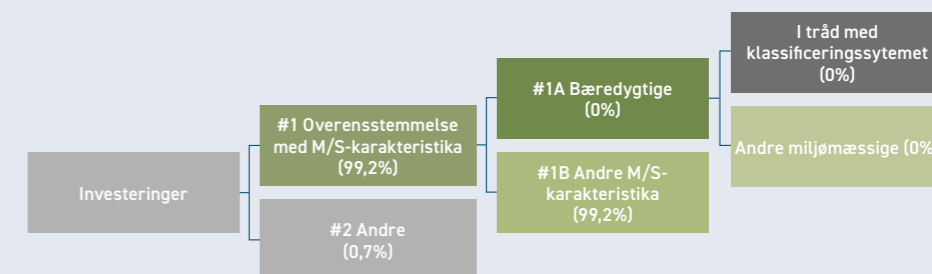
Oversigten er opgjort for d. 31.12.2023.

Største investeringer 2023	Sektor	% aktiver	Land
T 2 3/8 02/15/42	Statsobligationer	1,92%	US
BOIFIN 7 1/2 02/16/27	Finans	1,07%	NL
IIFPTN 1 1/2 01/27/26	Finans	0,99%	ID
PARCRT 0 06/05/34	Industri	0,88%	KY
ADGLXY 2.94 09/30/40	Energi	0,87%	AE
GABMT 6.097 08/01/38	Finans	0,80%	US
PEMEX 6.7 02/16/32	Energi	0,73%	MX
SLOVEN 5 09/19/33	Statsobligationer	0,71%	SI
MEX 6.338 05/04/53	Statsobligationer	0,70%	MX
SMIPIJ 2.05 05/11/26	Finans	0,70%	ID
CFELEC 5 09/29/36	Forsyning	0,69%	MX
POLAND 5 1/2 04/04/53	Statsobligationer	0,63%	PL
EGYPT 4 3/4 04/16/26	Statsobligationer	0,60%	EG
MAEXIM 6 05/16/29	Statsobligationer	0,58%	HU
T 3 3/8 05/15/33	Statsobligationer	0,57%	US

Da PD EM obl. (USD) først er blevet deklareret som artikel 8-produkt i 2023, er de største investeringer for 2022 ikke opgjort.

Hvilken andel udgjorde bæredygtighedsrelaterede investeringer?

Andelen af bæredygtighedsrelaterede investeringer i 2023 per 31. december 2023 for PD EM obl. (USD) var på 99,2%. Dette baserer sig på rapporteret data af aktiviteter i overensstemmelse med EU-taksonomien fra MSCI.

#1 Overensstemmelse med M/S-karakteristika omfatter de af det finansielle produkts investeringer, der anvendes til at opnå de miljømæssige eller sociale karakteristika, der fremmes af det sociale produkt.

#2 Andre omfatter de resterende investeringer i de finansielle produkt, som hverken er i overensstemmelse med de miljømæssige eller sociale karakteristika eller kan kvalificeres som bæredygtige investeringer.

Kategori **#1 Overensstemmelse med M/S-karakteristika** omfatter:
 - Underkategori **#1A Bæredygtige** omfatter bæredygtige investeringer med miljømæssige eller sociale mål.
 - Underkategori **#1B Andre M/S-karakteristika** omfatter investeringer, der er i overensstemmelse med de miljømæssige eller sociale karakteristika, og som ikke kan kvalificeres som bæredygtige investeringer.

Opgørelsen er lavet for investeringer per d. 31/12.2023.

Hvad var aktivallokeringen?

Opgørelsen over '#1A Bæredygtige' investeringer er baseret på investeringer i virksomhedsobligationer.

Investeringer medtaget under '#1B Andre M/S karakteristika' dækker delvist over investeringer, hvor der enten ikke er datadækning for at kunne dokumentere, at de kan opgøres som bæredygtige investeringer. Det gælder også for investeringer som det vurderes er omfattet af taksonomien (såkaldt "taxonomy eligible"), men hvor der ikke er tilstrækkelig dokumentation til at fastslå at de er i overensstemmelse med taksonomien.

Investeringer medtaget under '#2 Andre' dækker over derivater og likvide midler, hvilket er beskrevet yderligere herunder.

PensionDanmarks investeringer har til hovedformål at skabe et godt risikojusteret afkast til vores medlemmer på deres pensionsopsparing. Investeringer medtaget under '#1B Andre M/S karakteristika' dækker derfor også over investeringer, som ikke har til formål at bidrage til bæredygtighedsmål, men i stedet bidrager til at skabe et positivt afkast, som kan skabe rammerne for en god pension og tryk alderdom for vores medlemmer. Generelt bidrager finansieringen af selskaber og projekter i PensionDanmarks investeringsunivers, der dækker over et stort antal sektorer og geografier, til at fremme velstand, vækst og beskæftigelse.

Alle PensionDanmarks investeringer skal leve op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer, og alle selskaber evalueres på basis af deres forretningsmodel og tilgang til miljøhensyn, menneskerettigheder og arbejdstagerforhold således at de fremmer miljø og sociale karakteristika. Selskaber, som ikke lever op til PensionDanmarks politik, og hvor dialog er udsigtløs, ekskluderes. Dette gælder også for investeringerne under PD EM obl. (USD).

Inden for hvilke økonomiske sektorer blev investeringerne foretaget?

Investeringerne i virksomhedsobligationer er foretaget inden for en række forskellige sektorer, som ses nedenfor:

Sektor	Pct.
Energi	9,9%
Materialer	1,8%
Forbrugsgoder	5,8%
Konsumtvarer	0,2%
Finans	2,3%
IT	11,6%
Telekommunikation	0,9%
Forsyning	7,6%
Ejendom	0,0%
Statsobligationer	59,8%

Af investeringerne i PD EM obl. (USD) udgøres 7,3% af selskaber, som er aktive i den fossile sektor.

Mulighedsskabende aktiviteter gør det direkte muligt for andre aktiviteter at yde et væsentligt bidrag til et miljømål.

Omstillingsaktiviteter er aktiviteter, for hvilke der endnu ikke findes kulstof-fattige alternativer, og som blandt andet har drivhusgas-emissionsniveauer, der svarer til de bedste resultater.

er bæredygtige investeringer med et miljømål, der ikke tager hensyn til kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter i henhold til EU-klassificeringssystemet.

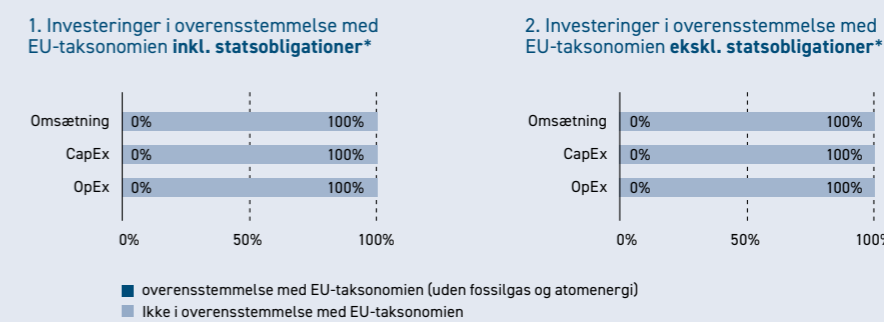
I hvilket omfang var de bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Investeringer, der er opgjort som bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-Taksonomien, vurderes at bidrage til enten miljømålet i taksonomien om modvirkning af klimaændringer eller tilpasning til klimaændringer. Andelen af de samlede investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-taksonomien opgøres for 2023 til 0,1% af alle investeringer i PD EM obl. (USD) inkl. statsobligationer. Andelen af investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien er ikke revideret særskilt af en uafhængig tredjepart..

Medførte det finansielle produkt investeringer i aktiviteter relateret til fossilgas og/eller atomenergi i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet ?

- Ja: Fossil Gas Atomkraft
- Nej

Diagrammerne nedenfor viser med grønt procentdelen af investeringer, der er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet. Da der ikke findes nogen hensigtsmæssig metode til at bestemme overensstemmelsen med klassificeringssystemet for statsobligationer*, viser det første diagram overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forhold til alle det finansielle produkts investeringer, inkl. statsobligationer, mens det andet diagram kun viser overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forbindelse med det finansielle produkts investeringer, ekskl. statsobligationer.

*For disse diagrammer omfatter 'statsobligationer' alle statsengagementer.

Hvad var andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter og mulighedsskabende aktiviteter?

Andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter ('transitional') i 2023 for PD EM obl. (USD) var 0%. Andelen af investeringer i mulighedsskabende aktiviteter ('enabling') i 2023 for PD EM obl. (USD) var 0,1%.

* Fossilgas og/eller atomrelaterede aktiviteter vil kun være i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet, hvis de bidrager til at begrænse klimaændringer ("modvirkning af klimaændringer") og ikke i væsentlig grad skader noget miljømål – se forklarende note i venstre margen. Kriterierne i deres helhed for økonomiske aktiviteter inden for fossilgas og atomenergi, der er i overensstemmelse med taksonomien fastsat i Kommissionens delegerede forordning (EU) 2022/1214.

Hvad var andelen af bæredygtige investeringer med et miljømål, der ikke er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Andelen af bæredygtige investeringer, som ikke er i overensstemmelse med EU-taksonomien er 0%.

Hvilken andel udgjorde socialt bæredygtige investeringer?

Der er ikke sat et mål om en minimumsandel af socialt bæredygtige investeringer og derfor opgøres dette ikke.

Hvilke investeringer blev medtaget under "Andre", hvad var formålet med dem, og var der nogen miljømæssige eller sociale minimumsgarantier?

Investeringer medtaget under 'Andre' inkluderer derivater og likvide midler og udgør 0,7% af de samlede investeringer. Formålet med derivater er at risikofordække investeringsporteføljen, og likvide midler stammer fra løbende afkast og indbetalinger fra medlemmer og genplaceres hurtigst muligt og anvendes derudover til at have et likvidt beredskab til at dække udgifter. Disse investeringer er medtaget under 'Andre', da det ikke er muligt at opgøre hvorvidt de fremmer de miljømæssige og sociale karakteristika. Alle PensionDanmarks investeringer skal leve op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer, og det dækker også vores derivater. For vores likvide beholdning er det ikke muligt at stille miljømæssige eller sociale minimumsgarantier.

Hvilke foranstaltninger er der blevet truffet for at opfylde de miljømæssige og/eller sociale karakteristika i referenceperioden?

PensionDanmark har også i 2023 overvåget, om vores investeringer lever op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer. I tilfælde af selskaber, som ikke lever op til PensionDanmarks politik og hvor dialog er meningsløs, har det ført til eksklusion af selskabet fra PensionDanmarks samlede investeringsunivers.

Hvordan klarede dette finansielle produkt sig sammenlignet med referencebenchmarket?

Der er ikke angivet et specifikt indeks som referencebenchmark.

Globale Aktier periodiske oplysninger 2023

Periodisk offentliggørelse af oplysninger om finansielle produkter, jf. artikel 8, stk. 1, 2 og 2a, i forordning (EU) 2019/2088 og artikel 6, stk. 1, i forordning (EU) 2020/852

Produktnavn: PD Globale Aktier

Identifikator for juridiske enheder (LEI-kode): 213800FUOGGLQ4FL3R57

Miljømæssige og/eller sociale karakteristika

Havde dette finansielle produkt et bæredygtigt investeringsmål?

Ja

Nej

Det foretog **bæredygtige investeringer med et miljømål: ___%**

i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

I økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

Det foretog **bæredygtige investeringer med et socialt mål: ___%**

Det fremmede **miljømæssigt/sociale (M/S) karakteristika**, og selv om det ikke havde en bæredygtig investering som mål, havde det en andel af bæredygtige investeringer på ___%

med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

med et socialt mål

Det fremmede M/S- karakteristika, men foretog **ikke nogen bæredygtige investeringer**

Ved "bæredygtig investering" forstås en investering i en økonomisk aktivitet, der bidrager til et miljømæssigt eller socialt mål, forudsat at investeringen ikke i væsentlig grad skader miljømæssige eller sociale mål, og at de virksomheder, der investeres i, følger god ledelsespraksis.

EU-klassificeringssystemet er et klassificeringssystem, der er fastsat i forordning (EU) 2020/852, og som opstiller en liste over miljømæssige bæredygtige økonomiske aktiviteter. I nævnte forordning er der ikke fastsat en liste over socialt bæredygtige økonomiske aktiviteter. Bæredygtige investeringer med et miljømål kan være i overensstemmelse med klassificeringssystem et eller ej.

I hvilket omfang blev de miljømæssige og/eller karakteristika, der fremmes af dette finansielle produkt, opfyldt?

PensionDanmark har i 2023 haft fremme af miljø- og sociale karakteristika højt på dagsordenen, og det gælder også for PD Globale Aktier. Vores investeringer skal leve op til vores kriterier for ansvarlige investeringer for at være i investeringsuniverset, og det sikres bl.a. gennem værktøjer som eksklusion af bestemte sektorer og selskaber, som ikke lever op til vores kriterier for ansvarlig investeringer. Dette har også været gældende for 2023. I 2023 har PD Globale Aktier overholdt eksklusionslisten, som løbende i 2023 er blevet opdateret med den nyeste information om selskaber, der bryder med vores eksklusionspolitik.

Bæredygtighedsindikatorer måler, hvordan de miljømæssige eller sociale karakteristika, der fremmes af dette produkt opnås.

Hvordan klarede bæredygtighedsindikatorerne sig?

Bæredygtighedsindikatoren for PD Ansvarlige Obligationer er overholdelse af eksklusionspolitikken. Puljen er løbende blevet screenet for brud på PensionDanmarks eksklusionspolitik og den har i 2023 ikke indeholdt selskaber, der har brudt med PensionDanmarks eksklusionspolitik. Konkret vil det sige at de investeringer, der har ligget i PD Ansvarlige Obligationer i 2023 ikke har været investeret i selskaber, som bryder med vores eksklusionskriterier, hvilket opgøres nedenfor:

Investeringer i selskaber, der er:	2023	2022
Involveret i tobaksproduktion	0%	0%
Involveret i produktion af antipersonelminer, klyngebomber eller kemiske våben	0%	0%
Mineselskaber med over 5% af omsætningen fra termisk kulproduktion	0%	0%
Mineselskaber, der påbegynder ny udvinding af termisk kul	0%	0%
Olieselskaber med over 5% af omsætningen fra tjæresand	0%	0%
Russiske selskaber	0%	0%

Bæredygtighedsindikatorerne er ikke revideret særskilt af en uafhængig tredjepart.

... og sammenlignet med tidligere perioder?

Der henvises til besvarelsen af forrige spørgsmål.

Hvad var målene for de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, og hvordan bidrog de bæredygtige investeringer til sådanne mål?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD Globale Aktier foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Hvordan skadede de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, ikke i væsentlig grad nogen af de miljømæssige eller sociale bæredygtige investeringsmål?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD Globale Aktier foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Hvordan blev der taget hensyn til indikatorer for negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD Globale Aktier foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Var de bæredygtige investeringer i overensstemmelse med OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder og FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD Globale Aktier foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

EU-klassificeringssystemet fastsætter et princip om ikke at gøre væsentlig skade, hvorved investeringer, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, ikke i væsentlig grad bør skade målene i EU's klassificeringssystem, og der er specifikke EU-kriterier.

Princippet om ikke at gøre skade gælder kun de for investeringer, der ligger til grund for det finansielle produkt, og som tager højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter. De investeringer, der ligger til grund for den tilbageværende andel af dette finansielle produkt, tager ikke højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter.

Andre bæredygtige investeringer må heller ikke i væsentlig grad skade miljømæssige eller sociale mål.

Hvordan tog dette finansielle produkt hensyn til de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

PensionDanmark ekskluderer selskaber, som har overtrådt vores retningslinjer for ansvarlige investeringer eller som er involveret i aktiviteter, som PensionDanmark har udelukket fra investeringsuniversitet. Disse aktiviteter dækker over de aktiviteter, som vi anser for at være de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer. PensionDanmark ekskluderer selskaber, der er:

- > involveret i tobaksproduktion
- > involveret i produktion af antipersonelminer, klyngebomber eller kemiske våben
- > mineselskaber med over 5% af omsætningen fra termisk kulproduktion
- > mineselskaber, der påbegynder ny udvinding af termisk kul
- > olieselskaber med over 5% af omsætningen fra tjæresand
- > russiske selskaber

Hvad var dette finansielle produkts største investeringer?

Listen omfatter de investeringer, der udgjorde den største andel af de finansielle produkts investeringer i referenceperioden.

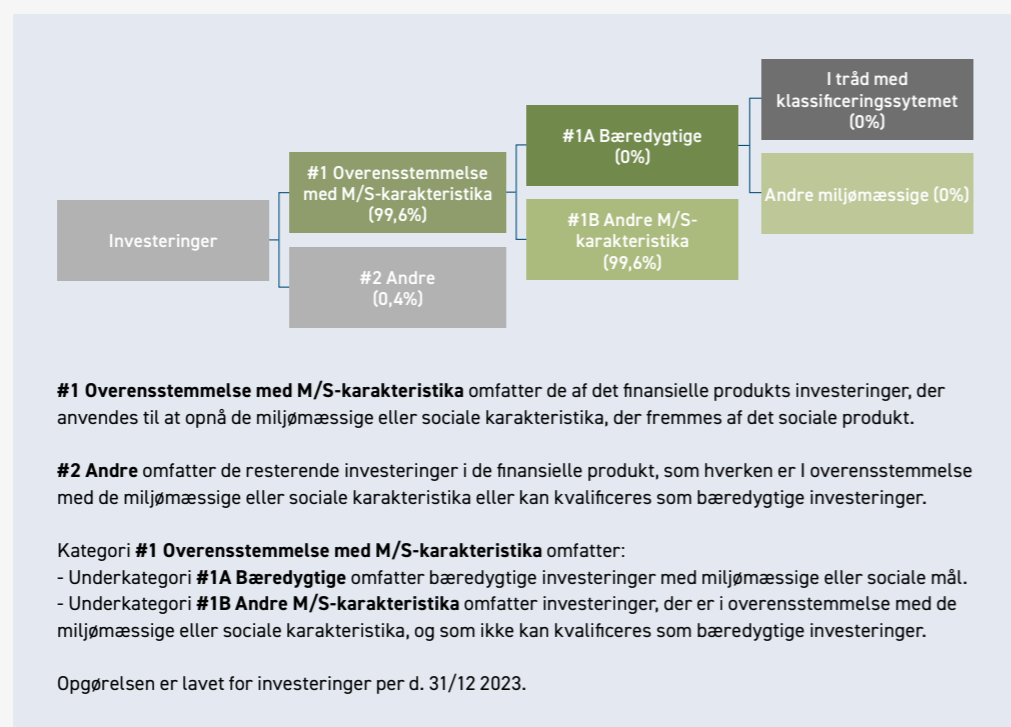
Oversigten er opgjort for d. 31.12.2023.

Største investeringer 2023	Sektor	% aktiver	Land
Microsoft Corp	IT	4,54%	US
Apple Inc	IT	3,19%	US
Amazon.com Inc	Forbrugsgoder	3,01%	US
Alphabet Inc	Telekommunikation	2,85%	US
Novo Nordisk A/S	Sundhedspleje	1,67%	DK
Visa Inc	Finans	1,54%	US
HDFC Bank Ltd	Finans	1,50%	IN
Meta Platforms Inc	Telekommunikation	1,48%	US
NVIDIA Corp	IT	1,48%	US
Thermo Fisher Scientific Inc	Sundhedspleje	1,23%	US
Adobe Inc	IT	1,23%	US
ASML Holding NV	IT	0,99%	NL
Linde PLC	Materialer	0,96%	US
Costco Wholesale Corp	Konsumentvarer	0,94%	US
Nestle SA	Konsumentvarer	0,90%	CH

Da PD Globale Aktier først er blevet deklareret som artikel 8-produkt i 2023, er de største investeringer for 2022 ikke opgjort.

Hvilken andel udgjorde bæredygtighedsrelaterede investeringer?

Andelen af bæredygtighedsrelaterede investeringer i 2023 per 31. december 2023 for PD Globale Aktier var på 99,6%. Dette baserer sig på rapporteret data af aktiviteter i overensstemmelse med EU-taksonomien fra MSCI.

Hvad var aktivallokeringen?

Opgørelsen over '#1A Bæredygtige' investeringer er baseret på investeringer i aktier.

Investeringer medtaget under '#1B Andre M/S karakteristika' dækker delvist over investeringer, hvor der enten ikke er datadækning for at kunne dokumentere, at de kan opgøres som bæredygtige investeringer. Det gælder også for investeringer som det vurderes er omfattet af taksonomien (såkaldt "taxonomy eligible"), men hvor der ikke er tilstrækkelig dokumentation til at fastslå at de er i overensstemmelse med taksonomien.

Investeringer medtaget under '#2 Andre' dækker over derivater og likvide midler, hvilket er beskrevet yderligere herunder.

PensionDanmarks investeringer har til hovedformål at skabe et godt risikojusteret afkast til vores medlemmer på deres pensionsopsparing. Investeringer medtaget under '#1B Andre M/S karakteristika' dækker derfor også over investeringer, som ikke har til formål at bidrage til bæredygtigheds mål, men i stedet bidrager til at skabe et positivt afkast, som kan skabe rammerne for en god pension og tryk alderdom for vores medlemmer. Generelt bidrager finansieringen af selskaber og projekter i PensionDanmarks investeringsunivers, der dækker over et stort antal sektorer og geografier, til at fremme velstand, vækst og beskæftigelse.

Alle PensionDanmarks investeringer skal leve op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer, og alle selskaber evalueres på basis af deres forretningsmodel og tilgang til miljøhensyn, menneskerettigheder og arbejdsforhold således at de fremmer miljø og sociale karakteristika. Selskaber, som ikke lever op til PensionDanmarks politik, og hvor dialog er udsigtløs, ekskluderes. Dette gælder også for investeringerne under PD Globale Aktier.

Inden for hvilke økonomiske sektorer blev investeringerne foretaget?

Investeringerne i aktier er foretaget inden for en række forskellige sektorer, som ses nedenfor:

Sektor	Pct.
Energi	2,72%
Materialer	4,64%
Industri	11,74%
Forbrugsgoder	11,79%
Konsumentvarer	5,86%
Sundhedspleje	12,44%
Finans	17,42%
IT	22,23%
Telekommunikation	7,09%
Forsyning	1,90%
Ejendom	2,18%

Af investeringerne i PD Globale Aktier udgøres 8,2% af selskaber, som er aktive i den fossile sektor.

Mulighedsskabende aktiviteter gør det direkte muligt for andre aktiviteter at yde et væsentligt bidrag til et miljømål.

Omstillingsaktiviteter er aktiviteter, for hvilke der endnu ikke findes kulstof-fattige alternativer, og som blandt andet har drivhusgas-emissionsniveauer, der svarer til de bedste resultater.

er bæredygtige investeringer med et miljømål, der ikke tager hensyn til kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter i henhold til EU-klassificeringssystemet.

I hvilket omfang var de bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Investeringer, der er opgjort som bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-Taksonomien, vurderes at bidrage til enten miljømålet i taksonomien om modvirkning af klimaændringer eller tilpasning til klimaændringer. Andelen af de samlede investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-taksonomien opgøres for 2023 til 0,7% af alle investeringer i PD Globale Aktier inkl. statsobligationer. Dette opgøres på baggrund af kapitaludgifter (CapEx), da det afspejler hvilke investeringer et selskab foretager sig og dermed viser kapitaludgifter hvordan selskabet udvikler sig. Andelen af investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien er ikke revideret særskilt af en uafhængig tredjepart.

EU-taksonomien indeholder flere miljømål, hvoraf der for 2023 er tilgængelig data for to af målene. 0% af investeringerne i PD Globale Aktier understøtter miljømålet om modvirkning af klimaforandringer, og 0% af investeringerne i PD Globale Aktier understøtter miljømålet om tilpasning til klimaforandringer. Begge disse andele rapporteres separat fra opgørelsen

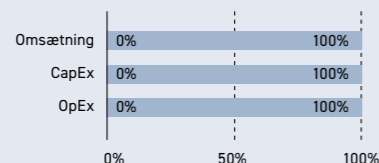
Opgørelsen over aktieporteføljen er opgjort på baggrund af rapporteret data fra MSCI, som baserer sig på de enkelte selskabers egen rapportering af overensstemmelse med taksonomien.

Medførte det finansielle produkt investeringer i aktiviteter relateret til fossilgas og/eller atomenergi i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet¹

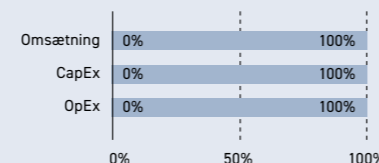
- Ja:
  Fossil
  Gas
  Atomkraft
 Nej

Diagrammerne nedenfor viser med grønt procentdelen af investeringer, der er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet. Da der ikke findes nogen hensigtsmæssig metode til at bestemme overensstemmelsen med klassificeringssystemet for statsobligationer*, viser det første diagram overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forhold til alle det finansielle produkts investeringer, inkl. statsobligationer, mens det andet diagram kun viser overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forbindelse med det finansielle produkts investeringer, ekskl. statsobligationer.

1. Investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien inkl. statsobligationer*

2. Investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien ekskl. statsobligationer*

■ overensstemmelse med EU-taksonomien (uden fossilgas og atomenergi)
 ■ Ikke i overensstemmelse med EU-taksonomien

*For disse diagrammer omfatter 'statsobligationer' alle statsengagementer.

Hvad var andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter og mulighedsskabende aktiviteter?

Andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter ('transitional') i 2023 for PD Globale Aktier var 0,0%. Andelen af investeringer i mulighedsskabende aktiviteter ('enabling') i 2023 for PD Globale Aktier var 0,2%

¹ Fossilgas og/eller atomrelaterede aktiviteter vil kun være i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet, hvis de bidrager til at begrænse klimaændringer ("modvirkning af klimaændringer") og ikke i væsentlig grad skader noget miljømål – se forklarende note i venstre margen. Kriterierne i deres helhed for økonomiske aktiviteter inden for fossilgas og atomenergi, der er i overensstemmelse med taksonomien fastsat i Kommissionens delegerede forordning (EU) 2022/1214.

Hvad var andelen af bæredygtige investeringer med et miljømål, der ikke er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Andelen af bæredygtige investeringer, som ikke er i overensstemmelse med EU-taksonomien er 0%.

Hvilken andel udgjorde socialt bæredygtige investeringer?

Der er ikke sat et mål om en minimumsandel af socialt bæredygtige investeringer og derfor opgøres dette ikke.

Hvilke investeringer blev medtaget under "Andre", hvad var formålet med dem, og var der nogen miljømæssige eller sociale minimumsgarantier?

Investeringer medtaget under 'Andre' inkluderer derivater og likvide midler og udgør 0,4% af de samlede investeringer. Formålet med derivater er at risikofordække investeringsporteføljen, og likvide midler stammer fra løbende afkast og indbetalinger fra medlemmer og genplaceres hurtigst muligt og anvendes derudover til at have et likvidt beredskab til at dække udgifter. Disse investeringer er medtaget under 'Andre', da det ikke er muligt at opgøre hvorvidt de fremmer de miljømæssige og sociale karakteristika. Alle PensionDanmarks investeringer skal leve op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer, og det dækker også vores derivater. For vores likvide beholdning er det ikke muligt at stille miljømæssige eller sociale minimumsgarantier.

Hvilke foranstaltninger er der blevet truffet for at opfylde de miljømæssige og/eller sociale karakteristika i referenceperioden?

PensionDanmark har også i 2023 overvåget, om vores investeringer lever op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer. I tilfælde af selskaber, som ikke lever op til PensionDanmarks politik og hvor dialog er meningsløs, har det ført til eksklusion af selskabet fra PensionDanmarks samlede investeringsunivers.

Hvordan klarede dette finansielle produkt sig sammenlignet med referencebenchmarket?

Der er ikke angivet et specifikt indeks som referencebenchmark.

High Yield Obligationer (EUR) periodiske oplysninger 2023

Periodisk offentliggørelse af oplysninger om finansielle produkter, jf. artikel 8, stk. 1, 2 og 2a, i forordning (EU) 2019/2088 og artikel 6, stk. 1, i forordning (EU) 2020/852

Produktnavn: PD High Yield Obligationer (EUR)

Identifikator for juridiske enheder (LEI-kode): 213800FUOGGLQ4FL3R57

Miljømæssige og/eller sociale karakteristika

Ved "bæredygtig investering" forstås en investering i en økonomisk aktivitet, der bidrager til et miljømæssigt eller socialt mål, forudsat at investeringen ikke i væsentlig grad skader miljømæssige eller sociale mål, og at de virksomheder, der investeres i, følger god ledelsespraksis.

EU-klassificerings-systemet er et klassificerings-system, der er fastsat i forordning (EU) 2020/852, og som opstiller en liste over miljømæssige bæredygtige økonomiske aktiviteter. I nævnte forordning er der ikke fastsat en liste over socialt bæredygtige økonomiske aktiviteter. Bæredygtige investeringer med et miljømål kan være i overensstemmelse med klassificerings-system et eller ej.

Havde dette finansielle produkt et bæredygtigt investeringsmål?

Ja

Nej

Det foretog bæredygtige investeringer med et miljømål: ___%

i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

I økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

Det foretog bæredygtige investeringer med et socialt mål: ___%

Det fremmede miljømæssigt/socialt (M/S) karakteristika, og selv om det ikke havde en bæredygtig investering som mål, havde det en andel af bæredygtige investeringer på ___%

med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

med et socialt mål

Det fremmede M/S- karakteristika, men foretog ikke nogen bæredygtige investeringer

I hvilket omfang blev de miljømæssige og/eller karakteristika, der fremmes af dette finansielle produkt, opfyldt?

PensionDanmark har i 2023 haft fremme af miljø- og sociale karakteristika højt på dagsordenen, og det gælder også for PD High Yield Obligationer (EUR). Vores investeringer skal leve op til vores kriterier for ansvarlige investeringer for at være i investeringsuniverset, og det sikres bl.a. gennem værktøjer som eksklusion af bestemte sektorer og selskaber, som ikke lever op til vores kriterier for ansvarlig investering. Dette har også været gældende for 2023. I 2023 har PD High Yield Obligationer (EUR) overholdt eksklusionslisten, som løbende i 2023 er blevet opdateret med den nyeste information om selskaber, der bryder med vores eksklusionspolitik.

Bæredygtighedsindikatorer måler, hvordan de miljømæssige eller sociale karakteristika, der fremmes af dette produkt opnås.

Hvordan klarede bæredygtighedsindikatorerne sig?

Bæredygtighedsindikatoren for PD Ansvarlige Obligationer er overholdelse af eksklusionspolitikken. Puljen er løbende blevet screenet for brud på PensionDanmarks eksklusionspolitik og den har i 2023 ikke indeholdt selskaber, der har brudt med PensionDanmarks eksklusionspolitik. Konkret vil det sige at de investeringer, der har ligget i PD Ansvarlige Obligationer i 2023 ikke har været investeret i selskaber, som bryder med vores eksklusionskriterier, hvilket opgøres nedenfor:

Investeringer i selskaber, der er:	2023	2022
Involveret i tobaksproduktion	0%	0%
Involveret i produktion af antipersonelminer, klyngebomber eller kemiske våben	0%	0%
Mineselskaber med over 5% af omsætningen fra termisk kulproduktion	0%	0%
Mineselskaber, der påbegynder ny udvinding af termisk kul	0%	0%
Olieselskaber med over 5% af omsætningen fra tjæresand	0%	0%
Russiske selskaber	0%	0%

Bæredygtighedsindikatorerne er ikke revideret særskilt af en uafhængig tredjepart.

... og sammenlignet med tidligere perioder?

Der henvises til besvarelsen af forrige spørgsmål.

Hvad var målene for de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, og hvordan bidrog de bæredygtige investeringer til sådanne mål?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD High Yield Obligationer (EUR) foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Hvordan skadede de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, ikke i væsentlig grad nogen af de miljømæssige eller sociale bæredygtige investeringsmål?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD High Yield Obligationer (EUR) foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Hvordan blev der taget hensyn til indikatorer for negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD High Yield Obligationer (EUR) foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Var de bæredygtige investeringer i overensstemmelse med OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder og FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD High Yield Obligationer (EUR) foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

EU-klassificeringssystemet fastsætter et princip om ikke at gøre væsentlig skade, hvorved investeringer, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, ikke i væsentlig grad bør skade målene i EU's klassificeringssystem, og der er specifikke EU-kriterier.

Princippet om ikke at gøre skade gælder kun de for investeringer, der ligger til grund for det finansielle produkt, og som tager højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter. De investeringer, der ligger til grund for den tilbageværende andel af dette finansielle produkt, tager ikke højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter.

Andre bæredygtige investeringer må heller ikke i væsentlig grad skade miljømæssige eller sociale mål.

Hvordan tog dette finansielle produkt hensyn til de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

PensionDanmark ekskluderer selskaber, som har overtrådt vores retningslinjer for ansvarlige investeringer eller som er involveret i aktiviteter, som PensionDanmark har udelukket fra investeringsuniversitet. Disse aktiviteter dækker over de aktiviteter, som vi anser for at være de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer. PensionDanmark ekskluderer selskaber, der er:

- > involveret i tobaksproduktion
- > involveret i produktion af antipersonelminer, klyngebomber eller kemiske våben
- > mineselskaber med over 5% af omsætningen fra termisk kulproduktion
- > mineselskaber, der påbegynder ny udvinding af termisk kul
- > olieselskaber med over 5% af omsætningen fra tjæresand
- > russiske selskaber

Hvad var dette finansielle produkts største investeringer?

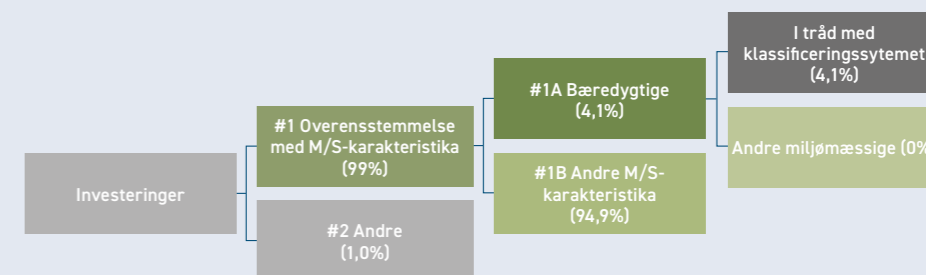
Oversigten er opgjort for d. 31.12.2023.

Største investeringer 2023	Sektor	% aktiver	Land
VMED 4 1/8 08/15/30	IT	1,04%	GB
PINEFI 3 1/4 09/30/25	IT	0,98%	GB
TITIM 1 5/8 01/18/29	Forbrugsgoder	0,98%	IT
EDF 2 7/8 PERP	Telekommunikation	0,98%	FR
TCHEN 2 07/15/25	Sundhedspleje	0,97%	DE
DOUGR 6 04/08/26	Finans	0,83%	DE
GRFSM 3.2 05/01/25	Finans	0,82%	ES
TALKLN 3 7/8 02/20/25	Telekommunikation	0,81%	GB
THYELE 4 3/8 07/15/27	IT	0,80%	DE
QPARKH 1 1/2 03/01/25	Sundhedspleje	0,76%	NL
ABESM 3.248 PERP	IT	0,75%	NL
SOLBBB 2 1/2 PERP	IT	0,74%	BE
LORCAT 4 09/18/27	Materialer	0,70%	ES
ALTICE 4 3/4 01/15/28	Konsumentvarer	0,66%	LU
JERRGB 5 1/4 01/15/27	Konsumentvarer	0,66%	GB

Da PD High Yield Obligationer (EUR) først er blevet deklareret som artikel 8-produkt i 2023, er de største investeringer for 2022 ikke opgjort.

Hvilken andel udgjorde bæredygtighedsrelaterede investeringer?

Andelen af bæredygtighedsrelaterede investeringer i 2023 per 31. december 2023 for PD High Yield Obligationer (EUR) var på 99%. Dette baserer sig på rapporteret data af aktiviteter i overensstemmelse med EU-taksonomien fra MSCI.

#1 Overensstemmelse med M/S-karakteristika omfatter de af det finansielle produkts investeringer, der anvendes til at opnå de miljømæssige eller sociale karakteristika, der fremmes af det sociale produkt.

#2 Andre omfatter de resterende investeringer i de finansielle produkt, som hverken er i overensstemmelse med de miljømæssige eller sociale karakteristika eller kan kvalificeres som bæredygtige investeringer.

Kategori **#1 Overensstemmelse med M/S-karakteristika** omfatter:

- Underkategori **#1A Bæredygtige** omfatter bæredygtige investeringer med miljømæssige eller sociale mål.
- Underkategori **#1B Andre M/S-karakteristika** omfatter investeringer, der er i overensstemmelse med de miljømæssige eller sociale karakteristika, og som ikke kan kvalificeres som bæredygtige investeringer.

Opgørelsen er lavet for investeringer per d. 31/12 2023.

Hvad var aktivallokeringen?

Opgørelsen over '#1A Bæredygtige' investeringer er baseret på investeringer i virksomhedsobligationer.

Investeringer medtaget under '#1B Andre M/S karakteristika' dækker delvist over investeringer, hvor der enten ikke er datadækning for at kunne dokumentere, at de kan opgøres som bæredygtige investeringer. Det gælder også for investeringer som det vurderes er omfattet af taksonomien (såkaldt "taxonomy eligible"), men hvor der ikke er tilstrækkelig dokumentation til at fastslå at de er i overensstemmelse med taksonomien.

Investeringer medtaget under '#2 Andre' dækker over derivater og likvide midler, hvilket er beskrevet yderligere herunder.

PensionDanmarks investeringer har til hovedformål at skabe et godt risikosteret afkast til vores medlemmer på deres pensionsopsparing. Investeringer medtaget under '#1B Andre M/S karakteristika' dækker derfor også over investeringer, som ikke har til formål at bidrage til bæredygtighedsmål, men i stedet bidrager til at skabe et positivt afkast, som kan skabe rammerne for en god pension og tryk alderdom for vores medlemmer. Generelt bidrager finansieringen af selskaber og projekter i PensionDanmarks investeringsunivers, der dækker over et stort antal sektorer og geografier, til at fremme velstand, vækst og beskæftigelse.

Alle PensionDanmarks investeringer skal leve op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer, og alle selskaber evalueres på basis af deres forretningsmodel og tilgang til miljøhensyn, menneskerettigheder og arbejdsforhold således at de fremmer miljø og sociale karakteristika. Selskaber, som ikke lever op til PensionDanmarks politik, og hvor dialog er udsigtsløs, ekskluderes. Dette gælder også for investeringerne under PD High Yield Obligationer (EUR).

Inden for hvilke økonomiske sektorer blev investeringerne foretaget?

Mulighedsskabende aktiviteter gør det direkte muligt for andre aktiviteter at yde et væsentligt bidrag til et miljømål.

Omstillingsaktiviteter er aktiviteter, for hvilke der endnu ikke findes kulstof-fattige alternativer, og som blandt andet har drivhusgas-emissionsniveauer, der svarer til de bedste resultater.

Investeringerne i virksomhedsobligationer er foretaget inden for en række forskellige sektorer, som ses nedenfor:

Sektor	Pct.
Energi	1,95%
Materialer	7,05%
Industri	9,88%
Forbrugsgoder	16,88%
Konsumtvarer	13,23%
Sundhedspleje	2,89%
Finans	17,32%
IT	2,34%
Telekommunikation	20,66%
Forsyning	5,55%
Ejendom	1,49%
Statsobligationer	0,75%

Af investeringerne i PD High Yield Obligationer (EUR) udgøres 5,8% af selskaber, som er aktive i den fossile sektor.

er bæredygtige investeringer med et miljømål, der ikke tager hensyn til kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter i henhold til EU-klassificeringssystemet.

I hvilket omfang var de bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Investeringer, der er opgjort som bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-Taksonomien, vurderes at bidrage til enten miljømålet i taksonomien om modvirkning af klimaændringer eller tilpasning til klimaændringer. Andelen af de samlede investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-taksonomien opgøres for 2023 til 4,1% af alle investeringer i PD High Yield Obligationer (EUR) inkl. statsobligationer. Dette opgøres på baggrund af kapitaludgifter (CapEx), da det afspejler hvilke investeringer et selskab foretager sig og dermed viser kapitaludgifter hvordan selskabet udvikler sig. Andelen af investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien er ikke revideret særskilt af en uafhængig tredjepart.

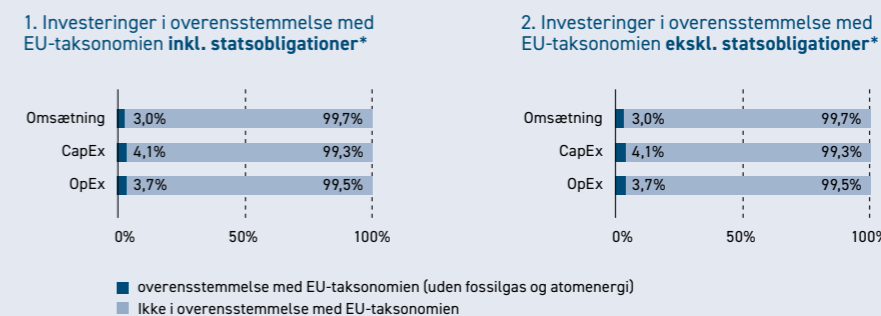
EU-taksonomien indeholder flere miljømål, hvoraf der for 2023 er tilgængelig data for to af målene. 2,3% af investeringerne i PD High Yield Obligationer (EUR) understøtter miljømålet om modvirkning af klimaforandringer, og 0,1% af investeringer i PD High Yield Obligationer (EUR) understøtter miljømålet om tilpasning til klimaforandringer. Begge disse andele rapporteres separat fra opgørelsen

Opgørelsen over virksomhedsobligationer er opgjort på baggrund af rapporteret data fra MSCI, som baserer sig på de enkelte selskabers egen rapportering af overensstemmelse med taksonomien.

Medførte det finansielle produkt investeringer i aktiviteter relateret til fossilgas og/eller atomenergi i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet¹

- Ja: Fossil Gas Atomkraft
- Nej

Diagrammerne nedenfor viser med grønt procentdelen af investeringer, der er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet. Da der ikke findes nogen hensigtsmæssig metode til at bestemme overensstemmelsen med klassificeringssystemet for statsobligationer*, viser det første diagram overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forhold til alle det finansielle produkts investeringer, inkl. statsobligationer, mens det andet diagram kun viser overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forbindelse med det finansielle produkts investeringer, ekskl. statsobligationer.

*For disse diagrammer omfatter 'statsobligationer' alle statsengagementer.

Hvad var andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter og mulighedsskabende aktiviteter?

Andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter ('transitional') i 2023 for PD High Yield Obligationer (EUR) var 0,0%. Andelen af investeringer i mulighedsskabende aktiviteter ('enabling') i 2023 for PD High Yield Obligationer (EUR) var 0,7%

¹ Fossilgas og/eller atomrelaterede aktiviteter vil kun være i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet, hvis de bidrager til at begrænse klimaændringer ("modvirkning af klimaændringer") og ikke i væsentlig grad skader noget miljømål – se forklarende note i venstre margen. Kriterierne i deres helhed for økonomiske aktiviteter inden for fossilgas og atomenergi, der er i overensstemmelse med taksonomien fastsat i Kommissionens delegerede forordning (EU) 2022/1214.

Hvad var andelen af bæredygtige investeringer med et miljømål, der ikke er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Andelen af bæredygtige investeringer, som ikke er i overensstemmelse med EU-taksonomien er 0%.

Hvilken andel udgjorde socialt bæredygtige investeringer?

Der er ikke sat et mål om en minimumsandel af socialt bæredygtige investeringer og derfor opgøres dette ikke.

Hvilke investeringer blev medtaget under "Andre", hvad var formålet med dem, og var der nogen miljømæssige eller sociale minimumsgarantier?

Investeringer medtaget under 'Andre' inkluderer derivater og likvide midler og udgør 1,0% af de samlede investeringer. Formålet med derivater er at risikofordække investeringsporteføljen, og likvide midler stammer fra løbende afkast og indbetalinger fra medlemmer og genplaceres hurtigst muligt og anvendes derudover til at have et likvidt beredskab til at dække udgifter. Disse investeringer er medtaget under 'Andre', da det ikke er muligt at opgøre hvorvidt de fremmer de miljømæssige og sociale karakteristika. Alle PensionDanmarks investeringer skal leve op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer, og det dækker også vores derivater. For vores likvide beholdning er det ikke muligt at stille miljømæssige eller sociale minimumsgarantier.

Hvilke foranstaltninger er der blevet truffet for at opfylde de miljømæssige og/eller sociale karakteristika i referenceperioden?

PensionDanmark har også i 2023 overvåget, om vores investeringer lever op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer. I tilfælde af selskaber, som ikke lever op til PensionDanmarks politik og hvor dialog er meningsløs, har det ført til eksklusion af selskabet fra PensionDanmarks samlede investeringsunivers.

Hvordan klarede dette finansielle produkt sig sammenlignet med referencebenchmarket?

Der er ikke angivet et specifikt indeks som referencebenchmark.

High yield obligationer (USD) periodiske oplysninger 2023

Periodisk offentliggørelse af oplysninger om finansielle produkter, jf. artikel 8, stk. 1, 2 og 2a, i forordning (EU) 2019/2088 og artikel 6, stk. 1, i forordning (EU) 2020/852

Produktnavn: PD High yield obligationer (USD)

Identifikator for juridiske enheder (LEI-kode): 213800FUOGGLQ4FL3R57

Miljømæssige og/eller sociale karakteristika

Havde dette finansielle produkt et bæredygtigt investeringsmål?

Ja

Nej

Det foretog **bæredygtige investeringer med et miljømål: ___%**

i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

I økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

Det foretog **bæredygtige investeringer med et socialt mål: ___%**

Det fremmede **miljømæssigt/sociale (M/S) karakteristika**, og selv om det ikke havde en bæredygtig investering som mål, havde det en andel af bæredygtige investeringer på ___%

med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

med et socialt mål

Det fremmede M/S- karakteristika, men foretog **ikke nogen bæredygtige investeringer**

Ved "bæredygtig investering" forstås en investering i en økonomisk aktivitet, der bidrager til et miljømæssigt eller socialt mål, forudsat at investeringen ikke i væsentlig grad skader miljømæssige eller sociale mål, og at de virksomheder, der investeres i, følger god ledelsespraksis.

EU-klassificeringssystemet er et klassificeringssystem, der er fastsat i forordning (EU) 2020/852, og som opstiller en liste over miljømæssige bæredygtige økonomiske aktiviteter. I nævnte forordning er der ikke fastsat en liste over socialt bæredygtige økonomiske aktiviteter. Bæredygtige investeringer med et miljømål kan være i overensstemmelse med klassificeringssystemet et eller ej.

I hvilket omfang blev de miljømæssige og/eller karakteristika, der fremmes af dette finansielle produkt, opfyldt?

PensionDanmark har i 2023 haft fremme af miljø- og sociale karakteristika højt på dagsordenen, og det gælder også for PD High yield obligationer (USD). Vores investeringer skal leve op til vores kriterier for ansvarlige investeringer for at være i investeringsuniverset, og det sikres bl.a. gennem værktøjer som eksklusion af bestemte sektorer og selskaber, som ikke lever op til vores kriterier for ansvarlig investering. Dette har også været gældende for 2023. I 2023 har PD High Yield obligationer (USD) overholdt eksklusionslisten, som løbende i 2023 er blevet opdateret med den nyeste information om selskaber, der bryder med vores eksklusionspolitik.

Bæredygtighedsindikatorer måler, hvordan de miljømæssige eller sociale karakteristika, der fremmes af dette produkt opnås.

Howdan klarede bæredygtighedsindikatorerne sig?

Bæredygtighedsindikatoren for PD Ansvarlige Obligationer er overholdelse af eksklusionspolitikken. Puljen er løbende blevet screenet for brud på PensionDanmarks eksklusionspolitik og den har i 2023 ikke indeholdt selskaber, der har brudt med PensionDanmarks eksklusionspolitik. Konkret vil det sige at de investeringer, der har ligget i PD Ansvarlige Obligationer i 2023 ikke har været investeret i selskaber, som bryder med vores eksklusionskriterier, hvilket opgøres nedenfor:

Investeringer i selskaber, der er:	2023	2022
Involveret i tobaksproduktion	0%	0%
Involveret i produktion af antipersonelminer, klyngebomber eller kemiske våben	0%	0%
Mineselskaber med over 5% af omsætningen fra termisk kulproduktion	0%	0%
Mineselskaber, der påbegynder ny udvinding af termisk kul	0%	0%
Olieselskaber med over 5% af omsætningen fra tjæresand	0%	0%
Russiske selskaber	0%	0%

Bæredygtighedsindikatorerne er ikke revideret særskilt af en uafhængig tredjepart.

... og sammenlignet med tidligere perioder?

Der henvises til besvarelsen af forrige spørgsmål.

Hvad var målene for de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, og hvordan bidrog de bæredygtige investeringer til sådanne mål?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD High Yield Obligationer (USD) foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Howdan skadede de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, ikke i væsentlig grad nogen af de miljømæssige eller sociale bæredygtige investeringsmål?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD High Yield Obligationer (USD) foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Howdan blev der taget hensyn til indikatorer for negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD High Yield Obligationer (USD) foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Var de bæredygtige investeringer i overensstemmelse med OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder og FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD High Yield Obligationer (USD) foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

EU-klassificeringssystemet fastsætter et princip om ikke at gøre væsentlig skade, hvorved investeringer, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, ikke i væsentlig grad bør skade målene i EU's klassificeringssystem, og der er specifikke EU-kriterier.

Princippet om ikke at gøre skade gælder kun de for investeringer, der ligger til grund for det finansielle produkt, og som tager højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter. De investeringer, der ligger til grund for den tilbageværende andel af dette finansielle produkt, tager ikke højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter.

Andre bæredygtige investeringer må heller ikke i væsentlig grad skade miljømæssige eller sociale mål.

Howdan tog dette finansielle produkt hensyn til de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

PensionDanmark ekskluderer selskaber, som har overtrådt vores retningslinjer for ansvarlige investeringer eller som er involveret i aktiviteter, som PensionDanmark har udelukket fra investeringsuniversitet. Disse aktiviteter dækker over de aktiviteter, som vi anser for at være de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer. PensionDanmark ekskluderer selskaber, der er:

- > involveret i tobaksproduktion
- > involveret i produktion af antipersonelminer, klyngebomber eller kemiske våben
- > mineselskaber med over 5% af omsætningen fra termisk kulproduktion
- > mineselskaber, der påbegynder ny udvinding af termisk kul
- > olieselskaber med over 5% af omsætningen fra tjæresand
- > russiske selskaber

Hvad var dette finansielle produkts største investeringer?

Listen omfatter de investeringer, der udgjorde den største andel af de finansielle produkts investeringer i referenceperioden.

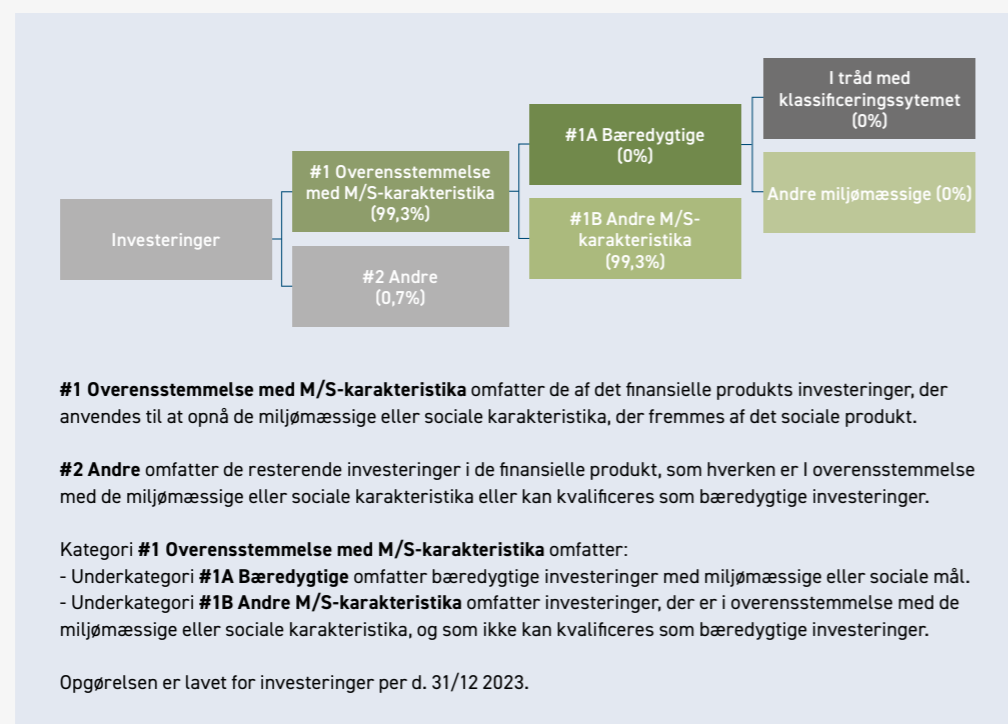
Oversigten er opgjort for d. 31.12.2023.

Største investeringer 2023	Sektor	% aktiver	Land
T 2 3/8 02/15/42	Statsobligationer	1,92%	US
BOIFIN 7 1/2 02/16/27	Finans	1,07%	NL
IIFPTN 1 1/2 01/27/26	Finans	0,99%	ID
PARCRT 0 06/05/34	Industri	0,88%	KY
ADGLXY 2.94 09/30/40	Energi	0,87%	AE
GABBM 6.097 08/01/38	Finans	0,80%	US
PEMEX 6.7 02/16/32	Energi	0,73%	MX
SLOVEN 5 09/19/33	Statsobligationer	0,71%	SI
MEX 6.338 05/04/53	Statsobligationer	0,70%	MX
SMIPIJ 2.05 05/11/26	Finans	0,70%	ID
CFELEC 5 09/29/36	Forsyning	0,69%	MX
POLAND 5 1/2 04/04/53	Statsobligationer	0,63%	PL
EGYPT 4 3/4 04/16/26	Statsobligationer	0,60%	EG
MAEXIM 6 05/16/29	Statsobligationer	0,58%	HU
T 3 3/8 05/15/33	Statsobligationer	0,57%	US

Da PD High Yield Obligationer (USD) først er blevet deklareret som artikel 8-produkt i 2023, er de største investeringer for 2022 ikke opgjort.

Hvilken andel udgjorde bæredygtighedsrelaterede investeringer?

Andelen af bæredygtighedsrelaterede investeringer i 2023 per 31. december 2023 for PD High yield obligationer (USD) var på 99,3%. Dette baserer sig på rapporteret data af aktiviteter i overensstemmelse med EU-taksonomien fra MSCI.

Hvad var aktivallokeringen?

Opgørelsen over '#1A Bæredygtige' investeringer er baseret på investeringer i virksomhedsobligationer.

Investeringer medtaget under '#1B Andre M/S karakteristika' dækker delvist over investeringer, hvor der enten ikke er datadækning for at kunne dokumentere, at de kan opgøres som bæredygtige investeringer. Det gælder også for investeringer som det vurderes er omfattet af taksonomien (såkaldt "taxonomy eligible"), men hvor der ikke er tilstrækkelig dokumentation til at fastslå at de er i overensstemmelse med taksonomien.

Investeringer medtaget under '#2 Andre' dækker over derivater og likvide midler, hvilket er beskrevet yderligere herunder.

PensionDanmarks investeringer har til hovedformål at skabe et godt risikojusteret afkast til vores medlemmer på deres pensionsopsparing. Investeringer medtaget under '#1B Andre M/S karakteristika' dækker derfor også over investeringer, som ikke har til formål at bidrage til bæredygtigheds mål, men i stedet bidrager til at skabe et positivt afkast, som kan skabe rammerne for en god pension og tryk alderdom for vores medlemmer. Generelt bidrager finansieringen af selskaber og projekter i PensionDanmarks investeringsunivers, der dækker over et stort antal sektorer og geografier, til at fremme velstand, vækst og beskæftigelse.

Alle PensionDanmarks investeringer skal leve op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer, og alle selskaber evalueres på basis af deres forretningsmodel og tilgang til miljøhensyn, menneskerettigheder og arbejdstagerforhold således at de fremmer miljø og sociale karakteristika. Selskaber, som ikke lever op til PensionDanmarks politik, og hvor dialog er udsigtløs, ekskluderes. Dette gælder også for investeringerne under PD High yield obligationer (USD).

Inden for hvilke økonomiske sektorer blev investeringerne foretaget?

Mulighedsskabende aktiviteter gør det direkte muligt for andre aktiviteter at yde et væsentligt bidrag til et miljømål.

Omstillingsaktiviteter er aktiviteter, for hvilke der endnu ikke findes kulstof-fattige alternativer, og som blandt andet har drivhusgas-emissionsniveauer, der svarer til de bedste resultater.

Investeringerne i aktier og virksomhedsobligationer er foretaget inden for en række forskellige sektorer, som ses nedenfor:

Sektor	Pct.
Energi	12,9%
Materialer	6,5%
Industri	12,8%
Forbrugsgoder	24,3%
Konsumentvarer	8,0%
Sundhedspleje	4,5%
Finans	9,3%
IT	4,6%
Telekommunikation	11,6%
Forsyning	3,2%
Ejendom	2,3%

Af investeringerne i PD High yield obligationer (USD) udgøres 12,8% af selskaber, som er aktive i den fossile sektor.

er bæredygtige investeringer med et miljømål, der ikke tager hensyn til kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter i henhold til EU-klassificeringssystemet.

I hvilket omfang var de bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Investeringer, der er opgjort som bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-Taksonomien, vurderes at bidrage til enten miljømålet i taksonomien om modvirkning af klimaændringer eller tilpasning til klimaændringer. Andelen af de samlede investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-taksonomien opgøres for 2023 til 0,1% af alle investeringer i PD High yield obligationer (USD) inkl. statsobligationer. Andelen af investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien er ikke revideret særskilt af en uafhængig tredjepart.

EU-taksonomien indeholder flere miljømål, hvoraf der for 2023 er tilgængelig data for to af målene. 0% af investeringerne i PD High yield obligationer (USD) understøtter miljømålet om modvirkning af klimaforandringer, og 0% af investeringer i PD High yield obligationer (USD) understøtter miljømålet om tilpasning til klimaforandringer. Begge disse andele rapporteres separat fra opgørelsen

Opgørelsen over virksomhedsobligationer er opgjort på baggrund af rapporteret data fra MSCI, som baserer sig på de enkelte selskabers egen rapportering af overensstemmelse med taksonomien.

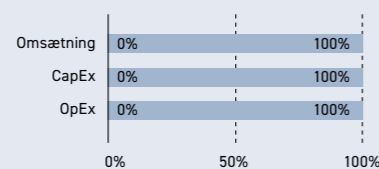
Medførte det finansielle produkt investeringer i aktiviteter relateret til fossilgas og/eller atomenergi i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet ¹

Ja: Fossil Gas Atomkraft

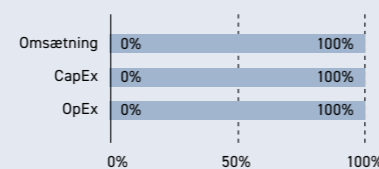
Nej

Diagrammerne nedenfor viser med grønt procentdelen af investeringer, der er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet. Da der ikke findes nogen hensigtsmæssig metode til at bestemme overensstemmelsen med klassificeringssystemet for statsobligationer*, viser det første diagram overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forhold til alle det finansielle produkts investeringer, inkl. statsobligationer, mens det andet diagram kun viser overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forbindelse med det finansielle produkts investeringer, ekskl. statsobligationer.

1. Investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien inkl. statsobligationer*

2. Investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien ekskl. statsobligationer*

*For disse diagrammer omfatter 'statsobligationer' alle statsengagementer.

Hvad var andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter og mulighedsskabende aktiviteter?

Andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter ('transitional') i 2023 for PD High yield obligationer (USD) var 0%. Andelen af investeringer i mulighedsskabende aktiviteter ('enabling') i 2023 for PD High yield obligationer (USD) var 0%

¹ Fossilgas og/eller atomrelaterede aktiviteter vil kun være i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet, hvis de bidrager til at begrænse klimaændringer ("modvirkning af klimaændringer") og ikke i væsentlig grad skader noget miljømål – se forklarende note i venstre margen. Kriterierne i deres helhed for økonomiske aktiviteter inden for fossilgas og atomenergi, der er i overensstemmelse med taksonomien fastsat i Kommissionens delegerede forordning (EU) 2022/1214.

Hvad var andelen af bæredygtige investeringer med et miljømål, der ikke er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Andelen af bæredygtige investeringer, som ikke er i overensstemmelse med EU-taksonomien er 0%.

Hvilken andel udgjorde socialt bæredygtige investeringer?

Der er ikke sat et mål om en minimumsandel af socialt bæredygtige investeringer og derfor opgøres dette ikke.

Hvilke investeringer blev medtaget under "Andre", hvad var formålet med dem, og var der nogen miljømæssige eller sociale minimumsgarantier?

Investeringer medtaget under 'Andre' inkluderer derivater og likvide midler og udgør 0,7% af de samlede investeringer. Formålet med derivater er at risikofordække investeringsporteføljen, og likvide midler stammer fra løbende afkast og indbetalinger fra medlemmer og genplaceres hurtigst muligt og anvendes derudover til at have et likvidt beredskab til at dække udgifter. Disse investeringer er medtaget under 'Andre', da det ikke er muligt at opgøre hvorvidt de fremmer de miljømæssige og sociale karakteristika. Alle PensionDanmarks investeringer skal leve op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer, og det dækker også vores derivater. For vores likvide beholdning er det ikke muligt at stille miljømæssige eller sociale minimumsgarantier.

Hvilke foranstaltninger er der blevet truffet for at opfylde de miljømæssige og/eller sociale karakteristika i referenceperioden?

PensionDanmark har også i 2023 overvåget, om vores investeringer lever op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer. I tilfælde af selskaber, som ikke lever op til PensionDanmarks politik og hvor dialog er meningsløs, har det ført til eksklusion af selskabet fra PensionDanmarks samlede investeringsunivers.

Hvordan klarede dette finansielle produkt sig sammenlignet med referencebenchmarket?

Der er ikke angivet et specifikt indeks som referencebenchmark.

Obligationspulje

periodiske oplysninger 2023

Periodisk offentliggørelse af oplysninger om finansielle produkter, jf. artikel 8, stk. 1, 2 og 2a, i forordning (EU) 2019/2088 og artikel 6, stk. 1, i forordning (EU) 2020/852

Produktnavn: PD Obligationspulje

Identifikator for juridiske enheder (LEI-kode): 213800FUOGGLQ4FL3R57

Miljømæssige og/eller sociale karakteristika

Ved "bæredygtig investering" forstås en investering i en økonomisk aktivitet, der bidrager til et miljømæssigt eller socialt mål, forudsat at investeringen ikke i væsentlig grad skader miljømæssige eller sociale mål, og at de virksomheder, der investeres i, følger god ledelsespraksis.

EU-klassificerings-systemet er et klassificerings-system, der er fastsat i forordning (EU) 2020/852, og som opstiller en liste over miljømæssige bæredygtige økonomiske aktiviteter. I nævnte forordning er der ikke fastsat en liste over socialt bæredygtige økonomiske aktiviteter. Bæredygtige investeringer med et miljømål kan være i overensstemmelse med klassificerings-system et eller ej.

Havde dette finansielle produkt et bæredygtigt investeringsmål?

Ja

Nej

Det foretog bæredygtige investeringer med et miljømål: ___%

i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

I økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

Det foretog bæredygtige investeringer med et socialt mål: ___%

Det fremmede miljømæssigt/socialt (M/S) karakteristika, og selv om det ikke havde en bæredygtig investering som mål, havde det en andel af bæredygtige investeringer på ___%

med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

med et socialt mål

Det fremmede M/S- karakteristika, men foretog ikke nogen bæredygtige investeringer

I hvilket omfang blev de miljømæssige og/eller karakteristika, der fremmes af dette finansielle produkt, opfyldt?

PensionDanmark har i 2023 haft fremme af miljø- og sociale karakteristika højt på dagsordenen, og det gælder også for PD Obligationspulje. Vores investeringer skal leve op til vores kriterier for ansvarlige investeringer for at være i investeringsuniverset, og det sikres bl.a. gennem værktøjer og eksklusion af bestemte sektorer og selskaber, som ikke lever op til vores kriterier for ansvarlig investeringer. Dette har også været gældende for 2023. I 2023 har PD Obligationspulje overholdt eksklusionslisten, som løbende i 2023 er blevet opdateret med den nyeste information om selskaber, der bryder med vores eksklusionspolitik.

Bæredygtighedsindikatorer måler, hvordan de miljømæssige eller sociale karakteristika, der fremmes af dette produkt opnås.

Hvordan klarede bæredygtighedsindikatorerne sig?

Bæredygtighedsindikatoren for PD Ansvarlige Obligationer er overholdelse af eksklusionspolitikken. Puljen er løbende blevet screenet for brud på PensionDanmarks eksklusionspolitik og den har i 2023 ikke indeholdt selskaber, der har brudt med PensionDanmarks eksklusionspolitik. Konkret vil det sige at de investeringer, der har ligget i PD Ansvarlige Obligationer i 2023 ikke har været investeret i selskaber, som bryder med vores eksklusionskriterier, hvilket opgøres nedenfor:

Investeringer i selskaber, der er:	2023	2022
Involveret i tobaksproduktion	0%	0%
Involveret i produktion af antipersonelminer, klyngebomber eller kemiske våben	0%	0%
Mineselskaber med over 5% af omsætningen fra termisk kulproduktion	0%	0%
Mineselskaber, der påbegynder ny udvinding af termisk kul	0%	0%
Olieselskaber med over 5% af omsætningen fra tjæresand	0%	0%
Russiske selskaber	0%	0%

Bæredygtighedsindikatorerne er ikke revideret særskilt af en uafhængig tredjepart.

... og sammenlignet med tidligere perioder?

Der henvises til besvarelsen af forrige spørgsmål.

Hvad var målene for de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, og hvordan bidrog de bæredygtige investeringer til sådanne mål?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD Obligationspulje foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Hvordan skadede de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, ikke i væsentlig grad nogen af de miljømæssige eller sociale bæredygtige investeringsmål?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD Obligationspulje foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Hvordan blev der taget hensyn til indikatorer for negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD Obligationspulje foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Var de bæredygtige investeringer i overensstemmelse med OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder og FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD Obligationspulje foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

EU-klassificeringssystemet fastsætter et princip om ikke at gøre væsentlig skade, hvorved investeringer, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, ikke i væsentlig grad bør skade målene i EU's klassificeringssystem, og der er specifikke EU-kriterier.

Princippet om ikke at gøre skade gælder kun de for investeringer, der ligger til grund for det finansielle produkt, og som tager højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter. De investeringer, der ligger til grund for den tilbageværende andel af dette finansielle produkt, tager ikke højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter.

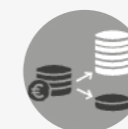
Andre bæredygtige investeringer må heller ikke i væsentlig grad skade miljømæssige eller sociale mål.

Hvordan tog dette finansielle produkt hensyn til de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

PensionDanmark ekskluderer selskaber, som har overtrådt vores retningslinjer for ansvarlige investeringer eller som er involveret i aktiviteter, som PensionDanmark har udelukket fra investeringsuniversitet. Disse aktiviteter dækker over de aktiviteter, som vi anser for at være de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer. PensionDanmark ekskluderer selskaber, der er:

- > involveret i tobaksproduktion
- > involveret i produktion af antipersonelminer, klyngebomber eller kemiske våben
- > mineselskaber med over 5% af omsætningen fra termisk kulproduktion
- > mineselskaber, der påbegynder ny udvinding af termisk kul
- > olieselskaber med over 5% af omsætningen fra tjæresand
- > russiske selskaber

Hvad var dette finansielle produkts største investeringer?

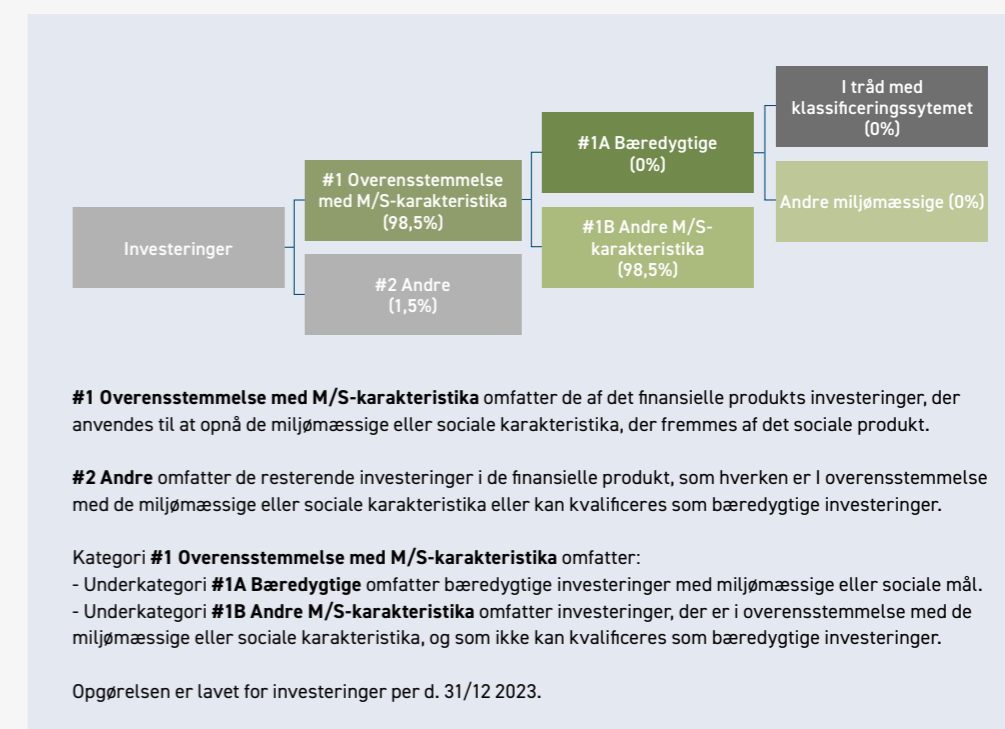
Oversigten er opgjort for d. 31.12.2023.

Største investeringer 2023	Sektor	% aktiver	Land
T 2 3/8 02/15/42	Statsobligationer	1,92%	US
BOIFIN 7 1/2 02/16/27	Finans	1,07%	NL
IIFPTN 1 1/2 01/27/26	Finans	0,99%	ID
PARCRT 0 06/05/34	Industri	0,88%	KY
ADGLXY 2.94 09/30/40	Energi	0,87%	AE
GABMT 6.097 08/01/38	Finans	0,80%	US
PEMEX 6.7 02/16/32	Energi	0,73%	MX
SLOVEN 5 09/19/33	Statsobligationer	0,71%	SI
MEX 6.338 05/04/53	Statsobligationer	0,70%	MX
SMIPIJ 2.05 05/11/26	Finans	0,70%	ID
CFELEC 5 09/29/36	Forsyning	0,69%	MX
POLAND 5 1/2 04/04/53	Statsobligationer	0,63%	PL
EGYPT 4 3/4 04/16/26	Statsobligationer	0,60%	EG
MAEXIM 6 05/16/29	Statsobligationer	0,58%	HU
T 3 3/8 05/15/33	Statsobligationer	0,57%	US

Da PD Obligationspulje først er blevet deklareret som artikel 8-produkt i 2023, er de største investeringer for 2022 ikke opgjort.

Hvilken andel udgjorde bæredygtighedsrelaterede investeringer?

Andelen af bæredygtighedsrelaterede investeringer i 2023 per 31. december 2023 for PD Obligationspulje var på 98,5%. Dette baserer sig på rapporteret data af aktiviteter i overensstemmelse med EU-taksonomien fra MSCI.

Hvad var aktivallokeringen?

Opgørelsen over '#1A Bæredygtige' investeringer er baseret på investeringer i virksomhedsobligationer.

Investeringer medtaget under '#1B Andre M/S karakteristika' dækker delvist over investeringer, hvor der enten ikke er datadækning for at kunne dokumentere, at de kan opgøres som bæredygtige investeringer. Det gælder også for investeringer som det vurderes er omfattet af taksonomien (såkaldt "taxonomy eligible"), men hvor der ikke er tilstrækkelig dokumentation til at fastslå at de er i overensstemmelse med taksonomien.

Investeringer medtaget under '#2 Andre' dækker over derivater og likvide midler, hvilket er beskrevet yderligere herunder.

PensionDanmarks investeringer har til hovedformål at skabe et godt risikojusteret afkast til vores medlemmer på deres pensionsopsparing. Investeringer medtaget under '#1B Andre M/S karakteristika' dækker derfor også over investeringer, som ikke har til formål at bidrage til bæredygtighedsmål, men i stedet bidrager til at skabe et positivt afkast, som kan skabe rammerne for en god pension og tryk alderdom for vores medlemmer. Generelt bidrager finansieringen af selskaber og projekter i PensionDanmarks investeringsunivers, der dækker over et stort antal sektorer og geografier, til at fremme velstand, vækst og beskæftigelse.

Alle PensionDanmarks investeringer skal leve op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer, og alle selskaber evalueres på basis af deres forretningsmodel og tilgang til miljøhensyn, menneskerettigheder og arbejdstagerforhold således at de fremmer miljø og sociale karakteristika. Selskaber, som ikke lever op til PensionDanmarks politik, og hvor dialog er udsigtløs, ekskluderes. Dette gælder også for investeringerne under PD Obligationspulje.

Inden for hvilke økonomiske sektorer blev investeringerne foretaget?

Investeringerne i virksomhedsobligationer er foretaget inden for en række forskellige sektorer, som ses nedenfor:

Sektor	Pct.
Finans	89,0%
Statsobligationer	11,0%

Af investeringerne i PD Obligationspulje udgøres 0% af selskaber, som er aktive i den fossile sektor.

Mulighedsskabende aktiviteter gør det direkte muligt for andre aktiviteter at yde et væsentligt bidrag til et miljømål.

Omstillingsaktiviteter er aktiviteter, for hvilke der endnu ikke findes kulstof-fattige alternativer, og som blandt andet har drivhusgas-emissionsniveauer, der svarer til de bedste resultater.

er bæredygtige investeringer med et miljømål, der ikke tager hensyn til kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter i henhold til EU-klassificeringssystemet.

I hvilket omfang var de bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Investeringer, der er opgjort som bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-Taksonomien, vurderes at bidrage til enten miljømålet i taksonomien om modvirkning af klimaændringer eller tilpasning til klimaændringer. Andelen af de samlede investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-taksonomien opgøres for 2023 til 0% af alle investeringer i PD Obligationspulje inkl. statsobligationer. Andelen af investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien er ikke revideret særskilt af en uafhængig tredjepart.

EU-taksonomien indeholder flere miljømål, hvoraf der for 2023 er tilgængelig data for to af målene. 0% af investeringerne i PD Obligationspulje understøtter miljømålet om modvirkning af klimaforandringer, og 0% af investeringer i PD Obligationspulje understøtter miljømålet om tilpasning til klimaforandringer. Begge disse andele rapporteres separat fra opgørelsen

Opgørelsen over virksomhedsobligationer er opgjort på baggrund af rapporteret data fra MSCI, som baserer sig på de enkelte selskabers egen rapportering af overensstemmelse med taksonomien.

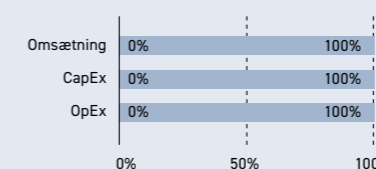
Medførte det finansielle produkt investeringer i aktiviteter relateret til fossilgas og/eller atomenergi i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Ja: Fossil Gas Atomkraft

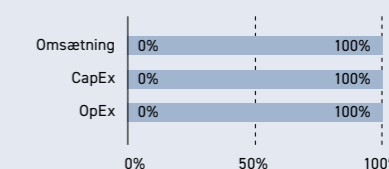
Nej

Diagrammerne nedenfor viser med grønt procentdelen af investeringer, der er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet. Da der ikke findes nogen hensigtsmæssig metode til at bestemme overensstemmelsen med klassificeringssystemet for statsobligationer*, viser det første diagram overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forhold til alle det finansielle produkts investeringer, inkl. statsobligationer, mens det andet diagram kun viser overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forbindelse med det finansielle produkts investeringer, ekskl. statsobligationer.

1. Investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien inkl. statsobligationer*

2. Investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien ekskl. statsobligationer*

■ overensstemmelse med EU-taksonomien (uden fossilgas og atomenergi)
 ■ Ikke i overensstemmelse med EU-taksonomien

*For disse diagrammer omfatter 'statsobligationer' alle statsengagementer.

Hvad var andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter og mulighedsskabende aktiviteter?

Andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter ('transitional') i 2023 for PD Obligationspulje var 0%. Andelen af investeringer i mulighedsskabende aktiviteter ('enabling') i 2023 for PD Obligationspulje var 0%.

* Fossilgas og/eller atomrelaterede aktiviteter vil kun være i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet, hvis de bidrager til at begrænse klimaændringer ("modvirkning af klimaændringer") og ikke i væsentlig grad skader noget miljømål - se forklarende note i venstre margen. Kriterierne i deres helhed for økonomiske aktiviteter inden for fossilgas og atomenergi, der er i overensstemmelse med taksonomien fastsat i Kommissionens delegerede forordning (EU) 2022/1214.

Hvad var andelen af bæredygtige investeringer med et miljømål, der ikke er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Andelen af bæredygtige investeringer, som ikke er i overensstemmelse med EU-taksonomien er 0%.

Hvilken andel udgjorde socialt bæredygtige investeringer?

Der er ikke sat et mål om en minimumsandel af socialt bæredygtige investeringer og derfor opgøres dette ikke.

Hvilke investeringer blev medtaget under "Andre", hvad var formålet med dem, og var der nogen miljømæssige eller sociale minimumsgarantier?

Investeringer medtaget under 'Andre' inkluderer derivater og likvide midler og udgør 1,5% af de samlede investeringer. Formålet med derivater er at risikofordække investeringsporteføljen, og likvide midler stammer fra løbende afkast og indbetalinger fra medlemmer og genplaceres hurtigst muligt og anvendes derudover til at have et likvidt beredskab til at dække udgifter. Disse investeringer er medtaget under 'Andre', da det ikke er muligt at opgøre hvorvidt de fremmer de miljømæssige og sociale karakteristika. Alle PensionDanmarks investeringer skal leve op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer, og det dækker også vores derivater. For vores likvide beholdning er det ikke muligt at stille miljømæssige eller sociale minimumsgarantier.

Hvilke foranstaltninger er der blevet truffet for at opfylde de miljømæssige og/eller sociale karakteristika i referenceperioden?

PensionDanmark har også i 2023 overvåget, om vores investeringer lever op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer. I tilfælde af selskaber, som ikke lever op til PensionDanmarks politik og hvor dialog er meningsløs, har det ført til eksklusion af selskabet fra PensionDanmarks samlede investeringsunivers.

Hvordan klarede dette finansielle produkt sig sammenlignet med referencebenchmarket?

Der er ikke angivet et specifikt indeks som referencebenchmark.

Stabile aktier periodiske oplysninger 2023

Periodisk offentliggørelse af oplysninger om finansielle produkter, jf. artikel 8, stk. 1, 2 og 2a, i forordning (EU) 2019/2088 og artikel 6, stk. 1, i forordning (EU) 2020/852

Produktnavn: PD Stabile aktier

Identifikator for juridiske enheder (LEI-kode): 213800FUOGLQ4FL3R57

Miljømæssige og/eller sociale karakteristika

Havde dette finansielle produkt et bæredygtigt investeringsmål?

Ja

Nej

Det foretog **bæredygtige investeringer med et miljømål: ___%**

i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

I økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

Det foretog **bæredygtige investeringer med et socialt mål: ___%**

Det fremmede **miljømæssigt/sociale (M/S) karakteristika**, og selv om det ikke havde en bæredygtig investering som mål, havde det en andel af bæredygtige investeringer på ___%

med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

med et socialt mål

Det fremmede M/S- karakteristika, men foretog **ikke nogen bæredygtige investeringer**

Ved "bæredygtig investering" forstås en investering i en økonomisk aktivitet, der bidrager til et miljømæssigt eller socialt mål, forudsat at investeringen ikke i væsentlig grad skader miljømæssige eller sociale mål, og at de virksomheder, der investeres i, følger god ledelsespraksis.

EU-klassificeringssystemet er et klassificeringssystem, der er fastsat i forordning (EU) 2020/852, og som opstiller en liste over miljømæssige bæredygtige økonomiske aktiviteter. I nævnte forordning er der ikke fastsat en liste over socialt bæredygtige økonomiske aktiviteter. Bæredygtige investeringer med et miljømål kan være i overensstemmelse med klassificeringssystemet et eller ej.

I hvilket omfang blev de miljømæssige og/eller karakteristika, der fremmes af dette finansielle produkt, opfyldt?

PensionDanmark har i 2023 haft fremme af miljø- og sociale karakteristika højt på dagsordenen, og det gælder også for PD Stabile aktier. Vores investeringer skal leve op til vores kriterier for ansvarlige investeringer for at være i investeringsuniverset, og det sikres bl.a. gennem værktøjer som eksklusion af bestemte sektorer og selskaber, som ikke lever op til vores kriterier for ansvarlig investeringer. Dette har også været gældende for 2023. I 2023 har PD Stabile aktier overholdt eksklusionslisten, som løbende i 2023 er blevet opdateret med den nyeste information om selskaber, der bryder med vores eksklusionspolitik.

Bæredygtighedsindikatorer måler, hvordan de miljømæssige eller sociale karakteristika, der fremmes af dette produkt opnås.

Howdan klarede bæredygtighedsindikatorerne sig?

Bæredygtighedsindikatoren for PD Stabile aktier er overholdelse af eksklusionspolitikken. Puljen er løbende blevet screenet for brud på PensionDanmarks eksklusionspolitik og den har i 2023 ikke indeholdt selskaber, der har brudt med PensionDanmarks eksklusionspolitik. Konkret vil det sige at de investeringer, der har ligget i PD Stabile aktier i 2023 ikke har været investeret i selskaber, som bryder med vores eksklusionskriterier, hvilket opgøres nedenfor:

Investeringer i selskaber, der er:	2023	2022
Involveret i tobaksproduktion	0%	0%
Involveret i produktion af antipersonelminer, klyngebomber eller kemiske våben	0%	0%
Mineselskaber med over 5% af omsætningen fra termisk kulproduktion	0%	0%
Mineselskaber, der påbegynder ny udvinding af termisk kul	0%	0%
Olieselskaber med over 5% af omsætningen fra tjæresand	0%	0%
Russiske selskaber	0%	0%

Bæredygtighedsindikatorerne er ikke revideret særskilt af en uafhængig tredjepart.

... og sammenlignet med tidligere perioder?

Der henvises til besvarelsen af forrige spørgsmål.

Hvad var målene for de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, og hvordan bidrog de bæredygtige investeringer til sådanne mål?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD Stabile aktier foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Howdan skadede de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, ikke i væsentlig grad nogen af de miljømæssige eller sociale bæredygtige investeringsmål?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD Stabile aktier foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Howdan blev der taget hensyn til indikatorer for negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD Stabile aktier foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

Var de bæredygtige investeringer i overensstemmelse med OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder og FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder?

Der er ikke givet tilsagn om, at PD Stabile aktier foretager bæredygtige investeringer og derfor besvares dette ikke.

EU-klassificeringssystemet fastsætter et princip om ikke at gøre væsentlig skade, hvorved investeringer, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, ikke i væsentlig grad bør skade målene i EU's klassificeringssystem, og der er specifikke EU-kriterier.

Princippet om ikke at gøre skade gælder kun de for investeringer, der ligger til grund for det finansielle produkt, og som tager højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter. De investeringer, der ligger til grund for den tilbageværende andel af dette finansielle produkt, tager ikke højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter.

Andre bæredygtige investeringer må heller ikke i væsentlig grad skade miljømæssige eller sociale mål.

Howdan tog dette finansielle produkt hensyn til de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

PensionDanmark ekskluderer selskaber, som har overtrådt vores retningslinjer for ansvarlige investeringer eller som er involveret i aktiviteter, som PensionDanmark har udelukket fra investeringsuniversitet. Disse aktiviteter dækker over de aktiviteter, som vi anser for at være de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer. PensionDanmark ekskluderer selskaber, der er:

- > involveret i tobaksproduktion
- > involveret i produktion af antipersonelminer, klyngebomber eller kemiske våben
- > mineselskaber med over 5% af omsætningen fra termisk kulproduktion
- > mineselskaber, der påbegynder ny udvinding af termisk kul
- > olieselskaber med over 5% af omsætningen fra tjæresand
- > russiske selskaber

Hvad var dette finansielle produkts største investeringer?

Listen omfatter de investeringer, der udgjorde den største andel af de finansielle produkts investeringer i referenceperioden.

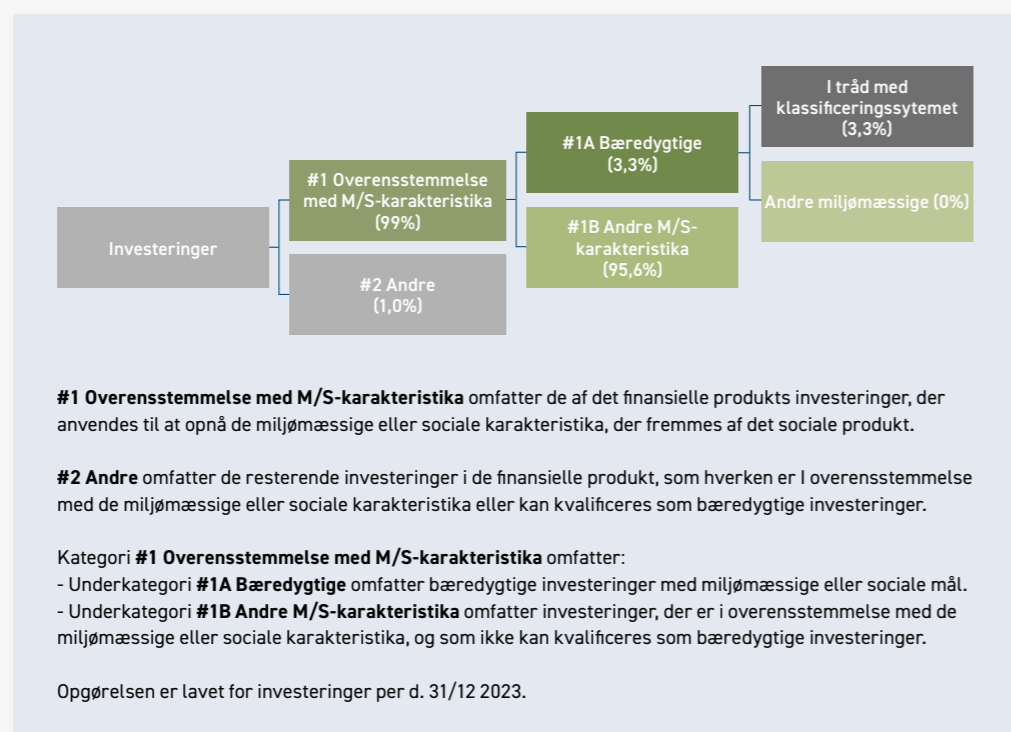
Oversigten er opgjort for d. 31.12.2023.

Største investeringer 2023	Sektor	% aktiver	Land
Alphabet Inc	Telekommunikation	3,24%	US
Microsoft Corp	IT	2,54%	US
Johnson & Johnson	Sundhed	2,50%	US
Cigna Group/The	Sundhed	2,39%	US
CVS Health Corp	Sundhed	2,39%	US
Vinci SA	Industri	2,18%	FR
Coca-Cola Co/The	Konsumentvarer	2,15%	US
Cisco Systems Inc	IT	2,14%	US
Meta Platforms Inc	Telekommunikation	2,01%	US
Comcast Corp	Telekommunikation	1,96%	US
eBay Inc	Forbrugsgoder	1,85%	US
Iberdrola SA	Forsyning	1,63%	ES
Global Payments Inc	Finans	1,61%	US
Nippon Telegraph & Telephone Corp	Telekommunikation	1,60%	JP
Fiserv Inc	Finans	1,58%	US

Da PD Stabile aktier først er blevet deklareret som artikel 8-produkt i 2023, er de største investeringer for 2022 ikke opgjort

Hvilken andel udgjorde bæredygtighedsrelaterede investeringer?

Andelen af bæredygtighedsrelaterede investeringer i 2023 per 31. december 2023 for PD Stabile aktier var på 99%. Dette baserer sig på rapporteret data af aktiviteter i overensstemmelse med EU-taksonomien fra MSCI.

Hvad var aktivallokeringen?

Opgørelsen over '#1A Bæredygtige' investeringer er baseret på investeringer i aktier.

Investeringer medtaget under '#1B Andre M/S karakteristika' dækker delvist over investeringer, hvor der enten ikke er datadækning for at kunne dokumentere, at de kan opgøres som bæredygtige investeringer. Det gælder også for investeringer som det vurderes er omfattet af taksonomien (såkaldt "taxonomy eligible"), men hvor der ikke er tilstrækkelig dokumentation til at fastslå at de er i overensstemmelse med taksonomien. Investeringer medtaget under '#2 Andre' dækker over derivater og likvide midler, hvilket er beskrevet yderligere herunder.

PensionDanmarks investeringer har til hovedformål at skabe et godt risikosteret afkast til vores medlemmer på deres pensionsopsparing. Investeringer medtaget under '#1B Andre M/S karakteristika' dækker derfor også over investeringer, som ikke har til formål at bidrage til bæredygtighedsmål, men i stedet bidrager til at skabe et positivt afkast, som kan skabe rammerne for en god pension og tryk alderdom for vores medlemmer. Generelt bidrager finansieringen af selskaber og projekter i PensionDanmarks investeringsunivers, der dækker over et stort antal sektorer og geografier, til at fremme velstand, vækst og beskæftigelse.

Alle PensionDanmarks investeringer skal leve op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer, og alle selskaber evalueres på basis af deres forretningsmodel og tilgang til miljøhensyn, menneskerettigheder og arbejdstagerforhold således at de fremmer miljø og sociale karakteristika. Selskaber, som ikke lever op til PensionDanmarks politik, og hvor dialog er udsigtsløs, ekskluderes. Dette gælder også for investeringerne under PD Stabile aktier.

Inden for hvilke økonomiske sektorer blev investeringerne foretaget?

Investeringerne i aktier er foretaget inden for en række forskellige sektorer, som ses nedenfor:

Sektor	Pct.
Energi	0,8%
Materialer	2,2%
Industri	5,9%
Forbrugsgoder	5,5%
Konsumentvarer	15,8%
Sundhedspleje	20,6%
Finans	11,3%
IT	14,1%
Telekommunikation	15,9%
Forsyning	6,7%
Ejendom	1,3%

Af investeringerne i PD Stabile aktier udgøres 7,4% af selskaber, som er aktive i den fossile sektor.

Mulighedsskabende aktiviteter gør det direkte muligt for andre aktiviteter at yde et væsentligt bidrag til et miljømål.

Omstillingsaktiviteter er aktiviteter, for hvilke der endnu ikke findes kulstof-fattige alternativer, og som blandt andet har drivhusgas-emissionsniveauer, der svarer til de bedste resultater.

er bæredygtige investeringer med et miljømål, der ikke tager hensyn til kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter i henhold til EU-klassificeringssystemet.

I hvilket omfang var de bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Investeringer, der er opgjort som bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-Taksonomien, vurderes at bidrage til enten miljømålet i taksonomien om modvirkning af klimaændringer eller tilpasning til klimaændringer. Andelen af de samlede investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-taksonomien opgøres for 2023 til 3,3% af alle investeringer i PD Stabile aktier inkl. statsobligationer. Dette opgøres på baggrund af kapitaludgifter (CapEx), da det afspejler hvilke investeringer et selskab foretager sig og dermed viser kapitaludgifter hvordan selskabet udvikler sig.

EU-taksonomien indeholder flere miljømål, hvoraf der for 2023 er tilgængelig data for to af målene. 1,8% af investeringerne i PD Stabile aktier understøtter miljømålet om modvirkning af klimaforandringer, og 0% af investeringer i PD Stabile aktier understøtter miljømålet om tilpasning til klimaforandringer. Begge disse andele rapporteres separat fra opgørelsen

Opgørelsen over aktieporteføljen er opgjort på baggrund af rapporteret data fra MSCI, som baserer sig på de enkelte selskabers egen rapportering af overensstemmelse med taksonomien.

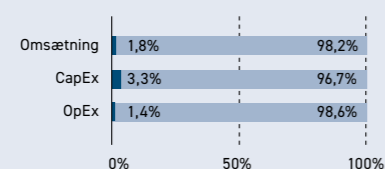
Medførte det finansielle produkt investeringer i aktiviteter relateret til fossilgas og/eller atomenergi i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet¹

Ja: Fossil Gas Atomkraft

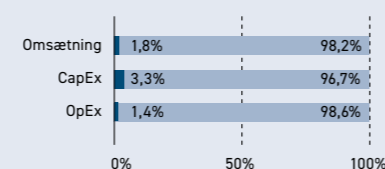
Nej

Diagrammerne nedenfor viser med grønt procentdelen af investeringer, der er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet. Da der ikke findes nogen hensigtsmæssig metode til at bestemme overensstemmelsen med klassificeringssystemet for statsobligationer*, viser det første diagram overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forhold til alle det finansielle produkts investeringer, inkl. statsobligationer, mens det andet diagram kun viser overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forbindelse med det finansielle produkts investeringer, ekskl. statsobligationer.

1. Investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien inkl. statsobligationer*

2. Investeringer i overensstemmelse med EU-taksonomien ekskl. statsobligationer*

*For disse diagrammer omfatter 'statsobligationer' alle statsengagementer.

Hvad var andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter og mulighedsskabende aktiviteter?

Andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter ('transitional') i 2023 for PD Stabile aktier var 0,1%. Andelen af investeringer i mulighedsskabende aktiviteter ('enabling') i 2023 for PD Stabile aktier var 1,4%.

¹ Fossilgas og/eller atomrelaterede aktiviteter vil kun være i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet, hvis de bidrager til at begrænse klimaændringer ("modvirkning af klimaændringer") og ikke i væsentlig grad skader noget miljømål - se forklarende note i venstre margen. Kriterierne i deres helhed for økonomiske aktiviteter inden for fossilgas og atomenergi, der er i overensstemmelse med taksonomien fastsat i Kommissionens delegerede forordning (EU) 2022/1214.

Hvad var andelen af bæredygtige investeringer med et miljømål, der ikke er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Andelen af bæredygtige investeringer, som ikke er i overensstemmelse med EU-taksonomien er 0%.

Hvilken andel udgjorde socialt bæredygtige investeringer?

Der er ikke sat et mål om en minimumsandel af socialt bæredygtige investeringer og derfor opgøres dette ikke.

Hvilke investeringer blev medtaget under "Andre", hvad var formålet med dem, og var der nogen miljømæssige eller sociale minimumsgarantier?

Investeringer medtaget under 'Andre' inkluderer derivater og likvide midler og udgør 1,0% af de samlede investeringer. Formålet med derivater er at risikofordække investeringsporteføljen, og likvide midler stammer fra løbende afkast og indbetalinger fra medlemmer og genplaceres hurtigst muligt og anvendes derudover til at have et likvidt beredskab til at dække udgifter. Disse investeringer er medtaget under 'Andre', da det ikke er muligt at opgøre hvorvidt de fremmer de miljømæssige og sociale karakteristika. Alle PensionDanmarks investeringer skal leve op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer, og det dækker også vores derivater. For vores likvide beholdning er det ikke muligt at stille miljømæssige eller sociale minimumsgarantier.

Hvilke foranstaltninger er der blevet truffet for at opfylde de miljømæssige og/eller sociale karakteristika i referenceperioden?

PensionDanmark har også i 2023 overvåget, om vores investeringer lever op til vores retningslinjer for ansvarlige investeringer. I tilfælde af selskaber, som ikke lever op til PensionDanmarks politik og hvor dialog er meningsløs, har det ført til eksklusion af selskabet fra PensionDanmarks samlede investeringsunivers.

Hvordan klarede dette finansielle produkt sig sammenlignet med referencebenchmarket?

Der er ikke angivet et specifikt indeks som referencebenchmark.

Datakilder og databehandling

Data fra vores børsnoterede investeringsunivers trækkes ind via automatiske datatræk fra eksterne dataleverandører og bliver lagret i en ESG-database, som vedligeholdes i samarbejde mellem ESG-teamet og en tilknyttet data-manager. Tal til yderligere analyse trækkes via interne visualiseringsværktøjer såsom dashboards. Data på PensionDanmark investeringsunivers i børsnoterede aktier og obligationer kommer fra anerkendte tredjeparter, herunder MSCI og Bloomberg. Vi overvåger løbende datakvaliteten på det børsnoteret univers, herunder i forbindelse med vores kvartalsvise ledelsesrapportering, samt via vores datavisualisering og analyser.

I det unoterede univers er vi i løbende kontakt med vores samarbejdspartnere, såsom Copenhagen Infrastructure Partners og ejendomsselskab DEAS, der indsender henholdsvis produktionsdata på vores ejerskab af vedvarende energiinfrastruktur samt CO₂-udledning for vores direkte ejede ejendomme.

PensionDanmark gennemgår på årlig basis datakvalitet i forbindelse med udarbejdelsen af årsrapporteringerne. I tilfældet af dataestimat eller opregning foretager vi konsistentstjek mod rapporterede tal for universet. PensionDanmark rapporterer pr. 31/12/2022 på CO₂-udledninger for ca. 80 pct. af investeringsporteføljen, eftersom vi i 2022 er begyndt at regne på realkreditobligationer. Tallene estimeres med udgangspunkt i klimaaftryk fordelt efter geografi og sektor (efter Global Industry Classification Standard) ud fra det foreliggende datagrundlag eller opregninger baseret på rapporterede data.

Begrænsninger mht. metoder og data

Overordnet er der for ESG-data betydelige udfordringer med ufuldstændig datadækning, datakvalitet, og der er endnu ikke konsensus om rapporteringsstandarder. Det vanskeliggør investoreres arbejde med at sammenligne selskabernes indvirkning på samfund og miljø.

Særligt vedrørende CO₂-emissioner er der visse dataudfordringer og begrænsninger. Eksempelvis er der på nuværende tidspunkt ikke vedtaget klare standarder for, hvordan CO₂-aftryk forbundet med grønne obligationer skal opgøres. PensionDanmark opgør derfor CO₂-aftrykket både inklusiv og eksklusiv emissioner fra grønne obligationer.

Vi medtager ikke virksomhedernes scope 3-udledninger, fordi der er betydelig risiko for såkaldt double accounting, hvilket det finansielle system endnu ikke har fundet en god løsning på at behandle.

I rapporteringen af investeringsporteføljens negative bæredygtighedsindvirkninger er der for de såkaldte 'principal adverse impact (PAI) indicators' også betydelige udfordringer med lav eller varierende datadækning.

Vi arbejder konsekvent for at øge vores datadækningen, både for det noterede og unoterede område, hvor vi går i dialog med vores forvaltere og de selskaber, vi investerer i, om, at de skal begynde at rapportere på bæredygtighedsdata. Begrænsningerne i data og metode påvirker dog ikke produktet i at fremme sociale og miljømæssige karakteristika.

Den uafhængige revisors erklæring på udvalgte biodiversitetsnøgletal og den periodiske disclosure

Til Interessenterne i PensionDanmark Pensionsforsikringselskab

Vi har efter aftale foretaget en undersøgelse med begrænset sikkerhed, som defineret i den internationale standard om andre erklæringsopgaver med sikkerhed, af:

- > de konsoliderede biodiversitetsnøgletal for 2023 (udvalgte biodiversitetsnøgletal) præsenteret på side 170 i Appendix til PensionDanmarks Årsrapport 2023
- > den periodisk offentliggørelse af oplysninger om finansielle produkter (den periodiske disclosure) for hovedproduktet præsenteret på side 172-182 i Appendix til PensionDanmarks Årsrapport 2023

Ved udarbejdelse af de udvalgte biodiversitetsnøgletal har PensionDanmark anvendt den regnskabspraksis, der er beskrevet på side 171 (anvendt regnskabspraksis). De udvalgte biodiversitetsnøgletal skal læses og forstås i sammenhæng med anvendt regnskabspraksis, som ledelsen udelukkende er ansvarlig for at udvælge og anvende.

Fraværet af en etableret praksis til at udlede, evaluere og måle biodiversitetsnøgletal giver mulighed for forskellige, men acceptable måleteknikker og kan påvirke sammenligneligheden mellem enheder og over tid.

Ved udarbejdelse af den periodiske disclosure har PensionDanmark anvendt den regnskabspraksis, der er beskrevet på side 188-189 (anvendt regnskabspraksis). Den periodiske disclosure skal læses og forstås i sammenhæng med anvendt regnskabspraksis, som ledelsen udelukkende er ansvarlig for at udvælge og anvende.

Ud over det ovenfor beskrevne, som fastlægger omfanget af vores erklæringsopgave, har vi ikke udført arbejds handlinger med sikkerhed for den resterende del af den information, som er indeholdt i i Appendix til PensionDanmark Årsrapport 2023 og på PensionDanmarks hjemmeside, og vi udtrykker derfor ingen konklusion herom.

Ledelsens ansvar

PensionsDanmarkss ledelse har ansvaret for at udvælge regnskabspraksis, og for i alle væsentlige henseender at præsentere de udvalgte biodiversitetsnøgletal og den periodiske disclosure i overensstemmelse med anvendt regnskabspraksis. Dette ansvar omfatter etablering og opretholdelse af interne kontroller, opretholdelse af passende registreringer og udøvelse af skøn, der er relevante for udarbejdelsen af de udvalgte biodiversitetsnøgletal og den periodiske disclosure, således at disse er uden væsentlig fejlinformation, uanset om dette skyldes besvigelser eller fejl.

Revisors ansvar

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om præsentationen af de udvalgte biodiversitetsnøgletal og den periodiske disclosure på grundlag af vores undersøgelser og det bevis, vi har opnået. Vi har udført vores undersøgelser i overensstemmelse med ISAE 3000 Andre erklæringsopgaver med sikkerhed end revision eller review af historiske finansielle oplysninger og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning med henblik på at opnå begrænset grad af sikkerhed for vores konklusion.

EY Godkendt Revisionspartnerselskab anvender International Standard on Quality Management 1, ISQM1, som kræver, at vi designer, implementerer og driver et kvalitetsstyringssystem, herunder politikker og procedurer vedrørende overholdelse af etiske krav, faglige standarder og gældende lov og øvrig regulering.

Vi har overholdt kravene til uafhængighed og andre internationale retningslinjer for revisoreres etiske adfærd udgivet af International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA Code), der bygger på de grundlæggende principper om integritet, objektivitet, faglig kompetence og fornøden omhu, fortrolighed og professionel adfærd samt etiske krav, der er gældende i Danmark.

Beskrivelse af udførte handlinger

Formålet med vores handlingerne er at opnå information og forklaringer, som vi finder nødvendige for at opnå tilstrækkeligt og egnet bevis til at kunne udtrykke en konklusion med begrænset sikkerhed vedrørende de udvalgte biodiversitetsnøgletal og den periodiske disclosure.

Arten og den tidsmæssige placering af de handlinger, der udføres ved erklæringsopgaver med begrænset sikkerhed, er forskellig, og omfanget heraf er betydeligt mindre end de handlinger, der udføres ved en erklæringsopgave med høj grad af sikkerhed. Som følge heraf er den sikkerhed, der opnås ved en konklusion med begrænset sikkerhed, væsentligt lavere end den sikkerhed, der opnås ved en konklusion med høj grad af sikkerhed.

Som led i vores gennemgang, har vi udført følgende handlinger:

- > Interviewet de medarbejdere, der er ansvarlige for de udvalgte biodiversitetsnøgletal og den periodiske disclosure, for at opnå en forståelse for processen for udarbejdelse af udarbejdelse af de udvalgte biodiversitetsnøgletal og den periodiske disclosure og for udførelse af interne kontrolprocedurer.
- > Analytiske reviewhandlinger vedrørende data og tendenser for at identificere områder indenfor de udvalgte

biodiversitetsnøgletal og den periodiske disclosure, hvor der er betydelig risiko for vildledende oplysninger eller væsentlig fejlinformation og opnået en forståelse af eventuelle årsagsforklaringer på væsentlige afvigelser.

- > På baggrund af forespørgsler har vi vurderet, hvorvidt den anvendte regnskabspraksis er hensigtsmæssig, anvendt konsistent samt vurderet relaterede oplysninger i de udvalgte biodiversitetsnøgletal og den periodiske disclosure. Dette omfatter også, hvorvidt ledelsens vurderinger er rimelige.
- > Udformet og udført yderligere handlinger som reaktion på risici samt opnået bevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion.
- > Vi har i forbindelse med vores handlinger læst andre oplysninger vedrørende bæredygtighed i PensionDanmarks

København, den 28. februar 2024
EY Godkendt Revisionspartnerselskab
CVR-nr. 30 70 02 28

Lars Rhod Søndergaard
statsaut. revisor
mne28632

Årsrapport for 2023 og i den forbindelse overvejet, om øvrige oplysninger vedrørende bæredygtighed og andre informationer er væsentligt inkonsistente med de udvalgte biodiversitetsnøgletal og den periodiske disclosure eller viden opnået i forbindelse med vores gennemgang eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Det er vores opfattelse, at de udførte undersøgelser giver et tilstrækkeligt grundlag for vores konklusion.

Konklusion

På grundlag af vores undersøgelser og det opnåede bevis er vi ikke blevet bekendt med forhold, der giver os anledning til at konkludere, at de udvalgte biodiversitetsnøgletal og den periodiske disclosure ikke i alle væsentlige henseender er udarbejdet i overensstemmelse med anvendt regnskabspraksis.

Lars Fermann
statsaut. revisor
mne45879

Yamou arbejder på Crown Plaza Hotel og er medlem hos PensionDanmark.

Design
Make

Forsideomslag
Alex kører cementblander og er medlem hos PensionDanmark

Fotos
Ursula Bach, alle fotos undtagen:
Jakob Boserup, s. 2, 41, 58, 74
Simon Klein-Knudsen, s. 9, 52, 67, 106
Jesper Steensbeck, s. 57, 63, 158
Palle Peter Skov, s. 26
Flemming Worm, s. 71
Kasper Kamuk, s. 95

PensionDanmark A/S

Langelinie Allé 43
DK-2100 København Ø
+45 3374 8000
info@pension.dk
pensiondanmark.com